

Oslo

Behovsplan for idrett og friluftsliv 2021-2030

Vedlegg til sak 1 2021

Trykk: Norsk Aero AS
Foto: Thomas Ekström
Design/layout: Bymiljøetaten
Ansvarlige: Byrådet

Innholdsfortegnelse

1	Sammendrag	6
2	Innledning	9
2.1	Oppbygging av planen	10
2.2	Oslos geografi, befolkningssammensetning og byutvikling	11
2.2.1	Geografi.....	11
2.2.2	Befolkningssammensetning og befolkningens sosiale profil/levestandard.....	11
2.2.3	Byutvikling.....	12
2.3	Fysisk aktivitet i Oslo	13
2.3.1	Fysisk aktivitet og anlegg.....	13
2.3.2	Fysisk aktivitet blant barn og unge.....	13
2.3.3	Fysisk aktivitet blant voksne og eldre.....	14
2.4	Prosess	15
3	Overordnede mål og føringer	16
3.1	Oslo kommunes mål for idrett og friluftsliv	17
3.1.1	Hovedmål.....	17
3.1.2	Delmål idrett.....	18
3.1.3	Delmål friluftsliv.....	21
4	Idrett	25
4.1	Status og behov	25
4.1.1	Medlemsstatistikk.....	25
4.1.2	Brukertilfredshet.....	27
4.1.3	Anleggsbruk.....	28
4.1.4	Strategi for anleggsutbygging.....	29
4.2	Inneflater	31
4.2.1	Flerbrukshaller.....	33
4.2.2	Basishaller.....	42
4.2.3	Aktivitetssaler.....	46
4.3	Utendørsanlegg	50
4.3.1	Flater til fotball og andre ballidretter.....	51
4.3.2	Amerikansk fotball.....	62

4.3.3	Lacrosse.....	63
4.3.4	Disksport	63
4.3.5	Cricket	64
4.3.6	Landhockey.....	66
4.3.7	Rugby	67
4.3.8	Friidrett.....	67
4.3.9	Sandbaner.....	70
4.3.10	Klubbhus/garderobeanlegg	73
4.4	Skianlegg	76
4.4.1	Arenaer for langrenn og skiskyting	76
4.4.2	Hoppanlegg.....	79
4.4.3	Alpinanlegg	80
4.5	Ishaller og isflater	82
4.5.1	Ishaller	82
4.5.2	Isflater.....	85
4.5.3	Curlinganlegg	88
4.6	Svømmeanlegg	89
4.7	Rideanlegg	93
4.8	Vannsportanlegg	95
4.9	Skateanlegg.....	97
4.10	Tennisanlegg.....	100
4.11	Klatreanlegg	103
4.12	Sykkelanlegg	105
4.13	Luftsport	107
4.14	Orientering	109
4.15	Motorsport	110
4.16	Golfanlegg	112
4.17	Skyteanlegg.....	113
4.18	Interkommunale anlegg	115
4.19	Anlegg til egenorganisert aktivitet.....	116
4.20	Nye aktivitetstrender	119
4.20	Handlingsprogram idrett	119
5	Friluftsliv.....	125
5.1	Innsatsområder i planperioden.....	126
5.2	Friluftsliv i Oslo - byomfattende	127
5.2.1	Medlemsstatistikk for friluftslivs- og naturvernorganisasjoner.....	127
5.2.2	Anleggs- og arealportefølje	128

5.2.3	Anleggsbruk.....	131
5.2.4	Innbyggertilfredshet	135
5.2.5	Anlegg og areal for alle	138
5.2.6	Tilgjengelighet til organisert friluftslivsaktivitet, spesielt for barn og unge.....	141
5.2.7	Samarbeid mellom kommunen og frivilligheten.....	142
5.2.8	Friluftsliv i Oslo under koronapandemien.....	143
5.2.9	Skilting, merking og informasjon om friluftslivsmulighetene i Oslo	144
5.2.10	Sikring av areal og anlegg til friluftsliv.....	144
5.2.11	Oppsummering prioriterte byomfattende tiltak	149
5.3	Friluftsliv i byggesonen.....	150
5.3.1	Urbant friluftsliv i parker og friområder	151
5.3.2	Turveier i byggesonen	158
5.3.3	Kyststier	162
5.3.4	Vassdrag.....	163
5.4	Friluftsliv på fjorden, på øyene og i strandsonen	165
5.4.1	Strandsonen - strender og badeanlegg.....	167
5.4.2	Ferdseil på fjorden	171
5.4.3	Øyene	174
5.4.4	Aktivitetssentre og anlegg for overnatting.....	179
5.4.5	Kyststier	181
5.5	Friluftsliv i Marka	181
5.5.1	Ferdselsårer	183
5.5.2	Innfallsporier til Marka	187
5.5.3	Sportsstuer, markahytter og kiosker.....	189
5.5.4	Besøkgårder i Marka.....	192
5.5.5	Badeplasser	192
5.5.6	Tilgjengelighet	193
5.6	Handlingsprogram friluftsliv.....	194
5.6.1	Handlingsprogram for friluftsliv i økonomiplanperioden 2021-2024.....	194
6	Kildehenvisning	197

1 Sammendrag

Oslo kommune har følgende overordnede mål for sin innsats på idretts- og friluftslivsområdet:

Oslo skal være godt tilrettelagt for idrett og friluftsliv, spesielt for barn og unge.

Behovene knyttet til Oslo kommunes anlegg og arealer for idrett og friluftsliv øker som en følge av befolkningsvekst og økt mangfold i kommunens befolkningssammensetning. Vedlikeholdsetterslep på både anleggsmassen, infrastruktur og andre funksjoner slik som garderobeanlegg, belysning og toaletter preger tilbudene innen både idrett og friluftsliv. Det er behov for økt vedlikehold av eksisterende anlegg, infrastruktur og funksjoner. Byrådet vil de neste fire årene derfor prioritere å ta vare på eksisterende anlegg i tillegg til enkelte nye anlegg innenfor prioriterte anleggstyper. Som følge av behov for oppgraderinger og nyinvesteringer er utredningsbehovet gjennomgående stort på idrett- og friluftslivsområdet.

Kommunens arealutfordringer vil til en viss grad legge føringer for hvor mange og hvilke typer anlegg og arealer som kan tilrettelegges. God utnyttelse av eksisterende anlegg og arealer med mest mulig tilrettelegging for helårsaktivitet og flerbruk er nødvendig. Behovet for avsetning av areal til idretts- og friluftslivsformål i transformasjonsområder på lang sikt er omtalt i planen. Byrådet har vedtatt en områdepolitikk for Oslo. Områdepolitikken skal bidra til at alle lokalområder i Oslo oppleves som gode og trygge steder å bo og vokse opp. I Oslo er det tre områdesatsinger: Groruddalssatsingen, Oslo indre øst-satsingen og Oslo sør-satsingen.

I Oslo skal det være lett å leve aktive liv, uavhengig av fysikk, alder, kulturell bakgrunn og økonomi. Byrådet vil jobbe aktivt for å bygge ned barrierer mot deltakelse, i samarbeid med idretten i Oslo, friluftslivsorganisasjonene og annen frivillighet i Oslo. Byrådet vil gjøre friluftsliv, egenorganisert aktivitet og idrett mer tilgjengelig for alle. Kommunen har et særlig ansvar for å tilrettelegge for deltakelse i idrett og friluftsliv for mennesker som opplever barrierer.

For å øke deltakelsen i idrett og friluftsliv blant barn og unge som i dag er inaktive eller lite fysisk aktive, er det nødvendig å tilrettelegge anlegg og arealer med god kvalitet og sikre at anleggene og arealene stimulerer til utfordring og mestring. Andelen jenter som deltar i idrett er lavere enn andelen gutter som deltar. For å legge til rette for økt deltakelse av jenter i idretten, vil kommunen prioritere anlegg for idretter som har en særlig høy andel av jenter sammenlignet med gutter.

På idrettsområdet har Oslo hatt et stort løft. Likevel er Oslo det fylket i landet med dårligst anleggsdekning. Oslo har også dårligere dekning enn andre store byer i Norge. Kommunen har de siste to årene prioritert oppstart av utredningsarbeid for å sikre faktabaserte behovsvurderinger, og disse behovsvurderingene ligger til grunn for tiltak som foreslås i planperioden. Utredning av behovene til planens hovedmålgruppe, barn og unge mellom 6 og 19 år, vil videreføres. De fireårige handlingsprogrammene for henholdsvis idrett og friluftsliv gir en oversikt over hvilke tiltak som skal gjennomføres i perioden 2021-2024. På idrettsområdet foreslår byrådet i handlingsprogrammet å prioritere følgende anlegg og anleggstyper:

- Bygge ny kunstisflate på Valle Hovin forberedt for framtidig hall
- Starte bygging av nye flerbrukshaller på Dælenenga, Treschowsgate, Refstad, Løren, Bjørvika, Mortensrud og Voldsløkka
- Starte bygging av bygging av basishall og klatrevegg på Voldsløkka (del av prosjekt med flerbrukshaller)
- Bygge nytt bad på Stovner
- Tilrettelegge for bl.a. kampsport/dans i enkelte nye flerbrukshaller, bl.a. Dælenenga
- Rehabiliterer kunstgressbaner
- Gjennomføre forprosjekt for bl.a. Løren ishall (rehabilitering/reetablering), Frognerbadet (rehabilitering), Jordal skatepark (reetablering) og Kalbakken servicebygg (nytt anlegg)

I utviklingen av idrettsanlegg er Oslo kommune opptatt av å ta et miljøansvar. Konsekvenser for klima og miljø, herunder biologisk mangfold, skal vurderes og hensyntas ved planleggingen av tiltak. Dette innebærer blant annet at idrettsanleggene skal være energieffektive og ha lave klimagassutslipp, både under bygging og gjennom byggets levetid. For å redusere plastforsøpling jobber Byrådet med en handlingsplan for å fase ut bruk av løst plastholdig innfyll på kommunens kunstgressbaner.

På friluftslivsområdet vil følgende tre innsatsområder prioriteres i planperioden:

- 1) utvikling av et sammenhengende turveinett i attraktive grøntområder
- 2) rehabilitering og oppgradering av eksisterende friluftslivsområder og anlegg
- 3) styrking av tilretteleggingen for fjordbasert friluftsliv

Bedre tilgang på turveier i nærheten av der folk bor vil bedre mulighetene for egenorganisert lavterskelaktivitet for folk i alle aldre. Det prioriteres å binde sammen hovedturveinettet i byggesonen. For å nå målet om et ferdig utbyggt sammenhengende turveinett innen 2030, må tempoet økes.

Videre er det behov for å rehabilitere en rekke friluftslivsanlegg i Marka, på øyene og i byggesonen for å ta vare på det eksisterende, samt oppgradere anleggene til dagens standard.

Ved etablering av manglende turveistrekninger, og ved rehabilitering av eksisterende, både i byggesonen og i Marka, må det planlegges for et mildere klima med økte nedbørsmengder og lokale flomhendelser. Tiltak for bedre overvannshåndtering og klimatilpasning av parker og friområder vil være sentrale i arbeidet med å ruste opp friluftslivsområdene til å takle økt nedbør.

Satsingen på det fjordbaserte friluftslivet vil styrkes i planperioden. Økt tilrettelegging for fjordbasert friluftsliv handler om å sikre at Oslos befolkning har god tilgang til strandsonen og til tilrettelagte områder for aktivitet og rekreasjon. Dette innebærer blant annet etablering og videreutvikling av badeplasser og sjøbad, tilrettelegging av øyene for flere besøkende og tilrettelegging for kajakk, robåter og småbåter langs fjorden, samt vurdering av tilrettelegging for aktivitetstrender som stand up-paddling (SUP), helårsbading/badstubading med mer.

I arbeidet med å legge bedre til rette for idrett og friluftsliv vil Oslo kommune videreføre et nært samarbeid med frivillige organisasjoner innen idrett og friluftsliv.

2 Innledning

Behovsplan for idrett og friluftsliv 2021-2030 er et styringsverktøy som synliggjør behovet for nye anlegg, arealer, turveier og friluftslivsområder knyttet til idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet i Oslo de neste ti årene. Behovsplanen kartlegger også behovet for rehabilitering av eksisterende anlegg. Basert på behovsvurderingene og innkomne høringsinnspill foreslår behovsplanen hvilke anlegg for idrett og friluftsliv som skal bygges/rehabiliteres og utredes videre av kommunen de neste fire årene. Behovsplanen er derfor det viktigste planleggingsverktøyet for å nå kommunens mål på idretts- og friluftslivsområdet. I tillegg er det et vilkår for å kunne bli tildelt statlige tilskudd fra spillemidlene til anlegg for idrett og fysisk aktivitet, at anlegget det søkes om tilskudd til skal være del av en vedtatt kommunal plan som omfatter idrett og fysisk aktivitet. *Behovsplan for idrett og friluftsliv* og årlige budsjettvedtak er Oslo kommunes styrende dokumenter for å oppfylle dette vilkåret.

Behovsplanen har siden 2016 blitt rullert annethvert år. Det er et betydelig arbeid som blir lagt ned fra kommunen, organisasjoner og innbyggere for å utarbeide, gi innspill til og behandle planen. Byrådet mener planens handlingsprogram bør oppdateres oftere enn planens mål og kunnskapsgrunnlag. For å balansere disse hensynene foreslår byrådet at behovsplanen rulleres hvert fjerde år i stedet for annet hvert år. Handlingsprogrammet foreslås derimot rullert annethvert år. Både behovsplanen og rullering av handlingsprogrammet vil bli fremmet for bystyret sammen med byrådets forslag til budsjett og økonomiplan de respektive år.

Hensikten med behovsplanen er å synliggjøre investeringsbehovet på idretts- og friluftslivsområdet for de kommende ti årene, og konkretisere hva som skal gjennomføres på kort sikt de neste fire årene. Planen skal sikre bedre sammenheng mellom langtidsplaner og budsjett. Kommuneplanen og politiske målsettinger er lagt til grunn. Skolebehovsplanen har også flere berøringspunkter med behovsplanen. Andre relevante planer og dokumenter er planprogrammer, veiledende planer for offentlige rom, reguleringsplaner, Folkehelseplanen, Felles prinsipper for universell utforming i Oslo kommune og Bymiljøetatens turveistrategi. Av offentlige dokumenter på nasjonalt nivå, er stortingsmeldinger om idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet de mest sentrale.

I behovsplanen er det lagt vekt på at behovsvurderingene skal være faktabaserte med grunnlag i reell bruk av anlegg. Behovsvurderingene er bygget på brukerundersøkelser, Oslo kommunes befolkningsframskrivinger, medlems- og aktivitetstall fra Oslo idretten og friluftslivsorganisasjonene, rapporter om anleggsbruk og innbyggertilfredshet, samt innspill fra idretts- og friluftslivsorganisasjoner, etater, bydeler og ISU (idrettens

samarbeidsutvalg) i hver bydel. Det er utarbeidet mål som skal være grunnlag for prioritering av tiltak på kort og lang sikt.

2.1 Oppbygging av planen

Kapittel 3 gir en oversikt over Oslo kommunes mål for idrett og friluftsliv. Kapittel 4 og 5 redegjør for status, behov, utfordringer og prioriteringer innen henholdsvis idrett og friluftsliv de neste ti årene. Kapitlene inneholder videre handlingsprogram som viser hvilke tiltak som foreslås gjennomført av kommunen de neste fire årene (2021-2024). For de fleste prosjektene i handlingsprogrammene er det oppgitt årstall for antatt oppstart og ferdigstilling. Det vil tas sikte på å holde fremdriftsplanene som presenteres i handlingsprogrammet. Det skal likevel bemerkes at flere av prosjektene har kompliserte plan- og reguleringsaker, samt at det kan oppstå uforutsette forhold i prosjekterings- og byggefasen. Det er derfor usikkerhet knyttet til når prosjektene vil stå ferdig. Noen av prosjektene forutsetter også kjøp av eiendom som kan ta lenger tid enn forutsatt. I noen tilfeller der anlegget skal rives eller rehabiliteres vil det også være nødvendig å finne midlertidige løsninger i byggefasen for å dekke eksisterende behov. I tillegg til handlingsprogrammet er det listet opp anlegg som regnes som utgående kapasitet, det vil si anlegg som er i dårlig stand og krever omfattende rehabilitering, erstatning med nyanlegg eller er foreslått avviklet/stengt.

I høringsprosessen er det spilt inn en rekke forslag til tiltak. Som vedlegg til planen følger en liste over innkomne forslag. Listen inneholder forslag som ikke er kvalitetssikret av kommunen. De tiltak som er prioritert av kommunen de neste fire årene ligger i behovsplanens handlingsprogram. Listen over innkomne forslag på turvei er ikke uttømmende. Alle innspill på turvei er vurdert i arbeidet med handlingsplan for turveier. Det er laget en separat liste for innkomne forslag på hundelufteområder. Rapporter som det refereres til i planen følger vedlagt.

2.2 Oslos geografi, befolkningssammensetning og byutvikling

2.2.1 Geografi

Oslo er delt inn i 15 bydeler. I tillegg har vi Sentrum og Marka uten bydelsstatus. I denne behovsplanen blir flere av temaene delt inn i de geografiske områdene byggesonen, fjorden og øyene, og Marka. Byggesonen er videre inndelt i følgende byområder:

Indre by: Bydel Frogner, Bydel Gamle Oslo, Bydel Grünerløkka, Bydel Sagene, Bydel St. Hanshaugen

Nord/vest: Bydel Ullern, Bydel Vestre Aker, Bydel Nordre Aker

Øst: Bydel Bjerke, Bydel Grorud, Bydel Alna, Bydel Stovner

Sør: Bydel Østensjø, Bydel Nordstrand, Bydel Søndre Nordstrand

2.2.2 Befolkningssammensetning og befolkningens sosiale profil/levestandard

Oslo har 693 494 innbyggere pr 01.01.2020. Som det framgår av Tabell 1 er befolkningstettheten størst i indre by, samtidig som den største veksten fram mot 2030 er antatt å komme i byområde nord/vest. Oslo har en ung befolkning med en stor andel innbyggere i alderen 20-40 år. Det forventes en fortsatt ung aldersprofil fram mot 2040. Det er likevel blant de eldre det er forventet sterkest befolkningsvekst.

Tabell 1 Folketall, areal og befolkningstetthet, framskrivinger og viktige utviklingsområder i byområdene. Kilde: Folketall er per 1.1.2020 hentet fra SSB. Framskrevet vekst og viktige utviklingsområder er hentet fra kommuneplan 2018 og Oslotrender 2019.

By-område	Innbyggere	Innbyggere 6-19 år	Areal i km ²	Folketall pr. km ²	Framskrevet vekst 2019-2030	Viktige utviklingsområder
Indre by	257 625	21 166	27,3	9437	12 % (6-19 år 10 %)	Majorstuen stasjon, Marienlyst, Ullevål, Veterinærhøgskolen og vestre deler av Hovinbyen.
Ytre by nord/vest	134 471	23 144	39,6	3396	18 % (6-19 år 11 %)	Diakonhjemmet, Frysja, Gaustad-Sogn, Huseby, Lilleaker, Skøyen, Smestad, Slemdal, Montebello og Vækerø.

Ytre by øst	142 449	24 474	37,8	3768	13 % (6-19 år 5 %)	Hovinbyen, Vollebekk, Tveita, Rødtvet, Stovner og Furuset
Ytre by sør	141 112	25 660	47,5	2971	9 % (6-19 år 1 %)	Lambertseter/ Karlsruud, Mortensrud, Hauketo og Skullerud
Sentrum, marka	5414	616	-	-	-	-
Totalt	693 494	95 060				

Oslo er en mangfoldig by med stor ulikhet og levekårsforskjeller mellom ulike grupper og geografiske områder. Samtidig er levekårene i Oslo som helhet gode. De voksnes sosioøkonomiske posisjon har betydning for barns oppvekst, og barnefattigdom er mer utbredt i Oslo enn i resten av landet¹. Helsen i befolkningen varierer også med sosial og økonomisk bakgrunn. Videre viser forskning at personer med høy sosioøkonomisk status er langt mer fysisk aktive enn de med lav sosioøkonomisk status.

2.2.3 Byutvikling

Kommuneplan for Oslo 2018: Samfunnsdel med byutviklingsstrategi er det overordnede styringsdokumentet for Oslo kommune. Kommuneplanen peker ut mål for kommunens virkeområder, ut fra visjonen «En grønnere, varmere og mer skapende by med plass til alle». Den inneholder også en byutviklingsstrategi, som viser hvordan byen fysisk bør utvikles for å nå målene angitt i planen².

Alle utviklingsområdene i ytre by utenom Ensjø er omfattet av krav om felles planlegging. Disse områdene vil gjennomgå større eller mindre grad av transformasjon, og det åpner seg dermed nye muligheter til å gjennomføre tiltak, også for idrett og friluftsliv. Planprosessene i utviklingsområdene er viktige anledninger til å kommunisere behov og sikre arealer. Behovsplanen bør bidra til at man er best mulig forberedt når disse planprosessene starter. I indre by foregår utviklingen først og fremst som fortetting innenfor rammene av dagens gate-, byroms- og bebyggelsesstruktur, uten

¹ Oslohelse, 2015

² For ytterligere detaljer om kommuneplanen og byutviklingsstrategien henvises det til kommuneplan med tilhørende kartvedlegg på www.kommuneplan.oslo.kommune.no.

krav om felles planlegging. Også her er behovsplanen et viktig kunnskapsgrunnlag, men handlingsrommet er mer begrenset.

2.3 Fysisk aktivitet i Oslo

2.3.1 Fysisk aktivitet og anlegg

Tilgang til anlegg og arealer for idrett og friluftsliv er en viktig forutsetning for fysisk aktivitet. Flere faktorer påvirker det fysiske aktivitetsnivået i befolkningen, herunder gode samferdselsløsninger som sikrer enkel og trygg tilgang for gående, syklende og kollektivreisende til friluftslivsområder, idretts- og nærmiljøanlegg, og anlegg og arealer som imøtekommer befolkningens behov og stimulerer til aktivitet. Andre faktorer som spiller inn på folks aktivitetsnivå er: tilgjengelige aktivitetstilbud, helse, økonomiske forhold, kultur osv. Det kreves derfor en helhetlig og sektorovergripende tilnærming for å legge til rette for økt fysisk aktivitet.

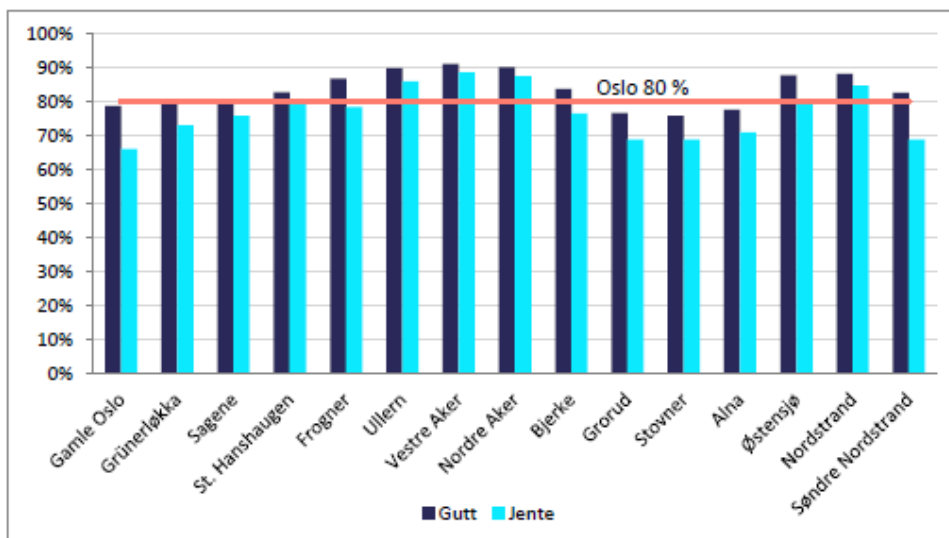
2.3.2 Fysisk aktivitet blant barn og unge

Per i dag finnes det ingen tall eller statistikk som viser hvor fysisk aktiv aldersgruppen 6-12 år er i Oslo, eller hvilke aktiviteter denne aldersgruppen driver med på fritiden. Når det gjelder aldersgruppen 13-19 år, finnes det tall på dette gjennom undersøkelsen «Ung i Oslo 2018».

Åtte av ti ungdommer i Oslo i 2018³ var fysisk aktive minst én gang i uka. Figur 1 viser at det er flest som er fysisk aktiv blant ungdommer bosatt i vestlige bydeler, og færrest i indre by og i de østlige bydelene. Andelen gutter som er fysisk aktive er høyere enn andelen jenter, men kjønnsforskjellene er relativt små og har blitt mindre over tid. Videre er ungdomskolelevne mer fysisk aktive enn elever på videregående skole. Fra 2012 og fram til 2018 har det vært en jevn økning i andelen som er fysisk aktive minst én gang i uka. Økningen har vært større for jenter enn for gutter.

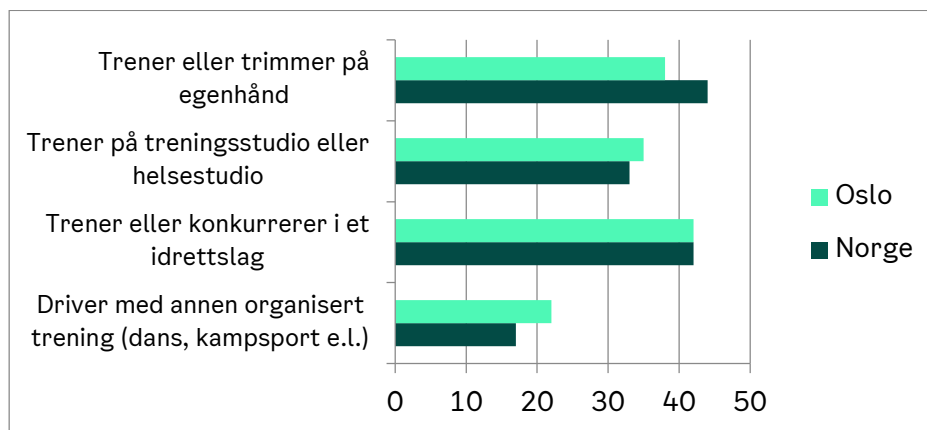
Ungdommenes fysiske aktivitetsnivå varierer med foreldrenes sosiale og kulturelle bakgrunn. Ungdom med norskfødte foreldre med høy sosioøkonomisk status er langt mer fysisk aktive enn ungdom med foreldre med lav sosioøkonomisk status og innvandrerbakgrunn.

³ Ung i Oslo 2018, utvalg: ungdomskoler og videregående skoler i Oslo.

Figur 1 Andel ungdommer i de ulike bydelene i Oslo som er så fysisk aktive at de blir andpusten eller svett én eller flere ganger i uka. 2018. Kilde: Ung i Oslo 2018.

Figur 2 viser hvordan ungdom i Oslo trener, sammenlignet med resten av landet. I Oslo er det flest ungdommer som trener i idrettslag, men vi ser også at mange ungdommer trener på egenhånd (egenorganisert aktivitet). Videre viser undersøkelsen at det er flere gutter enn jenter som trener i idrettslag og på et treningssenter, og flere jenter enn gutter som driver med annen organisert trening (for eksempel dans).

Figur 2 Andel ungdom som utøver ulike treningsformer. Kilde: Ung i Oslo 2018

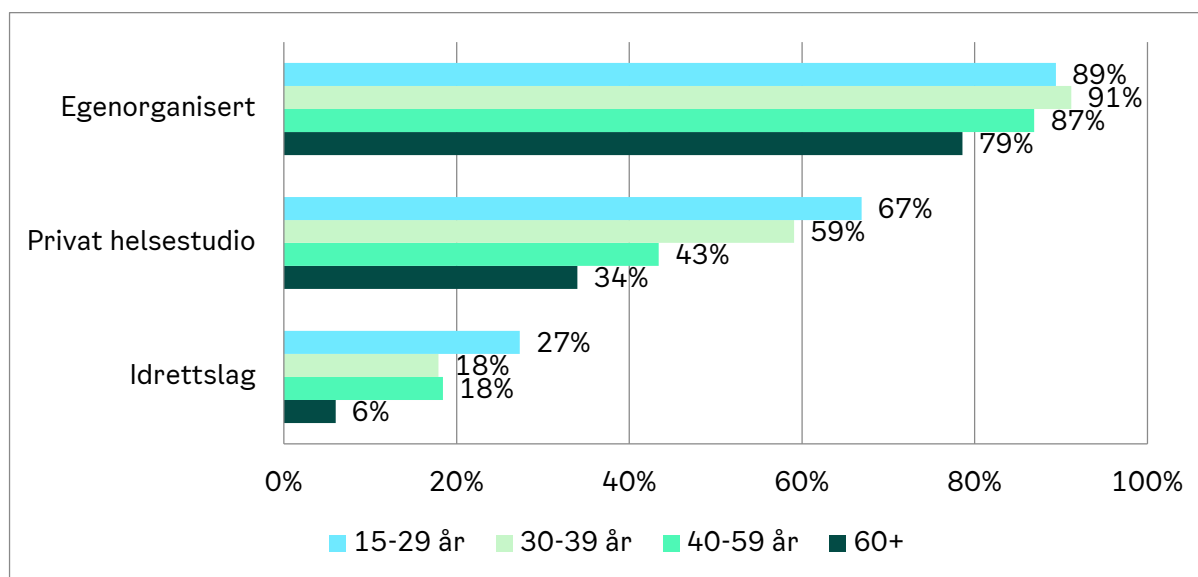
2.3.3 Fysisk aktivitet blant voksne og eldre

Rapporten «Aktiv i storbyen» fra 2018 undersøker hvor stor andel som oppfyller et kriterium for tilfredsstillende fysisk aktivitet, kalt ACSM-kriteriet⁴. Bydeler i byområde

⁴ ACSM-kriteriet innebærer enten fysisk aktivitet av moderat intensitet en halv time fem dager i uken, eller mer intens fysisk aktivitet av minst 20 minutters varighet tre dager i uken eller mer. Kriteriet er utarbeidet av den amerikanske idrettsmedisinske foreningen American College of Sports Medicine

nord/vest hadde den høyeste andelen som oppfylte ACSM-kriteriet med 42 prosent. I bydelene i byområde øst og sør var det kun 28 prosent som tilfredsstilte dette kriteriet. I følge rapporten hadde det vært en positiv utvikling i fysisk aktivitet fra 1998 til 2015. Videre viser rapporten at «fotturer i skog og mark» og «styrketrening» er de mest populære aktivitetsformene.

Figur 3 illustrerer at egenorganisert trening har stor oppslutning i alle aldersgrupper over 15 år, mens bruken går ned med økende alder for private helsestudio og idrettslag. Det er flere menn enn kvinner som trener i idrettslag, mens det er flere kvinner enn menn som benytter seg av private tilbud. Når det gjelder sosial klasse, så benytter høyere sosiale klasser private treningstilbud og idrettslag i større grad enn personer i lavere sosiale klasser, mens forskjellene er små når det gjelder egenorganisert trening.

Figur 3 Valg av ulike typer organisering av trening i forhold til alder. Prosentandeler av Oslos befolkning fra 15 år og eldre. Kilde: Aktiv i Storbyen 2018

2.4 Prosess

I planleggingen av nye anlegg og arealer innen idrett og friluftsliv er det viktig med medvirkning fra frivillige organisasjoner, slik som idretts-, friluftslivs- og naturvernorganisasjoner, bydeler og andre kommunale virksomheter. I forbindelse med arbeidet med Behovsplanen er det innhentet skriftlige innspill fra relevante aktører tidlig i prosessen, i tillegg til innspill gjennom offentlig høring. Samtidig er det gjennomført flere innspillmøter⁵, som for eksempel to medvirkningsprosesser med

⁵ Dialogmøte med Markaorganisasjonene ble avlyst på grunn av smittevern hensyn. Bymiljøetaten ønsket å avholde møte med rådet for personer med funksjonsnedsettelse, men rådet var ikke oppnevnt på det aktuelle tidspunktet. Rådet ble oppnevnt i juni, og har fått anledning til å uttale seg til planen i etterkant av den offentlige høringen.

barn og unge i samarbeid med Bydel Sagene, samt et innspillsmøte med Sentralt Ungdomsråd i Oslo (SUR). Alle høringsinnspillene er vurdert og planen er endret på enkelte områder. På grunn av det store antallet innspill og innspillenes omfang, er det ikke mulig å imøtekomme flertallet av innspillene i løpet av planperioden. Som vedlegg til planen følger en bruttoliste over innkomne forslag.

3 Overordnede mål og føringer

Byrådet legger i sin byrådsplattform vekt på at fysisk aktivitet er viktig for folkehelse, og at friluftsliv og idrett skaper glede, vennskap, møteplasser og samhold. Det er godt dokumentert at fysisk aktivitet fremmer helse, gir overskudd og kan medvirke til forebygging og behandling av ulike sykdommer og tilstander. I Oslo skal det være lett å leve aktive liv, uavhengig av fysikk, alder, bakgrunn og økonomi. Kommunen skal jobbe aktivt for å bygge ned barrierer mot deltakelse, blant annet i samarbeid med idretten, friluftslivsorganisasjonene og andre frivillige organisasjoner i Oslo. Målsettingen er å gjøre friluftsliv, egenorganisert aktivitet og idrett mer tilgjengelig for alle, blant annet gjennom tilrettelegging for lavterskeltilbud.

I nye utbyggingsområder skal det settes av areal til idrett og friluftsliv. Det skal bygges enda flere anlegg, særlig for breddeidretten og egenorganisert aktivitet for byens barn og unge. Det skal jobbes for at friluftslivet og naturen skal bli mer tilgjengelig for hele byens befolkning, blant annet gjennom bedre universell utforming. Det er et mål at alle skal ha nærhet til grøntområder med kort avstand til en turvei, park eller sti inn i Marka, og det skal legges til rette for mer bruk av fjorden og øyene. Gode samferdselsløsninger, som turveier og tilrettelegging for sykling er viktig for å øke tilgjengeligheten. Arbeidet med å gjøre Oslo til en aldersvennlig by skal også fortsette, slik at eldre har mulighet til å leve selvstendige og aktive liv.

Byrådet har som mål i sin byrådsplattform at Oslo skal bli verdens første utslippsfrie storby og at det skal være lett å leve miljøvennlig over hele byen. Klimastrategien for Oslo mot 2030 fremhever at «klimatiltak som bidrar til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse og miljøperspektiv skal prioriteres.» Konsekvenser for klima og miljø, herunder biologisk mangfold, skal vurderes og hensyntas ved planlegging og etablering av anlegg for idrett og friluftsliv. Det skal søkes gode løsninger for sambruk slik at anleggene i størst mulig grad kan brukes store deler av døgnet hele året, og det skal være enkelt å nå anleggene med miljøvennlig transport. Anleggene skal være energieffektive og ha lave klimagassutslipp, både under utbygging og gjennom anleggenes levetid. Anleggene skal være klimarobuste og bidra til god

overvannshåndtering. Kommunen skal legge til rette for aktører som bidrar til utlån og ombruk av utstyr til idrett og friluftsliv. Mer deling, ombruk og reparasjon er miljøvennlig og sosialt utjevne.

Konsekvenser for klima og miljø, herunder biologisk mangfold, skal vurderes og hensyntas ved planleggingen av tiltak

Byrådet har vedtatt en områdepolitikk for Oslo (byrådssak 176/17). Områdepolitikken skal bidra til at alle lokalområder i Oslo oppleves som gode og trygge steder å bo og vokse opp. I Oslo er det tre områdesatsinger: Groruddalssatsingen, Oslo indre øst-satsingen og Oslo sør-satsingen. Innen hver satsing er det flere pågående områdeløft, som er ekstraordinære innsatser innenfor avgrensede geografiske lokalområder med sammensatte utfordringer. Utfordringene kan dreie seg om alt fra trafikkbelastninger, nedslitte uteområder og få private og offentlige tilbud, til stor inn- og utflytting, ustabile sosiale nettverk, utrygghet og mangel på gode møteplasser. Områdene kjennetegnes i tillegg ved en konsentrasjon av ulike former for levekårsproblematikk, som lav sysselsetting, barnefattigdom og trangboddhet. I Groruddalssatsingen inngår bydelene Alna, Bjerke, Stovner og Grorud som pågående områdeløft. Videre gjennomføres områdeløft i Bydel Gamle Oslo gjennom Oslo indre øst-satsingen. Bydel Søndre Nordstrand inngår som pågående områdeløft i Oslo sør-satsingen. I tråd med områdepolitikken, skal kommunen prioritere enkeltområder gjennom å bruke mer ressurser der behovet er størst, jf. byrådets prinsipp om positiv forskjellsbehandling innenfor oppvekst- og kunnskapssektoren.

Byrådets overordnede mål sammenfaller med målene for statens idretts- og friluftslivspolitikken om «idrett for alle» og å ivareta friluftslivets posisjon samt legge til rette for økt friluftslivsaktivitet for alle.

3.1 Oslo kommunes mål for idrett og friluftsliv

3.1.1 Hovedmål

Oslo kommune har følgende overordnede mål for sin innsats på idretts og friluftslivsområdet:

Oslo skal være godt tilrettelagt for idrett og friluftsliv, spesielt for barn og unge.

Kommunens anlegg og arealer for idrett og friluftsliv skal utformes til gode møteplasser for barn og unge, skape trivsel og trygghet, og stimulere til fysisk aktivitet. Alle barn og unge som ønsker det skal ha mulighet til å delta i idrettslige aktiviteter på fritiden.

Behovene til mennesker med funksjonsnedsettelse og mennesker som bryter normer for kjønn og seksualitet skal ivaretas ved bygging og rehabilitering av idretts- og friluftslivsanlegg. Tilbudet skal bidra til å øke befolkningens aktivitetsnivå og graden av tilfredshet med kommunens idretts- og friluftslivstilbud. Et økt aktivitetsnivå vil gi positive fysiske og psykiske helseeffekter for Oslos befolkning. Tilrettelegging for idrett og friluftsliv er derfor også en viktig del av kommunens folkehelsearbeid.

Kommunens arealutfordringer vil til en viss grad legge føringer for hvor mange og hvilke typer anlegg og arealer som kan tilrettelegges. God utnyttelse av eksisterende anlegg og arealer med mest mulig tilrettelegging for helårsaktivitet er derfor nødvendig.

3.1.2 Delmål idrett

- ***Anleggsdekningen på prioriterte idrettsanlegg skal minimum følge dagens dekning***

Oslo er fylket med dårligst anleggsdekning i landet og behovet for idrettsanlegg er stort. Flerbrukshaller, basishaller, bad, friidrettsanlegg og utendørs isflater er anleggskategorier som tilrettelegger for et bredt spekter av brukere, og det er behov for å heve kapasiteten for disse. Byrådet foreslår også å prioritere å heve kapasiteten for idretter som er i stor vekst, har en høy andel jenter som deltar, eller hvor det frem til nå har vært liten kommunal tilrettelegging. Anlegg til kampsport, dans og anlegg til egenorganisert aktivitet er eksempler på sistnevnte.

For å sikre en mer lik fordeling av idrettsanlegg i byen, vil områder med dårlig anleggsdekning prioriteres. Anleggsdekningen, målt som antall barn og unge pr. anleggstype, skal bedres for følgende anleggstyper:

- Flerbrukshaller
- Basishaller
- Badeanlegg
- Anlegg for kampsport/dans
- Kunstisanlegg
- Friidrettsanlegg

- **Standarden på anleggsmassen skal heves**

Det er et stort vedlikeholdsetterslep på eksisterende anlegg og arealer, og det er behov for en del grunnleggende funksjoner på mange idrettsanlegg. En rekke idrettsanlegg har også dårligere standard enn ønsket, noe som forringer attraktiviteten, reduserer bruken av anleggene og som gir dårlig utnyttelse av fellesskapets midler.

For å kunne måle standarden på anlegg ut i fra objektive kriterier, er det etablert kvalitetsstandarder for de anleggstypene der det er hensiktsmessig. Standardene er utarbeidet i samarbeid mellom brukerne og forvaltningen. Tilstanden på anleggene basert på etablerte nasjonale standarder vurderes også som en del av kvaliteten på anleggene. Standarden skal heves på følgende anleggstyper:

- Kunstgressbaner
- Badeanlegg
- Ski-/alpinanlegg
- Klubbhus
- Ishaller

- **Bredden i anleggstilbudet skal videreutvikles**

Oslo har mange attraktive idrettsanlegg som gir et bredt tilbud til et mangfold av idretter. For å imøtekomme flest mulig idretter og for å legge til rette for at flest mulig skal være aktive oftere, er det avgjørende å videreutvikle bredden i anleggsporteføljen.

Evaluering av måloppnåelse for idrettsområdet

Delmålene for idrettsfeltet tar utgangspunkt i behovet for flere anlegg, økt kvalitet på eksisterende anleggsmasse og videreutvikling av bredden i anleggstilbudet. Tabell 2 viser oversikt over delmål og resultatindikatorer for idrettsområdet i planperioden. Tabellen inneholder også måltall for utvalgte prioriterte anleggstyper. Trender i form av fremvekst av nye idretter må likevel ivaretas.

Tabell 2 Oversikt over delmål og resultatindikatorer for idrettsområdet i planperioden

Delmål	Resultatindikatorer	Måltall 2024
<p>Anleggsdekningen på prioriterte idrettsanlegg skal minimum følge dagens dekning</p> <p>Anleggsdekningen for barn og unge skal bedres for følgende anleggstyper:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Flerbrukshaller • Basishaller • Badeanlegg • Anlegg for kampsport/dans • Kunstisanlegg • Friidrettsanlegg 	Antall barn og unge pr. anlegg	<p>Flerbrukshaller: 1 450 barn og unge pr. spilleflate</p> <p>Badeanlegg: 8 barn og unge pr. kvm vannflate</p> <p>Kunstisanlegg: 7 300 barn og unge pr. spilleflate</p> <p>Friidrettsanlegg: 11 400 barn og unge pr. flate</p>
<p>Standarden på anleggsmassen skal heves på følgende anleggstyper:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunstgressbaner • Badeanlegg • Ski-/alpinanlegg • Klubbhus • Ishaller 	<ul style="list-style-type: none"> - Anleggenes standard i henhold til etablerte kvalitetsstandarder (nasjonale standarder) - Tilstandsvurderinger 	-
Bredden i anleggstilbudet for barn og unge skal videreutvikles		-

3.1.3 Delmål friluftsliv

- **Oslos unike kvaliteter for naturopplevelser og friluftsliv skal bevares og styrkes**

Naturopplevelse er en viktig del av friluftslivet. Naturkvalitetene i kommunens grøntområder (i byen, ved fjorden, på øyene og i Marka) og muligheten til å oppleve urørt natur skal tas vare på og styrkes. Områder av verdi for friluftslivet skal sikres og forvaltes slik at de er godt tilrettelagt for et mangfold av friluftslivsaktiviteter, samtidig som viktige naturverdier, landskapskvaliteter og kulturminner skal ivaretas. Tiltak for kanalisering av ferdsel vil være viktig for å hindre slitasje på verdifull natur og for å unngå trengsel på noen få og mye brukte utfartsområder i Marka, byggesonen så vel som på øyene.

Byrådet slår fast at det skal legges til rette for mer bruk av fjorden og øyene. Økt tilrettelegging for fjordbasert friluftsliv handler om å sikre at Oslos befolkning har god tilgang til strandsonen. Dette innebærer blant annet etablering og videreutvikling av badeplasser og sjøbad, å tilrettelegge øyene for flere besøkende og legge til rette for kajakk, robåter og småbåter langs fjorden, samt vurdere tilrettelegging for aktivitetstrender som stand up padling, flytende badstuer osv.

Det skal arbeides systematisk med registrering og oppfølging av ulovligheter etter friluftsløven i byggesonen, Marka og på øyene. Allemannsretten skal holdes i hevd. Markagrensa ligger fast.

Klimaendringer, med mildere vintre og mer nedbør, påvirker tilretteleggingen for friluftsliv. Tiltak for bedre overvannshåndtering og klimatilpasning av parker og friområder vil være sentralt i dette arbeidet, jf. byrådets klimastrategi for Oslo mot 2030 (byrådssak 214/19) og strategi for overvannshåndtering med tilhørende handlingsplan. For å møte dagens og framtidens klimautfordringer, samt økt slitasje som følge av større befolkningstetthet, må innsatsen på oppgradering og rehabilitering av friluftslivsanlegg styrkes i årene fremover.

- **Alle skal ha tilgang til gode friluftslivsområder i sitt nærmiljø**

Alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv som helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet. Den blågrønne strukturen i byggesonen, herunder parker, friområder og turveier, skal sikres og tilrettelegges for å stimulere til aktivitet i nærheten av der folk bor. Kort avstand er en forutsetning for hyppig bruk og en mer aktiv hverdag. Oslos innbyggere skal ha tilgang til grøntområder i nærheten av egen

bolig. Byggesonen bør ha planmessig sikrede parker etter gjeldende avstandsnorm⁶ (langs offentlig vei):

- Park på minimum 1000m² innenfor 250 meter gangavstand (indre by)⁷
- Park på minimum 5000m² innenfor 500 meter gangavstand (indre og ytre by).

For befolkningen som bor nær Marka, er Marka nærnatur og et rekreasjonsområde som gir mulighet for friluftsliv, naturopplevelse og idrett. Fjorden, strandsonen og øyene gir muligheter for fjordbasert friluftsliv for hele Oslos befolkning.

I tråd med byrådets prioritering om tiltak for sosial utjevning, vil tilgangen til gode friluftslivsområder i levekårsutsatte områder prioriteres høyt. Tiltak for universell utforming og tiltak for å skape en mer aldersvennlig by er sentrale i all tilrettelegging i byggesonen. Det skal arbeides med å sikre innsmettene til Marka slik at det fortsatt er lett å komme seg til Marka til tross for at byen fortettes. Prioritering av friluftslivsområder i nærmiljøet vil dessuten bidra til kortreiste friluftslivsopplevelser og redusert transportbehov.

Den forventede klimautviklingen kan gjøre det mer utfordrende å utøve ulike former for vinterfriluftsliv i Oslo. Områder med snø i Oslo kan bli redusert og vintersesongen kortere. Det skal arbeides for å finne gode løsninger slik at befolkningen i Oslo kan bedrive friluftsliv i Oslo, også ved snøfattige vintre.

- **Byen skal ha et sammenhengende turveinett innen 2030**

Turveiene og turstiene i byen, langs kysten, på øyene og i Marka gir gode muligheter for egenorganiserte fotturer og lavterskelaktivitet i grønne omgivelser. Turveiene følger flere steder byens vassdrag, fra Marka til fjorden, og binder på denne måten sammen større turområder. Målet i byggesonen er sammenhengende turveier i et helhetlig blågrønt nettverk, med god standard innen 2030. God sammenheng i turveinettet øker befolkningens tilgang til kortreiste naturopplevelser, og bidrar til at man kan gå varierte turer og lengre distanser.

- **Det skal være enkelt å oppdage og komme seg til friluftslivsområder**

Det skal oppleves enkelt for alle, uavhengig av fysikk, alder, bakgrunn og økonomi, å oppdage og komme seg til friluftslivsområder i Oslo. Friluftslivsområdene skal kunne nås til fots, med sykkel og med kollektivtransport. Det skal arbeides målrettet for å informere om friluftslivstilbudet i Marka, i byggesonen og på øyene slik at alle enkelt

⁶ Kommuneplanens § 12.3 om ivaretagelse av grøntstruktur i byutviklingen.

⁷ Indre by inneholder bydelene Frogner (uten Bygdøy), St. Hanshaugen, Sagene, Grünerløkka, Gamle Oslo og Sentrum.

finner ut av hvilke friluftslivsområder som finnes, samt hva som passer for den enkeltes erfaring og ferdighetsnivå. Dette skal gjøres gjennom en kombinasjon av fysiske tiltak, men også som informasjon gjennom sosiale media og andre digitale plattformer. Tilrettelegging og videreutvikling av innfallsporter til Marka er sentrale i denne strategien.

Evaluering for måloppnåelse for friluftslivsområdet

Tabell 3 gir en oversikt over hvordan måloppnåelsen for de ulike delmålene skal evalueres i planperioden. Listen over indikatorer er ikke uttømmende, da brukerundersøkelser i tillegg vil bidra til å belyse det kvalitative målet om at det skal være enkelt å oppdage og komme seg til friluftslivsområder.

Tabell 3 Oversikt over effektmål og indikatorer for friluftslivsområdet i planperioden

Delmål	Indikatorer	Rapporteringsansvar
Oslos unike kvaliteter for naturopplevelser og friluftsliv skal bevares og styrkes	Bruk av og tilfredshet med, Marka, fjorden og øyene, parker og grøntområder i byggesonen (i henhold til brukerundersøkelser)	Hovedansvar: Bymiljøetaten
	Areal avsatt til grønnsstruktur, LNFR eller bruk og vern av sjø og vassdrag i kommuneplanens arealdel ⁸ . Antall dekar samlet.	Bidragsyttere: Plan- og bygningsetaten (avsatt areal og regulert areal), Eiendom- og byfornyingssetaten
	Areal regulert til idrettsanlegg, uteoppholdsarealer, grønnsstruktur, LNFR eller bruk og vern av sjø og vassdrag ⁹ . Antall dekar samlet.	
	Antall sendte varsel om pålegg om fjerning av ulovlige stengsler og antall stengsler fjernet (iht. friluftsløven)	
	Antall bryggeanlegg (bading, fisking og småbåt) som er etablert eller oppgradert i perioden.	
	Sikring av areal til friluftslvsformål (statlig sikring, erverv, bruksrettsavtaler)	

⁸ arealformål og underformål nevnt i pbl § 11-7 punkt 3, 5 og 6.

⁹ arealformål og underformål nevnt i pbl § 12-5 punkt 3, 5 og 6, samt underformål idrettsanlegg og uteoppholdsarealer nevnt i pbl § 12-5 punkt 1.

Alle skal ha tilgang til gode friluftslivsområder i sitt nærmiljø	Friluftslivsareal (områdetyper) verdsatt etter Miljødirektoratets veileder M98, fordelt på ulike reguleringsformål og ulike formål i kommuneplanen. Antall dekar samlet.	Hovedansvar: Bymiljøetaten Bidragsyttere: Plan- og bygningsetaten
	Antall og andel innbyggere pr. byområde som bor 250 meter eller nærmere en park på minimum 1000 m ² .	
	Antall og andel innbyggere pr. byområde som bor 500 meter eller nærmere en park på minimum 5000 m ² .	
Byen skal få et sammenhengende turveinett innen 2030	Samlet lengde på turveier og turstier i byggesonen, kyststistrekninger og traséer i Marka som er etablert eller oppgradert i perioden	Hovedansvar: Bymiljøetaten Bidragsyttere: Bydelene
	Antall turveitiltak som har bidratt til større grad av sammenheng i hovedturveinettet i byggesonen i perioden	
Det skal være enkelt å oppdage og å komme seg til friluftlivssområder	Antall skilt og informasjonstavler etablert eller oppgradert i byggesonen, i Marka og på øyene i perioden	Hovedansvar: Bymiljøetaten Bidragsyttere: Bydelene, øvrige etater, Ruter
	Antall tilrettelagte innfallsporter til Marka. Antall samlet og endring i perioden.	
	Kommunikasjonstiltak for å gjøre friluftslivstilbudet i Oslo bedre kjent	
	Befolkningens tilfredshet med kollektivtrafikktilbudet	

4 Idrett

Oslo kommune har et overordnet ansvar for å tilby anlegg og arealer til idrettsformål. I fremstillingen i dette kapitlet er tilbudet delt opp i anleggstyper. Datakilder som blir benyttet er medlems- og aktivitetstall fra Osloidretten, brukerundersøkelser og anleggstall. Konkrete prosjekter som foreslås er et resultat av gjennomførte utredninger.

4.1 Status og behov

Porteføljen av idrettsanlegg er blitt til over tid og spenner over et bredt spekter av anlegg for ulike innen- og utendørsidretter. På anleggsområdet vil Oslo få et løft i årene som kommer gjennom vedtatte idrettsprosjekter, bl.a. to nye bad (Tøyen og Manglerud), og nye flerbrukshaller på Vestli, Korsvoll, Tøyen, Tokerud og Majorstua. Likevel er Oslo fylket i Norge med dårligst anleggsdekning, og det er et stort behov for nye anlegg fremover.

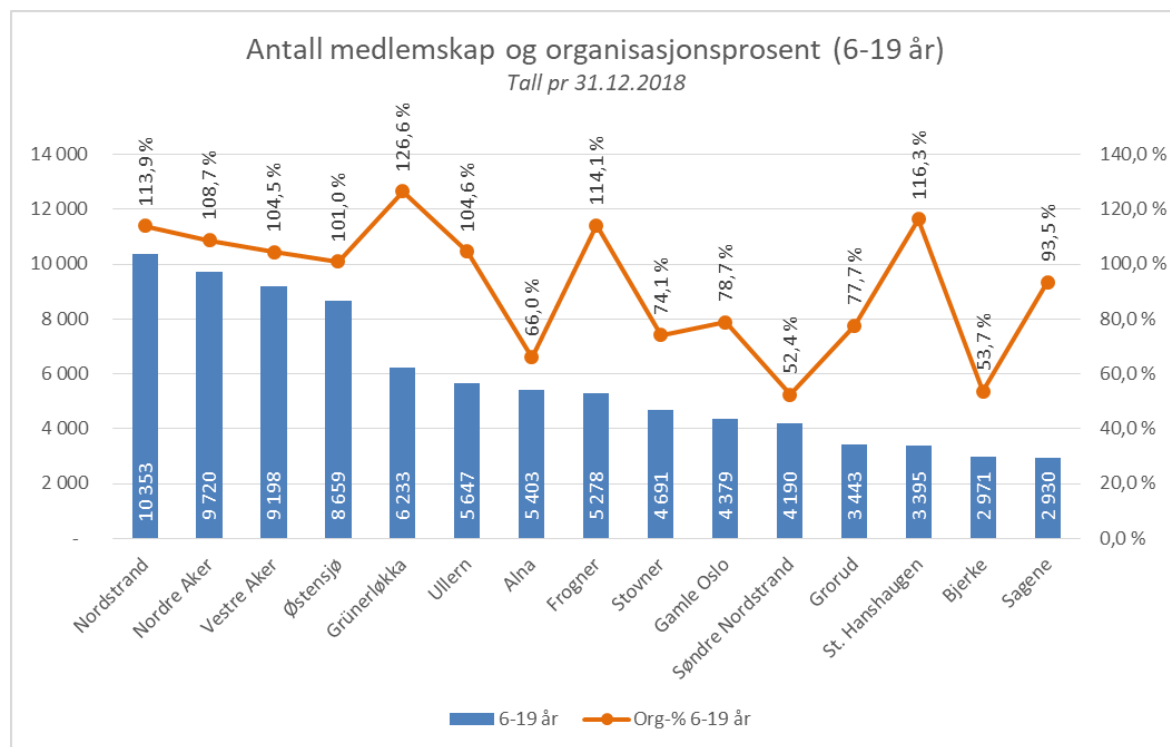
Det er et stort utredningsbehov på idrettsfeltet. Prioriterte utredningstiltak er synliggjort i handlingsprogrammet. Flere av idrettsanleggene er imidlertid fremdeles svært nedslitte og til dels umoderne, og mange anlegg mangler grunnleggende funksjoner som garderober, belysning og toalettfasiliteter. Rehabilitering og oppgradering av eksisterende tilbud med sentrale funksjoner vil også være en viktig satsing gjennom planperioden.

Koronapandemien medførte at alle idrettsanlegg i Oslo brått måtte stenge. Situasjonen førte til at mange barn og unge som driver med organisert idrett i Oslo, plutselig sto uten et organisert fritidstilbud. Kommunen opplevde i denne perioden stort press på å gjenåpne idrettsanleggene. Dette gjenspeilet seg også i samfunnsdebatten for øvrig, og idrettens betydning for befolkningen var tydelig. I tillegg til å være en arena for fysisk aktivitet, utgjør idrettsanleggene en viktig sosial møteplass for veldig mange, spesielt barn og unge.

4.1.1 Medlemsstatistikk

Ved utgangen av 2019 var det 626 idrettslag i Oslo, og totalt 282 398 medlemskap (tall fra bedriftsidretten er ikke inkludert). Barn og unge (6-19 år) utgjør 39 prosent av alle medlemskap. Antall medlemskap blant barn og unge er høyere enn antallet barn og unge i Oslo, noe som betyr at det er flere barn og unge som er medlem i mer enn ett idrettslag. Det er en overvekt av menn som er medlemmer (60 prosent) i idrettslagene i Oslo. Blant barn og unge er kjønnsforskjellene for medlemskap noe mindre (44 prosent jenter og 56 prosent gutter). Det er stor forskjell mellom bydelene i Oslo når det gjelder

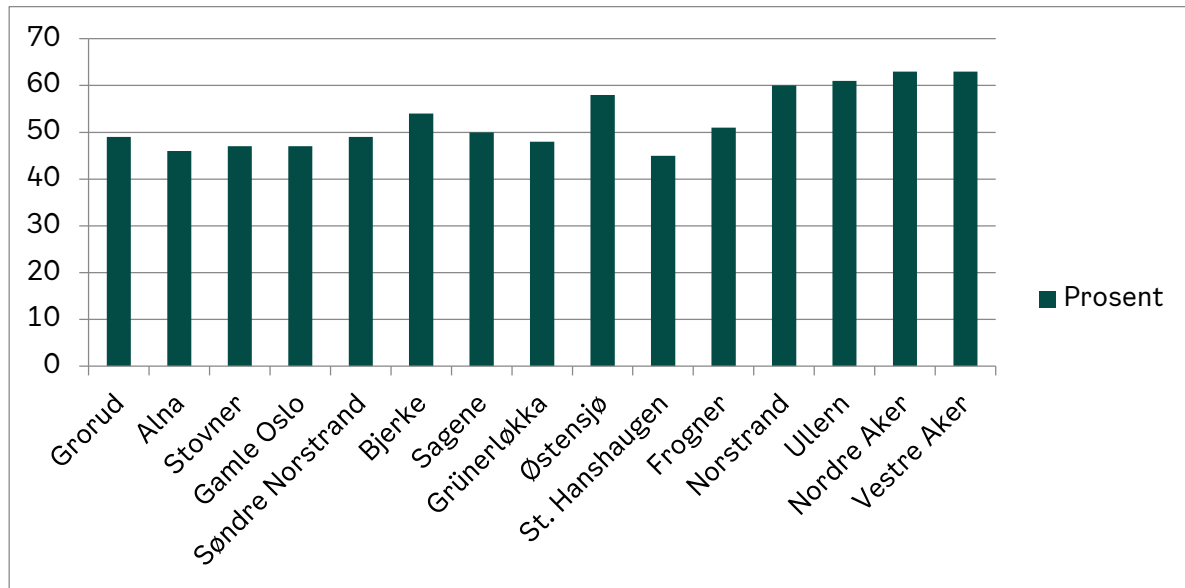
deltakelse i den organiserte idretten. Figur 4 viser antall aktive medlemmer og organisasjonstetthet¹⁰ i de ulike bydelene.

Figur 4 Idretten på bydelsnivå. Kilde: Idrettsregisteringen 2018 og SSB

Tallene kan gi en indikasjon på hvor i byen aktiviteten er størst, og hvor stor andel av befolkningen idretten engasjerer. Imidlertid rekrutterer flere idrettslag medlemmer fra andre bydeler enn der idrettslaget er hjemmehørende. Tallene fra Ung i Oslo (Figur 5) viser derfor trolig et riktigere bilde over andelen ungdom som driver organisert idrettsaktivitet i Oslo. Andelen aktive er størst i byområde nord/vest samt bydelene Nordstrand og Østensjø, og lavest i deler av indre by og byområde øst.

¹⁰ Antall medlemskap i alderen 6-19 år (idrettsregisteringen 2018), i forhold til antall innbyggere i alderen 6-19 år pr. 01.01.2019 (SSB)

Figur 5: Prosentandel (13-19 år) i ulike bydeler som har deltatt i en aktivitet i et idrettslag siste måned (NOVA, Ung i Oslo 2018).

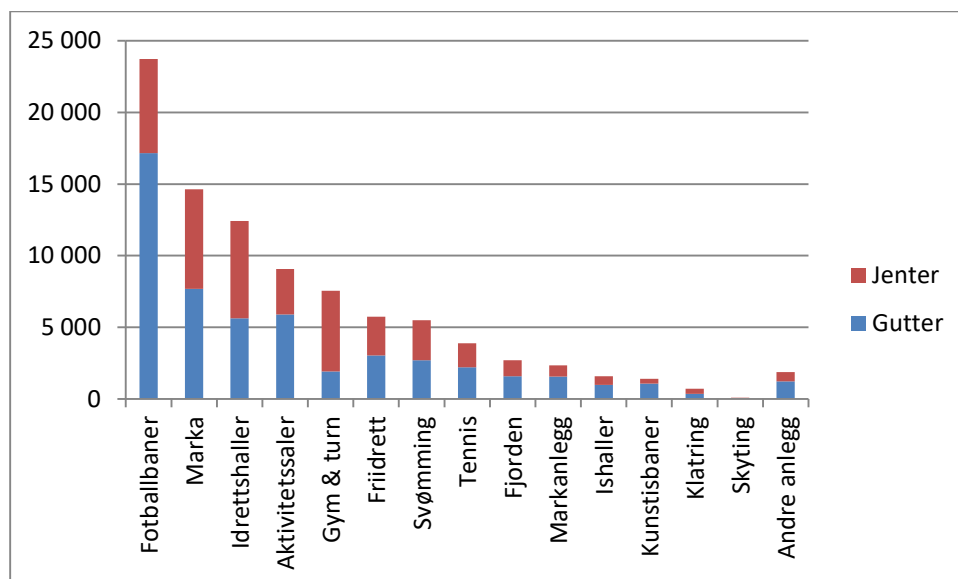
4.1.2 Brukertilfredshet

Ung i Oslo 2018

Hvert tredje år utføres undersøkelsen «Ung i Oslo». Undersøkelsen fra 2018 viser at 68 prosent av barn og unge i Oslo synes at tilbudet av idrettsanlegg der de bor er bra. I Norge er det 71 prosent som synes tilbudet er bra. Figur 6 viser at Vestre Aker og Nordre Aker er mest fornøyd med tilbudet av idrettsanlegg. Undersøkelsen omfatter kun aldersgruppen 13-19 år (ungdomsskole og videregående skole), og gjelder ikke for aldersgruppen 6-12 år.

Figur 6 Fornøyd med idrettsanlegg på bydelsnivå. Kilde: Ung i Oslo 2018

4.1.3 Anleggsbruk

Figur 7 Kjønnfordeling og antall utøvere pr. anleggstype for organisert idrett for aldersgruppen 6-19 år¹¹. Kilde: Idrettsregisteringen 2018

Figur viser at jenter har en generell lavere deltakelse i idrettsaktiviteter enn gutter. Anlegg som skiller seg ut med høyest deltakelse uavhengig av kjønn er fotballbaner, Marka og idrettshaller. Anlegg for gym og turn, idrettshaller og svømmeanlegg skiller seg ut ved å ha en større andel aktive jenter enn gutter.

I løpet av en tiårsperiode er det størst vekst blant brukerne av anlegg for gym og turn og idrettshaller (se Figur 8). Av idrettene som utøver sin idrett i idrettshaller, er det spesielt håndball, cheerleading, innebandy og basket som har stor vekst. Én av årsakene til veksten for gym og turn kan være økt kapasitet for turn de siste årene.

Størst prosentvis vekst finner vi blant brukerne av anlegg for gym og turn (163 prosent), frilidrettsanlegg (155 prosent), og svømming (119 prosent). Deler av veksten for frilidrett kan forklares med at noen idrettslag har registrert aktive medlemmer i allidrett under frilidrett, da idrettsregisteringen ikke har «allidrett» som kategori ved registrering av aktive medlemmer. Den største nedgangen finner vi i idretter som utøver

¹¹ Idretter som inngår i de ulike anleggstypene:

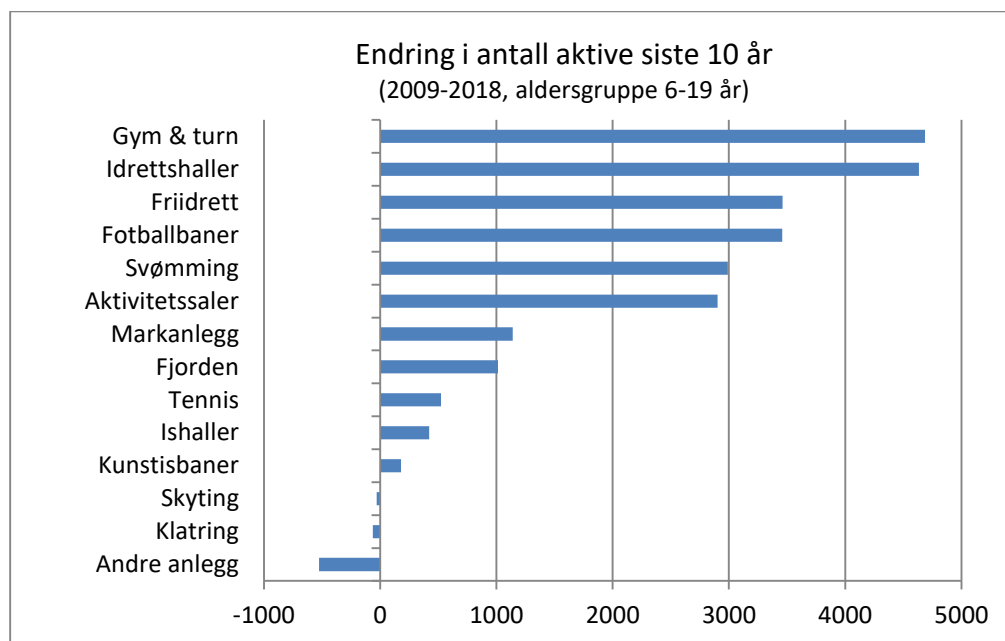
Marka: ski, sykkel, orientering, rytter, hundekjøring, snowboard, triatlon og skiskyting

Fjorden: padling, seiling, roing, dykking og vannski

Andre anlegg: biljard, bob/aking, bowling, bueskyting, casting, curling, ridesport, fleridretter, frisbee, golf, idrett for funksjonshemmede, luftsport, motorsport, sandvolleyball, soft- og baseball, squash og studentidrett.

Markanlegg: cricket, landhockey, amerikansk fotball, rugby og lacrosse

sin idrett i kategorien «andre anlegg» (se note 11). Ser vi nærmere på «anleggsgruppene», er det nedgangen i antall medlemmer for fleridretter som er hovedårsaken til nedgangen. Det er knyttet flere svakheter til tallmaterialet hvilket gjør at fremstillingen skal tolkes med forsiktighet. Tallene egner seg derfor best på makronivå og for å se utviklingstrekk over tid. Tallene fanger ikke opp de som driver fysisk aktivitet på egenhånd.

Figur 8 Endring i antall aktive siste 10 år. Kilde: Idrettsregisteringen 2018

4.1.4 Strategi for anleggsutbygging

Heve kvaliteten på anlegg

En økende befolkning i Oslo setter ytterligere press på arealene, og det er et stort behov for å sikre at kapasiteten på idretts- og aktivitetsanlegg opprettholdes og bevares gjennom løpende vedlikehold og rehabilitering. For å heve kvaliteten på anleggsmassen til et akseptabelt funksjonsnivå og standard, vil rehabilitering og standardheving være prioriterte tiltak i planperioden. Særlig bade- og istekniskeanlegg, samt el- og ventilasjon i idrettsbygg og klubbhus må forbedres i årene som kommer. Idretts- og aktivitetsanlegg har stor betydning for befolkningens livskvalitet og er en viktig forebyggende arena. Det er viktig at kommunen tilrettelegger med funksjoner på idretts- og aktivitetsanleggene som sikrer trygge og gode møteplasser med et variert idrettstilbud. Toalettfasiliteter, lokaler til utstyrlånsordninger og sosiale oppholdsrom er eksempler på funksjoner som det er viktig å sikre i en slik utvikling.

Kapasitetsøkning av anlegg

Det er et stort behov for å øke kapasiteten av nye idretts- og aktivitetsanlegg i planperioden. Det er imidlertid utfordrende å definere et konkret og riktig behov da det ikke eksisterer objektive referanser for hva som er «riktig» kapasitet og sammensetning av tilbudet av idretts- og aktivitetsanlegg i forhold til trender og etterspørsel. Kommunen vil fortsette å teste ut ny sensorteknologi for å måle den reelle bruken av anlegg.

Å fremskaffe arealer til å bygge nye idretts- og aktivitetsanlegg blir stadig mer krevende. Dagens tomtepriser og knappheten på egnede arealer gjør det nødvendig å tenke sambruk, ved at flere kommunale tjenestetilbud innplasseres på den samme eiendommen. Det blir viktig at oppgavene løses på en smartere og mer effektiv måte for å tilfredsstille befolkningens behov for ulike tjenester og tilbud i fremtiden. Dette vil blant annet kreve økt tilrettelegging for flerbruk og bedre utnyttelse av tiden på eksisterende idretts- og aktivitetsanlegg. En slik tilnærming er ikke bare ønskelig av økonomiske hensyn, men kan også gi synergieffekter. Bystyrevedtak om å bygge flerbrukshaller i tilknytning til skoler har vært viktig for utviklingen av idrettsanlegg i Oslo, og gir en bedre utnyttelse ved at anleggene er i bruk både på dag- og kveldstid. Behovet for avsetning av areal til idrettsformål i transformasjonsområder på lang sikt er tydeliggjort i planen. Konkretisering av anlegg i disse områdene er gjort der man har tilstrekkelig kunnskap om behovet. For å sikre denne konkretiseringen i transformasjonsområdene kreves det mer utredningsarbeid.

Idrett for alle

Noen idretter har hatt dårlige rammevilkår i Oslo med lite offentlig støtte til anleggsutbygging. Eksempler på dette er idrettene alpint, kampsport og dans. Dette har medført at enkeltaktiviteter som har blitt etterspurt, har blitt ivaretatt i private anlegg, enten i regi av idrettslag eller kommersielle aktører. For å sikre driften er det ofte høye medlemskontingenter blant de private tilbudene. Det er derfor behov for en innretning av innsatsen mot grupper kommunen ikke har tilrettelagt for tidligere. En annen innretning av tilbudet trenger ikke nødvendigvis å bety at kommunen skal bygge alt, men at kommunen gjennom tilskuddsordninger kan bidra til at tilbudet blir mer tilgjengelig for en større andel barn og unge. Andelen jenter som deltar i idretten er lavere enn gutters deltakelse. For å nå denne gruppen i større grad, vil det prioriteres å utrede og tilrettelegge for idretter som har en høy andel jenter. Eksempler på dette er turn, svømming, ryttersport, dans og hallidretter.

Klima- og miljøansvar

Konsekvenser for klima og miljø, herunder biologisk mangfold, skal vurderes og hensyntas ved planlegging og etablering av anlegg. Det skal videre være enkelt å nå anleggene på en miljøvennlig måte, som ved å gjøre det lettere å komme til anleggene til fots, på sykkel eller med kollektivtransport. Det skal søkes gode løsninger for sambruk slik at anleggene i størst mulig grad kan brukes store deler av døgnet gjennom hele året. Anleggene skal være energieffektive og ha lave klimagassutslipp, både under utbygging og gjennom anleggenes levetid. Kommunen skal legge til rette for aktører som bidrar til utlån og ombruk av utstyr til idrett og friluftsliv.

De senere årene har det blitt økt oppmerksomhet på plastforurensing og for idretts- og aktivitetsanlegg er det særlig pekt på utfordringer med at granulat fra kunstgressbaner kommer på avveie. Miljødirektoratet gjennomførte høsten 2019 høring om forslag til nytt kapittel i forurensningsforskriften. Det nye kapittelet vil stille krav til utforming og drift av alle typer idrettsbaner som bruker plastholdig løst fyllmateriale. Forslaget er nå oversendt til Klima- og miljødepartementet og det er ventet at endelig forskrift vil tre i kraft i løpet av 2021. Samtidig som det er foreslått et nytt regelverk for utforming og drift av idrettsbaner som bruker plastholdig løst fyllmateriale, jobber byrådet med en handlingsplan for å fase ut bruk av gummigranulat på kunstgressbaner i Oslo.

Tilrettelegging for fysisk aktivitet og idrett må vurderes i et klimaperspektiv. Klimaet er i rask endring, og et varmere, våtere og villere vær legger føringer for hvordan man tilrettelegger og hvilke aktiviteter det kan tilrettelegges for. Det må både sommer og vinter finnes gode idrettstilbud. På vinteren er det i dag nødvendig å bruke ressurser som strøm og vann for å lage snøen og isen som tidligere kom naturlig, og løyper må asfalteres for å legge til rette for trygg aktivitet resten av året. For andre anlegg er det derimot behov for å bruke ressurser på å holde snø og is borte. I lys av klimaendringene, må man sørge for at ressursene benyttes hensiktsmessig og effektivt, og at man velger gode klimaløsninger.

Tilrettelegging for vinter- og helårsaktivitet gir god utnyttelse av anleggene og tilgjengelig areal. Det er imidlertid viktig å balansere tilrettelegging for vinter- og helårsaktivitet mot den kostnaden investeringene har, både når det gjelder kroner og øre, men også når det gjelder påvirkning på natur, klima og miljø.

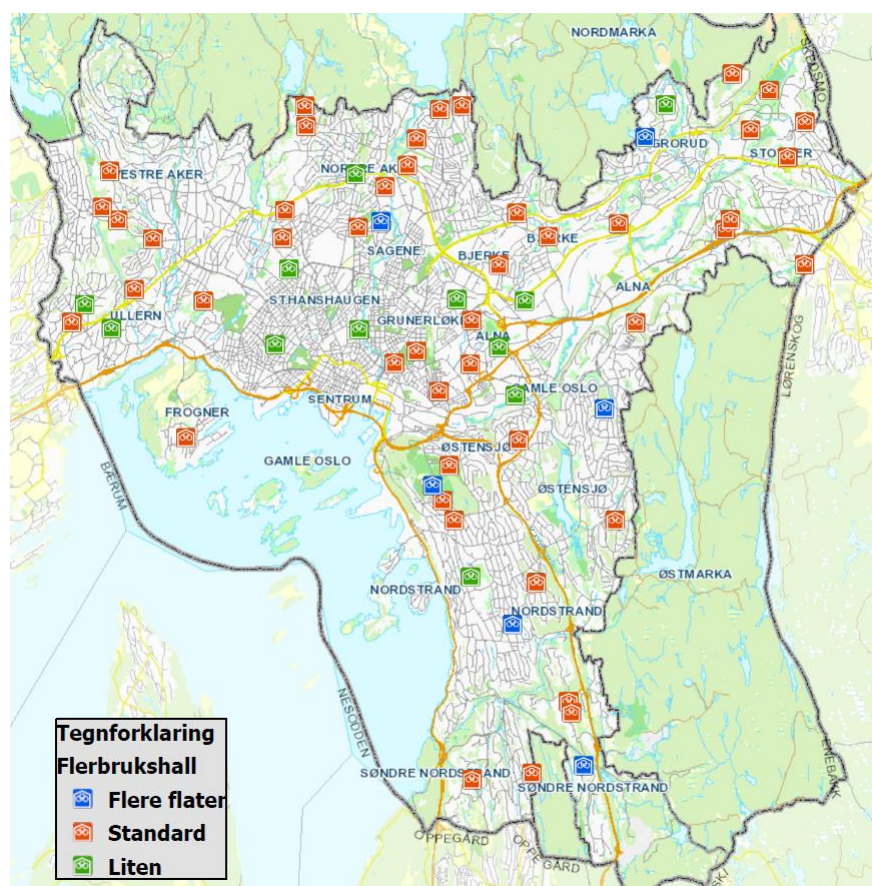
4.2 Inneflater

Inneflater omfatter flerbrukshaller og andre haller og aktivitetsflater; herunder gymsaler, fleksible rom i tilknytning til flerbrukshaller og basishaller. Inneflatene benyttes av en rekke idretter, for eksempel håndball, volleyball, innebandy, basketball,

cheerleading, skating, Roller Derby, turn og kampsport. Ulike inneflater dekker ulike formål. Det er sentralt å øke kapasiteten ved å etablere flere flater, men også å sørge for at eksisterende flater utnyttes optimalt og dekker et bredt spekter av behov.

Flerbrukshaller skal være grunnstammen i halltilbudet. I dette ligger blant annet at hallene skal være nær der behovet er, at det skal være stor grad av likhet i tilbudet på tvers av bydeler, og at tilbudet skal ivareta en rekke ulike idretter. For denne anleggstypen er det et mål at anleggsdekningen for barn og unge skal bedres i planperioden. Flerbrukshaller er et av de særskilte satsingsområdene de kommende årene.

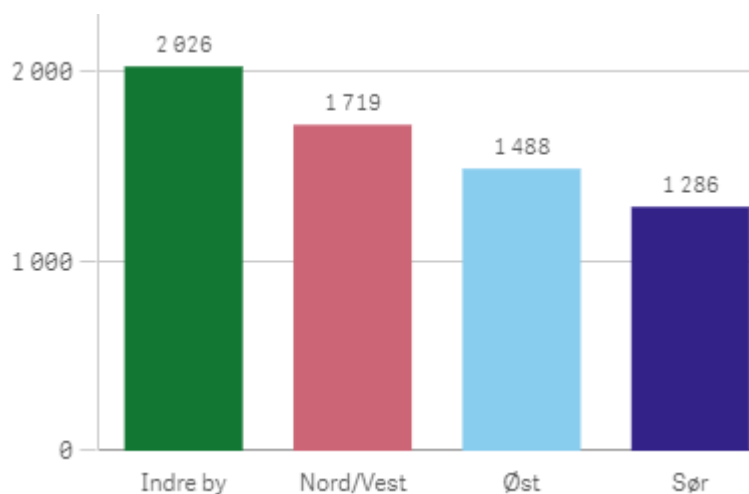
Selv om flerbrukshaller er vesentlige elementer for den samlede innendørs idrettskapasiteten, er det også viktig å ha inneflater for idretter som ikke naturlig driver sin aktivitet i disse hallene. Tilbudet av andre idrettshaller og innendørs aktivitetsflater kan ha en lavere tetthet enn flerbrukshaller, og slike anlegg vil være sterkere preget av lokale behov.

Figur 9 Kart over flerbrukshaller i Oslo

4.2.1 Flerbrukshaller

En flerbrukshall med én hallflate betegnes som en normalhall (25x45m inkl. sikkerhetssoner). Byomfattende tilbud til studenter og bedriftsidretten er ikke tatt med i beregninger for hallkapasitet, da det ikke tildeles tid til den primære målgruppen (barn og unge 6-19 år) i disse hallene. Omregnet til standardflater utgjør Oslos tilbud til barn og unge (6-19 år) 64,5 flater totalt ved utgangen av 2020, inkludert den nyåpnede midlertidige hallen på Tøyen. Flater for håndball regnes som 1 flate, mens baskethaller regnes som 0,5 flate. I tillegg til at hallene gir den organiserte idretten et bedre halltilbud, gir hallene også et godt tilbud til skoleelevenes kroppsøvingundervisning på dagtid. På grunn av begrenset hallkapasitet i Oslo er de kommunale hallene forbeholdt de idrettene som har idrettshallen som sitt naturlige konkurranse- og treningssted. Flere andre idretter har også behov for og ønske om å få tildelt tid i idrettshaller. Hallkapasiteten er i dag presset og det er behov for flere flerbrukshaller. Det er derfor et mål å bedre anleggsdekningen for barn og unge, og på sikt minske forskjellene mellom byområdene.

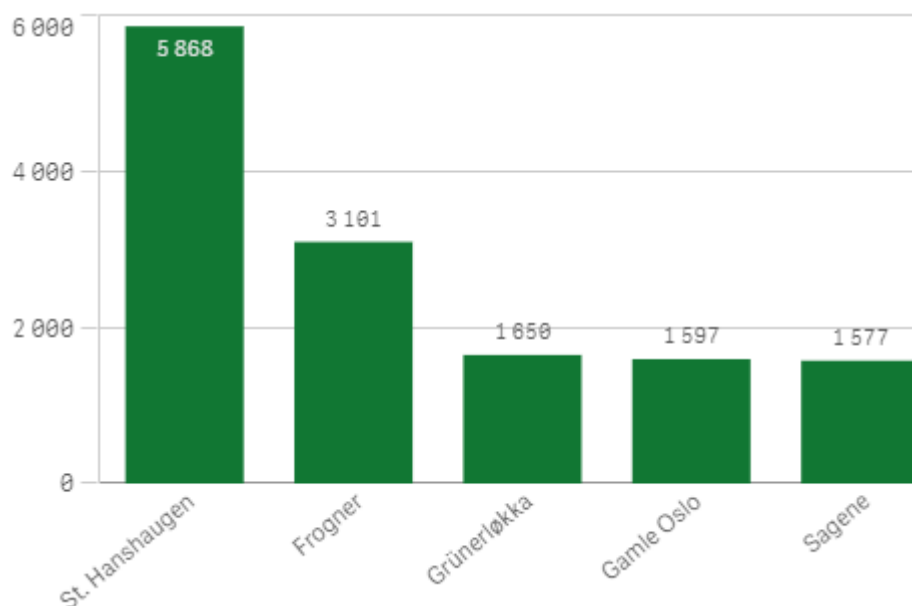
Figur 10 Antall barn og unge pr. spilleflate (2020)

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Hallkapasiteten i Oslo som helhet vil, målt i antall barn og unge per hallflate, bedres gjennom planperioden. Levetiden for et idrettsgulv spenner fra 10 til 25 år. 24 av Oslos hallflater har ikke vært rehabilitert i løpet av de siste 10 årene. Glatte gulv er en utfordring ved flere anlegg. Dette kan skyldes dårlig renhold, dårlige sko eller behov for nødvendige utbedringer. Gulvenes tilstand og aktuelle tiltak for bedre tilstanden vil bli vurdert i løpet av planperioden. Vedlikehold av eksisterende haller er et prioritert område. Fremtidige rehabiliteringer skal avveies mot eventuell utfasing av anlegg.

Byområde indre by

Mange skoleprosjekter vil heve kapasiteten i takt med tilveksten av barn og unge, men det er likevel viktig å styrke kapasiteten i dette byområdet fremover. Bydel St. Hanshaugen og Bydel Frogner er i dag de områdene med størst kapasitetsutfordringer og vil bli prioritert i planperioden. Ny flerbrukshall på Majorstuen er under gjennomføring og skal stå klar i 2022. En styrking av hallkapasiteten på Voldsløkka i Bydel Sagene vil også bedre tilbudet til barn og unge i Bydel St. Hanshaugen, på grunn kort avstand og god kollektivdekning. I tillegg vil det bli prioritert utredninger i området i tiårsperioden, men det er per i dag få aktuelle tomter som er klare for utvikling. Et område som på sikt kan være aktuelt er tomten til Veterinærhøgskolen. Videre muligheter for flerbrukshaller i området kan være på NRK sin tomt på Marientlyst. Det planlegges skole på Filipstad med en flerbrukshall. Det antas at denne først lar seg realisere etter planperioden. Etter planperioden planlegges også utvikling av området rundt Majorstuen t-bane, og det bør vurderes etablering av en flerbrukshall i forbindelse med denne utviklingen. Med prosjekter i prosess og planlagte tiltak forbedres kapasiteten i indre by i planperioden. Det er imidlertid fremdeles behov for ytterligere tiltak, spesielt flerbrukshaller med håndballstørrelse i bydelene Frogner og St. Hanshaugen.

Figur 11 Antall barn og unge pr. spilleflate (2020)

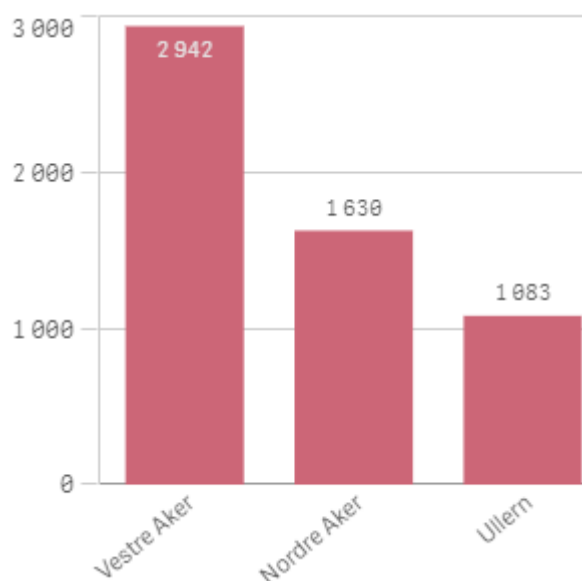
Tabell 4 Status for prosjekter i prosess, indre by

Anlegg	Status	Planlagt ferdigstillelse
Flerbrukshall i forbindelse med ny skole på Ensjø	Planleggingsfase	2028
Flerbrukshall på Dælenenga idrettspark	Forprosjektfase	2023
Flerbrukshall i forbindelse med ny skole i Bjørvika	Regulering og forprosjekt	2024
Flerbrukshaller på Voldsløkka	Regulering og forprosjekt	2025
Tøyenbadet flerbrukshall	Gjennomføringsfase	2023
Flerbrukshall i forbindelse med ny skole i Myntgata	Planleggingsfase	2025
Flerbrukshall i forbindelse med ny skole i Treschowsgate 16	Planleggingsfase	2024
Majorstuen flerbrukshall	Gjennomføringsfase	2022
Løren aktivitetspark og flerbrukshall	Regulering og forprosjekt	2023

Byområde nord/vest

Vestre Aker er en av bydelene med størst kapasitetsutfordringer i dag. Her er det forventet jevn vekst av barn og unge og dette er også en av bydelene med flest antall aktive barn og unge som driver med hallidrett. Særlig den østre delen av denne bydelen har kapasitetsutfordringer og har behov for økt kapasitet. I Bydel Ullern forventes det stor boligutbygging med de store utviklingsområdene Skøyen, Smestad og

Lilleakerområdet. Særlig ved Skøyen, som også grenser til indre by og Bydel Frogner, er det behov for forbedret kapasitet. Det utredes etablering av skoler i området, og det anbefales etablering av flerbrukshall i tilknytning til ny skole. Grindbakken skole har behov for økt kroppsøvingsskapasitet og UDE har vurdert å utrede etablering av ny fleridrettshall ved skolen. Etter planperioden vil det etableres 1-2 nye skoler i Bydel Ullern, og det anbefales etablering av flerbrukshall i tilknytning til disse skolene.

Figur 12 Antall barn og unge per spilleflate (2020)

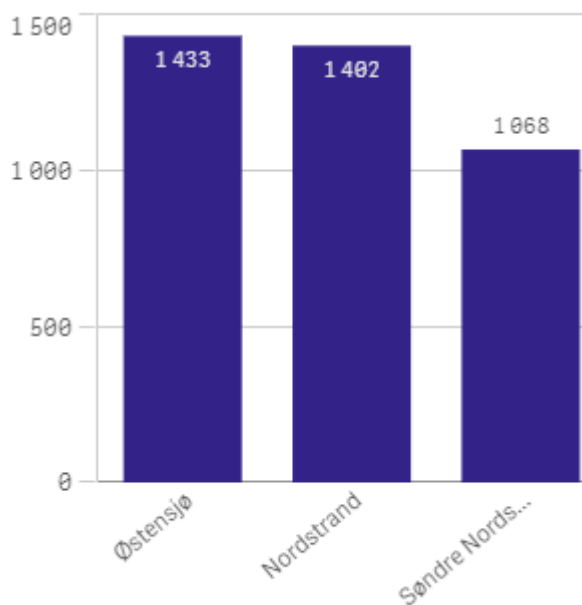
Tabell 5 Status for prosjekter i prosess, byområde nord/vest

Anlegg	Status	Planlagt ferdigstillelse
Korsvoll flerbrukshall	Gjennomføringsfase	2022
Flerbrukshall i forbindelse med ny skole på Hoff	Planleggingsfase	2028
Flerbrukshall i forbindelse med utvidelse av skolen på Smestad	Planleggingsfase	2028

Flerbrukshall Njård (privat)	Planleggingsfase	Usikker
Flerbrukshall Sognsveien 80	Utredning	2028

Byområde sør

For området totalt sett er det i dag relativt god kapasitet i forhold til de andre byområdene, og det er forventet at dette skal holde seg gjennom hele planperioden. I Bydel Nordstrand vil de pågående private hallprosjektene på Ekeberg samt flerbrukshall i tilknytning til ny skole på Holtet bedre kapasiteten i planperioden dersom de blir realisert. Bydel Søndre Nordstrand har god dekning av flerbrukshaller i forhold til de andre bydelene. På grunn av store geografiske avstander til de andre bydelene, og dårligere kollektivdekning som binder områdene sammen, er det imidlertid behov for større tetthet av anlegg her. Etter planperioden er det forventet stor boligutbygging i området knyttet til utviklingen av Gjersrud-Stensrudområdet. I Bydel Østensjø er det behov for flerbrukshall vest for Østensjøvannet. Her er det i dag ingen hall, og Høyenhallen og Bølerhallen, som dekker dette området, er presset på kapasitet. I forbindelse med planprogram med veiledende plan for offentlig rom (VPOR) for Skullerud er det foreslått flerbrukshall/basishall. Oppsal Arena, hvor den gamle delen nylig er rehabilitert, har et stort press på besøkende ettersom hallen er spesielt tilrettelagt for konkurranseaktivitet. Dette gir store trafikale utfordringer på kveldstid og i helger. Det er behov for å gjøre oppgraderinger for adkomst til hallen: både økt kapasitet og bedre parkeringsløsning.

Figur 13 Antall barn og unge pr. spilleflate (2020)

Tabell 6 Status for prosjekter i prosess, byområde sør

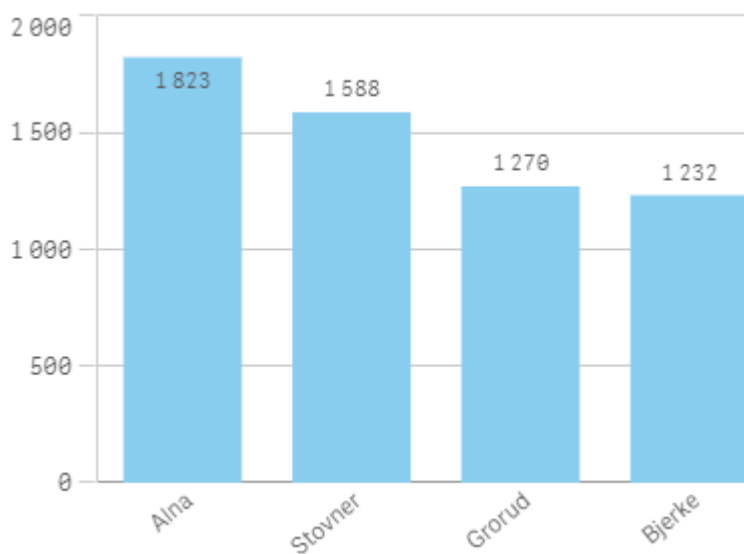
Anlegg	Status	Planlagt ferdigstillelse
Flerbrukshall på Mortensrud	Regulering og forprosjekt	2024
Flerbrukshall på Holtet skole	Forprosjektfase	2026
Bækkelaget Sportsklubs (BSK) og Oslo idrettskrets' (OIK) prosjekt på Ekeberg	Forprosjektfase	Usikker

Byområde øst

I Bydel Stovner bygges det to hallflater i løpet av planperioden som vil være med på å heve dagens kapasitet med en moderat tilvekst av barn og unge. Haugenstua skoleidrettshall er i dårlig bygningsmessig stand. På grunn av elde og at anlegget ikke tilfredsstillende dagens forskriftskrav er det på sikt behov for rehabilitering eller erstatning av hallen. Groruddalen gymsal er i dårlig bygningsmessig stand og det må

vurderes hvordan gymsalen skal benyttes videre når Grorud flerbrukshus står ferdig. Furuset flerbrukshall har vært gjenstand for mindre utbedringer gjennom årenes løp, men fremstår i dag med større rehabiliteringsbehov. Rehabilitering bør vurderes i løpet av planperioden.

Det er behov for å øke kapasiteten for flerbrukshaller i Bydel Alna. Det er planlagt utvikling av Haugerud/ Trosterud- området med blant annet to nye skoler, idretts- og kulturfunksjoner. For å møte behovet i området vil det vurderes å øke kapasiteten med én ekstra hallflate. Etter planperioden forventes det stor boligutbygging i bydelen, særlig rundt Bryn og Tegilverket. En mulighet er å sikre utvidelse av hallkapasiteten ved Bryn i byutviklingsområdet på Breivoll. Løren i Bydel Bjerke er et byutviklingsområde hvor det er forventet stor tilflytting av barnefamilier. En ev. ny flerbrukshall i forbindelse med ny skole i Økern Tongvei vil bidra til å møte behovet for halltilbud i området. I Bydel Grorud planlegges det ingen nye haller på grunn av tilstrekkelig kapasitet.

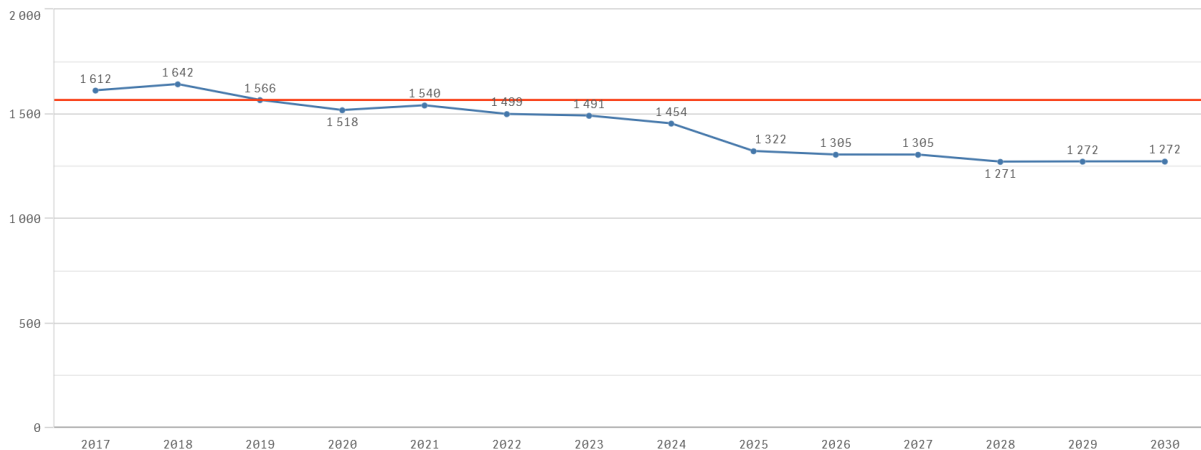
Figur 14 Antall barn og unge pr. spilleflate (2020)

Tabell 7 Status for prosjekter i prosess, byområde øst

Anlegg	Status	Planlagt ferdigstillelse
Flerbrukshall ved Vestli skole	Gjennomføringsfase	2021
Tokerud flerbrukshall med utlånsentral	Gjennomføringsfase	2022
Flerbrukshall på Linderud (privat)	Gjennomføringsfase	2021
Refstad flerbrukshall	Forprosjektfase	2024
Flerbrukshall i forbindelse med ny skole på Furuset (ved Verdensparken)	Konseptvalgutredning	Usikker
Flerbrukshall Haugerud/Trosterud	Forprosjektfase	2027
Økern Torgvei flerbrukshall	Planleggingsfase	Usikker

Kapasitet og behov etter tiltak

I 2020 er det om lag 1 500 barn og unge per hallflate. Med forventet befolkningsvekst og bygging av nye hallflater fram til og med 2024 er det et mål at anleggsdekningen ved utgangen av 2024 skal bedres til 1 450 barn og unge per hallflate i Oslo.

Figur 15 Antall barn og unge pr. spilleflate – flerbrukshaller

Prognosen baserer seg på vedtatte prosjekter og foreslåtte tiltak som er en del av denne behovsplanen. Den blå linjen i Figur 15 viser utviklingen i antall barn og unge per spilleflate i årene fremover basert på befolkningsframskrivninger og planlagte nye flerbrukshaller, mens den røde linjen viser dekning i 2019.

Delmål	Foreslåtte tiltak
<ul style="list-style-type: none"> Anleggsdekningen i forhold til antall barn og unge skal bedres 	<p><i>Indre by</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Bygge ny flerbrukshall med kampsport på Dælenenga Bygge ny flerbrukshall i Løren aktivitetspark Bygge ny flerbrukshall med tre spilleflater, aktivitetsrom, basishall og klatrevegg på Voldsløkka Bygge ny flerbrukshall i Treschowsgate Bygge ny flerbrukshall i Bjørvika <p><i>Øst</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Bygge ny flerbrukshall på Refstad <p><i>Sør</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Bygge ny flerbrukshall på Mortensrud

Standarden på anleggsmassen skal heves	<ul style="list-style-type: none">• Vurdere behov for rehabilitering av flerbrukshaller
--	---

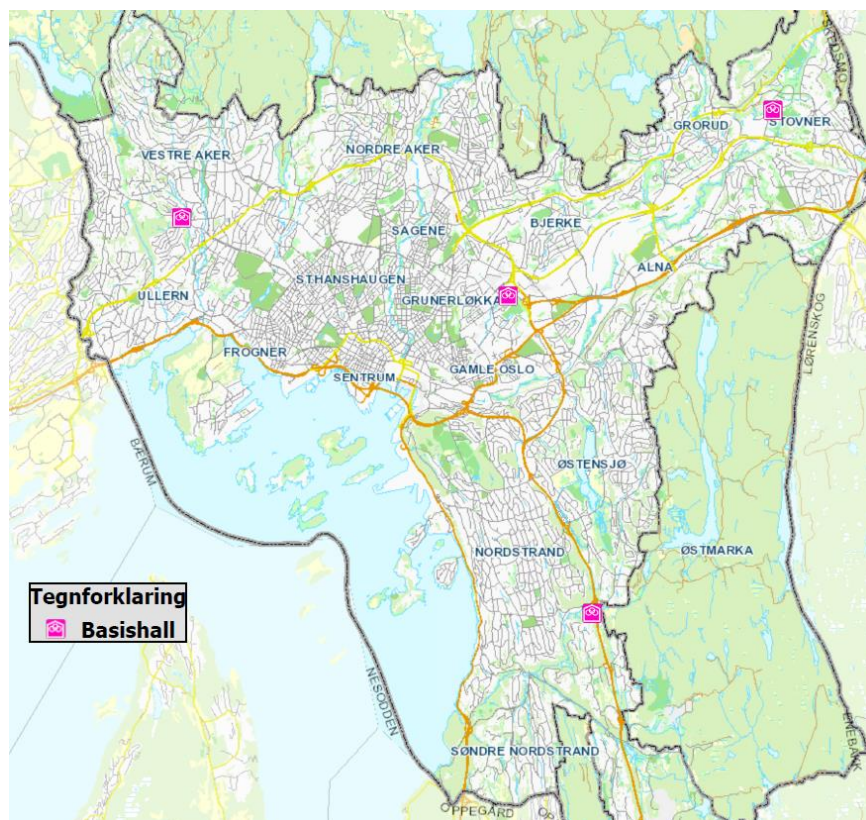
4.2.2 Basishaller

En basishall er en treningshall med fast oppmontert utstyr. Basishaller gir mulighet for et bredt aktivitetstilbud, da denne anleggstypen, i tillegg til turn, er godt egnet som en arena for basistrening for et bredt spekter av idretter. Med et stort utvalg av skumapparater som bidrar til trygghet og redusert risiko for skader, er denne typen anlegg også godt egnet for personer med ulike funksjonsutfordringer og eldre. Ingen basishaller er like, og det bør gjennomføres lokale tilpasninger for å imøtekomme brukergruppens behov. En basishall kan bygges som en selvstendig enhet med garderober, eller som et tilbygg til eksisterende eller nye flerbrukshaller. Behovet til turn og til basistrening for andre idretter prioriteres i planperioden for å styrke tilbudet for disse brukergruppene.

I 2018 ble parkour en aktivitet organisert i Norges Gymnastikk- og turnforbund. I denne planen blir parkouranlegg likevel omtalt under kapittel om «anlegg til egenorganisert aktivitet».

Dagens kapasitet

Det er totalt fire basishaller i Oslo. OIK fordeler tid i Leirskallen og på Nordbyen, mens turnhallen til Njård og Oslo turn er privateide.

Figur 16 Kart over basishaller i Oslo

Status prosjekter

Det er ingen nye vedtatte og igangsatte utbyggingsprosjekter for basishaller i Oslo.

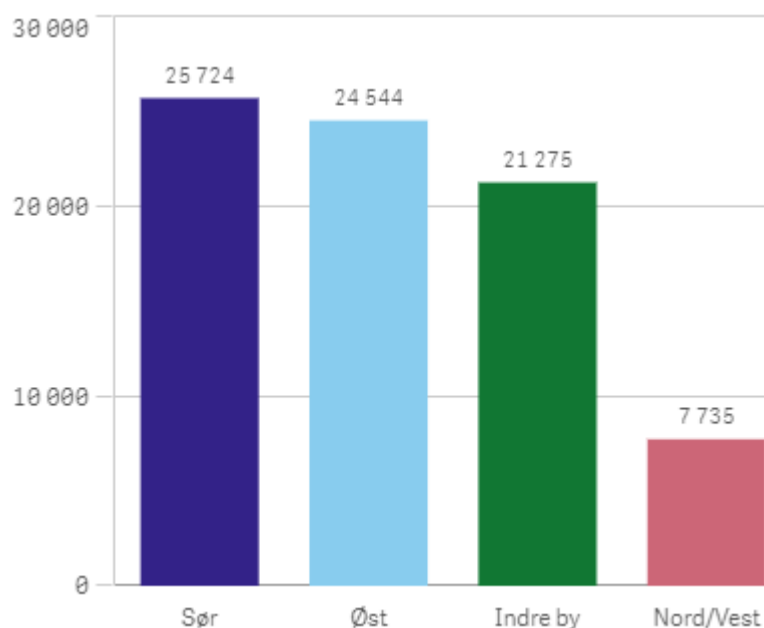
Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Kvaliteten på eksisterende anleggsmasse er tilfredsstillende etter dagens krav. Behovet er derfor sterkest knyttet til å heve kapasiteten, med henblikk på et bedre tilbud til bredden, særlig for barn og unge.

Det er 20 turnforeninger i Oslo, og kun fire av disse har i dag tilgang på en basishall. De fleste lag/foreninger trener i gymsal og i flerbrukshall. Turnforeninger med tilgang til basishaller har hatt stor medlemsvekst de siste årene og har over halvparten av den totale medlemsmassen av alle turnforeninger i Oslo. Etter etableringen av Leirskallen turnhall i 2016 opplevde den lokale turnforeningen en kraftig vekst i antall medlemmer, og etter kort tid ble det operert med ventelister grunnet full kapasitet. Dette tydeliggjør effekten av økt kapasitet for turn, samt fremhever underdekningen av basishaller flere steder i byen.

Ved å etablere flere basishaller vil man kunne få flere effektive brukstimer på anleggene, samtidig som det frigjør kapasitet i flerbrukshallene. En basishall muliggjør en bedre utstyrspark hvor forholdene ligger til rette for å utøve idrettsaktiviteten i tråd med dens egenart, på en trygg og sikker måte. Det er derfor et stort behov for å øke dekningen av basishaller i Oslo. Etablering av flere basishaller vil prioriteres i planperioden, da dette vil kunne bygge oppunder målet om legge bedre til rette for jenter.

Sett i lys av antall barn og unge pr. anlegg, er det lavest dekning i byområde sør og øst. I tillegg til geografisk spredning bør en kapasitetsøkning ses i sammenheng med lokale behov og hvor det er mulighet for vekst. Det er ønskelig å bygge videre på eksisterende miljøer og lokalt engasjement.

Figur 17 Antall barn og unge pr. basishall

I Bydel Østensjø er det stor aktivitet for turn og gymnastikk. Her finnes det flere foreninger som i dag utøver aktiviteten sin i gymsal og flerbrukshall. Av den grunn anbefales det på sikt å utrede muligheter for en basishall for turn i Bydel Østensjø. En mulig plassering av hall kan være på Skullerud, i sammenheng med utredning av flerbrukshall. Andre aktuelle plasseringer kan være Oppsal/Bøler eller Manglerud, som er i nærheten av klubbene som i dag har turnaktivitet.

I byområde sør hvor det i dag er lavest dekning av basishaller, er det i tillegg store geografiske avstander. Det kan være vanskelig, spesielt for yngre barn, å ta seg frem til

eksisterende basishaller alene. På Holmlia er det et aktivt turnmiljø med en utfordrende anleggssituasjon. I dette området er det et stort potensiale for vekst dersom en basishall etableres. Byrådet foreslår derfor at det igangsettes et arbeid for å se etter aktuelle tomter for plassering av basishall i området, og det vil bli vurdert å starte utredning av en ny basishall i området.

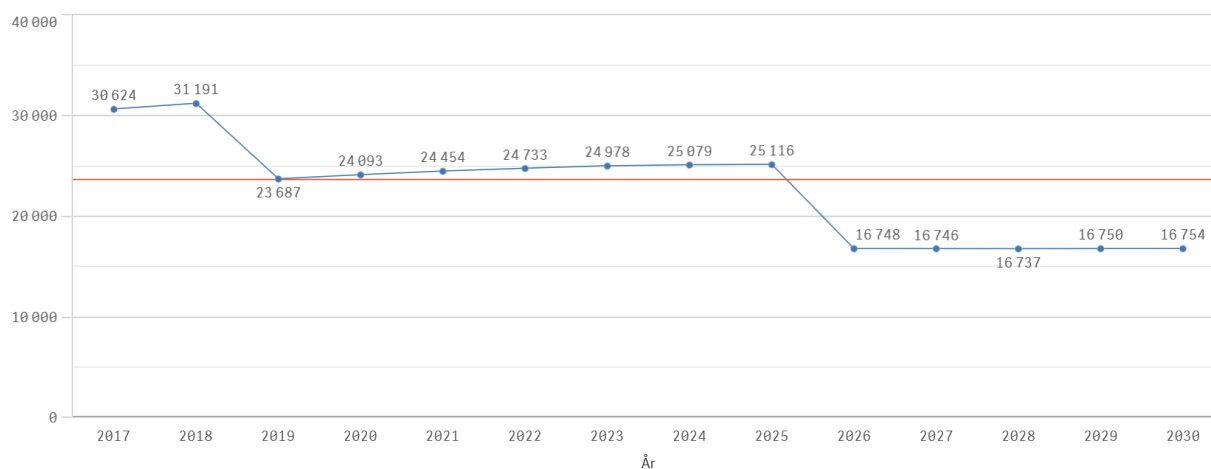
Det er grunnlag for å bygge videre på et aktivt turnmiljø i Bydel Nordre Aker. Her er det også aktuelle tomter som kan utvikles. På Voldsløkka foregår det et reguleringsarbeid for blant annet å kunne bygge en stor idrettshall med fire hallflater. På grunn det lave antallet basishaller i Oslo foreslås det at en av «hallflatene» blir etablert som basishall. Anlegget vil etter planen kunne stå ferdig i 2025 og vil bidra til å styrke Voldsløkka som idrettspark. Videre er det planer og ønske om et nytt klubbhus med basishall på Grefsen stadion. Den aktuelle tomten må først omreguleres, og prosjektet er ikke prioritert i handlingsprogrammet. I tillegg vil det i forbindelse med prosjektet i Sognsveien 80 vurderes behov for basishall.

Delmål	Foreslåtte tiltak
<p>Anleggsdekningen for barn og unge skal bedres for følgende anleggstyper:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Basishaller 	<ul style="list-style-type: none"> • Etablere basishall som en del av prosjektet med flerbrukshaller på Voldsløkka • Utrede plassering av basishall på Holmlia

Kapasitet og behov etter tiltak

Prognosen baserer seg på vedtatte prosjekter og foreslåtte tiltak som er en del av denne behovsplanen. Den blå linjen i Figur 18 viser utviklingen i antall barn og unge pr. spilleflate i årene fremover basert på befolkningsframskrivninger, mens den røde linjen

viser dekning i 2019.

Figur 18 Antall barn og unge pr. basishall

4.2.3 Aktivitetssaler

Bordtennis, dans, fekting, kampsport, styrkeløft og vektøfting er idretter som utøves i ulike aktivitetssaler. Som følge av at disse idrettene er lite arealkrevende idretter, benyttes ofte små rom med lavere takhøyde og andre gulvegenskaper enn de tradisjonelle hallidrettene. På grunn av anleggskravene, er flere av skolenes gymsaler og andre aktivitetssaler egnet for disse idrettene. Kampidrett blir i denne planen brukt som samlebegrep for idrettene som administreres av Norges Bokseforbund, Norges Bryteforbund, Norges Judoforbund, Norges Kampsportforbund og Norges Kickboxingforbund. Dans forstås som danseegrenene som administreres av Norges Danseforbund.

Dagens kapasitet

Som lite arealkrevende idretter uten de samme kravene til takhøyde og gulvflate som de tradisjonelle hallidrettene, får disse idrettene ikke tildelt treningstid i de kommunale flerbrukshallene i ukedagene. De ulike idrettene som bruker aktivitetssalene har spesielle utstyrskrav, men kan i stor grad bruke de samme anleggene. Dette gjør at flere av idrettene kan bruke en aktivitetssal hvis det planlegges og tilrettelegges for dette. Idrettene har anledning til å få satt opp terminfestede kamper og arrangementer i flerbrukshallene.

Disse idrettene benytter i stor grad private anlegg, noe som fører til at det er vanskelig å få en komplett oversikt over alle aktivitetssaler i Oslo. I dag er det totalt 32 private aktivitetssaler, 20 gymsaler hvor idrettslag leier direkte fra skolesektoren og 15

kommunale aktivitetssaler hvor Oslo Idrettskrets (OIK) fordeler treningstid. Anleggene benyttes vekselvis av flere av idrettene, og totalt er det 67 ulike anlegg. For vekt- og styrkeløft finnes det pr. i dag ingen anleggsoversikt. For å konkretisere behovet for denne idretten bør det utvikles en oversikt.

Status prosjekter

- Forprosjekt Dælenenga flerbrukshall med kampsportarealer, klubbhus, garderober og lager for fotball med planlagt ferdigstillelse 2023
- Forprosjekt kampsportslokaler i tilknytning til flerbrukshall på Mortensrud med planlagt ferdigstillelse i 2024.
- Dansesal i forbindelse med ny skole i Bjørvika. Planlagt ferdigstillelse 2024
- Dansesal i forbindelse med nytt skoleanlegg på Ruseløkka. Planlagt ferdigstillelse: 2021

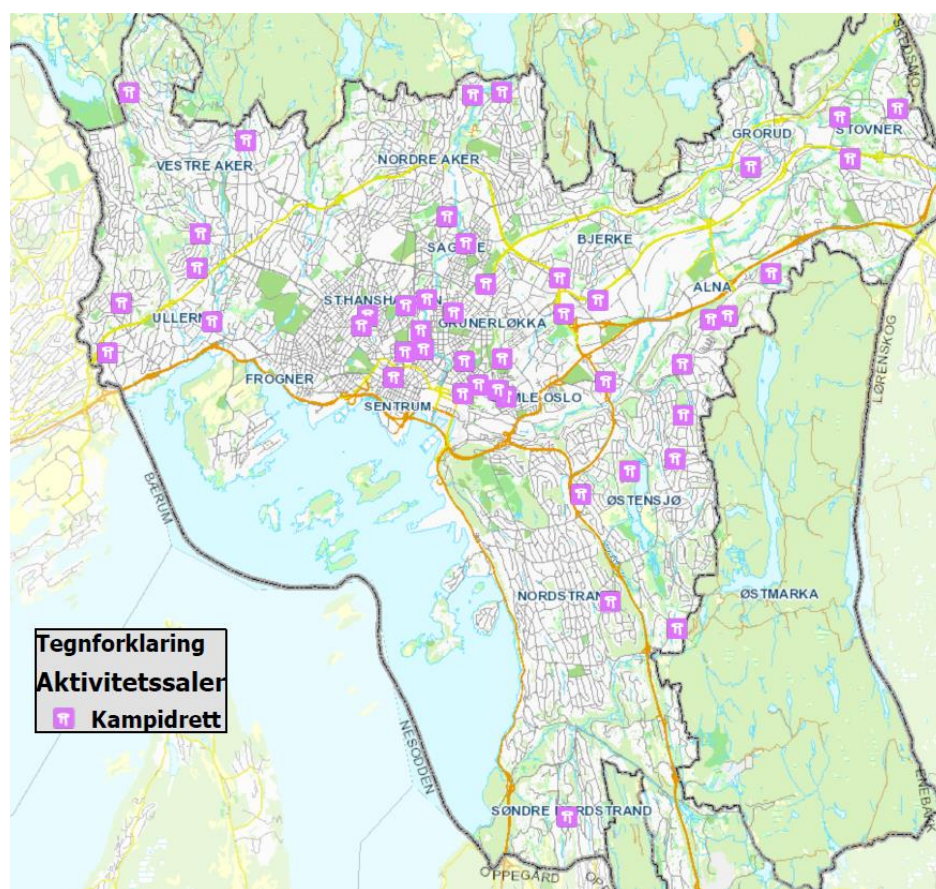
Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Felles for kampsport og dans er at de har vokst frem uten at kommunen og idretten har tilrettelagt spesielt for disse idrettene, og anlegg har hovedsakelig blitt etablert i privat regi. Tilrettelegging for kampsport ved bygging av Lambertseter flerbrukshall og Grorud flerbrukshus har imidlertid bidratt til noe bedre kapasitet de siste årene. Det er likevel fortsatt et langsiktig mål å bedre kapasiteten i kommunale anlegg for disse idrettene, med flere mindre anlegg og dedikerte og tilrettelagte områder. Ved alle prosjekter som gjelder bygging av flerbrukshall vurderes også etablering av aktivitetssaler, når det er plass og behov. Det er primært i transformasjonsområder og i tilknytning til nye flerbrukshaller og eventuelt klubbhus i henhold til lokale behov, det vil være aktuelt å foreslå nye tiltak. Det vil også være aktuelt å se på muligheten for videreutvikling av eksisterende flerbrukshaller og klubbhus i forbindelse med rehabilitering og vedlikehold. Kampsport og dans vil prioriteres i planperioden. Det vil være aktuelt å se på muligheten for å åpne opp flere aktivitetssaler for bordtennis og vektløfting i løpet av planperioden.

Kampsport

Kampsport har opplevd en stor prosentvis vekst de siste årene. Byområdene indre by og øst har flest aktivitetssaler som er egnet for kampsport og dans, men det er også kapasitetsutfordringer i disse byområdene da de også har størst andel aktive. Spesielt opplever kampsportene stor vekst i Groruddalen. Karate og taekwon-do har de høyeste aktivitetstallene blant kampsportene, og står for omtrent 52 prosent av de aktive. Kampsportene foregår i 44 ulike anlegg, men har generelt dårlige rammevilkår i Oslo. Kampsportene benytter flere gymsaler i tilknytning til skolene. Gymsalene

administreres i stor grad av skolene, og de har ulik praksis når det gjelder utleie. Dette er en utfordring som kommunen vil se nærmere på i forbindelse med revidering av forskrift for utlån/utleie av kommunale lokaler. I planperioden planlegges det for etablering av judohall i forbindelse med flerbrukshall på Haugerud/Trosterud, samt at det vil bli vurdert å leie ytterligere arealer i Idrettens Hus Nordbyen hvor det er arealer som kan egne seg til kampsport. Utover i planperioden vil det også kunne være aktuelt å se på mulighetene for bedre tilrettelegging for kampsport i området rundt Bjølsen.

Figur 19 Kart over aktivitetssaler hvor det utøves kampsport i Oslo

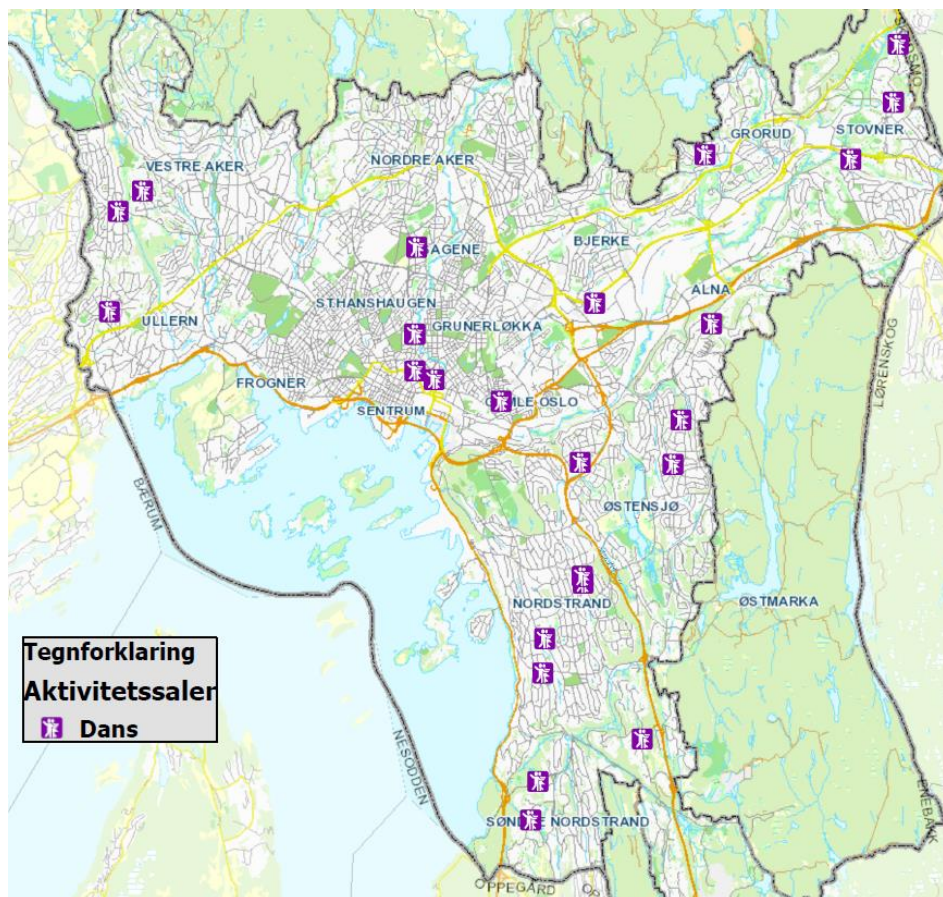
Dans

Dans er en idrett som er spesielt populær blant jenter. Den kommunale tilretteleggingen er begrenset til danseundervisningen som tilbys av Oslo kulturskole, samt av enkelte fritidsklubber. Idretten og kommunen har ikke klart å tilrettelegge for den idrettslige aktiviteten i tilstrekkelig grad. Dette har ført til at det er større danseaktivitet i de kommersielle danseskolene enn innenfor danseklubber tilknyttet idretten.

Det er et fåtall av danseklubbene i Oslo som eier egne anlegg og størsteparten av klubbene leier seg inn i private lokaler. Dette er kostnadskrevenende for klubbene og medfører høye medlemskontingenter. En større kommunal satsing på anlegg for dans

kan bidra til at medlemskontingentene holdes nede og øke rekrutteringen. Det kan også vurderes å se på muligheten for at kommunen leier private anlegg.

Aktiviteten vil følges nøye, og gi retning for det videre arbeidet med å tilrettelegge for dans i kommunale anlegg. Videre bør det samlede behovet fra dansemiljøene i Oslo kartlegges, for å kunne foreslå riktige tiltak i form av blant annet nye anlegg. På den måten kan det sikres at dans blir mer tilgjengelig for alle barn og unge uavhengig av økonomi. Deler av dansemiljøet anser et utendørs danseanlegg som et hensiktsmessig tiltak. Dette bør ses i sammenheng med det samlede behovet til dansemiljøet i Oslo.

Figur 20 Kart over aktivitetssaler hvor det utøves dans i Oslo

Fekting

Fekting har lenge vært en populær idrett på vestsiden av Oslo. Nå ser man at det har kommet flere aktivitetstilbud på østsiden av byen også. I dag er det fem anlegg som benyttes til aktiviteten. De to anleggene i Bygdøhus og Njårdhallen er private, permanente og tilpassede fekteinlegg med gode fasiliteter for de to største fekteklubbene i Oslo. Disse aktiviserer over 80 prosent av fekterne. De mindre klubbene har tilgang til tre anlegg som er mindre tilfredsstillende. Sambruken med andre idretter fører til ugunstige treningstider, samtidig som lokalene må rigges opp og ned i

forbindelse med treninger og turneringer. I tillegg er manglende lagringskapasitet er en utfordring. Klubbene opplever i dag at kapasiteten er sprengt, og videre vekst betinger flere tilgjengelige lokaler.

Bordtennis

Bordtennis har hatt en sterk prosentvis vekst de siste årene. I dag bruker bordtennisklubbene Bjølsenhallen og Fokushallen. Det er et ønske fra forbundet å etablere flere klubber, spesielt i bydelene Grorud og Søndre Nordstrand hvor interessen er stor. Bordtennis krever at aktivitetssalene er tilpasset deres aktivitet ved at det plasseres ut permanente bordtennisbord. I planperioden vil det blir vurdert å åpne opp flere aktivitetssaler for bordtennis.

Styrkeløft og vektløfting

Det blir ikke fordelt tid til styrkeløft og vektløfting i de kommunale aktivitetssalene. Styrkeløft og vektløfting krever at aktivitetssalene er tilpasset deres aktivitet med permanent utstyr. Vektløftingsmiljøet ønsker tilgang til kommunale anlegg for å øke aktivitetsnivået, spesielt blant barn og unge. Disse idrettene prioriteres ikke ved tildeling av tid i aktivitetssalene i dag, da størstedelen av medlemsmassen er voksne, men det vil være aktuelt å åpne opp flere aktivitetssaler for styrkeløft og vektløfting.

Delmål	Foreslåtte tiltak
<p>Anleggsdekningen for barn og unge skal bedres for følgende anleggstyper:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kampidrett/dans 	<ul style="list-style-type: none"> • Bygge Dælenenga flerbrukshall med arealer for kampsport • Bygge Mortensrud flerbrukshall med arealer for kampsport • Bygge aktivitetssaler i hallprosjektet på Voldsløkka • Vurdere aktivitetssal på Ensjø skole • Vurdere tiltak for å øke tilgjengeligheten for dans. • Vurdere leie av ytterligere arealer i Idrettens Hus Nordbyen

4.3 Utendørsanlegg

Oslo har store utendørsflater som benyttes av en rekke idretter, herunder fotball, friidrett, cricket, rugby, landhockey og mindre ballidretter. Anleggene brukes både til organisert og egenorganisert aktivitet. Utendørsflater for idrett er relativt arealkrevende, og Oslo er en kommune med betydelige arealutfordringer. Kommunens

arealsituasjon vil til en viss grad legge føringer for mengden og typen anlegg. På grunn av arealutfordringen i Oslo, blir det viktig i utvikling av utendørsflater å vurdere anlegg for helårsdrift der det er mulig.

4.3.1 Flater til fotball og andre ballidretter

Delkapittelet omtaler flater hvor det i hovedsak utøves fotballaktivitet. På et fåtall av flatene foregår det også aktiviteter som landhockey, rugby og amerikansk fotball.

Fotball er den idretten med desidert høyest antall aktive utøvere i Oslo. Det er også den idretten med flest aktive barn og unge, både jenter og gutter.

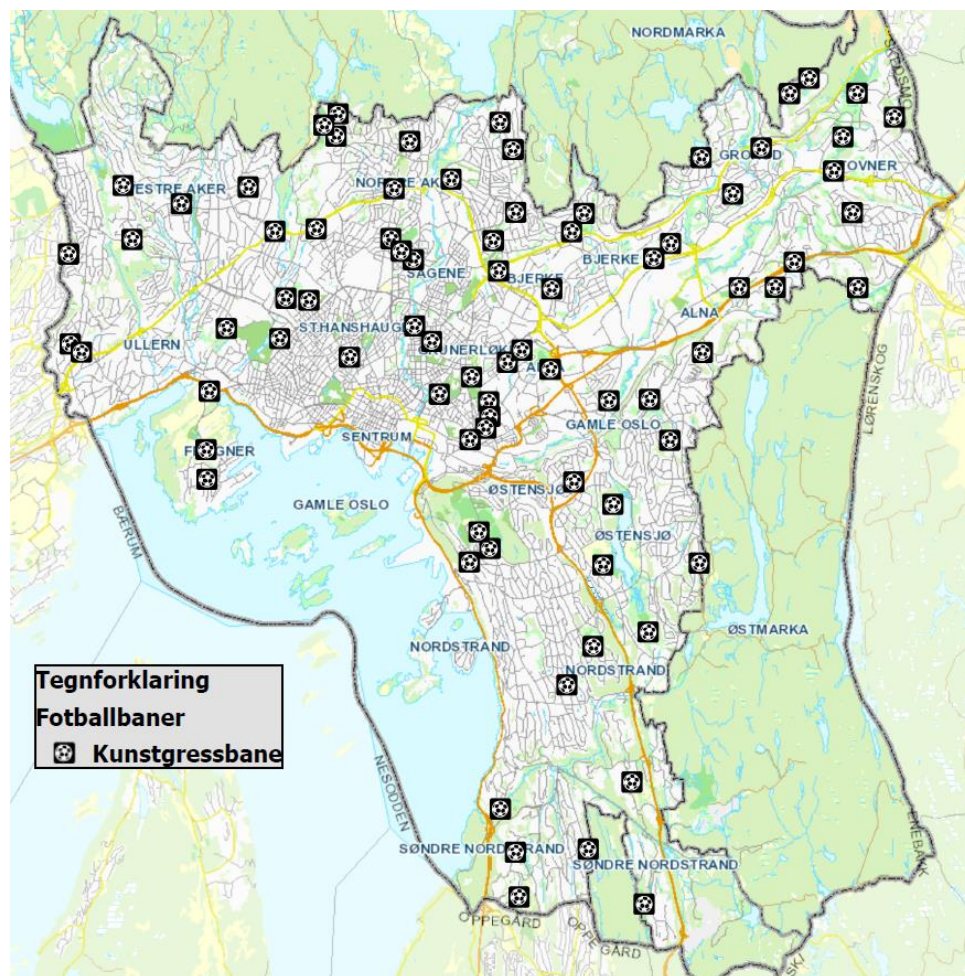
Det er et mål å øke kapasitet og kvalitet på eksisterende flater. Dette kan for eksempel være å etablere kunstgressbaner på eksisterende naturgress- og grusflater. Samtidig skal områder med dårligere dekning og et stort behov prioriteres i utviklingen av nyanlegg. Det er et mål at kunstgressdekningen skal følge tilveksten av barn og unge. Ettersom fotballbaner er arealkrevende vil det være viktig å se på muligheter for utvikling av nye baner i transformasjonsområder. Naturgressbaner har på grunn av klimatiske forhold og underlagets slitestyrke betydelig redusert kapasitet og sesong i forhold til kunstgressbaner. I tillegg er naturgressbaner betydelige mer ressurskrevende å vedlikeholde. Det er likevel viktig at eksisterende naturgressbaner vedlikeholdes slik at de holder tilfredsstillende kvalitet.

Kunstgressbaner

Det er utarbeidet kvalitetsstandarder¹² for kunstgressbaner. Kvalitetsstandardene med tilhørende funksjonskrav er tilpasset den typen aktivitet som anlegget skal kunne benyttes til. Oslo kommune skal i hovedsak legge til rette for breddeidretten og i mindre grad prioritere anlegg for lag i høyere divisjoner. Som en del av arbeidet med å redusere plastforsøpling i Oslo vil byrådet utarbeide en handlingsplan for å fase ut bruk av gummigranulat på kunstgressbaner i Oslo.

¹² Kvalitetsstandardene ligger vedlagt til planen og angir hva slags funksjoner et anlegg må inneholde for å oppnå en gitt standard. Eksempler på funksjoner er belysning, sanitære fasiliteter, klubbhus/servicebygg og undervarme/kunstis som legger til rette for helårsdrift.

Dagens kapasitet

Figur 21 Kart over kunstgressbaner i Oslo

Bymiljøetaten eier og/eller sommerdrifter om lag 100 kunstgressbaner som benyttes til organisert idrettsaktivitet. I tillegg er det etablert om lag 20 kunstgressbaner ved skoler, samt flere ballbinger.

Tabell 8 Antall kunstgressbaner

By-område	Antall barn og unge pr. kunstgressbane	Antall kunstgressbaner fordelt på størrelse/type						Tot.
		11er	9er	7er	5er	5A/NM*	5B/GK**	
Indre by	1206	8	-	3	-	4	2	17
Nord/Vest	1021	14	3	4	-	3	3	27
Sør	1194	14	2	6	1	-	4	27
Øst	1203	17	1	7	1	4	-	30
Totalt antall baner		53	6	20	2	11	9	101

*Nærmiljøanlegg

** Gammelt kunstgress re-installert på eksisterende grusbane

Dagens kapasitet - vinter

Av banene Oslo kommune eier og/eller sommerdrifter var det 34 baner som ble holdt vinteråpne 2019/2020-sesongen. Av disse har 20 av banene undervarme. De aller fleste undervarmeanleggene er etablert av klubber med tilknytning til banen. For å jevne ut tilbudet av baner med undervarme har Oslo kommune de siste årene etablert undervarme på Kalbakken og Caltexløkka. Kommunen vinterdrifter disse banene, samt Lusetjern på Holmlia. Oslo kommune vil i løpet av planperioden vurdere om kommunen skal etablere undervarme på flere utvalgte baner når banene blir rehabilitert.

Tabell 9 Antall kunstgressbaner med undervarme og vinteråpne baner

Byområde	Baner med undervarme	Vinteråpne baner 2019/2020
Indre by	3	4
Nord/Vest	9	10
Sør	5	14
Øst	3	6
Totalt antall baner	20	34

På bakgrunn av arbeid med standardisering av hvordan kunstgressbanene skal være utformet for å hindre spredning av gummigranulat, ble kvalitetsstandarden revidert i mars 2018. Alle kunstgressbaner som benytter gummigranulat som støtdempende innfyll som er bygget eller rehabilitert fra og med 2018 er utformet i henhold til denne. Dette medfører at baner bygget eller rehabilitert i 2017 eller tidligere med plastholdig løst fyllmateriale ikke tilfredsstiller kravene som stilles til å hindre spredning i den reviderte kvalitetsstandard.

Miljødirektoratet har overlevert til Klima- og miljødepartementet forslag til en ny forskrift som stiller krav til utforming og drift av alle typer idrettsbaner som bruker plastholdig løst fyllmateriale og det er ventet at regelverket trer i kraft i 2021. Som Tabell 10 viser er det kun om lag en femtedel av kommunens kunstgressbaner som tilfredsstiller kravene i ny forskrift.

Tabell 10 Kommunale kunstgressbaner i Oslo som tilfredsstiller kravene i utkast til ny forskrift

Byområde	Antall barn og unge pr. kunstgressbane	Antall kunstgressbaner fordelt på kvalitetsstandardene						Totalt
		4A	4B	4C	4D	5A	5B	
Indre by	1206	-	-	-	4	3	-	7
Nord/Vest	1021	2	1	-	-	-	-	3
Sør	1194	2	3	-	-	-	-	5
Øst	1203	-	3	-	2	1	-	6
Totalt antall baner		4	7	-	6	4	-	21

Tabell 11 Status prosjekter

Anlegg	Status	Planlagt ferdigstillelse
Frogner stadion (rehabilitering)	Gjennomføring	2021
Kjelsåsmyra kunstgressbane (rehabilitering)	Gjennomføring	2021
Manglerud kunstgressbane (rehabilitering)	Gjennomføring	2021
Manglerud kunstgressbane II 7er (nyanlegg)	Gjennomføring	2021

Rehabilitering av resten av Ekebergsletta	Gjennomføring	2021
Reetablering av Jordal kunstgressbane	Gjennomføring	2021
Bjøråsen kunstgressbane (rehabilitering)	Forprosjekt	Usikker

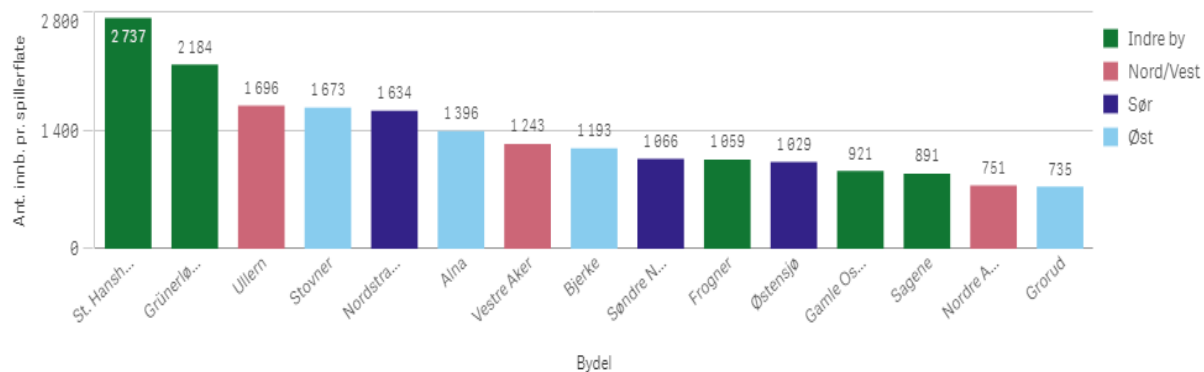
Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Kapasitetsutfordringer sommer

Målt i antall barn og unge pr. kunstgressbane er det byområdene indre by, sør og øst som har dårligst kapasitet, mens det er noe bedre kapasitet i nord/vest. Det er imidlertid større differanse i dekningsgrad innad i de enkelte byområdene enn mellom byområdene. Kapasitetsutfordringen vil derfor hovedsakelig beskrives på bydelsnivå. Bydelene har også store variasjoner i geografisk utstrekning, muligheter for offentlig kommunikasjon, og nærliggende flater i tilgrensende bydeler. Dette vurderes i liten grad i denne analysen. I følgende analyse er bare kunstgressbaner tatt med.

Målt i antallet aktive barn og unge pr. kunstgressbane er det derimot langt større forskjeller mellom bydelene enn når det måles i antall barn og unge pr. kunstgressbane. Underdekning av kunstgressbaner for aktive barn og unge er desidert størst i byområdet nord/vest. Men også her er det større differanse i dekningsgrad innad i de enkelte byområdene enn mellom byområdene.

Antall innbyggere per spilleflate - per bydel

Viser tall for 2020

Figur 22 Antall barn og unge pr. kunstgressbane fordelt på bydeler

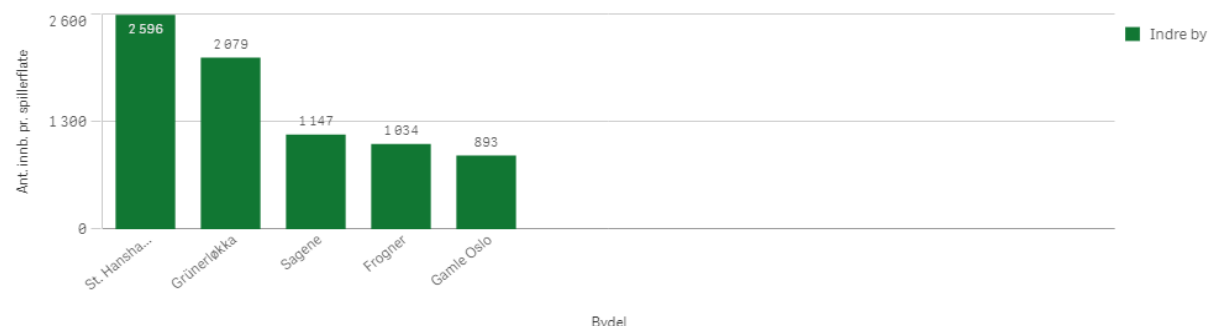
Kapasitetsutfordringer vinter

Normalt er om lag 35 av Oslo kommunes/Bymiljøetatens 100 kunstgressbaner vinteråpne. Antall baner vil variere noe fra år til år, ettersom det er klubbene selv som i all hovedsak er ansvarlig for driften om vinteren. Dette tyder på at kommunens totale tilgjengelige kunstgressareal ikke utgjør en kapasitetsutfordring om vinteren.

Praksisen har hittil vært at klubber som ønsker å etablere undervarmeanlegg på kommunale baner har måtte finansiere og drifte dette på egenhånd. På grunn av høye investerings- og driftskostnader på undervarmeanlegg, har ikke alle klubbene midler til å benytte seg av denne muligheten. For å legge til rette for et bedre treningstilbud i vintersesongen, har Oslo kommune sammen med OBOS satt i gang et arbeid med å etablere undervarmeanlegg på utvalgte baner som skal være geografisk spredd rundt i byen. På disse banene skal kommunen selv stå for finansiering og drift, og NFF Oslo fordele banetiden i vintersesongen. Foreløpig har Oslo kommune etablert undervarme på Kalbakken og Caltexløkka, og kommunen vil i løpet av planperioden vurdere om det skal etableres undervarme på flere utvalgte baner når banene blir rehabilitert. Dette vil bli vurdert årlig i budsjettet.

Indre by

Antall innbyggere per spilleflate - per bydel

Viser tall for 2019

Figur 23 Antall barn og unge pr. spilleflate i indre by

Bydel St. Hanshaugen og Bydel Grünerløkka har i dag lav dekning. Mulige områder for framtidige kunstgressbaner (ev. i kombinasjon med kunstis om vinteren) kan være på Sophus Bugges plass og ved «Idioten» på Adamstuen. Det er planlagt omfattende boligutbygging og befolkningsvekst på Hasle i Bydel Grünerløkka. Hasle grenser imidlertid til Valle Hovin (Bydel Gamle Oslo) hvor dekningen er langt bedre.

I Bydel Gamle Oslo er det stort press på kunstgressflatene ettersom både amerikansk fotball og mange fotballklubber holder til i samme område. Valle Hovin idrettspark er en sentral del av planområdet i Planprogram med veiledende plan for offentlig rom (VPOR) for Hasle og Valle Hovin og Strategisk plan for Hovinbyen. Planene legger vekt på at

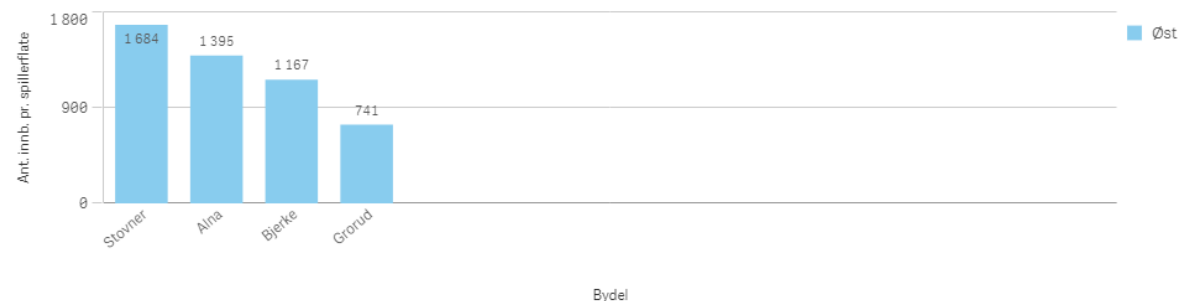
området skal utvikles flerfunksjonelt. Området har tradisjonelt vært et viktig breddeanlegg for fotballen i Oslo. Det vil planlegges for å utnytte arealene maksimalt for å sikre minimum eksisterende kapasitet og aller helst en økning av kunstgressbaner i utvikling av området.

I *Bydel Frogner* forventes det boligutbygging i området i og etter planperioden, hovedsakelig i området rundt Majorstuen. Området er innlemmet i utredningen som gjennomføres for Bydel St. Hanshaugen og Bydel Grünerløkka.

I *Bydel Sagene* planlegges det en omfattende boligutbygging i området de kommende ti årene, som vil avta noe etter planperioden. Med utvikling av Voldsløkka med ny skole og flerbrukshaller planlegges det for å heve kvaliteten på eksisterende flater. Området er attraktivt for kampvirksomhet og det vurderes etablert kunstgressbane tilrettelagt for 3. nivå herrefotball med erstatning av garderobefasiliteter på nedre del av Voldsløkka. Denne banen vil erstatte det gamle kunstgresset som pr. i dag er re-installert på grusbanen. I tillegg blir det i forbindelse med reguleringsarbeidet vurdert mulighet for å etablere en 7er bane med kunstisanelegg.

Øst

Antall innbyggere per spilleflate - per bydel

Viser tall for 2019

Figur 24 Antall barn og unge pr. spilleflate i byområde øst

Bydel Stovner er en av de bydelene med dårligst dekning i Oslo. Det forventes noe boligutbygging i området både i og etter planperioden. En betydelig andel av boligutbyggingen vil komme til Rommen-området. I forslaget til planprogram for Nedre Rommen ble det lagt opp til at området vest for Rommensletta idrettspark, som i dag benyttes til næringsvirksomhet, inkluderes i idrettsparken. Det vil gjennomføres utredning for denne idrettsparken, der økning av kunstgresskapasiteten er en mulig utvikling.

I *Bydel Alna* er det ikke forventet vesentlig økning av barn og unge i planperioden. I kommuneplanen er det imidlertid lagt opp til omfattende boligbygging etter planperioden. Det er planlagt utvikling av Haugerud/Trosterud-området, i henhold til

vedtatt områdeplan. Det planlegges for reetablering av 11er bane og utvidelse av kapasiteten med en 7er bane. For å imøtekomme behovet for midlertidig kapasitet i byggeperioden planlegges det for en 11er flate på Tveita med ferdigstilling i 2023. Ved Tveita kunstgress er det for øvrig behov for toalettfasiliteter.

Etter planperioden forventes det stor boligutbygging i bydelen, særlig rundt Bryn og Teglverket. En mulighet er å sikre utvidelse av kapasiteten ved Bryn gjennom å sikre dette i byutviklingsområde på Breivoll.

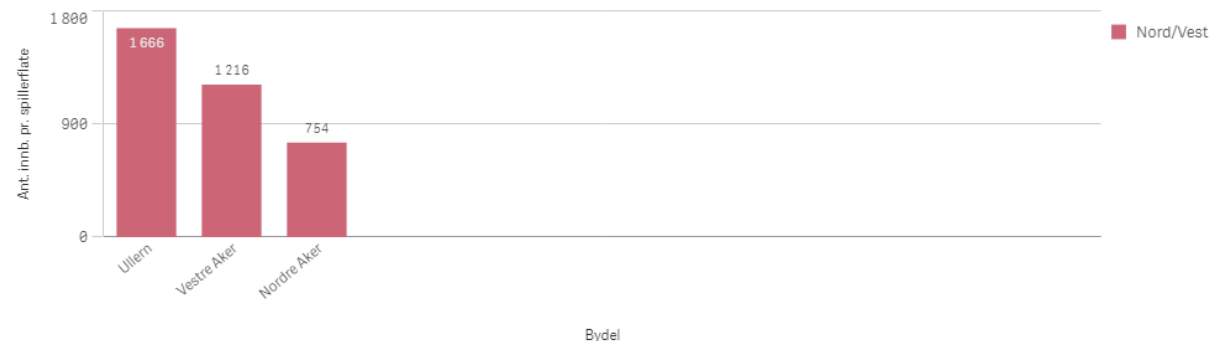
I *Bydel Bjerke* er det ventet en stor befolkningsvekst de neste årene, spesielt gjelder dette Løren der det er forventet stor tilflytting av barnefamilier. Løren idrettspark er allerede presset på aktivitet, og i planarbeidet for området er det et mål å sikre opprettholdelse eller økt kapasitet for kunstgress. I strategisk plan for Hovinbyen er det i tillegg avsatt betydelig arealer til idrettsformål i Ulvenparken/Haraldrud, der det vil være muligheter for å bygge kunstgressbaner. Ulvenparken/Haraldrud vil ikke kunne etableres før mot slutten av planperioden. Oppkjøp av tomt, konsept for utvikling og regulering vil påbegynnes for å sikre utviklingen av området til idrettsformål.

Bydel Grorud er et av områdene med best dekning i byen og det er ikke forventet særlig vekst i området. Ved Greibanen er SF Grei klare til å starte bygging av en ny fotballhall (liten 9'er) som er planlagt ferdigstilt i 2021. Anlegget vil bedre dekningen i området ytterligere. Det blir gjennomført et forprosjekt for rehabilitering og utvidelse av Bjøråsen kunstgress. Banen er fra 2010 og har en ugunstig størrelse med tanke på å oppfylle fotballidrettens krav. Det er behov for å rehabilitere banen.

På Kalbakken er det i dag stor etterspørsel etter sanitære fasiliteter og garderobeanlegg. Det foreslås derfor å gjennomføre et forprosjekt med sikte på å etablere et servicebygg som vil bidra til at standarden på Kalbakken heves.

Nord/Vest

Antall innbyggere per spilleflate - per bydel

Viser tall for 2019

Figur 25 Antall barn og unge pr. spilleflate i byområde vest

I Bydel Ullern forventes det stor boligbygging med store utviklingsområder som Skøyen, Smestad og Lilleakerområdet. Den største kapasitetsutfordringen i dette byområdet er i Bydel Ullern, som har den fjerde dårligste dekningsgraden av alle bydelene. Dette er en bydel med jevn tilvekst av barn og unge. Det foreslås å utrede nye baner i bydelen. Det er behov for å rehabilitere Ullern kunstgress 7er og 11er bane.

Bydel Vestre Aker er gjennomsnittlig godt dekket i forhold til andre bydeler. Bydelen har nest flest antall aktive barn og unge som spiller fotball og anleggssituasjonen oppleves utfordrende. Det er spesielt få baner i område rundt Voksenåsen. På sikt vil det kunne være aktuelt å vurdere en mindre kunstgressbane på Voksentoppen.

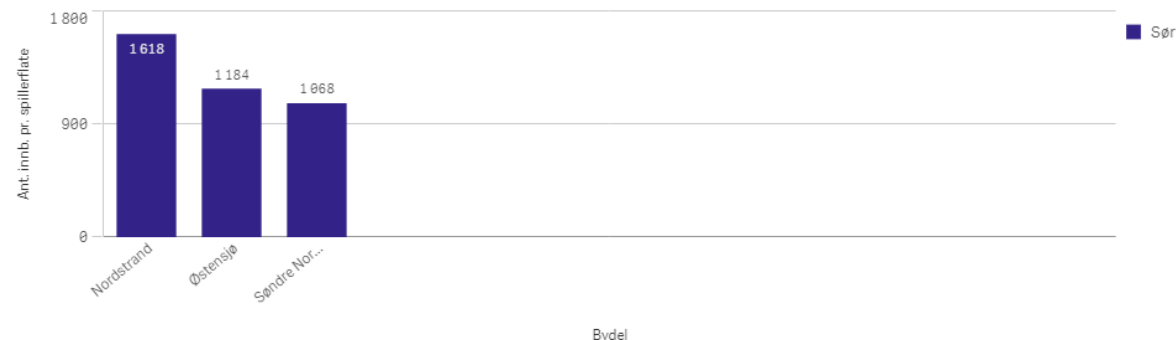
I tilknytning til Voksen kunstgress har idrettslaget egne planer om å bygge garderobeanlegg og sanitære fasiliteter. Det er videre behov for å rehabilitere Voksen kunstgressbane i løpet av de nærmeste årene. 9er-grusbanen ved Voksen skole kan også være en egnet flate for kunstgress i framtiden.

I Bydel Nordre Aker ansees dekningsgraden som relativt god i forhold til andre bydeler når det gjelder barn og unge per kunstgressbane, men på grunn av høy andel aktive oppleves dagens anleggssituasjon som utfordrende. Det forventes betydelig boligbygging i området både i og utover planperioden. En betydelig del av boligbyggingen henger sammen med utviklingen av Frysjaområdet og nye boliger på Kringsjø. For å møte tilveksten av barn og unge, og øke kapasiteten, vurderes det å etablere ny kunstgressbane (9er) på dagens gressbane på Kringsjø. I Nordre Aker er det flere anlegg som har behov for kvalitetsheving ved rehabilitering. Nordre Åsen 2 og Nordre Åsen Hockey har i dag gammelt rehabilitert kunstgress re-installert på grus og banene bør bli rehabilitert til ordinære anlegg for fotball. Nordre Åsen 2 vil bli vurdert rehabilitert i 2021. Nordre Åsen 2 vannes til naturis om vinteren og er en bane hvor det

er ønske om kunstislegg ved rehabilitering. Kringsjå KG2 er en bane fra 2011 med dårlige spilleegenskaper og vil bli vurdert rehabilitert i 2021.

Sør

Antall innbyggere per spilleflate - per bydel

Viser tall for 2019

Figur 26 Antall barn og unge pr. spilleflate i byområde sør

Bydel Nordstrand er et område med mange aktive og har dårligst dekning av kunstgressbaner i byområdet. Området har imidlertid tilgang på flere naturgressbaner på Ekeberg som gjør at tilgangen til fotballflater er relativt god. Ekebergsletta blir rehabilitert i perioden 2019-2021.

Bydel Østensjø er et område med mange aktive og det forventes noe boligutbygging i bydelen. Eksisterende idrettsparker etablert i og rundt Østensjøvannet har få utviklingsområder på grunn av den vernede miljøparken. Hovedinnsatsen vil derfor i første rekke være å sikre rehabilitering og oppgradering av eksisterende anlegg. Rustad kunstgress har fungert dårlig med korkinnfyll, og innfyllet er borte. Eventuell etterfylling av innfyll vil bli vurdert. Trasop 9'er er gammelt kunstgress re-installert på grus og det vil vurderes å oppgradere banen til et ordinært anlegg for fotball. I 2021 skal kunstgressbanen på Manglerud rehabiliteres, og det etableres en ny 7'er-bane.

Bydel Søndre Nordstrand har relativt god dekning og det er ikke forventet stor vekst i området. Etter planperioden er det forventet stor boligutbygging i området, knyttet til utviklingen av Gjersrud-Stensrudområdet.

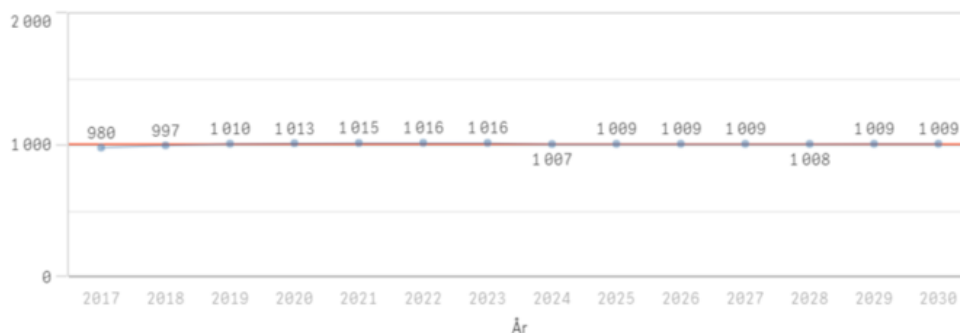
I forbindelse med utviklingen på Mortensrud planlegges det å bygge en ny 7'er kunstgressbane i tilknytning til eksisterende 11'er kunstgressbane. Denne 7'erbanen vil først bli etablert etter at skoleanlegget etter planen skal stå klar i 2024. Den eksisterende 11'erbanen vil samtidig flyttes noe lenger sør på området. Det jobbes for å legge til rette for midlertidige anlegg før bygging av ny skole påbegynnes. For å gi et bedre kunstgressstilbud i området Mortensrud/Klemetsrud, bør det på sikt vurderes om eksisterende 11'er naturgressbane i Klemetsrud idrettspark bør bli reetablert med

kunstgress.

Foreslåtte tiltak

Delmål	Foreslåtte tiltak
Standarden på anleggsmassen skal heves (2021-2024)	<p>Byområde nord/vest</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vurdere å rehabilitere Nordre Åsen 2 i 2021 • Vurdere å rehabilitere Kringsjø KG2 i 2021 <p>Byområde øst</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forprosjekttere servicebygg for Kalbakken kunstgressbaner • Midlertidig bane på Tveita med ferdigstilling i 2023 <p>Byområde sør</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jobbe for å etablere midlertidig kunstgressbane på Mortensrud i 2022 <p>Byomfattende</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vurdere rehabilitering av kunstgressbaner i 2021-2024 som oppfyller kravene for spillemidler. Hvilke baner blir besluttet årlig i budsjettprosessen. • Utrede etablering av flere kunstgressbaner

Kapasitet og behov etter tiltak

Figur 27 Antall barn og unge pr. spilleflate – fotballbaner

Prognosen baserer seg på vedtatte prosjekter og foreslåtte tiltak som er en del av denne behovsplanen. Den blå linjen i Figur 27 viser utviklingen i antall barn og unge pr. spilleflate i årene fremover basert på befolkningsframskrivninger, mens den røde linjen viser dekning i 2019.

4.3.2 Amerikansk fotball

Amerikansk fotball organiseres under Norges amerikanske idretters forbund, i likhet med lacrosse og disksport. Det er registrert rundt 1800 aktive medlemmer i Norge. Omtrent 400 av de aktive holder til i Oslo.

Figur 28 Kart over anlegg for amerikansk fotball i Oslo

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Oslo har to flater for amerikansk fotball. Utover Jordal, som er utilgjengelig grunnet bygging av Jordal Amfi, finnes det ingen baner i Oslo som er fast oppmerket for amerikansk fotball. Kunstgresset på Jordal skal reetableres i 2021. Treningsaktiviteten er midlertidig flyttet til Kampen og Haraløkka. Frogner stadion er primærbanen for amerikansk fotball frem til Jordal gjenåpnes. Det foreslås å rehabilitere kunstgressbanen på Frogner stadion i 2021 og etablere permanent oppmerking, hvilket vil gi en kvalitetsheving av anlegget for amerikansk fotball. Det er videre behov for å utnytte innendørskapasiteten på Frogner stadion bedre, eksempelvis ved å bygge om loftslageret til aktivitetsrom for styrke- og basistrening. Tiltak vil vurderes i sammenheng med videreutvikling av Frognerbadet.

Status prosjekter

Tabell 12 Status for prosjekter i prosess

Anlegg	Status	Planlagt ferdigstillelse
Jordal kunstgress – re-etablering	Gjennomføringsfase	2021
Frogner kunstgress rehabilitering	Gjennomføringsfase	2021

Delmål	Foreslåtte tiltak
Bredden i anleggstilbudet skal videreutvikles	<ul style="list-style-type: none"> • Permanent oppmerking for amerikansk fotball på Frogner stadion

4.3.3 Lacrosse

Lacrosse organiseres under Norges amerikanske idretters forbund, i likhet med amerikansk fotball og disksport. Der er i dag i overkant av 1 000 aktive lacrossutøvere i Norge, hvorav 300 holder til i Oslo. Treninger avholdes primært på Domus Athletica og Frogner stadion. Hoveddelen av de aktive spillerne er studenter i alderen 18 år og oppover.

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Det finnes per i dag ingen bane i Oslo med fast oppmerking til Lacrosse. Behovet for kapasitetsøkning gjennom permanent merking av baner vurderes fortløpende.

Status prosjekter

- Rehabilitering av Frogner stadion i 2021.

4.3.4 Disksport

Disksport organiseres under Norges amerikanske idretters forbund, i likhet med lacrosse og amerikansk fotball. Der er ca. 2 000 som spiller disksport i Norge, hvorav 350 holder til i Oslo. De fleste spiller disk-golf på utendørsanleggene, som er åpne og tilgjengelige for alle. Disksport har i tillegg en stor andel uregistrerte brukere som bruker anleggene i Oslo. Rundt 90 prosent av brukerne er voksne.

Figur 29 Kart over disksportanlegg i Oslo

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Anleggsdekningen anses som ikke tilfredsstillende og det anbefales å vurdere å heve kapasiteten i planperioden. Selv om det er relativt få registrerte brukere er det svært mange uregistrerte brukere som benytter anleggene. På Ekeberg diskgolfbane er det registrert opp mot 2000 spillere på de travleste dagene. Det bør også vurderes sikringstiltak i noen av de eksisterende anleggene, da uerfarne utøvere kan utgjøre en risiko for turgåere.

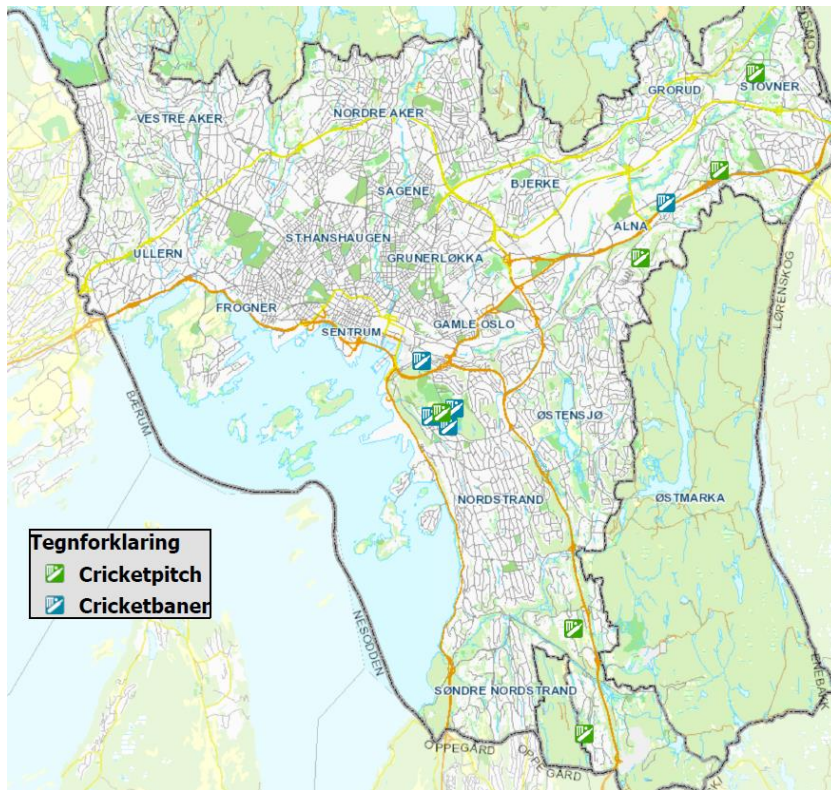
Delmål	Foreslåtte tiltak
Bredden i anleggstilbudet skal videreutvikles	<ul style="list-style-type: none"> Vurdere sikkerhetstiltak og kapasitetsøkning for diskolf

4.3.5 Cricket

Det er til sammen 37 registrerte klubber i Oslo med ca. 3000 aktive der om lag halvparten av disse er barn og unge. Alle klubbene holder til i de nordlige, østlige og sydlige bydelene, samt i sentrum.

Dagens kapasitet

Det er i dag fem fullskala cricketbaner og 11 cricketpitcher i Oslo. Alle anleggene er etablert i byområde sør og byområde øst.

Figur 30 Kart over cricketanlegg i Oslo

Status prosjekter

- Nytt servicebygg med cricketfasiliteter på Ekeberg planlegges ferdigstilt i 2021.
- Reetablering av to slagbur på Haugerud i forbindelse med planlagt utvikling på Haugerud/ Trosterud området. Usikker ferdigstilling.
- Regulering og forprosjekt for cricketanlegg med klubbhus på Mortensrud.

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Det er registrert 2963 medlemmer i de ulike cricketklubbene i Oslo. Det er jevnt over mye slitasje og behov for rehabilitering av de fleste anleggene i Oslo. Unntaket er Furuset cricketpitcher og Stubberud cricketpitcher.

En utfordring på cricketbanene på Rommensletta og Stubberud er at de er anlagt på områder med utfordrende grunnforhold, som har ført til at banene er ujevne. Nedbør fører derfor til overvann på banene, som igjen skaper utfordrende spilleforhold.

Cricketkamper varer ofte over flere timer og det er behov for tilgang til toalettfasiliteter, noe som er en mangel på de fleste cricketanlegg i Oslo i dag.

Cricketpitcher er gode rekrutteringsanlegg og er mindre arealkrevende enn fullskala cricketbaner. Det er igangsatt et arbeid med å vurdere etablering av nye cricketpitcher i Oslo.

Delmål	Foreslåtte tiltak
Bredden i anleggstilbudet skal videreutvikles	<ul style="list-style-type: none"> • Utredningstiltak for området vest for Rommensletta idrettspark, der crickettilbud blant annet vil inngå • Vurdere rehabilitering av eksisterende cricketanlegg • Jobbe for å etablere cricketanlegg med klubbhus på Mortensrud. Usikker ferdigstillelse.

Kapasitet og behov etter tiltak

Prosjektene i prosess vil gi en kapasitets- og kvalitetsheving av cricketanlegg.

4.3.6 Landhockey

Landhockey organiseres under en egen seksjon i Norges Bandyforbund, og utøves i dag utendørs på Voldsløkka, Mortensrud og Furuset, samt innendørs i Klemetsrudhallen og Ellingsrudhallen. Idretten har om lag 1700 registrerte medlemmer, og rundt 650 av disse er barn og unge.

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Den nye kunstgress-/kunstisbanen på Voldsløkka er det eneste nyere anlegget som er bygget for landhockey. Oslo kommune har startet forprosjekt¹³ for ny landhockey-/kunstisbane på Mortensrud, med planlagt ferdigstillelse i 2022. Her er det det også planlagt klubbhus for landhockey og cricket, men gjennomføring vil henge sammen med

¹³ Forprosjekt er et mindre prosjekt som gjennomføres før et større prosjekt settes i gang, for å vurdere prosjektets gjennomførbarhet, lønnsomhet samt andre kriterier. Forprosjektet blir dermed grunnlaget for en beslutning om eventuell gjennomføring.

ev. gjennomføring av cricketanlegg og friidrettshall. Banen har i dag gammelt brukt kunstgress med dårlige spillegenskaper. Det er videre behov for anlegg i Groruddalen.

Status prosjekter

Regulering og forprosjekt landhockey-/kunstisbane på Mortensrud.

Foreslåtte tiltak

Jobbe for å etablere landhockey-/kunstisbane på Mortensrud med planlagt ferdigstillelse i 2022.

4.3.7 Rugby

Hovedanlegget for rugby i Oslo er naturgressbanen på Voldsløkka, hvor det er installert permanente mål og det merkes opp bane for rugby. Spillerne benytter også kunstgressbanen på Voldsløkka. Det er rundt 500 registrerte spillere, og 100 av disse er barn og unge. Vinterstid arrangeres det noe trening i Skur 13.

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Naturgressbanen på Voldsløkka er i dårlig forfatning. Det er dårlig drenering og banen oppleves som veldig hard. For å forbedre forholdene på Voldsløkka vil det i første rekke kreves ytterligere ressurser til drift og vedlikehold av naturgress. Samtidig vil det være krevende å opprettholde gode spillegenskaper på banen hvis Voldsløkka skal benyttes til konserter.

Status prosjekter

Ingen prosjekter i prosess.

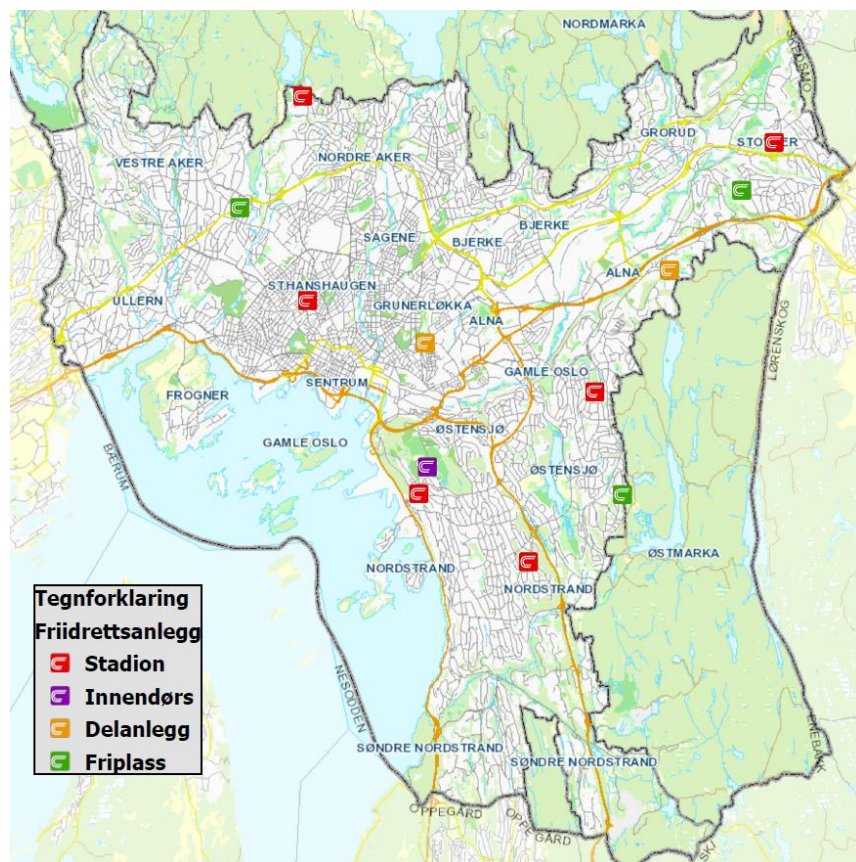
Foreslåtte tiltak

Ingen foreslåtte tiltak.

4.3.8 Friidrett

Det er et mål å sørge for at eksisterende anlegg er attraktive for bruk gjennom godt vedlikehold, samt å bedre kapasiteten ved å etablere mindre uteanlegg for friidrett lokalt i nærmiljøene. Spesielt friplasser vil være aktuelle. Friplassen er et konsept som ligner et fullskala friidrettsanlegg, men er mindre i omfang. På sikt vil det også bli vurdert å bedre anleggstilbudet ved å etablere en friidrettshall i Oslo. Her pågår det et forprosjekt og det jobbes for å sikre dette i pågående regulering på Mortensrud.

Dagens kapasitet

Figur 31 Kart over friidrettsanlegg i Oslo

Friidrettsanlegg brukes i hovedsak av den organiserte idretten, men anleggene benyttes også til egenorganisert aktivitet samt av skoler og barnehager på dagtid. Friidrettsanlegg inkluderer både innendørs og utendørsanlegg.

Status prosjekter

- Forprosjekt Hovseter friplass ferdigstilt
- Forprosjekt og regulering for friidrettshall på Mortensrud

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Friidrett har hatt en jevn økning av aktive medlemmer de siste ti årene. I tillegg brukes friidrettsanleggene mye til egenorganisert aktivitet.

Det er et ønske om økt kapasitet for kastøvelser i Oslo, bl.a. på Lambertseter stadion.

Foruten NIHs anlegg på Sognsvann og Bislett stadion er det ingen ordinære friidrettsanlegg vest i Oslo. Det er et mindre friidrettsanlegg (frifot) ved Riis skole.

Behovet for mindre anlegg i barn og unges nærmiljø er imidlertid større enn behovet for flere konkurransearenaer. Det vurderes derfor mulighet for å etablere en friplass i forbindelse med utviklingen av Sognsveien 80. En mulig utvikling er også å etablere delanlegg for friidrett på Frogner stadion etter at ny flerbrukshall står ferdig i 2022. Etablering av friplasser vil derfor være anbefalt kapasitetsheving. Det er gjennomført et forprosjekt for Hovseter friplass, og etablering av anlegget vil bli vurdert i planperioden. Videre vil det på sikt bli vurdert å gjennomføre et forprosjekt for etablering av friplass på Kampen skoleidrettsplass.

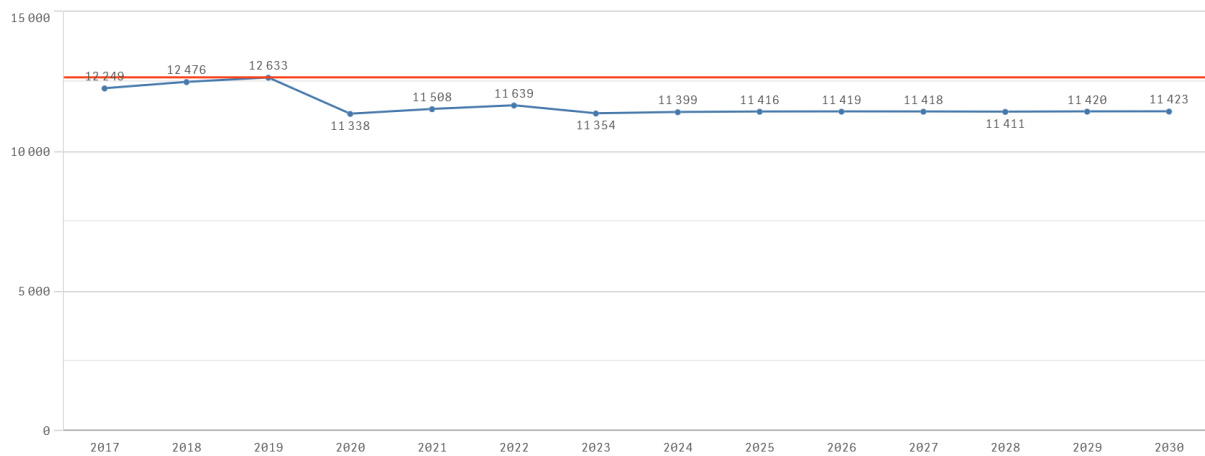
Løpebane på Valle Hovin og friidrettsanlegg i Hovinbyen er videre tiltak som bør vurderes for å styrke friidrettstilbudet i Hovinbyen. Ved etablering av ny kunstisbane på Valle Hovin vil det bli vurdert å legge til rette for løpebaner. Tiltaket vil sikre oppvarmingsmuligheter om vinteren og løpebaner for trening og egenorganisert aktivitet i sommerhalvåret. I tillegg kan en mulig utvikling være etablering av friplass i forbindelse med planlagt utvikling av ny skole og flerbrukshall i Økern Torgvei. Området er under utvikling og det er forventet stor befolkningsvekst de kommende årene som følge av boligbygging.

Innendørs friidrettsanlegg

Per i dag finnes det ingen innendørs friidrettshall i Oslo. Ekeberghallen benyttes av friidretten i Oslo på vinterstid. På Bislett er det en innendørs løpebane hvor kapasiteten er svært presset. 340 000 treningstimer årlig viser populariteten til anlegget. Presset på Bislett medfører at den organiserte og egenorganiserte treningen kommer i konflikt. På sikt vil etablering av friidrettshall på Mortensrud styrke innendørstilbudet for friidrett for Oslo som helhet, samt omkringliggende kommuner. Anlegget er imidlertid avhengig av en større utbygging og anleggene/byggene nord i området som nå er under regulering vil bli prioritert bygget først. En friidrettshall er derfor ikke prioritert gjennomført innenfor gjeldende handlingsprogram.

Delmål	Foreslåtte tiltak
<p>Anleggsdekningen for barn og unge skal heves for følgende anleggstyper:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Friidrettsanlegg 	<ul style="list-style-type: none"> • Etablere løpebaner på Valle Hovin i forbindelse med etablering av ny kunstisbane. Ferdigstillelse 2023. • Jobbe for å etablere friidrettshall på Mortensrud (usikker ferdigstillelse)

Kapasitet og behov etter tiltak

Figur 32 Antall barn og unge pr. spilleflate – friidrettsanlegg

Prognosen baserer seg på vedtatte prosjekter og foreslåtte tiltak som er en del av denne behovsplanen. Den blå linjen i Figur 32 viser utviklingen i antall barn og unge per spilleflate i årene fremover basert på befolkningsframskrivninger, mens den røde linjen viser dekning i 2019. Så lenge den blå linjen er under den røde er dekningen bedre enn dagens situasjon.

Medlemsutviklingen i klubber og bruken av kommunale friidrettsanlegg må følges i tiden fremover, spesielt med tanke på de nye anleggene som etableres. Ordinære friidrettsanlegg er arealkrevende å bygge og kapasitetsbehovet vil trolig dekkes gjennom flere friplasser i byen. Framtidig etablering av innendørs friidrettshall på Mortensrud vil være viktig for å sikre et helårstilbud for friidretten.

4.3.9 Sandbaner

Sandbaner forstås her som anlegg for sandvolleyball, sandhåndball og sandfotball. Det er et mål å sikre funksjonaliteten på eksisterende anlegg.

Dagens kapasitet

Det er 47 sandbaneanlegg i Oslo med til sammen 71 sandbaner. Av disse er 65 sandvolleyballbaner, fire sandhåndballbaner og to sandfotballbaner. Den klart største andelen av sandbanene er nærmiljøanlegg som er åpne og tilgjengelige for allmennheten. De fleste anleggene består kun av én bane. Sandbanene driftes hovedsakelig av kommunen og ligger i parker og skolegårder, eller i idrettsparker bestående av flere andre typer idrettsanlegg.

Tabell 13 Oversikt over sandbaner i Oslo

Området	Antall Anlegg	Antall baner	Antall sandbaner fordelt på kvalitetsstandardene ¹⁴				
			1	2a	2b	3	4
Indre by	12	23	0	0	0	4	21
Nord/vest	13	21	0	0	4	4	11
Sør	8	11	0	0	0	3	8
Øst	14	16	0	0	0	0	16
Totalt	47	71	0	0	4	11	55

Figur 33 Kart over sandbaner i Oslo

¹⁴ Se vedlegg 4

Sandvolleyball

Anlegget på Kringsjø har høyest klassifisering av Osloanleggene. Her kan det avvikles nasjonale mesterskap. Videre er anleggene på Voldsløkka, Myrerfeltet og Skredderjordet klassifisert som klubbanlegg. Resterende anlegg er hovedsakelig for egenorganisert aktivitet og klassifiseres som nærmiljøanlegg.

Sandhåndball

Oslo har til sammen tre sandhåndballanlegg med totalt fire baner. Alle banene er tilrettelagt for kampaktivitet. De fire sandhåndballanleggene har tilfredsstillende standard og benyttes regelmessig gjennom sesongen til ulike cuper og sandhåndballarrangementer.

Sandfotball

Sandfotball er en liten idrett i Oslo. Det finnes to sandfotballbaner i Oslo. Sandfotballbanen på Ekeberg er i bruk av sandfotballmiljøet i Oslo. Banen i Humleby fritidspark på Romsås er nærmere normalstørrelse, men blir lite brukt av sandfotballmiljøet, da den er usentral for klubbens aktiviteter i dag.

Status prosjekter

Ingen prosjekter i prosess.

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Manglende vedlikehold over tid gjør at det på de eldste banene er behov for å gjøre vedlikeholdstiltak. Flere sandvolleyballbaner blir lite/ikke brukt grunnet lav funksjonalitet, som gjengrodde baner/lite sand og ødelagt nett/stolper.

Sandvolleyballbanen på Lambertseter har behov for en total rehabilitering. Det samme gjelder for sandvolleyballbanen på Løren. Samtidig planlegges en ny flerbrukshall der Løren sandvolleyballbane ligger i dag, og det er uavklart om banen blir reetablert i området. Sandvolleyballbanene på Elgsletta bør fjernes grunnet mye sprøytespisser i banen. Det er aktuelt å erstatte sandvolleybanene med annen aktivitetsflate med fast dekke. Se tiltak under «anlegg til egenorganisert aktivitet».

På sandvolleyballanleggene på Voldsløkka og Kringsjø, er aktiviteten høy og kapasiteten sprengt. Sandvolleyballanlegget på Voldsløkka er mye brukt om sommeren og det bør vurderes å utvide anlegget med fire nye baner. Det bør samtidig sikres en permanent løsning for redskapsbod samt etablering av vannpost i tilknytning til anlegget. Behov for toalettfasiliteter på Kringsjø vil kunne bli ivaretatt i forbindelse med prosjektet for etablering av rulleskiløype på Sogn.

Utviklingen i bruk av sandhåndballbanene følges gjennom planperioden for å vurdere om det er behov for en kapasitetsøkning. Det prioriteres ikke å øke kapasiteten til sandfotball i denne perioden, men heller å sikre at Oslo har et anlegg som tilfredsstillende idrettens krav.

Delmål	Foreslåtte tiltak
Standarden på anleggsmassen skal heves	<ul style="list-style-type: none"> • Vurdere å rehabilitere sandvolleyballbanen på Lambertseter
Bredden i anleggstilbudet skal videreutvikles	<ul style="list-style-type: none"> • Ingen tiltak

4.3.10 Klubbhus/garderobeanlegg

Den lokale idretten har ofte en sentral rolle i å tilrettelegge for aktivitet i lokalmiljøene, og i den sammenheng har klubbhusene en stor betydning. Det er viktig for idrettslagene å ha et sosialt møtepunkt i tillegg til å ha et administrasjonslokale. Dette knytter klubben til anlegget og bidrar til tilhørighet og eierskap.

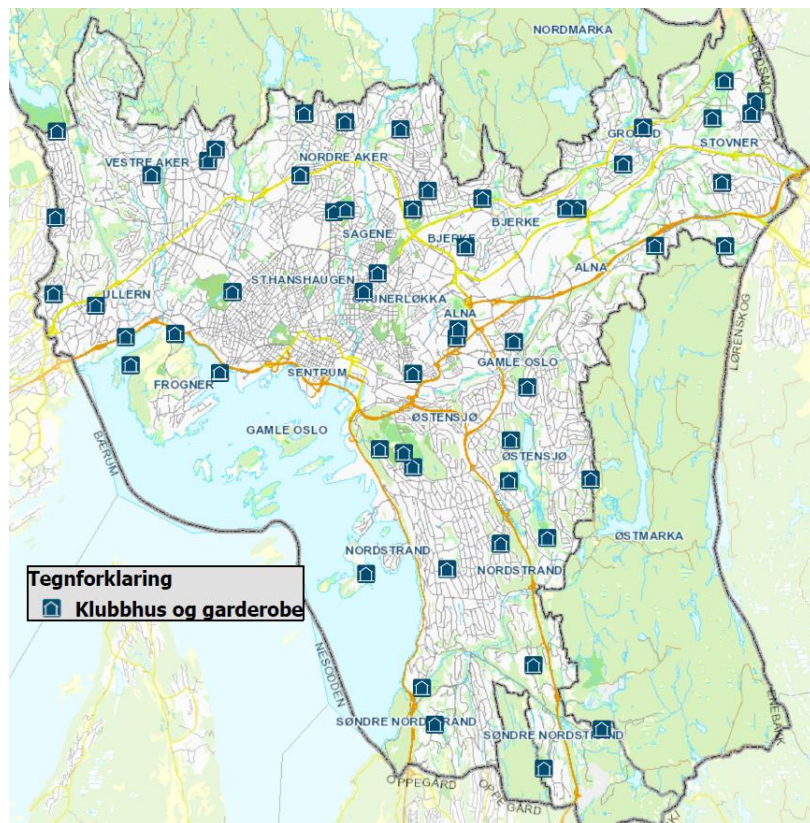
Dagens kapasitet

Det er i dag 69 klubbhus/garderobebygg spredd rundt i Oslo, hvorav 38 er eid av Oslo kommune. 42 av disse byggene er knyttet til en idrettspark som kan ha et bredt spekter av idretter, men der fotball er dominerende. I tillegg til klubbhusene finnes det lokaler i idrettshaller, bad og stadionanlegg, hvor klubber disponerer arealer som knytter dem til anlegget. 47 idrettsklubber har driftsavtale i idrettshaller og flesteparten av disse har tilgang til kontorer og møterom. Andre aktiviteter som disponerer eller har klubblokaler er seilforeninger, ro- og padleklubber, tennisklubber, golfklubber, orienteringsklubber, skiklubber, cricketklubber og volleyballklubber.

Av de kommunalt eide klubbhusene er:

- 11 klubbhus i kvalitetsstandard 2, og innehar funksjoner som ivaretar arrangementer på høyt nivå. Dette innebærer at de også tilfredsstillende universell utforming.
- 14 av klubbhusene har kvalitetsstandard 3, noe som med sine funksjoner ivaretar breddeklubbens behov, både for arrangementer og sosialt møtepunkt.

- 13 av klubbhusene har kvalitetsstandard 4, noe som innebærer mulighet for å skifte og dusje, samt toalettfasiliteter.

Figur 34 Kart over klubbhus og garderobe i Oslo

Tabell 14 Prosjekter i prosess – klubbhus

Anlegg	Status	Planlagt ferdigstillelse
Rommensletta klubbhus – rehabilitering	Gjennomføringsfase	2021
Jordal klubbhus – rehabilitering	Forprosjekt ferdigstilt	Usikker

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Mange av bygningene er av eldre dato og har betydelig vedlikeholdsetterslep.

En av utfordringene med dagens klubbhus er behovet for lagerkapasitet.

Idrettsarealene benyttes i dag til mange forskjellige idrettsaktiviteter, og hver enkelt aktivitet har behov for lagerplass til utstyr. Dagens klubbhus ivaretar ikke disse behovene. Ved eventuelle nybygg og rehabiliteringer bør derfor lagerplass bli prioritert.

I Kalbakken idrettspark er det stor etterspørsel etter både garderober og sanitære fasiliteter. Servicebygg eller klubbhus foreslås etablert i tilknytning til anlegget. Dette er et prioritert tiltak i planperioden og det foreslås å gjennomføre et forprosjekt i 2021.

Det eksisterende klubbhuset på Grefsen Stadion er i dårlig forfatning og mangler garderobefasiliteter for fotball og hallidrettene. Klubbhuset foreslås på sikt revet og erstattet med et nytt bygg som inneholder klubbhusfasiliteter og garderober, samt aktivitetsrom for basisidrett.

Lindeberg klubbhus har behov for rehabilitering av utvendig fasade. Vinduer og inngangsdører bærer preg av slitasje og bør skiftes ut. I tillegg bør det elektriske anlegget oppgraderes.

Klubbhuset på Haraløkka er bygget i 1976 og store deler av innvendige vegger og tak består av eternittkledning, som bør saneres. Disen garderobebygg har et stort rehabiliteringsbehov. Utvendig fasade og grunnmur er i svært dårlig forfatning og bør utbedres. Innvendig er det behov for rehabilitering av garderober og oppholdsrom.

I Rustad klubbhus er det behov for rehabilitering av garderober og dusjanlegg. Klubbhuset er bygget på 1970-tallet og det er gjort svært få utbedringer gjennom årenes løp.

Varmestuen/heishuset i Jerikobakken ble bygget på 1980-tallet og bærer preg av et stort vedlikeholdsetterslep. Det er behov for å rehabiliterer tak og oppgradere el-anlegget.

Det gamle klubbhuset i Hallager idrettspark er i svært dårlig forfatning, og bør rives. Det er fare for helse, miljø og sikkerhet tilknyttet bygget, og det er derfor ikke i bruk.

Den planlagte rehabiliteringen av Jordal klubbhus har vist seg dyrere enn først antatt, i tillegg til at det er en utfordrende adkomstsituasjon til klubbhuset på grunn av pågående oppgradering av Jordal idrettspark og byggingen av Jordal Amfi.

Forprosjektet for rehabiliteringen er ferdigstilt og prosjektet vil bli vurdert gjennomført i planperioden.

Klubbhuset i Ellingsrud idrettspark er slitt og har fått noen skader etter innbrudd. Klubbhuset bør rehabiliteres.

Klubbhus/kiosk på Frogner tennis må rives pga. bygging av Majorstuen flerbrukshall. Det kommer en midlertidig løsning og nytt klubbhus/kiosk etter byggeperioden.

Delmål	Foreslåtte tiltak
Standarden på anleggsmassen skal heves	<ul style="list-style-type: none"> • Forprosjektene nytt klubbhus/servicebygg på Kalbakken idrettspark • Reetablere klubbhus Frogner tennis

4.4 Skianlegg

Skianlegg omfatter arenaer for langrenn og skiskyting, rulleski, skiløypetraseer med og uten lys, alpinanlegg og hoppbakker. Oslo kommune har et godt og variert tilbud for de fleste skigrener, i tillegg til flere andre snø- og vinteraktiviteter. Det tilrettelegges blant annet for langrenn og skiskyting, hopp, aking, alpint, snowboard og hundekjøring.

4.4.1 Arenaer for langrenn og skiskyting

Videreutvikling av allerede eksisterende skianlegg med snøproduksjon vil bli prioritert fremfor å etablere nye anlegg. Den geografiske spredningen av anleggene sørger for et bredt tilbud til hele byens befolkning og bidrar samtidig til at behovet for å bruke bil for å komme seg til anleggene reduseres.

Figur 35 Kart over skianlegg i Oslo

Status prosjekter

- Forprosjekt arenahus Skullerud
- Regulering av rulleskianlegg Sognsvann
- Etablering av standplass og skiskytterblikker i Lillomarka Arena er under gjennomføring

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Oslo har seks ordinære skianlegg som ligger geografisk spredt og gir et godt tilbud til hele byen. Det prioriteres ikke å utvide kapasiteten i form av flere ordinære skianlegg i planperioden, men å videreutvikle allerede eksisterende skianlegg. Disse er Sørkedalen, Sognsvann Snøpark, Linderudkollen, Lillomarka Arena og Skullerud. I tillegg kommer nasjonalanlegget i Holmenkollen, samt nylig regulerte Huken og Grønmo.

Holmenkollen er tilrettelagt for å kunne arrangere konkurranser på nasjonalt og internasjonalt nivå. Holmenkollen er et flerbruksanlegg og har stor aktivitet med mange besøkende hver dag gjennom hele året. Det er ikke tilstrekkelig toalettkapasitet for alle

som bruker anlegget. Det er derfor behov for å etablere et toalettbygg på sletta ved Holmenkollbakken.

Det pågår et arbeid med regulering av et rulleskianlegg med mulighet for distribuert snøproduksjonsanlegg i Sognsvann snøpark. Det er også behov for å etablere et servicebygg med toalettfasiliteter i tilknytning til anlegget.

Linderudkollen langrennsarena har behov for en driftsgarasje på grunn av driftsutfordringer med vedlikeholdsarbeid på maskiner, samt lagring og transport av utstyr. Traseene er fundamentert for en eventuell asfaltering (etablering av rulleskianlegg), men et slikt tiltak krever omregulering og dispensasjon fra Markaloven.

På Skullerud skianlegg er snøproduksjonsanlegget kun dimensjonert for å snølegge halvparten av traseene. Det er behov for et nytt arenabygg, garasje og et nytt teknisk bygg som utnytter kapasiteten i snøproduksjonsanlegget og som er dimensjonert for ev. framtidig utvidelse av snøproduksjonsanlegget.

Ut over eksisterende anlegg vil det på sikt være mulig å videreutvikle anleggstilbudet for skiidretter på Grønmo og Huken. Et slikt arbeid bør være en del av en helhetlig utredning av konseptvalg for Grønmo og Huken.

Rulleski

Rulleski brukes til både trening og konkurranser. I dag har Oslo tre rulleskianlegg; Holmenkollen, Lillomarka Arena og Bjørndal. Anleggene er meget godt brukt og kapasiteten er begrenset. Flere dedikerte rulleskiløyper vil øke sikkerheten og få rulleskiløperne bort fra trafikkerte veier.

For å imøtekomme behovet for flere trafiksikre rulleskianlegg, jobbes det med regulering av rulleskiløype i Sognsvann Snøpark. I tillegg til dette er det regulert inn mulighet for rulleskiløype på Grønmo, og i forslaget til reguleringsplan for Huken ligger det inne utvidelse av det asfalterte løypenettet i Lillomarka Arena. Anleggsveien mellom Brekke og Oset forblir asfaltert når anleggsarbeidene på Oset vannbehandlingsanlegg etter planen avsluttes i 2022.

Skiskyting

Holmenkollen og Lillomarka Arena er de to arenaene i Oslo kommune hvor det er tilrettelagt for skiskyting. Det er behov for å øke kapasiteten på eksisterende anlegg ved å etablere flere skiver. Holmenkollen har 31 skiver, men anlegget er svært presset på kapasitet.

Delmål	Foreslåtte tiltak
Standarden på anleggsmassen skal heves <ul style="list-style-type: none"> • Ski-/alpinanlegg 	<ul style="list-style-type: none"> • Vurdere å forprosjekttere rulleskiløype med distribuert snøproduksjonsanlegg på Sognsvann Snøpark • Vurdere etablering av arenahus på Skullerud
Bredden i anleggstilbudet skal videreutvikles	<ul style="list-style-type: none"> • Brekke – Oset: anleggsveien skal etter planen frigis som rulleskiløype i 2022

4.4.2 Hoppanlegg

Det er tre store hoppanlegg i Oslo kommune som er i bruk; Holmenkollen nasjonalanlegg, Midtstubakken og Linderudkollen. Aktivitetstallene gjenspeiler en jevn, men lav aktivitet. Det er et ønske om å legge plast i Holmenkollen, men det er ikke prioritert å gjøre større investeringer i hoppanlegg i økonomiplanperioden. Eventuelle mindre tiltak bør rettes mot barn og unge for å sikre muligheter for rekruttering, og bør gjøres i tilknytning til eksisterende anlegg – slik som å legge plast i rekrutteringsbakkene i Linderudkollen.

Figur 36 Kart over hoppanlegg i Oslo

Status prosjekter

- Det er ingen nye, pågående eller vedtatte prosjekter for hoppanlegg i Oslo

Delmål	Foreslåtte tiltak
<p>Standarden på anleggsmassen skal heves</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ski-/alpinanlegg 	<ul style="list-style-type: none"> • Rive utgående kapasitet i 2020

4.4.3 Alpinanlegg

Det er sju alpinanlegg i Oslo kommune. To anlegg driftes av kommersielle aktører, mens Oslo kommune har ansvar for oppfølging av fem anlegg som driftes på dugnad; Jerikobakken, Storeåsen, Leirskallen, Liastua og Husebybakken.

Storeåsen, Leirskallen og Jerikobakken er i svært dårlig teknisk stand, har dårlige forhold for drifterne og det er fare for driftsstans. For å kunne drive videre, og ha en rasjonell drift av anleggene, er det blant annet behov for nye heisanlegg, nye snøproduksjonsanlegg, nye prepareringsmaskiner, belysning, elkraft- og vanntilførsel og terrengarbeider. Jerikobakken har i tillegg akutt behov for ny rørgate, og Leirskallen har vært uten prepareringsmaskin siden sesongen 2019/2020.

Figur 37 Kart over alpinanlegg i Oslo

Status prosjekter

- Forprosjektfase for rehabilitering av Sløreåsen, Leirskallen og Jerikobakken, samt anskaffelse av prepareringsmaskiner.
- Reguleringsplan for Oslo skisenter Grefsenkollen planlegges ferdig i 2021.

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Alpinsporten i Oslo har hatt stabil aktivitet de siste fem årene. I tillegg til den organiserte aktiviteten brukes alpinanleggene mye til egenorganisert aktivitet, og dette gir en mangfoldig brukergrupper bestående av blant annet av utøvere innen alpint, snowboard, freeski, randonee, telemark og truger.

Alpinanleggene ligger geografisk spredt i byen og har potensial til å gi innbyggerne et godt tilbud. Det prioriteres derfor ikke kapasitetsøkning i planperioden utover det ev. rehabiliterte og oppgraderte anlegg vil gi.

Oslo Vinterpark Tryvann Skisenter står for mesteparten av aktiviteten, og har kapasitet til å håndtere 4000 samtidige brukere. Oslo Skisenter Grefsenkollen håndterer 800 brukere daglig. Begge disse anleggene driftes privat.

De fem mindre, bynære anleggene driftes av klubber og lokale ildsjeler og mottar varierende grad av støtte fra Oslo kommune. Det er stor aktivitet i bakkene og de er viktige samlingspunkt for mange barn og unge i nærområdene. Samtlige anlegg tilbyr lavterskeltilbud innenfor alpine aktiviteter. Flere av de mindre, bynære anleggene bærer preg av stor slitasje, noe som medfører høye kostnader og mye tid brukt til vedlikehold. Håndtering av gammelt utstyr med utgående teknologi krever teknisk kompetanse, og det er utfordrende å sørge for at frivillig personell innehar nødvendig kompetanse. I tillegg er deler av utstyret så gammelt at det ikke lenger kan repareres, noe som kan føre til driftsstans dersom utstyr går i stykker. Bystyrets vedtak om etablering av ny vannforsyning vil påvirke (og trolig stoppe) driften av Husebybakken i anleggsperioden.

Delmål	Foreslåtte tiltak
<p>Standarden på anleggsmassen skal heves på følgende anleggstyper</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ski-/alpinanlegg 	<ul style="list-style-type: none"> • Vurdere rehabilitering av Jerikobakken, Sloreåsen alpinbakke og Leirskallen skisenter.

4.5 Ishaller og isflater

4.5.1 Ishaller

For ishaller og isflater er det et mål å bedre anleggsdekningen sammenlignet med forventet befolkningsvekst for barn og unge. I tillegg skal øvrige ishaller vedlikeholdes og rehabiliteres for å sikre at standarden på anleggene er god og at kapasiteten opprettholdes.

Dagens kapasitet

Tabell 15 Oversikt over ishaller i Oslo

Ishall	Byggeår	Bydel	Byområde
Jordal amfi	2020	Gamle Oslo	Indre by
Ungdomshallen	1989	Gamle Oslo	Indre by
Grünerhallen	1995	Grünerløkka	Indre by

Ishall	Byggeår	Bydel	Byområde
Løren ishall	1986	Bjerke	Øst
Manglerud ishall	1979/ 2004	Østensjø	Sør
Furuset Forum	1979/ 1998	Alna	Øst
Sonja Henie	2020	Frogner	Indre by

Det er syv ishaller i Oslo i dag. Ishallene benyttes primært til ishockey og kunstløp, men også noe til bedriftsidrett, skoler og barnehager.

Figur 38 Kart over ishaller i Oslo

Status prosjekter

- Nye Jordal Amfi og Sonja Henie ishall åpner høsten 2020 og vinteren 2020/2021
- Rehabilitering Grüner ishall gjennomføres i 2020

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Ishockey har gjennom den siste tiårsperioden rekruttert flest gutter, mens kunstløp er

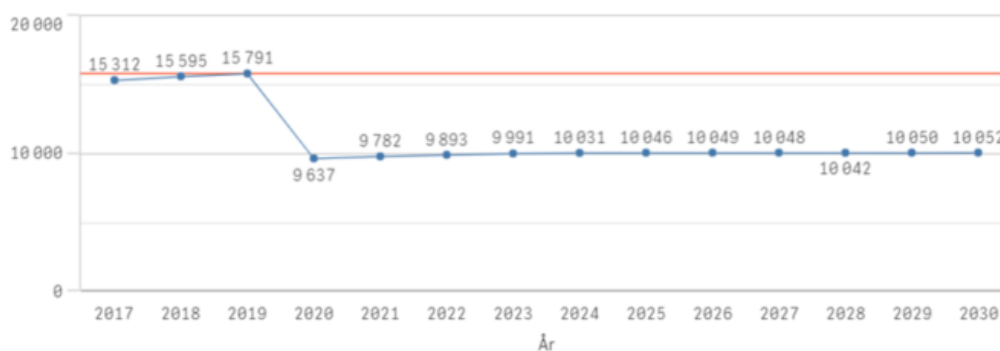
en idrett som har rekruttert flest jenter. Det har vært en liten, men relativt flat vekst for kunstløp og ishockey. En grunn til dette kan være at det ikke er plass til flere med dagens kapasitet. Nye Sonja Henie ishaller vil bedre kapasiteten av ishaller i Oslo.

Fem av ishallerne er etablert for over 25 år siden. For å sikre at anleggene holdes i god stand og at kapasiteten opprettholdes vil de viktigste prioriteringene for planperioden være vedlikehold og rehabilitering av eksisterende ishaller. Jordal Ungdomshall har behov for bl.a. rehabilitering av banedekke og ventilasjonsanlegg. Dette arbeidet er planlagt gjennomført i 2021.

Løren ishall er en gammel utendørsbane som det er bygget tak over. Hallen bærer preg av stor slitasje i tekniske rom og på tilhørende installasjoner, noe som innebærer risiko for at hallen må stenges i kortere perioder. På bakgrunn av gjennomført tilstandsanalyse anbefales rivning og bygging av ny hall på samme tomt. Ved bygging av ny hall bør det legges opp til å samle alle funksjonene i ett bygg (garderober og tekniske anlegg). Likeledes bør det vurderes å øke tribunekapasiteten.

Delmål	Foreslåtte tiltak
Anleggsdekningen i forhold til antall barn og unge skal heves for følgende anleggstyper: <ul style="list-style-type: none"> Ishaller/kunstisbaner 	<ul style="list-style-type: none"> Rehabiliter Jordal Ungdomshall med planlagt ferdigstilling i 2021 Forprosjekt reetablering/rehabilitering Løren ishall

Kapasitet og behov etter tiltak

Figur 39 Antall barn og unge pr. spilleflate – ishaller

Prognosen baserer seg på vedtatte prosjekter og foreslåtte tiltak som er en del av denne behovsplanen. Den blå linjen i Figur 39 viser utviklingen i antall barn og unge per hallflate i årene fremover basert på befolkningsframskrivninger, mens den røde linjen viser dekning i 2019.

4.5.2 Isflater

Det er et mål at tilbudet av kunstisflater skal bedres i planperioden. Isflater i områder der dekningen i dag er dårlig skal prioriteres, først og fremst i byområdene øst og sør. Arealknapphet innebærer at man må vurdere å benytte arealer som allerede benyttes til idrett og som lar seg kombinere med kunstis. Der det er kunstgress om sommeren, kan det tilrettelegges for kunstis om vinteren. I planperioden vil det derfor bli vurdert å legge kunstis på nye kunstgressbaner og baner som er planlagt rehabilitert. Behovet for kunstis vil bli vurdert opp mot behovet for undervarme/vinterdrift. Kunstis vil bety helårs utnyttelse av anleggene.

Dagens kapasitet

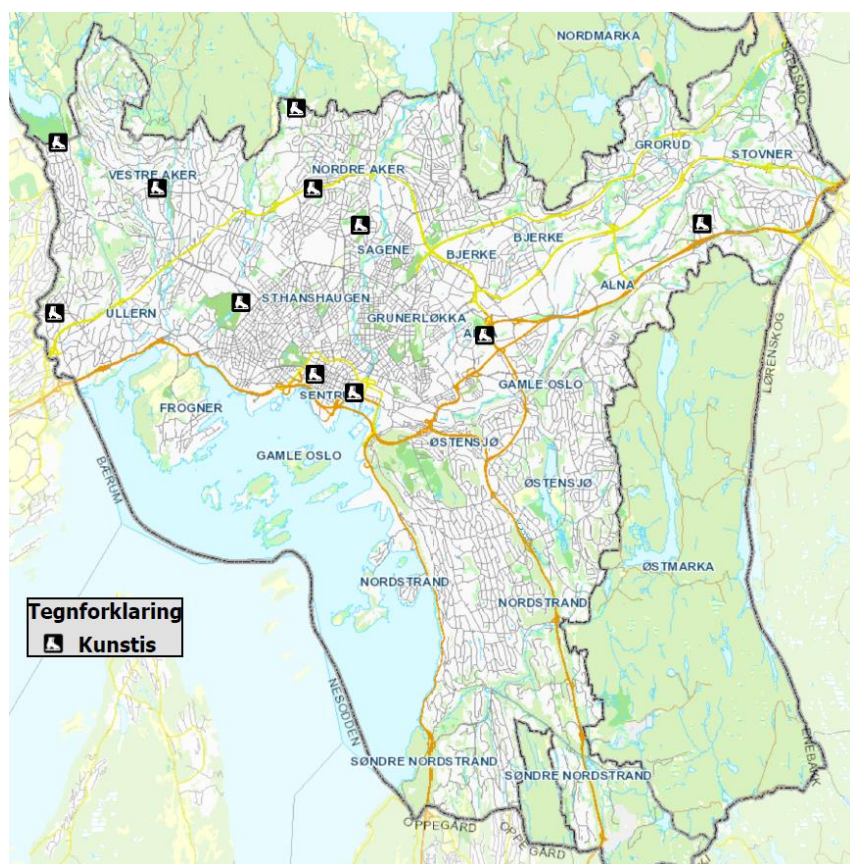
Tabell 16 Oversikt over kunstisanlegg i Oslo

Antall	Type anlegg	Byområde	Anlegg
1(2)	Hurtigløp skøyter	Indre by	Frogner stadion, (Valle Hovin)
6	Ishockey, bandy, friløp, egenorganisert aktivitet	Indre by	Bygdøhus, Frogner stadion, Valle Hovin stadion, Voldsløkka idrettspark, skøytebanen i Spikersuppa, Operaalmenningen
4	Ishockey, bandy, kunstløp, egenorganisert aktivitet	Nord/vest	Bergbanen, Gressbanen Ready, Norges idrettshøgskole, Ullern idrettspark, Bogstad vinterparadis
1	Ishockey, bandy, kunstløp, egenorganisert aktivitet	Øst	Furuset aktivitetspark

Utendørs isflater benyttes til ulike idretter og aktiviteter på vinterstid, både organisert og egenorganisert; for eksempel ishockey, bandy, hurtigløp, kunstløp, og lek. Det er et begrenset antall kunstisflater i Oslo per i dag, og en overvekt av isflatene er lokalisert i indre by og nord/vest. Områder med dårlig dekning bør derfor bli prioritert i

planperioden. Det opparbeides også naturisflater, men antallet og kvaliteten på disse flatene varierer med blant annet vær og lokal oppfølging.

Valle Hovin kunstis er et gammelt og defekt anlegg som ikke har vært i drift siden sesongen 2018/2019. Det er behov for omfattende rehabilitering eller et nytt anlegg.

Figur 40 Kart over kunstisflater i Oslo

Status prosjekter

Tabell 17 Status for prosjekter i prosess – kunstisanlegg

Anlegg	Status	Planlagt ferdigstilling
Operaalmeningen	Ferdigstilt	Åpner 2020/2021
Mortensrud	Forprosjektfase	Usikkert
Valle Hovin skøytebane	Forprosjektfase	2023

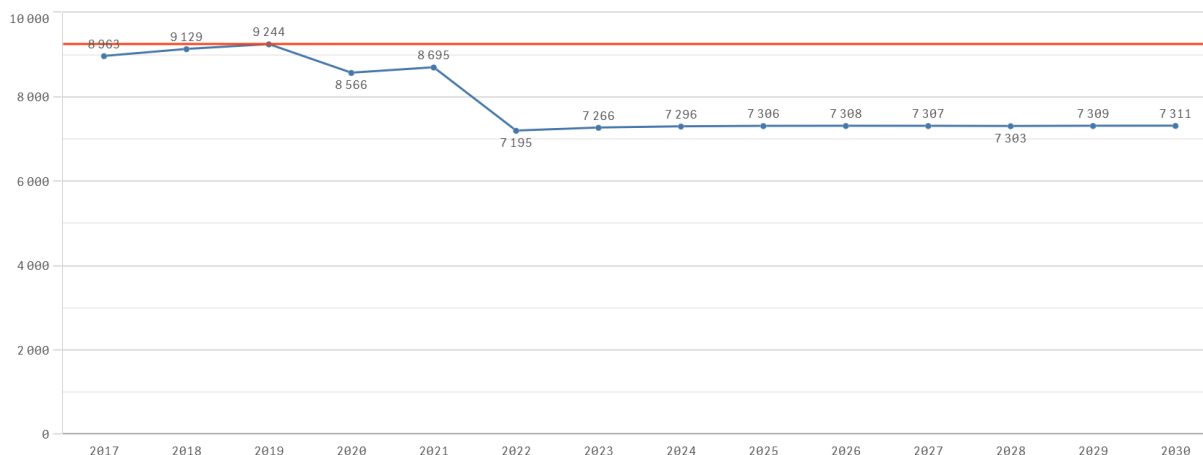
Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Det er få kunstisbaner i Oslo i dag, men grunnet et varmere klima er tilbudet blitt stadig viktigere. Dette er populære anlegg til fritidsbruk/ egenorganisert aktivitet og brukes også av idretten og skolene. Kunstisbanene som i dag finnes i Oslo er stort sett i bra forfatning. Lysanlegget på Ullern er i teknisk dårlig forfatning, og det bør vurderes etablering av nytt lysanlegg. Valle Hovin har lenge vært i kritisk dårlig forfatning og er ikke lenger i drift. Det er i 2020 gjennomført et forprosjekt for rehabilitering av Valle Hovin og et forprosjekt for nyetablering av Valle Hovin med tilrettelegging for å etablere tak på et senere tidspunkt. Byrådet følger opp bystyrets vedtak om å jobbe videre med alternativet som innebærer nyetablering av Valle Hovin kunstis tilrettelagt for tak på et senere tidspunkt. Arbeidet har høy prioritet slik at anlegget forhåpentligvis kan nyåpnes til sesongen 2022/2023.

Byområdene øst og sør har den laveste anleggsdekningen og bør således prioriteres. På Mortensrud jobbes det for å etablere en landhockey-/kunstisbane. I Bydel Stovner har Vestlibanen pekt seg ut som et godt sted for en fremtidig kunstisbane. Det er også ønsket om etablering av kunstisbane på Nordre Åsen, i Bjørndal idrettspark og i indre by (Sophus Bugges plass og Voldsløkka II).

Delmål	Foreslåtte tiltak
Anleggsdekningen for barn og unge skal bedres for følgende anleggstyper: <ul style="list-style-type: none"> • kunstisbaner 	<ul style="list-style-type: none"> • Jobbe for å etablere kunstisbaner på Mortensrud (kombinert landhockey/kunstis)
Standarden på anleggsmassen skal heves	<ul style="list-style-type: none"> • Etablere nytt kunstisbaner på Valle Hovin som er forberedt for tak på et ev. senere tidspunkt

Kapasitet og behov etter tiltak

Figur 41 Antall barn og unge pr. spilleflate – kunstisflater

Prognosen baserer seg på vedtatte prosjekter og foreslåtte tiltak som er en del av denne behovsplanen. Den blå linjen i Figur 41 viser utviklingen i antall barn og unge pr. spilleflate i årene fremover basert på befolkningsframskrivninger, mens den røde linjen viser dekning i 2019.

4.5.3 Curlinganlegg

Dagens kapasitet

Det er tre curlingklubber i Oslo, og det er én privat curlinghall vest i Oslo kommune. Dette anlegget har to baner og er nylig rehabilitert. Det er ingen pågående prosjekter i Oslo.

Curling er en presisjonsidrett som har en bred målgruppe. Målgruppen er mennesker i alle aldre med forskjellige forutsetninger, inklusive personer som kanskje ellers ikke ville drevet med en organisert aktivitet. Curling er lavterskel og kan spilles av alle, også de med nedsatt funksjonsevne. Det koster lite å utøve sporten, og curling vil kunne tilby et rimelig alternativ for barn og unge med begrensede midler.

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Curling gjør seg best innendørs og anlegg lar seg godt etablere i tilknytning til andre isanlegg. Derimot lar sporten seg vanskelig kombinere på de samme flatene som andre idretter. Det er derfor nødvendig for curlingidretten å ha egne flater, i form av ishaller. Over halvparten av medlemmene i Osloklubbene drar ut av byen for å spille. For å sikre en god geografisk spredning av curlinganlegg i Oslo, bør det på sikt utredes muligheter for et curlinganlegg i sør/øst.

Foreslåtte tiltak

Ingen foreslåtte tiltak.

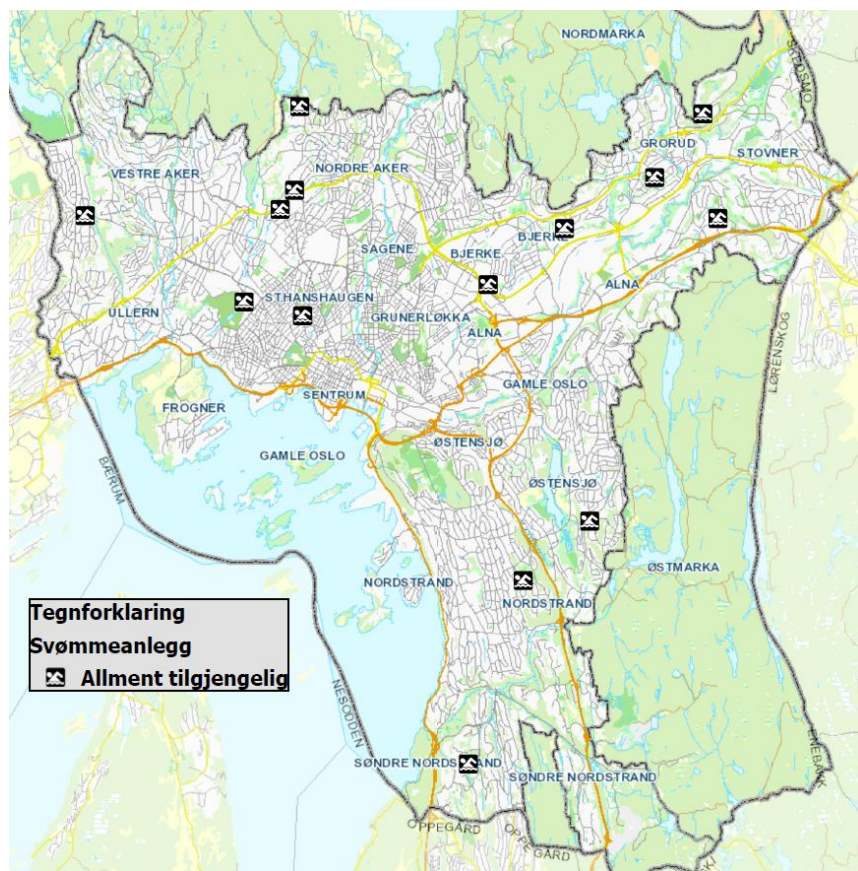
4.6 Svømmeanlegg

God tilgang til svømmeanlegg er viktig for alle aldersgrupper: for svømmeopplæring, rekreasjon/lek og svømmetrening. Det er særlig viktig med et godt tilbud for å legge til rette for tilstrekkelige svømmeferdigheter i befolkningen. Alle kommunens svømmeanlegg skal ha gode fasiliteter og et godt tilbud til befolkningen, og skal være et naturlig valg av aktivitetsarena, spesielt for barnefamilier.

Dagens kapasitet

Det finnes flere svømmeanlegg i Oslo kommune. Disse forvaltes av kommunen og private. Bymiljøetaten drifter per i dag totalt 10 anlegg. Flertallet av de kommunale svømmeanleggene er allment tilgjengelig. I tillegg finnes det en rekke anlegg som opplæringsbasseng, rehabiliteringsbasseng og private anlegg som er forbeholdt enkelte brukergrupper.

Kapasiteten på svømmeanlegg defineres ut fra anlegg som er allment tilgjengelig for befolkningen, og anlegg som er tilgjengelig for svømmeidretten. I tillegg til de kommunale flerbruksanleggene som er tilgjengelig for alle, regnes Norges idrettshøgskole og Domus Athletica som kapasitet for svømmeidretten. Av Oslos totalt 30 svømmeanlegg er 14 av disse å regne som åpne for publikum og/eller tilgjengelig for svømmeidretten (Figur 42), og er dermed en del av Oslo kommunes totale kapasitet.

Figur 42 Kart over svømmeanlegg som regnes som kapasitet i Oslo (kommunale og private)

Kommunale anlegg: Bøler bad, Frognerbadet, Furuset bad, Holmlia bad, Lambertseter bad, Linderud bad, Nordtvedt bad, Romsås bad, Sogn bad og Tøyenbadet.

Private anlegg: Bislett bad, Røa bad, Norges Idrettshøgskole og Domus Athletica.

Hovedbrukergruppene av svømmeanleggene er ordinært publikum, skoleelever og medlemmer av den organiserte svømmeidretten.

Tabell 18 Antall besøkende i de kommunale flerbruksbadene i 2019

Brukergrupper	Antall besøkende	Andel av totalt antall besøkende
Skolesvømming	174 024	17 %
Svømmeidrett	191 949	19 %
Publikum	606 546	59 %
Andre brukere	47 638	5 %
Totalt	1 020 157	100 %

Det er stor variasjon i brukergrupper på Oslo kommunes svømmeanlegg. Utdanningsetaten tilrettelegger for svømmeopplæring i grunnskolen. Den organiserte svømmeidretten utgjør idrettene svømming, synkronsvømming, stup og vannpolo. I tillegg defineres triatlon og undervannsrugby som svømmeidrett. Svømmeklubbene i Oslo tilrettelegger for svømmetrening og svømmekurs på ulike nivåer. Ordinært publikum defineres som alle som besøker de kommunale svømmeanleggene i de ordinære åpningstidene. I tillegg til de nevnte hovedbrukergruppene er det andre brukergrupper som ønsker eksklusiv tilgang til svømmeanleggene. Disse blir tildelt tid ved kapasitet, men den ledige kapasiteten er svært begrenset. Eksempler på organiserte tilbud kan være barnehagesvømming og tilbud gjennom AKS, svømming/vanntrening for pasientgrupper og tilbud i regi av frivillige organisasjoner som tilbyr svømming for sine medlemmer, brukere, ansatte etc.

I dag klarer ikke kommunen å tilrettelegge for alle brukere som etterspør tid på bad, og dagens behov er større enn den nåværende kapasiteten og fasilitetene på badene tillater. Det er for eksempel en utfordring å ivareta behovene til minoritetsjenter og -kvinner og personer som bryter med normer for kjønn og seksualitet, med tanke på utforming og fasiliteter i flere av dagens svømmehaller. Det er viktig at disse brukergruppene ivaretas ved bygging og rehabilitering av nye svømmeanlegg.

Status prosjekter

Tabell 19 Oversikt over planlagte prosjekter

Anlegg	Status	Planlagt ferdigstillelse
Utredning (KVU) Frognerbadet	Gjennomført	2020
Midlertidig bad for Tøyenbadet plassert på Økern (inkl. utredning for etterliv)	Gjennomføringsfase	2021
Bøler bad (rehabilitering)	Gjennomføringsfase	2021
Manglerud bad	Gjennomføringsfase	2022
Tøyenbadet	Gjennomføringsfase	2023
Stovner bad	Forprosjekt gjennomført. Reguleringssak pågår.	2023/2024

Bad i Sognsveien 80	Utredning	2028
---------------------	-----------	------

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Manglende kapasitet og økt behov for tilgang til basseng legger stort trykk på de eksisterende svømmeanleggene. Flere svømmeanlegg har fått et løft de siste årene med gjennomførte rehabiliteringer. Likevel er det flere svømmeanlegg som har behov for rehabilitering. Dette gjelder særlig svømmehallene på Furuset, Linderurd, Lambertseter og Frognerbadet, og i noe grad også Nordtvedt bad. Det er mange som besøker kommunens publikumsanlegg, og til tider er det flere besøkende enn det svømmeanleggene har kapasitet til, både i form av antall besøkende og hva de tekniske anleggene tåler. Dette har spesielt vært gjeldende for Tøyenbadet og Bøler bad.

Ferdigstillelse av planlagte prosjekter, og iverksettelse av nødvendige vedlikehold-/rehabiliteringsarbeider på de eksisterende anleggene, vil bidra til økt kapasitet, flere fasiliteter og en betydelig forbedring av svømme- og badetilbudet i Oslo. Ved bygging av nye anlegg, og i rehabiliteringsprosjekter, vil behovene til mennesker med funksjonsnedsettelse og personer som bryter normene for kjønn og seksualitet ivaretas.

Dagens kommunale svømmeanlegg mangler et større familieanlegg med badelandsfasiliteter og et fullverdig konkurranseanlegg for svømmeidretten, spesielt stup, vannpolo og synkronsvømming som har spesielle krav til utforming. Disse funksjonene vil bli mye bedre ivaretatt ved realisering av nye Tøyenbadet, Stovner bad og Manglerud bad.

Det nye Tøyenbadet er under bygging og skal ferdigstilles i 2023. Det planlegges for et midlertidig anlegg på Økern i byggeperioden. Det vil være et redusert svømmetilbud og kapasitet i perioden Tøyenbadet er stengt.

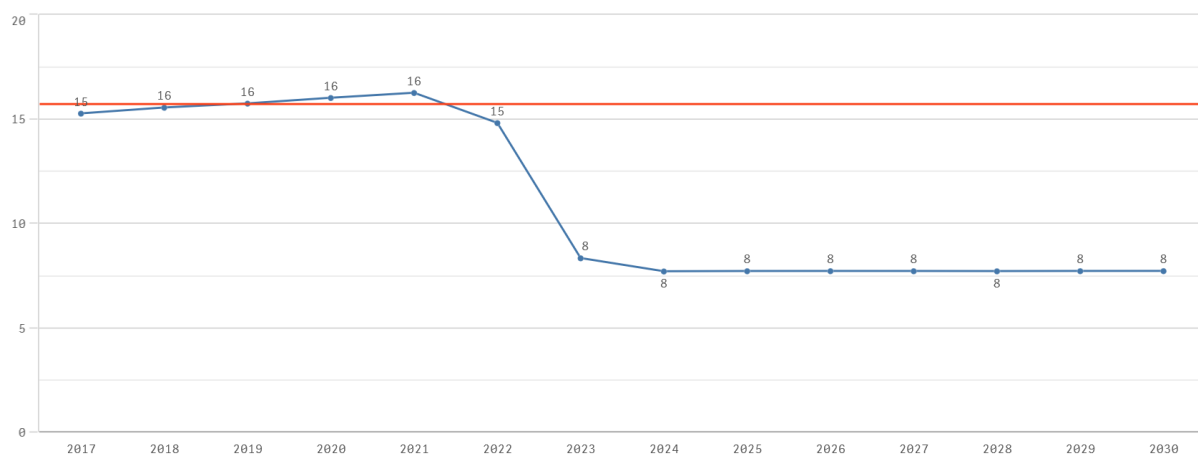
Oslo vest har størst behov for kapasitetsøkning. I forbindelse med utviklingen av Sognsveien 80 planlegges det for at nåværende Sogn bad skal erstattes med et moderne svømmeanlegg med et utvidet tilbud. I tillegg skal muligheten for å gjenbruke det midlertidige anlegget for Tøyenbadet utredes og dette vurderes plassert i Oslo vest. Det er gjennomført en konseptvalgutredning for videreutvikling av Frognerbadet og på bakgrunn av dette er det foreslått å gjennomføre et forprosjekt i 2021. Det gjennomføres en områderegulering for Skøyen og svømmeanlegg vil vurderes i dette området.

Oslo sør får en kapasitetsheving når Manglerud bad blir etablert. I tillegg planlegger et idrettslag å etablere et bad på Ekeberg i Bydel Nordstrand.

En bedre kapasitetsutnyttelse av opplæringsbassengene tilknyttet skoler på ettermiddag/kveld vil potensielt frigjøre kapasitet, og heve kapasiteten for enkelte grupper, og derfor foreslås det å utrede muligheten for dette.

Delmål	Foreslåtte tiltak
Anleggsdekningen i forhold til antall barn og unge skal heves for følgende anleggstyper: <ul style="list-style-type: none"> • Svømmeanlegg 	<ul style="list-style-type: none"> • Bygge nytt bad på Stovner • Utrede muligheten for etablering av svømmeanlegg i Oslo vest, inkl. Sognsveien 80 • Utrede muligheten for bedre kapasitetsutnyttelse av opplæringsbasseng tilknyttet skoler
Standarden på anleggsmassen skal heves	<ul style="list-style-type: none"> • Forprosjekt for rehabilitering og utvikling av Frognerbadet

Kapasitet og behov etter tiltak

Figur 43 Antall barn og unge pr. kvm bassengflate – svømmeanlegg

Prognosen baserer seg på vedtatte prosjekter og foreslåtte tiltak som er en del av denne behovsplanen. Den blå linjen i Figur 43 viser utviklingen i antall barn og unge per kvm bassengflate i årene fremover basert på befolkningsframskrivninger, mens den røde linjen viser dekning i 2019.

4.7 Rideanlegg

Kommunens hovedmål for byens rideanlegg er at kommunen i større grad skal bidra til en bedre tilrettelegging for anleggene enn i dag, slik at rideanleggene kan fortsette å gi befolkningen et bredt spekter av lokalt forankrede aktivitetstilbud. Dette ivaretas

primært gjennom tilskudd til rideanlegg, samt at kommunen drifter enkelte gårder hvor det er privat rideskole.

Dagens kapasitet

Det finnes flere rideanlegg i Oslo. Organisasjonsformen varierer, men i hovedsak er anleggene drevet i privat regi. Det er totalt 14 rideklubber tilknyttet rideanleggene. Anleggene benyttes til ryttersport, rideundervisning, trening, oppstalling, utleie/utlån av hest, turridding, helserettet arbeid som terapiridning og handikapridning, samt til sosialisering- og integreringstiltak. Rideanleggenes tilbud er noe på siden av byens andre tilbud innenfor idrett- og friluftsliv, og ivaretar således behovet til andre brukergrupper enn det de tradisjonelle idrettene gjør. Ryttersporten rekrutterer og aktiviserer flest jenter og en stor andel barn. Jenter utgjør over 80 prosent av medlemsmassen i Rytterforbundet. Ryttersporten jobber også for å legge til rette for funksjonshemmede. Ved rideanleggene er det i tillegg andre helserettede tilbud, som blant annet terapiridning, samt sosialisering- og integreringstiltak. Det vurderes at tilbudet ved rideanleggene favner noe annerledes og når andre grupper enn annen tradisjonell satsing innenfor idrett.

Figur 44 Kart over rideanlegg i Oslo

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Vedlikehold er en stor utfordring for alle rideanleggene, da dyreholdet medfører stor og kontinuerlig slitasje på anleggene. Ridehaller vil være en viktig kapasitetsøkning for å skape helårsaktivitet og et mer aktivt ridemiljø. Det er behov for å kartlegge området

videre for å kunne vurdere en hensiktsmessig utvikling av rideanlegg, samt vurdere hvordan kommunen i større grad kan bygge oppunder rideaktivitet.

Foreslåtte tiltak

Ingen foreslåtte tiltak.

4.8 Vannsportanlegg

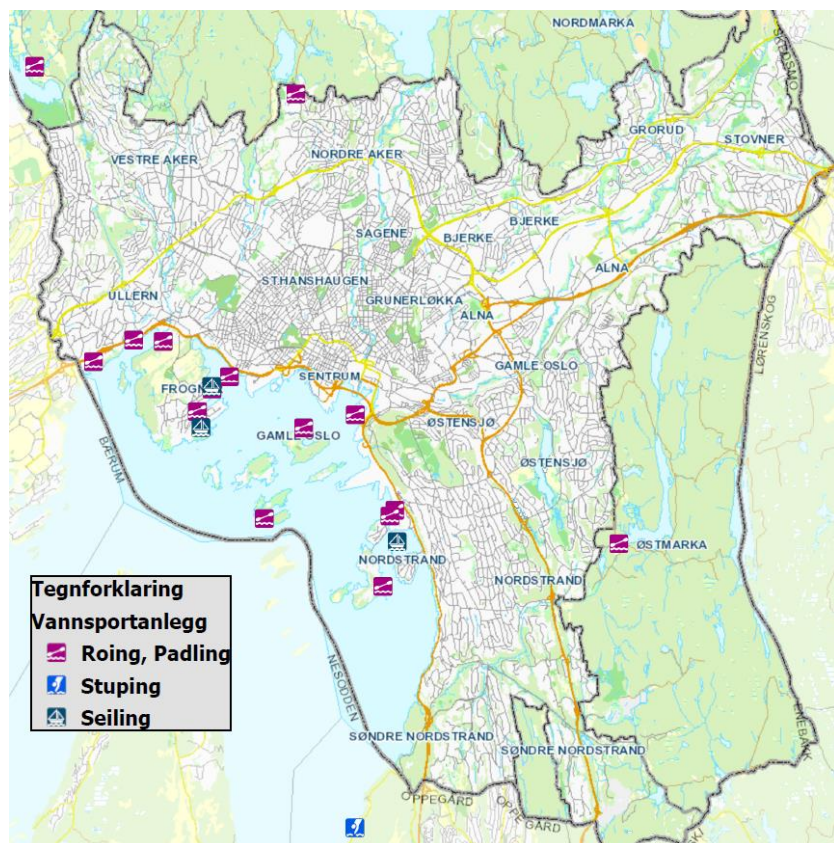
I *Kommuneplan for Oslo 2018*¹⁵ – *Vår by, vår fremtid*, fremkommer det at fjorden i økende grad er gjort tilgjengelig for befolkningen gjennom rekreasjonsområder. Tilgangen til fjorden skal videreutvikles og tilpasses de ulike brukergruppene. Mulighetsstudien «Aktiv vannflate» ble utarbeidet som et tverretatlig samarbeid under ledelse av Plan- og bygningsetaten. Studien var på offentlig høring våren 2020 og ble ferdigstilt i juni 2020. I tillegg er Plan- og bygningsetaten i oppstarten av et arbeid med ny reguleringsplan for områdene Ulvøya, Malmøya, Ormøya, Nedre Bekkelaget og Skilpadda, der hensikten blant annet er å gi rammer for bruk av sjøarealene.

Dagens kapasitet

I dag drives vannsportaktiviteten i Oslo hovedsakelig i Bestumkilen ro- og padlebane, Frognerkilen, ved Ormøya/Malmøya og Hovedøya, i Nøkle vann og Bogstadvannet samt i kommuner utenfor Oslo. Det foregår også noe padleaktivitet i Akerselva. Det er utfordrende å skulle angi hva den totale kapasiteten er i Oslo i dag, da definisjonen av «anlegg» for disse idrettene varierer betraktelig. Et anlegg kan være alt fra en liten brygge til fullverdige ro- og padlebaner med tilhørende klubbhus.

Ro- og padlekonkurranser avholdes primært i ro- og padlebaner utenfor Oslo, bl.a. på Årungen i Ås kommune like sør for Oslo. Det gjennomføres også noen regionale konkurranser i Bestumkilen ro- og padlebane.

¹⁵ Oslo kommune. *Kommuneplan for Oslo 2018 – Vår by, vår fremtid*. Oslo: 2018.

Figur 45 Kart over vannsportanlegg i Oslo

Status prosjekter

Ingen prosjekter i prosess

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Det er generelt tilgjengelighet og tilgang til vannet, sikkerhet, samt tilrettelegging for inn- og utled som er avgjørende for brukerne av fjordflaten.

Det er i Oslo et behov for bedre tilrettelegging for treningsaktivitet, herunder utplassering av lave ilandstigningsbrygger for roere og padlere som gir enkel tilgang til vannet, samt bøystrekk som skiller ut- og innled.

Oslo kommune har vedtatt en lokal forskrift om fartsbegrensning i sjøen som gjelder for hele Oslos fjordareal¹⁶. Det er behov for flere tiltak for å øke sikkerheten på fjorden, samt ro-, padle- og dykkeområder som er regulert til idrettsformål. Det er et ønske om flere motorfrie soner i Oslofjorden, slik at roere, padlere, dykkere og seilere får en tryggere tilgang til aktivitetsflater på sjøen. Flere ro- og padleklubber i Oslo er

¹⁶ Forskrift om fartsbegrensning i sjøen, sjøkart nr. 4 og 452, Oslo kommune, Oslo. Oslo: 2019.

avhengige av å benytte anlegg i kommuner utenfor Oslo til trening på grunn av sikkerhetsutfordringer.

Delmål	Foreslåtte tiltak
Standarden på anleggsmassen skal heves	<ul style="list-style-type: none"> • Vurdere mulighet for etablering av et klubbhus for dykkeklubber på Bekkelagstunet (Nedre Bekkelaget) • Vurdere mulighet for bedre tilrettelegging for inn- og utled, samt flere robaner i Indre Oslofjord • Vurdere mulighet for måltårn, kiosk- og toalettfasiliteter i tilknytning til Bestumkilen ro- og padleanlegg, i forbindelse med områderegulering for Skøyen

4.9 Skateanlegg

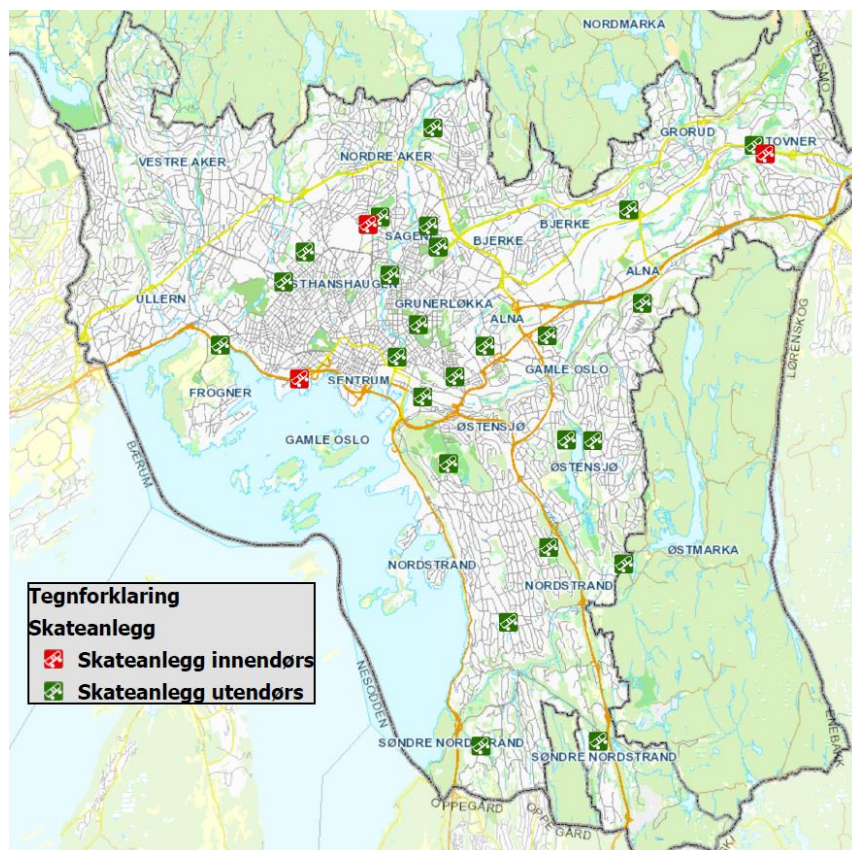
Oslo skal ha et helhetlig tilbud for alle som ønsker å skate i Oslo og anleggene skal være geografisk spredt. For å opprettholde skatetilbudet bør anlegg som regnes som utgående kapasitet¹⁷ erstattes med betonganlegg der det er hensiktsmessig.

Betongelementer er bedre å skate på, mer holdbare og enklere å vedlikeholde. Det bør tilrettelegges for gode skatespots i bybildet, uten at det nødvendigvis er et anlegg bygd for skating. Anlegg for skating kan grovt deles inn i tre hovedkategorier: streetskating, bueskating og longboard.

Dagens kapasitet

I Oslo er det i dag om lag 30 anlegg tilrettelagt hovedsakelig for skating (utendørs og innendørs). Mange av anleggene benyttes i tillegg til aktiviteter som blant annet sparkesykkel, bmx, inline/rulleskøyter. Anleggene er av svært ulik størrelse og standard, alt fra skatehaller, til mindre anlegg/enkeltelementer for nærmiljø, skoler etc. Anleggene inneholder enten ulike streetskate-elementer (trapper, avsatser, handicapramper, kantstein etc.), buer (ramper, bowls etc.) eller en kombinasjon av disse. Det er pr. i dag ingen egne anlegg tilrettelagt for longboardskating i Oslo, og denne aktiviteten foregår primært på trafikkerte veier i og rundt Holmenkollen eller i byens parker.

¹⁷ Anlegg som er i dårlig stand og krever omfattende rehabilitering eller erstatning med nyanlegg.

Figur 46 Oversikt over skateanlegg i Oslo

Utover anleggene i kartet over finnes det også flere populære skatesteder, såkalte «street spots» (for eksempel Rådhustrappa). Slike steder omtales ikke som del av eksisterende kapasitet, men nevnes da det gir et bilde av den økende populariteten og synligheten skateboard og annen egenorganisert aktivitet har i Oslos bybilde.

Status prosjekter

- Etablere betongpark i tilknytning til nye Manglerud Bad med planlagt ferdigstilling i 2022.

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Det reelle anleggsbehovet for skateanlegg i Oslo er utfordrende å måle nøyaktig, da mye av aktiviteten foregår enten i åpne nærmiljøanlegg eller utenfor konstruerte anlegg («street spots»).

Det anslås å være omtrent 10 000 personer som driver med skating i Oslo ifølge NORB¹⁸. Det er i denne beregningen ikke tatt høyde for andre voksende aktivitetsformer

¹⁸ Norsk Organisasjon For Rullebrett

som blant annet sparkesykkel, BMX og inline/rulleskøyter, som også er brukere av de samme anleggene.

De fleste skateanlegg i Oslo er nærmiljøanlegg som er åpne for alle. Det er behov for etablering av egne nybegynnerparker, særlig tilpasset unge brukere og gjerne rettet spesielt mot sparkesykkel.

Utendørs skateanlegg

Indre by er området med størst dekning av utendørs skateanlegg. Det er likevel et stort behov for betonganlegg i området, og det er et ønske om etablering av et slikt anlegg i Kubaparken. Dette er også et område som er svært utsatt for overvann og det kan være et alternativ å kombinere skateanlegget med overvannshåndtering.

Det er behov for å utrede areal til betonganlegg i byområdene nord/vest grunnet dårlig anleggsdekning.

Det bør vurderes å etablere betongelementer på alle skateanlegg som rehabiliteres der det er hensiktsmessig. Noen skateanlegg bør imidlertid bevares i tre, da tre egner seg best til ramper. Det bør vurderes å etablere «regnværstak» ved bygging og rehabilitering av utendørs skateanlegg for å utvide brukstiden og kapasiteten på anleggene.

Til tross for at longboard er en skategren i vekst, har ikke Oslo egne anlegg for longboard. Dette medfører at longboardkjørere utsetter seg selv og andre for stor risiko ved å kjøre langs vanlige bilveier. I et trafiksikkerhetsperspektiv vil beste løsning være på sikt være å etablere en egen trasé til longboard og annen tilsvarende aktivitet, f.eks. i Midstulia.

Innendørs skateanlegg

Innendørs skatehaller gir byens skatere et helårstilbud. Det er totalt tre slike tilbud i Oslo. Skur 13 er eneste anlegget som andre brukergrupper også kan benytte, som sparkesykkel, inline og BMX. Det er behov for å utvide kapasiteten til disse aktivitetene.

For å sikre videreføring av det populære skatetilbudet på Haugenstua, vil det bli vurdert å erstatte dette med et nytt anlegg i Tokeruddalen 105. Dette tilbudet vil i tillegg til innen- og utendørs skating, også huse Stovner Rockefabrikk og Osloulngdommens motorsenter. Prosjektet er i forprosjektfasen, men er foreløpig satt i bero i påvente av konseptvalgutredning for Tokerudbekken.

Skur 13 er per i dag et midlertidig anlegg og bør erstattes med en permanent løsning på Filipstad. Leiekontrakten mellom BYM og Oslo Havn for Skur 13 er forlenget og det er

planlagt at anlegget kan bestå helt frem til det må rives på grunn av utvikling av området.

Oslo skatehall på Voldsløkka åpnet i 2017 og tilrettelegger for alle grener innenfor skating – street, bowl og vert. Hallen er en møteplass og aktivitetshall for små og store skatere, men kan også benyttes til konkurranser.

I tillegg har Gamlebyen Sport og Fritid planer for et innendørs skateanlegg/kulturscene under Dyvekes bro, men foreningen har foreløpig ikke alle avtaler på plass, bl.a. rett til bruk av grunn.

Tilstandsvurdering av eksisterende anleggsmasse

Det er gjennomført en grov kartlegging hvor det er avdekket både akutte og generelle rehabiliteringsbehov. Det bør gjennomføres en grundig tilstandsvurdering av eksisterende anleggsmasse. Alle anlegg som er utført i tre krever periodisk tilsyn og vedlikehold.

Innendørsanlegg som Oslo Skatehall har et særskilt behov for jevnlig vedlikehold og oppgradering, hovedsakelig grunnet stor slitasje på treverk og konstruksjoner. Bare i 2018 ble det registrert over 20 000 besøkende i hallen. I tillegg er det erfaringsmessig fra andre innendørs skatehaller, anbefalt å omorganisere/ombygge skateelementene jevnlig, for å skape variasjon med nye kjøremønstre/baner for brukerne.

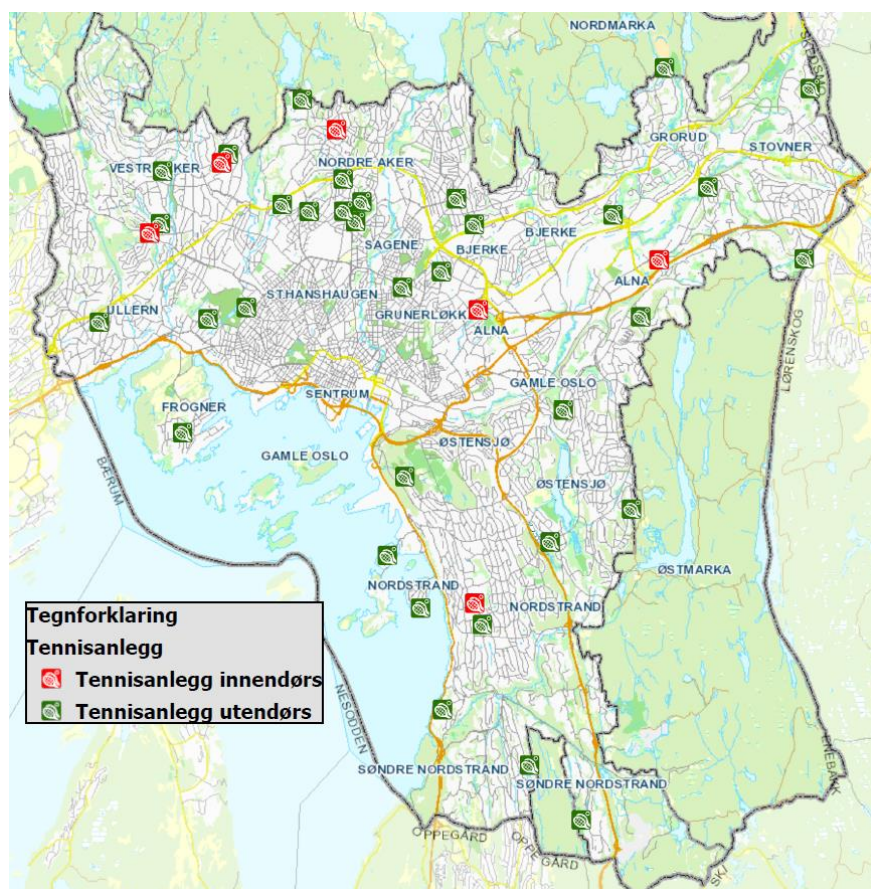
Delmål	Foreslåtte tiltak
Standarden på anleggsmassen skal heves	<ul style="list-style-type: none"> • Forprosjektene Jordal skatepark med betonganlegg • Gjennomføre en tilstandsvurdering av anleggsmassen • Vurdere rehabilitering av skateanlegg
Bredden i anleggstilbudet skal videreutvikles	<ul style="list-style-type: none"> • Vurdere muligheter for betonganlegg i Oslo nord/vest • Vurdere mulige plasseringer av egne nybegynnerparker særlig tilpasset unge brukere og gjerne rettet spesielt mot sparkesykkel • Jobbe for å finne permanent erstatning for Skur 13

4.10 Tennisanlegg

Målsetningene på området er å sikre at eksisterende anlegg er attraktive for bruk gjennom god drift og vedlikehold, samt vurdere å øke bredden i anleggsdekningen.

Dagens kapasitet

Det er 40 tennisanlegg i Oslo. Totalt 16 anlegg har helårskapasitet, hvorav ti anlegg har overtrykkshall og seks anlegg er permanente haller. Anleggene har til sammen 185 spilleflater, hvorav 25 baner har overtrykkshall og 29 er permanente innendørsbaner. Størsteparten av anleggene eies og driftes av private. Oslo kommune eier 13 tennisanlegg, samtlige uten helårskapasitet. Det er pr. i dag 1 utendørs padeltennisbane på Oslo vest og 6 innendørs padeltennisbaner på Oslo øst. Alle er drevet av klubb eller privat.

Figur 47 Kart over tennisanlegg i Oslo

Padeltennis er en ny gren i Norges Tennisforbund med ca. 500 aktive medlemmer i Oslo. Sporten utøves to mot to, på en liten versjon av en tennisbane med vegger rundt banen. Padeltennis kan spilles både utendørs og innendørs, og tellesystemet er som i tennis. Anleggstypen er arealeffektiv, øker muligheten for egenorganisert tennisaktivitet, samt er en fin læringsarena for barn og unge. Sporten anses som et lavterskeltilbud, og kan med fordel supplere tennisbaner som breddetiltak.

Tabell 20 Oversikt over tennisbaner

By-område	Antall tennisbaner	Antall barn og unge pr. tennisbane	Antall tennisbaner med helårskapasitet*	Antall barn og unge pr. tennisbane med helårskapasitet
Øst	22	1116	4	6385
Sør	48	535	10	2570
Indre by	37	591	15	1459
Nord/ vest	78	297	34	680
Totalt	185	515	63	1512

* Inkluderer hallflater som er under etablering. Se status prosjekt.

Status prosjekter

- Oslo Tennisklubb etablerer et nytt tennisanlegg med seks innendørsbaner og fem utendørsbaner. Planlagt ferdigstilt 2021/2022
- Holmenkollen tennisklubb ønsker å omregulere et område ved Midtstuen for å kunne etablere et nytt tennisanlegg med seks innendørsbaner og seks utendørsbaner.
- Grefsen Tennisklubb står som tiltakshaver for et tennishallprosjekt på Disenjordet
- Njård IL planlegger boblehall over sine tennisbaner i Vestre Aker, samt et nytt tennisanlegg med seks baner
- Bygdø tennisklubb etablerer en ny tennishall med fire baner under bakken og fire utebaner på taket. Ferdigstilles i 2021
- Heming IL planlegger et nytt klubbhus med innendørs padeltennisbaner. Ferdigstilles i 2021

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Anleggene har noe begrenset tilgang for allmennheten med tanke på egenorganisert aktivitet. En bane på Frogner benyttes til riggplass i forbindelse med bygging av ishall og flerbrukshall, og klubbhus/kiosk må rives pga. adkomstvei. Det kommer enn midlertidig løsning og nytt klubbhus/kiosk etter byggeperioden.

Generelt er det et stort vedlikeholdsetterslep på treningsanleggene, noe det er viktig å prioritere tiltak for i planperioden. De 13 kommunale anleggene har til sammen 44 baner. Med unntak av byområde øst, har tennisidretten isolert sett god utendørs anleggsdekning i Oslo. Byområdene nord/vest og indre by står for ca. 2/3 av aktiviteten og i underkant av 2/3 av tennisbanene befinner seg i de samme byområdene.

Værforholdene i Norge gjør det imidlertid utfordrende at det kun er 16 anlegg totalt som har helårskapasitet. Tennisidrettens største behov er derfor å øke denne andelen, noe som kan løses ved å sette opp overtrykkshaller eller stålhaller over egnede baner i vintersesongen, eller bygge permanente haller på eller i tilknytning til eksisterende anlegg. Padeltennis har de siste par årene vokst frem som en populær gren, likevel er det kun ett innendørsanlegg og ett utendørsanlegg i Oslo, med til sammen 7 baner.

Delmål	Foreslåtte tiltak
Standarden på anleggsmassen skal heves	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="603 685 954 719">• Ingen foreslåtte tiltak
Bredden i anleggstilbudet skal videreutvikles	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="603 857 1169 936">• Vurdere muligheten for etablering av padeltennisbaner

4.11 Klatreanlegg

Klatring ligger i skjæringspunktet mellom idrett og friluftsliv, og appellerer til en bred gruppe. De siste årene har interessen for klatring økt betraktelig, og klatring som en organisert idrett har blitt mer utbredt. I 2016 hadde Norges Klatreforbund totalt ca. 20 000 medlemmer, herunder 2 600 i Oslo.

indre by og sør. Etablering av flere klatretilbud i øst og nord-vest bør vurderes i løpet av planperioden.

I prosjektet for flerbrukshaller på Voldsløkka er det foreslått å etablere et klatretilbud med planlagt ferdigstilling i 2025.

I Osloregionen er det veldig gode muligheter for utendørsklatring, herunder klatring på lavere vegger og på store steiner. Utendørsanleggene mangler tilrettelegging for personer med funksjonsnedsettelse.

Prosjekter i prosess

Ingen prosjekter i prosess

Delmål	Foreslåtte tiltak
Bredden i anleggstilbudet skal videreutvikles	<ul style="list-style-type: none"> • Utrede muligheten for å utvide kapasiteten på Vulkan • Etablere klatreanlegg i forbindelse med prosjektet med flerbrukshaller på Voldsløkka

4.12 Sykkelanlegg

Den organiserte sykkelidretten består av følgende disipliner: landevei, terreng, utfor (inkl. enduro), bane, BMX, sykkelkross, trial og parasykling. Sykling er også en utbredt mosjons- og fritidsaktivitet og en viktig transportmetode i Oslo. Det er i dag 30 sykkelklubber i kommunen. Antall aktive syklister som er medlem av en sykkelklubb i Oslo er tilnærmet doblet siden 2009 og har ligget stabilt rundt 4000 de siste fem årene.

Dagens kapasitet

I dag finnes det svært få fullverdige og permanente sykkelanlegg hvor det kan arrangeres treninger og konkurranser i de ulike sykkeldisiplinene i Oslo. Trening og konkurranser foregår stort sett på veinettet og på stier i Marka. Det blir blant annet arrangert konkurranser i terrengsykling på Langsetløkka og i Østmarka, sykkelkross på enkelte egnede grøntområder og idrettsanlegg (bl.a. Voldsløkka og Ekeberg), landeveissykling for barn og unge i rulleruller, samt endurokonkurranser i Frognerseieråsen nord for Tryvannshøgda. Konkurranser på landeveien for sykkelklubbene i Oslo gjennomføres primært utenfor Oslo kommune, blant annet Hadeland, Follo og Vestby. I Oslo arrangeres kun noen få turritt med start og/eller mål i Oslo, samt bakkeritt for barn og unge.

Veitvet pumptrack og Ammerud pumptrack er de eneste eksisterende pumptrackanleggene i Oslo. Det finnes også en mindre rundløype i Sognsvann snøpark. Dette er et nærmiljøanlegg som benyttes til øvelse og trening for barn og unge. I tillegg kommer Pioneren i Østmarka som er en populær sti på 7,5 km tilrettelagt for terrengsykling. Det er også en øvelsessysselbane i Iladalen park. Banen er en del av et større nærmiljøanlegg, tilrettelagt for ballspill, lek og trening.

Norges Cykleforbund etablerer en velodrom i Asker kommune. Anlegget er planlagt ferdigstilt i 2021 og vil også kunne gi et tilbud til sykkelklubber i Oslo

Status prosjekter

- Ingen.

Kapasitets- og kvalitetsutfordringer

For å sikre trygge rammer for sykkelsporten er det svært viktig med lukkede anlegg, herunder anlegg som er tilrettelagt for syklende barn og unge. Tilrettelagte sykkelanlegg gir barn og unge mulighet til å opparbeide gode sykkelferdigheter i sikre omgivelser, og er samtidig gode rekrutteringsarenaer for å etablere sykkelkultur og miljøvennlige transportvaner. Anleggstyper som bør prioriteres er terrengsykling, sykkelparker, BMX-anlegg og pumptracks. Sistnevnte er et nærmiljøanlegg som gjerne etableres i tilknytning til aktivitetsparker siden de er fine øvelsesarenaer for barn og unge. I Torshovdalen finnes det en potensiell testarena for å etablere slike anlegg og kombinere det med anlegg for andre rullende aktiviteter. En mulighet kan være å etablere et større fellesanlegg åpent for alle, hvor ulike deler er spesielt tilpasset forskjellige brukergrupper; pumptrack for sykkel, ramper for skateboard og en sykkeløvingsbane for de som vil lære grunnleggende sykkelferdigheter.

Det eksisterer i dag kun to pumptrackere i Oslo, og det er ønsket om lignende anlegg flere steder i Oslo. Grønmo i Søndre Nordstrand er et transformasjonsområde som har stort potensial for friluftaktiviteter og idrett. Området kan være aktuelt for et framtidig sykkelanlegg. Det samme gjelder Huken, som er foreslått omregulert til grønnstruktur tilrettelagt for idretts-, kultur- og naturopplevelser, herunder ulike tiltak for sykkeltilrettelegging i terrenget, BMX-bane, pumptrack, dirt-jump og lignende som er allment tilgjengelig og tilpasset ulike nivåer og aldersgrupper. På sikt anbefales det å gjennomføre en helhetlig utredning av konseptvalg for Grønmo og Huken. Rekrutterings- og ferdighetsanlegg bør etableres i områder med aktive miljøer, som Haraløkka og Langsetløkka. I tillegg bør det ses på muligheter for å etablere en permanent rundbaneløype for terrengsykling på Skullerud. Anleggene er imidlertid ikke prioritert bygget av kommunen de neste fire årene.

Det er også behov for at sykling som mosjon blir prioritert, herunder tilrettelagte veier for landeveissykling. Tilrettelegging for sykkel i Oslo gjøres primært for bruk av sykkel som transportmiddel. Trening på sykkel på landevei skjer imidlertid ofte i grupper i høy hastighet. Av hensyn til trafikksikkerhet og for å få mest mulig effektiv trening, er områdene hvor det er tilrettelagt for sykkel som transportmiddel, lite hensiktsmessig å bruke. Det er følgelig et behov for traseer hvor det tilrettelegges spesielt for mosjons- og landeveissykling. Sørkedalen og Maridalen har svært stor aktivitet og er aktuelle områder for denne type tilrettelegging. Konsekvensutredninger viser imidlertid at slik tilrettelegging vil være svært kostbar. Anlegg for rulleski kan også benyttes til landeveissykling og det er bl.a. gjennomført konkurranser både i Holmenkollen og Lillomarka Arena. Den generelle reasfalteringen som utføres vil ikke bedre trafikksikkerheten på veiene, men gi syklistene et tryggere underlag.

Delmål	Foreslåtte tiltak
Bredden i anleggstilbudet skal videreutvikles	<ul style="list-style-type: none"> • Utrede behov og muligheter for etablering av flere mindre og lokale lavterskel sykkelanlegg tilpasset barn og unge i byggesonen og i Marka bl.a. på Haraløkka, Skullerud, Langsetløkka, Torshovdalen og i Bydel Gamle Oslo • Utrede muligheter for tilrettelegging for sykkel i alpinanleggene

4.13 Luftsport

Luftsport omfatter ballongflyging, fallskjerm, hangglider, paraglider, speedglider, mikrofly, modellfly, motorfly og seilfly. Felles for luftsportklubbene i Oslo er at de ikke disponerer egne anlegg og at de er avhengige av velvilje fra omgivelsene for å bedrive sin idrett.

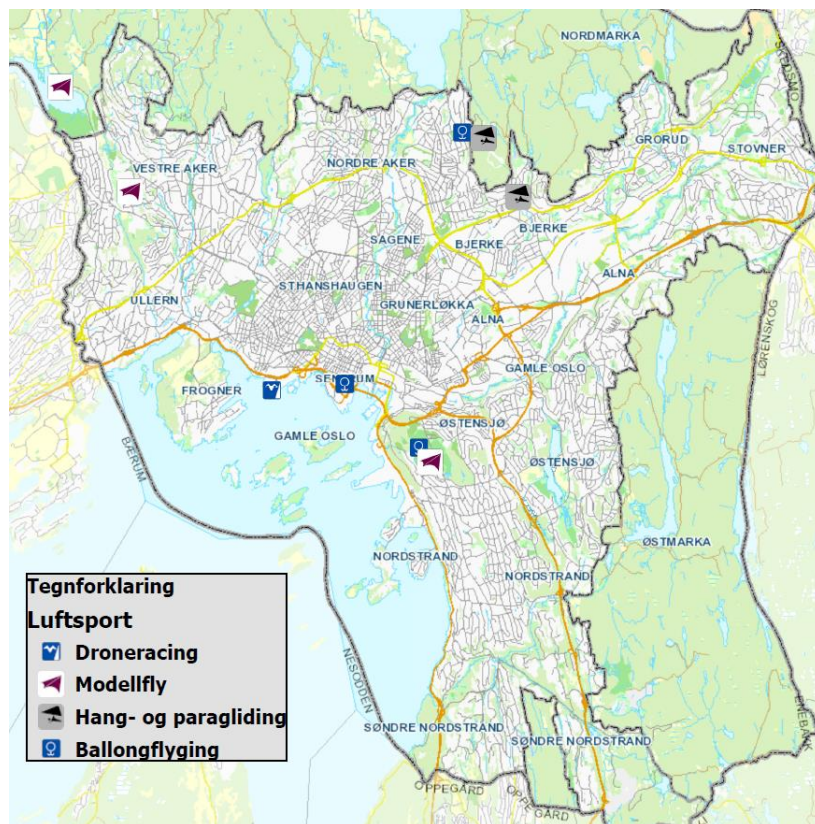
Dagens kapasitet

I Oslo er det tilrettelagt for droneracing i Skur 13. Det flys modellfly på Ekebergsetta og i Sørkedalen, samt droner i andre idrettsparken hvor det er store gressarealer som ikke benyttes av den organiserte idretten. Hang- og paragliding benytter Grefsenkollen og unnarenet i den nedlagte hoppbakken på Årvoll som startsteder, men det er mangel på sikre landingssteder i tilknytning til disse startstedene. I forbindelse med flyging i Årvollbakken foregår landing i dialog med Bydel Bjerke. For å sikre trygge landinger flys det ikke når det er organisert aktivitet på fotballbanene i området. Rødkleiva er også et

startsted og da benyttes friarealer i Sørkedalen og på Bogstad til landing. Ballongflyging foregår med utgangspunkt på Kontraskjæret, Myrerjordet og Ekebergsletta.

Allmennflymiljøet (motorfly, mikrofly og seilfly) mangler tilrettelagte rullebaner i Oslo, og pilotene må ut av kommunen for å finne egnede anlegg til sin aktivitet.

Modellflyging foregår på friareal i Sørkedalen. Det er ikke tilrettelagt for sporten, men kommunen har gitt tillatelse til at området kan benyttes til slik aktivitet. Det vil per nå ikke være anledning til ytterligere tilrettelegging på kommunale områder i Sørkedalen.

Figur 49 Kart over luftsportanlegg i Oslo

Status prosjekter

Det er ingen vedtatte og igangsatte prosjekter for luftsporten i Oslo.

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Mangel på egne anlegg er hovedutfordringen for luftsporten i Oslo, særlig for ballong, hangglider, paraglider og modellfly. Disse grenene er avhengige av allment tilgjengelige friarealer i tilknytning til startstedene for å gjennomføre landinger. Et luftsportanlegg i Oslo-området vil muliggjøre økt mangfold i regionens idrettsaktiviteter. Videre vil en

samling av grenene kunne øke kompetansen og sikkerheten i luftsportmiljøet. Riktig lokalisering er viktig på grunn av krav til størrelse, samt miljømessige utfordringer.

Det anbefales å gjennomføre en helhetlig utredning av konseptvalg for Grønmo, hvor luftsportens behov vil vurderes. Det vil være behov for å gjennomføre prøveflyging på aktuelle områder for modellfly, blant annet droner, før det eventuelt tillates jevnlig flyging på faste områder.

Idrettens vekst, særlig i form av økt andel barn og unge, er avgjørende for ytterligere tilrettelegging for idretten. Kommunen vil følge idrettens utvikling nøye.

Sørum kommune vedtok i 2017 å utrede reguleringsplan for et nasjonalt anlegg for luftsport i Krokstad i Sørum kommune. Senteret vil gi et tilbud til luftsporten i omkringliggende kommuner og landet for øvrig. Oslo kommune vil følge utviklingen av prosjektet og vurdere om interkommunalt anlegg vil være aktuelt.

Delmål	Foreslåtte tiltak
Bredden i anleggstilbudet skal videreutvikles	<ul style="list-style-type: none"> <li data-bbox="651 1037 1005 1070">• Ingen foreslåtte tiltak

Kapasitet og behov etter tiltak:

Hvis luftsportens behov blir dekket gjennom et større prosjekt på Grønmo, vil kapasiteten heves betraktelig. Utviklingen til sporten må følges nøye før ytterligere kapasitetsøkning vurderes. Det anbefales ikke ytterligere kapasitetsøkning utover ev. tilrettelegging på Grønmo i planperioden.

4.14 Orientering

Orientering kan, etter friluftsløven, i prinsippet foregå i alt terreng som defineres som utmark. Dette forutsetter blant annet at man tar hensyn til ferdselsregler i verneområder. For større orienteringsløp og andre arrangementer må det søkes om tillatelse. Orienteringskartene bør være mest mulig oppdaterte, slik at de stemmer med terrenget som stadig er i endring. De fleste arrangementene er tilpasset alle aldre fra 8 år og oppover, og de aller fleste ferdighetsnivåer. Orienteringen i Oslo organiseres gjennom lag og klubber med rundt 1800 registrerte medlemmer, som er tilsluttet Akershus og Oslo orienteringskrets.

Dagens kapasitet

Gjennom orienteringsklubbene tilbys ulike aktiviteter som orienteringsidrett, turorientering og stolpejakt. Orienteringskart er en viktig del av orienteringsidrettens anlegg og er infrastruktur som gjør det mulig å drive orientering, både til idrettsformål og til friluftslivsformål. Ved avvikling av konkurranser kan orienteringsidretten benytte fasiliteter i andre kommunale anlegg, f.eks. skianlegg hvor stadionområdet også kan fungere som målområde/samlingspunkt for orienteringskonkurranser. I Oslo eier, vedlikeholder og utvikler orienteringsklubbene orienteringskartene. Oslo kommune mener orienteringsklubbene er best egnet til å vurdere behov for nye og rehabilitering av eksisterende kart, og at denne ansvarsdelingen videreføres.

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Orienteringskart får fort behov for revisjon eller omarbeidelse. Endringer av veier, stier og bebyggelse samt endringer av skogen som følge av hogst og tilvekst gjør at orienteringskart gradvis blir utdaterte og mindre egnet. Ifølge reglene for tildeling av spillemidler gis det tilskudd til rehabilitering av orienteringskart først etter at det er gått 10 år siden forrige gang anlegget/kartet ble tildelt midler. Oslo kommune har også en tilskuddsordning som idretten kan benytte ved utvikling av nye kart. Som regel vil et orienteringskart ha behov for rehabilitering etter ti år.

Bymiljøetaten vil i samarbeid med orienteringskretsen vurdere om det kan være hensiktsmessig å lage kart som viser hvilke områder som krever ekstra aktsomhet med hensyn til postplasseringer gitte tider på året. Et slikt kart kan for eksempel vise hvor det ikke er ønskelig med postplasseringer under klekking og kalving, og hvor postplassering er uproblematisk. Dette vil kunne være til god hjelp for idrettslag som skal arrangere mindre orienteringsløp, samt sørge for at hensynet til det biologiske mangfoldet ivaretas.

Status prosjekter

Ingen prosjekter i prosess.

Foreslåtte tiltak

Ingen foreslåtte tiltak.

4.15 Motorsport

Norges Motorsportforbund organiserer motorsykkelsport (dragbik, trial, quad, trackracing, supermoto, roadracing, motorcross, hillclimb og enduro), båtsport (aquabike, circuit og offshore), snøscootersport (snowcross, snowdrag, snowtouring og watercross) og radiostyrt motorsport (elektro onroad, fuel onroad, large scale og

offroad). I Oslo er det fem klubber med til sammen 620 medlemmer, hvorav 153 er mellom 6 og 19 år.

Dagens kapasitet

Motorsporten har historisk hatt gode rammevilkår i Oslo, men over tid er flere av anleggene blitt omregulert og avviklet. Nå er motorsenteret i Hvervenbukta det eneste anlegget for motorsport innenfor kommunens grenser. Tomten eies av Oslo kommune, men området er uregulert.

Figur 50 Kart over motorsportanlegg i Oslo

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Mangelen på anlegg for motorsport i Oslo fører til at utøverne må oppsøke og benytte anlegg utenfor kommunegrensene. Det nærmeste anlegget for miniroadracing er på Gardermoen, og det nærmeste godkjente treningsområdet for båtsporten er i Songe og Tvedestrand. Avstand til treningsanlegg har stor betydning for å rekruttere og beholde de yngste utøverne i sporten.

Motorsporten i Oslo har ikke treningsmuligheter på vinterstid. Behovet for en innendørs treningshall vil følgelig være til stor nytte for trial, mini roadracing og radiostyrt motorsport.

Oslo kommune vil i løpet av planperioden vurdere regulering av tomten til motorsportsenteret i Hvervenbukta.

Status prosjekter

Det er ingen vedtatte eller igangsatte prosjekter for motorsport i Oslo.

Foreslåtte tiltak

Delmål	Foreslåtte tiltak
Bredden i anleggstilbudet skal videreutvikles	Vurdere mulighetene for å regulere eksisterende motorsportsenter i Hvervenbukta.

4.16 Golfanlegg

Det er tre golfklubber i Oslo kommune som er tilsluttet Norges Golfforbund: Oslo GK, Groruddalen GK og Grønmo GK. Til sammen hadde disse klubbene 5193 aktive medlemmer i 2018. Menn over 26 år utgjør den største delen av medlemsmassen og kun 9,2 prosent er barn og unge mellom 6 og 19 år. I tillegg til disse medlemmene er det mange med bostedsadresse i Oslo som er medlemmer i andre klubber enn de tre som er lokalisert i kommunen.

Dagens kapasitet

Oslo GK disponerer en 18-hullsbane på Bogstad, mens Groruddalen GK og Grønmo GK disponerer hver sin 9-hullsbane, henholdsvis i Groruddalen og på Grønmo. Oslo GKs anlegg på Bogstad utnyttes fullt ut og det er ikke kapasitet til å heve aktivitetsnivået i noen aldersgrupper uten at det går utover andre. Imidlertid har Oslo Golfklubb i 2020 fått ferdigstilt et nytt klubbhus med bl.a. innendørs treningsfasiliteter som gir større muligheter for et helårstilbud.

Figur 51 Kart over golfanlegg i Oslo

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Golfsporten har lav oppslutning blant barn og unge i Oslo. En av årsakene kan være mangel på nærmiljø- og treningsanlegg for golf. Tilgang på slike anlegg har trolig stor betydning for å rekruttere og beholde de yngste utøverne i sporten. Et nærmiljø- og treningsanlegg for golf har vært foreslått på Voksenjordet som en del av utviklingen av et helhetlig aktivitetsanlegg.

Det er ikke behov for flere fullverdige golfanlegg i Oslo slik situasjonen er i dag.

Status prosjekter

Det er ingen vedtatte eller igangsatte prosjekter for golf i Oslo.

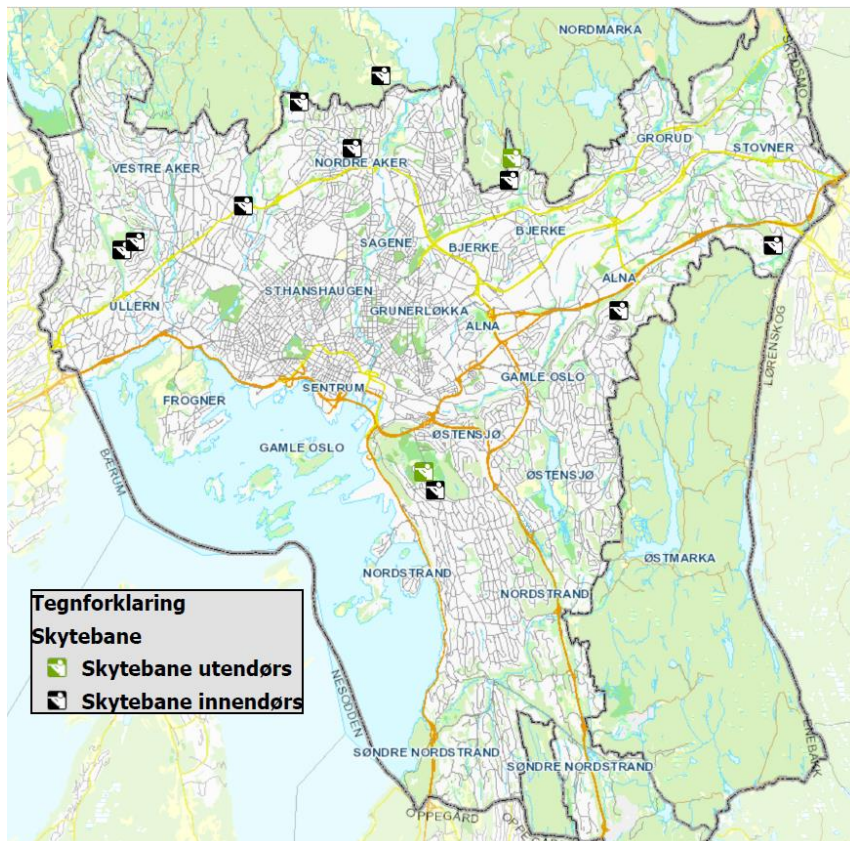
4.17 Skyteanlegg

Skyteanlegg forstås her som anlegg for rifleskyting, leirdueskyting, pistolskyting, viltmålskyting og bueskyting. Alle grenene benytter utendørs skyteanlegg, men rifleskyting, pistolskyting og bueskyting kan foregå både innendørs og utendørs.

Rifleskyttere og pistolskyttere utgjør det største antallet av skyttere i Oslo. Av de som driver med skyting, er en stor andel voksne (over 90 prosent).

Dagens kapasitet

Det er totalt 12 anlegg som benyttes til skyting i Oslo²⁰. Flesteparten av anleggene er private anlegg hvor skytterlag/klubber leier seg inn. Det benyttes også flere skoleanlegg (gymsaler/tilfluktsrom) hvor idrettslag leier direkte fra skolesektoren. Kommunen eier ingen rene skyteanlegg. Det er flere skytterlag/klubber som bruker skyteanlegg utenfor kommunens grenser, eksempelvis Løvenskioldbanen i Bærum.

Figur 52 Kart over skyteanlegg i Oslo

Status prosjekter

Ingen prosjekter i prosess.

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Norges Skytterforbund uttrykker mangel på skyteanlegg i Oslo, hvor flere skytterlag i Oslo har inntaksstopp på grunn av kapasiteten. Det samme uttrykker Norges Bueskytterforbund og Det Frivillige Skyttervesenet (DFS).

²⁰ Anlegg som benyttes av skytterlag/klubber i tilknytning til Norges skytterforbund, Norges Bueskytterforbund og Det frivillige skyttervesenet

DFS har igangsatt et prosjekt kalt «Oslo-prosjektet». Her bidrar Forsvarsdepartementet, DFS, Oslo skyttersamlag og Oslos skytterlag. Formålet med prosjektet er blant å utrede behov for anlegg.

I 2007 ble Prinsdal skyteanlegg revet, og en underjordisk skytehall i tilknytning til pukkverket på Åsland skulle erstatte anlegget. Av forskjellige årsaker har ikke anlegget kommet til utførelse. Før prosjektet ev. gjennomføres må det tidligere forprosjektet oppdateres.

Ved behandling av sak 384 *Behovsplan for idrett og friluftsliv 2019-2028* 19.12.2018 vedtok bystyret at «Bystyret ber byrådet prioritere Åsland skytehall i neste rullering av Behovsplan for idrett og friluftsliv i 2020». Byrådet har ikke funnet rom til å prioritere prosjektet i planens handlingsprogram. Det er dialog mellom kommunen og Bane NOR om når kommunen kan få tilgang til tomten hvor skytehallen eventuelt vil bygges, dette er ikke avklart.

Trosterud skytebane er i bomberommet på Trosterud skole. Denne skolen skal rives. Det bør vurderes å erstatte banen ved etablering av ny skole.

Delmål	Foreslåtte tiltak
Bredden i anleggstilbudet skal videreutvikles	<ul style="list-style-type: none"> • Vurdere å reetablere skytebane i forbindelse med ny skole på Trosterud • Vurdere å oppdatere forprosjektet for Åsland skytehall

4.18 Interkommunale anlegg

Interkommunale anlegg er definert som: «Anlegg der det er inngått bindende skriftlig avtale mellom to eller flere kommuner vedrørende investering og drift».

Anlegget må være et større, kostnadskrevenende anlegg, og innfri krav og vilkår gjengitt i bestemmelser for tilskudd til anlegg og fysisk aktivitet.

For Oslo kommune vil det som et utgangspunkt være kommunene i Viken det er aktuelt å vurdere samarbeid med.

I Oslo er det per i dag klart for bygging av flere anlegg som kunne vært vurdert som interkommunale. Disse anleggene er svært etterlengtede og er med på å bidra til å dekke noe av det eksisterende behovet innad i Oslo. Dette er for eksempel anlegg som bad og basishaller. For slike anleggstyper vil derfor allerede planlagte tiltak ikke være

aktuelle for interkommunalt samarbeid. Da anleggsbehovet ikke blir dekket med de planlagte tiltakene, vil interkommunalt samarbeid kunne være aktuelt for anlegg som kommer i tillegg til allerede planlagte tiltak, f.eks. ev. framtidig friidrettshall og hall for lengdeløp/bandy.

Det fremkommer i Byrådssak 198/19 – Barrierer for deltakelse i idretten for barn og unge i Oslo, at avstander og transportkostnader er en av barrierene for deltakelse. Det må tidlig i planprosessen ved bygg av nye anlegg gjøres vurderinger rundt plassering av anleggene for å sikre god adkomst, ikke bare for byens brukere, men også for brukerne fra samarbeidskommunene. Legges anleggene nær knutepunkt for offentlig kommunikasjon, forenkler dette adkomst og reisen kan gjennomføres mer miljøvennlig.

Ser man på de behov som er meldt inn i Oslo og sammenligner med tiltak i Akershus sin regionale plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv Handlingsprogram 2019-2022, så er det sammenfallende behov for flere typer anlegg som dermed kan være aktuelle å vurdere i et interkommunalt samarbeid.

For å avdekke ytterligere sammenfallende behov vil det være naturlig å samarbeide med våre nabokommuner, samt Oslo og Viken idrettskretser.

Delmål	Foreslåtte tiltak
Bredden i anleggstilbudet skal videreutvikles	<ul style="list-style-type: none"> • Kartlegge mulige interkommunale samarbeid, samt være initiativtaker til å gjennomføre møter med aktuelle kommuner

4.19 Anlegg til egenorganisert aktivitet

Nærmiljøanlegg, mindre aktivitetsanlegg og andre anlegg til egenorganisert aktivitet er viktige møteplasser på tvers av alder og bakgrunn, og ivaretar spesielt barn og unge som ikke deltar i den organiserte idretten. Anleggene er åpne for alle og benyttes også mye av voksne. Flere av de ordinære idrettsanleggene som er tilrettelagt for den organiserte idretten benyttes også til egenorganisert når anleggene er tilgjengelige.

Byrådssak 198/19 – Barrierer for deltakelse i idretten for barn og unge i Oslo, beskriver at en rekke ungdom ønsker et sted å drive med idrett, uten konkurranse og forventninger, påmelding eller kontingent. I rapporten «Ung i Oslo»²¹ var anbefalingen dersom Oslo kommune skal arbeide for at alle unge skal oppleve et relevant tilbud, at

²¹ Säfvenbom R. & Jordalen G. *Ung i Oslo*. Oslo: Norges Idrettshøgskole

det må bygges arenaer hvor de unge kan få muligheten til å teste ut aktiviteter, hvor de kan låne utstyr og hvor det er tilgang på hjelp. Aktivitetsarenaer kan være viktige og trygge møteplasser for de som ikke ønsker å delta i organiserte aktiviteter, men kun ha et sted å «henge», leke og drive med idrett og fysisk aktivitet sammen med andre. I tillegg kan anlegg for egenorganisert aktivitet inngå som elementer i å gjøre gangakser, parker og byrom mer attraktive og trygge.

Følgende anleggstyper er kategorisert under dette kapittelet: utendørs treningsapparater, parkouranlegg, streetbasketbaner, petanque, ballbinger, mindre klatrevegger, hinderløyper og andre nærmiljøanlegg samt større aktivitetsarenaer for egenorganisert aktivitet.

Dagens kapasitet

I Oslo i dag finnes det en rekke utendørs nærmiljøanlegg/ mindre aktivitetsanlegg for egenorganisert aktivitet, men antallet varierer mellom de ulike bydelene. Det foregår en del egenorganisert aktivitet på arenaer og anlegg som er tilrettelagt for den organiserte idretten, men det finnes ikke en oversikt over hvilke og antall idrettsanlegg som kan benyttes til slik aktivitet per i dag. Dette gjelder både for utendørs- og innendørstilbudet for den egenorganiserte aktiviteten.

Kvalitets- og kapasitetsutfordringer

Antall barn og unge som driver egenorganisert aktivitet er utfordrende å tallfeste, da det ikke finnes medlemsstatistikk og aktivitetstall på samme måte som for den organiserte idretten. Det er også grunn til å anta at flere barn og unge som deltar i den organiserte idretten også benytter seg av egenorganiserte tilbud. Figur 2 i innledningskapittelet viser eksempelvis at omtrent 40 prosent av ungdommene i Oslo i 2018 trente på egenhånd. Det er behov for å innhente kunnskap om aktivitetsmønsteret til Oslo-innbyggerne og aktivitetstrendene for den egenorganiserte aktiviteten.

Det har blitt gjennomført en grov kartlegging av «mindre aktivitetsanlegg» i Oslo kommune. Anleggsporteføljen for mindre aktivitetsanlegg/nærmiljøanlegg er bred og vedlikeholdsetterslepet stort. Det bør prioriteres å rehabilitere eksisterende anleggsmasse for å sikre trygge anlegg for brukerne, samt sikre midler til å drifte anleggene etter en viss standard. Det er også behov for å kvalitetssikre kartleggingen av mindre aktivitetsanlegg, samt få bedre oversikt over tilstanden til de enkelte anleggene. Videre er det et byomfattende behov for flere anlegg.

Mindre aktivitetsanlegg skal sikre gode, sosiale møteplasser i innbyggernes nærmiljø. Parker, utearealer i skolegårder eller i nærhet til skole er derfor naturlige områder for

slike anlegg. Samlokalisering av aktivitetsfasiliteter i tilknytning til skolene vil kunne bidra til at flere er aktive på fritiden fordi de blir kjent med anleggene i skoletiden. Skolen er også en arena som mange oppfatter som trygg og nøytral, noe som kan bidra positivt til involvering i fritidsaktiviteter knyttet til skoleanlegget. Erfaringer viser at mindre aktivitetsanlegg som plasseres i områder hvor det utøves annen aktivitet er svært godt brukt, og gir et bredt tilbud på tvers av alder og interesser. Det anbefales at mindre aktivitetsanlegg etableres i tilknytning til andre aktivitetsflater og/eller parkområder, samt at det etableres mindre aktivitetsanlegg i alle nye idrettsparker.

Av innendørsanlegg som er åpne for egenorganisert aktivitet, har Oslo pr. i dag bare Skur 13 og Oslo skatehall. Innspill og undersøkelser gjort i forbindelse med byråds sak 198/19 vedrørende barrierer for deltakelse i idretten for barn og unge i Oslo, peker på mangelen på en aktivitetsarena sentralt i Oslo: et lavterskeltilbud der alle kan komme og drive med idrett uten konkurranse og forventninger, påmelding eller kontingent. Tverga²² underbygger behovet for et innendørs aktivitetshus for de mest populære aktivitetene som bedrives på egenhånd.

Status prosjekter

- Parkouranlegg i tilknytning til Manglerud bad skal ferdigstilles i 2022
- Nytt aktivitetsanlegg på skoletomten til Bøler skole

Delmål	Foreslåtte tiltak
Bredden i anleggstilbudet skal videreutvikles	<ul style="list-style-type: none"> • Kartlegge hvilke ordinære idrettsanlegg (både innendørs og utendørs) som kan benyttes til egenorganisert aktivitet • Kvalitetssikre kartlegging av «mindre aktivitetsanlegg» og gjennomføre tilstandsvurderinger • Vurdere muligheten for å etablere utendørs multisportanlegg ved utvikling av byens parker og idrettsparker • Innhente kunnskap om aktivitetsmønsteret til Oslo-innbyggerne og aktivitetstrendene for egenorganiserte aktivitet

²² Ressurssenteret for egenorganisert idrett og fysisk aktivitet i Norge

	<ul style="list-style-type: none"> • Vurdere aktivitetsflate på Elgsletta, som erstatning for dagens sandvolleyballbaner
--	---

4.20 Nye aktivitetstrender

E-sport står for elektronisk sport, og er videospill i en formalisert form for konkurranse eller prestasjonsutøvelse.

E-sport er sterkt voksende i Norge. Per i dag er de fleste som spiller e-sport egenorganiserte. Av de som spiller organisert, er dette ofte på utenlandske profflag. E-sport har ikke en fellesorganisasjon, og det er ikke en offisiell idrett eller gren i Norges Idrettsforbund, som igjen fører til liten oversikt over lag/klubber i Oslo.

Tilrettelegging for e-sport i tilknytning til eksisterende og nye idrettsanlegg er noe Oslo kommune vil vurdere, da dette vil kunne bidra til å styrke idrettsanleggene som en sosial møteplass for flere grupper.

4.20 Handlingsprogram idrett

Dette kapittelet inneholder følgende:

- Oversikt over idrettsanlegg som vurderes å fases ut (Tabell 21). Dette gjelder anlegg som er i dårlig stand og krever omfattende rehabilitering eller erstatning med nyanlegg.
- Oppsummering av ikke ferdigstilte prosjekter fra handlingsprogram 2017-2020 og 2019-2022 (Tabell 22) med oppdatert status på fremdrift.
- Forslag til handlingsprogram for idrett 2021-2024 (Tabell 23). For de fleste prosjektene i handlingsprogrammet er det gitt årstall for antatt oppstart og ferdigstilling. Det er et mål å holde fremdriftsplanene i handlingsprogrammet. Det bemerkes at flere av prosjektene har kompliserte plan- og reguleringsaker, og at det kan oppstå uforutsette forhold i prosjekterings- og byggefasen. Det er derfor usikkerhet knyttet til fremdriftsplanene.

Se vedlegg 1 for liste over innkommende forlag fra blant annet bydeler og organisasjoner.

Tabell 21 Utgående kapasitet²³

Idrettsanlegg	Anleggstype	Planlagt faset ut	Merknad
Lørenhallen (privat plasthall)	Idrettshall	Usikkert	Erstattes med ny kommunal hall
Mortensrud plasthall	Idrettshall	2021	Erstattes med ny hall
Jordal skateanlegg	Skateanlegg	Usikkert	Planlagt erstattet med nytt betonganlegg
Haugerud judo	Idrettshall	Usikkert	Erstattes med nytt anlegg
Haugerud 11'er bane	Fotballbane	Usikkert	Erstattes med ny bane
Dælenenga klubbhus	Klubbhus og kampsportlokale	Usikkert	Erstattes med lokaler i ny flerbrukshall
Voldsløkka garderobebygg	Garderobeanlegg	2023	Erstattes med nye garderober
Mortensrud idrettspark	Ballbinge og basketkurver må fjernes som følge av anleggsarbeidet	2021	

Tabell 22 Oppsummering av ikke ferdigstilte prosjekter fra handlingsprogram 2017-2020 og 2019-2022

Bydel	Prosjektnavn	Tiltakstype	Fase	Oppstart av fase	Planlagt prosjektslutt
BGL	Grünerhagen kunstgressbane	Fotballbaner rehabilitering	Gjennomføring	2018	2020

²³ Anlegg som er i dårlig stand og krever omfattende rehabilitering eller erstatning med nyanlegg.

BNS	Ekeberg servicebygg og driftsstasjon	Annet idrettsanlegg	Gjennomføring	2018	2021
BGR	Lillomarka Arena	Skiskytteranlegg	Gjennomføring	2017	2021
BOS	Manglerud bad	Bad	Gjennomføring	2020	2022
BGO	Jordal klubbhus	Klubbhus	Gjennomføring	2018	Usikker
BNA	Sognsvann snøpark – rulleski	Skianlegg	Regulering	2019	Usikker
BST	Stovner motorsenter og skatehall	Skatehall, kampsportanlegg og motorsport	Forprosjekt	2019	Usikker
BGA	Dælenenga flerbrukshall med kampsport og klubbhus	Flerbrukshall, normal	Gjennomføring	2021	2023
BNA	Korsvoll flerbrukshall	Flerbrukshall, normal	Gjennomføring	2020	2022
BGO	Valle Hovin kunstis	Kunstisanlegg (hurtigløp/bandy)	Gjennomføring	2021	2023
BFR	Sonja Henie ishall	Ishall (kunstløp, ishockey, kjelkehockey)	Gjennomføring	2018	2021
BSR	Tokerud flerbrukshall	Flerbrukshall, normal	Gjennomføring	2020	2022
BGO	Flerbrukshall i tilknytning til ny skole på Ensjø	Flerbrukshall, normal	Forprosjekt	2018	Usikker
BNS	Mortensrud flerbrukshall i tilknytning til skole (ev. med kampsportdel)	Flerbrukshall, normal	Forprosjekt/regulering	2018	2024
BSE	Flerbrukshall i tilknytning til ny skole i Bjørvika	Flerbrukshall, normal	Forprosjekt	2018	2024
BSR	Stovner bad	Bad	Forprosjekt/regulering	2017	2023/2024
BGR	Tøyenbadet	Bad	Gjennomføring	2020	2023

122 • Behovsplanen for idrett og friluftsliv 2021-2030 • Oslo kommune

BBJ	Refstad flerbrukshall	Flerbrukshall, normal	Forprosjekt/regulering	2017	2024
BAL	Verdensparken flerbrukshall	Flerbrukshall, normal	Forprosjekt	2017	Usikker
Marka	Grefsenkollen	Skianlegg	Regulering	2017	2021
BSA	Flerbrukshall i tilknytning til ny skole i Treschowsgate	Flerbrukshall	Forprosjekt	2017	2024
BNA	Flerbrukshall på Blindern videregående skole	Flerbrukshall, normal	Forprosjekt	2017	Usikker
BSA	Flerbrukshall på Voldsløkka	Flerbrukshall, basishall, klatreanlegg	Forprosjekt/regulering	2017	2025
BFR	Flerbrukshall i tilknytning til ny skole på Filipstad	Flerbrukshall	Regulering	2017	Usikker
BSE	Flerbrukshall i tilknytning til ny skole i Myntgata	Flerbrukshall	Regulering	2017	Usikker
BNA	Flerbrukshall i tilknytning til ny skole på Frysja	Flerbrukshall	Usikker		Usikker
BVA	Flerbrukshall i tilknytning til ny skole på Hoff	Flerbrukshall	Planleggingsfase		Usikker
BFR	Flerbrukshall Majorstuen	Flerbrukshall, liten	Gjennomføring	2020	2022
BGR	Flerbrukshall Tøyenbadet	Flerbrukshall, normal	Gjennomføring	2020	2023
BSN	Mortensrud friidrettshall	Friidrettshall	Forprosjekt	2019	Usikker
BNA	Kringsjø kunstgress 4	Fotballbane	Forprosjekt	Usikker	Usikker
BOS	Manglerud kunstgress 7er	Fotballbane	Gjennomføring	2021	2021

BNS	Rehabilitering Ekebergsletta	Rehabilitering	Gjennomføring	2019	2021
BSN	Mortensrud cricketanlegg med klubbhus	Cricketbane	Forprosjekt	2019	Usikker
BAL	Jerikobakken	Rehabilitering	Forprosjekt	2019	Usikker
BNS	Leirskallen	Rehabilitering	Forprosjekt	2019	Usikker
BNS	Sloreåsen alpinbakke	Rehabilitering	Forprosjekt	2019	Usikker
BOS	Skullerud skianlegg fase 4	Skianlegg	Forprosjekt	2019	Usikker
BGR	Midlertidig bad Tøyen	Bad, midlertidig	Gjennomføring	2020	2021
BOS	Manglerud skate- og parkouranlegg	Skateanlegg	Gjennomføring	2020	2022

Tabell 24 viser anlegg som er foreslått vedtatt bygget eller rehabilitert i den kommende fireårsperioden. Noen av prosjektene er planlagt ferdigstilt etter 2024.

Handlingsprogrammet inneholder nye prosjekter, det vil si at prosjekter som var en del av handlingsprogrammet for 2019-2022 ikke er tatt med selv om noen av disse ikke er fullført innen utgangen av 2018.

Tabell 23 Oversikt over foreslåtte tiltak 2021-2024

Bydel	Prosjektnavn	Tiltakstype	Fase	Oppstart av fase	Planlagt prosjektslutt
OSL	Rehabilitering kunstgressbaner	Fotballbaner rehabilitering	Gjennomføring	2021	2024
BGO	Re-etablering av Jordal kunstgress	Fotball/Amerikansk fotball	Gjennomføring	2021	2022
BGR	Klubbhus/ servicebygg i Kalbakken idrettspark	Klubbhus	Forprosjekt	2021	Usikker
BAL	Midlertidig kunstgressbane på Tveita	Fotball	Under planlegging	2023	2023
BGO	Betonganlegg Jordal skatepark	Reetablering av skateanlegg	Forprosjekt	2021	Usikker
BFR	Rehabilitering/ utvikling av Frognerbadet	Bad	Forprosjekt	2021	Usikker
BBJ	Løren ishall	Ishall	Forprosjekt	2021	Usikker
BNA	Brekke-Oset: Frigi anleggsveien som rulleskiløype	Skianlegg	Gjennomføring	2022	2022
BSN	Kampidrettslokale i tilknytning til flerbrukshall på Mortensrud	Kampsportlokaler	Forprosjekt/regulering	2019	2024
BSN	Mortensrud idrettspark	Landhockeybane med kunstisanlegg	Regulering	2019	Usikkert

5 Friluftsliv

I Oslo utøves friluftsliv både i parker og friområder i byggesonen, på fjorden og øyene og i Marka. Byens friluftslivsområder dekker et stort areal, og hele 2/3 av Oslo kommunes areal ligger i Marka. Bevaring av kommunens grøntområder har i lang tid vært et viktig premiss for Oslos byutvikling.

I Meld. St. 18 (2015-2016) *Friluftsliv – Natur som kilde til helse og livskvalitet* er friluftsliv definert som «*opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse*». Friluftsliv i en bred forstand er lagt til grunn for behovsplanen, og ferdsel og opphold i grøntområder inne i byen, som for eksempel i parker og på turveier, er inkludert i begrepet.

Allemannsretten er en grunnleggende forutsetning for friluftslivet i Norge, og gir allmennheten vide rettigheter til ferdsel og opphold i naturen. Det er viktig å sikre at friluftslivets kjerneverdier blir ivaretatt i kommunens arbeid med å tilrettelegge for og stimulere til friluftslivsaktivitet.

Meld. St. 18 (2015-2016) slår fast at «*helseeffekten i friluftsliv og den kilden friluftsliv er til miljøengasjement, personlig utvikling, velvære og livskvalitet bygger på samhandlingen mellom naturopplevelse og fysisk aktivitet*». Naturopplevelse er det kjennetegnet som klarest skiller friluftsliv fra andre former for utendørs fysisk aktivitet.

Friluftslivet kjennetegnes videre ved at mye av aktiviteten er egenorganisert. Siden friluftslivet normalt er uten konkurranse og kan utøves av alle, er aktivitetsformen velegnet til å motivere til fysisk aktivitet. Friluftslivsaktivitet når ofte grupper som den organiserte idretten ikke når. Alle lag av befolkningen deltar i friluftslivet, men deltakelsen er høyest blant dem med høy inntekt og høy utdanning. Selv om det er sosiale forskjeller i deltakelsen, er friluftsliv den aktivitetsformen der sosiale forskjeller gjør seg minst gjeldende.

Oslo kommune skal arbeide for å styrke kunnskapsgrunnlaget som skal ligge til grunn for behovsvurderinger for fysisk tilrettelegging for friluftsliv. Kommunen skal sørge for at det legges til rette for systematisk innsamling av data om fysisk aktivitet og friluftsliv, spesielt for barn og unge. Medvirkning som kilde til informasjon om lokale behov er sentralt i utformingen av investeringsprosjekter for friluftsliv.

I framstillingen av behovene er det lagt særskilt vekt på friluftslivsområder og tilretteleggingstiltak som bygger opp under samhandlingen mellom naturopplevelse og fysisk aktivitet.

5.1 Innsatsområder i planperioden

Følgende innsatsområder vil prioriteres i planperioden:

- Utvikling av et sammenhengende turveinett i attraktive grøntområder
- Rehabilitering og oppgradering av eksisterende friluftslivsområder og -anlegg
- Styrking av tilretteleggingen for fjordbasert friluftsliv

Utvikling av et sammenhengende turveinett i attraktive grøntområder

Om lag 80 km med nye turveier og manglende delstrekninger må opparbeides for å nå målet om et sammenhengende turveinett i byggesonen innen 2030. I planperioden vil det prioriteres å etablere manglende turveiforbindelser i byggesonen som er vurdert som betydningsfulle strekninger for nærområdet og/eller for turveinettet som helhet. Videre vil det prioriteres å arbeide med sikring av viktige arealer til turvei som bidrar til økt sammenheng i turveinettet. Ved vassdrags- og bekkeåpningsprosjekter er det naturlig å se på mulighetene for etablering av turveier og turstier i tiliggende områder. I Marka bør traseer som vil gi boligområder direkte adkomst inn i Marka, og strekninger som knytter sammen eksisterende traseer til et sammenhengende nett, prioriteres. Felles for turveinettet i Marka og byggesonen er at det ved etablering av manglende turveistrekninger må planlegges slik at de tåler et mildere klima med økte nedbørmengder og lokale flomhendelser.

Rehabilitering og oppgradering av eksisterende friluftslivsområder og -anlegg

Fortetting og befolkningsvekst medfører økt press på eksisterende friluftslivsområder og anlegg. Tilrettelegging og vedlikehold av eksisterende friluftslivsområder er viktig for å ivareta naturverdiene og sikre at tilbudet er attraktivt, både i dag og for fremtidige generasjoner. Smart utnyttelse av arealene for å øke kapasiteten og fokus på flerbruk, er viktig for å møte utfordringer med fortetting og befolkningsvekst. Fortetting og befolkningsvekst fører til raskere slitasje og økt behov for rehabilitering av eksisterende anlegg.

Styrking av tilretteleggingen for fjordbasert friluftsliv

Det er ønskelig å styrke satsingen på det fjordbaserte friluftslivet gjennom å tilrettelegge for økt bruk av og god tilgjengelighet til fjorden, strandsonen og øyene. Dette innebærer blant annet etablering og videreutvikling av badeplasser og sjøbad, å tilrettelegge øyene for flere besøkende og legge til rette for kajakk, robåter og

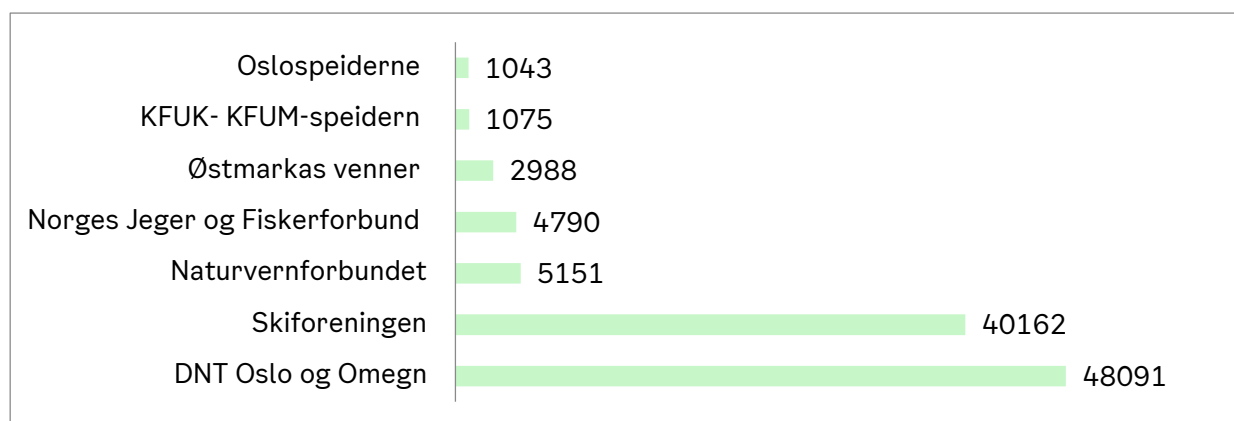
småbåter langs fjorden, samt vurdere tilrettelegging for aktivitetstrender som stand up padling, helårsbading/badstubading og så videre.

5.2 Friluftsliv i Oslo - byomfattende

5.2.1 Medlemsstatistikk for friluftslivs- og naturvernorganisasjoner

Det er ikke nødvendig å være medlem i en friluftslivsorganisasjon for å utøve friluftsliv. Friluftslivsorganisasjonene driver allmenn tilrettelegging, som merking av turruter og preparering av skiløyper. Medlemskap i en friluftslivs- eller naturvernorganisasjon indikerer imidlertid ofte at en har et engasjement for en organisasjons verdier og virke, og/eller ser økonomiske fordeler ved medlemskap. Figur 53 viser antall medlemmer for et utvalg av friluftslivs- og naturvernorganisasjonene i Oslo. Samlet har organisasjonene rundt 96 000 medlemmer, men en del personer er nok medlem av flere enn én organisasjon.

Figur 53 Antall medlemmer i utvalgte friluftslivs- og naturvernorganisasjoner bosatt i Oslo, 2018

Kilde: Organisasjonenes rapportering til Bymiljøetaten²⁴.

Skiforeningen og DNT Oslo og Omegn har flest medlemmer i de vestlige bydelene i Oslo. For eksempel har DNT Oslo og Omegn en medlemsdekning på rundt 3 prosent i bydelene Alna og Grorud, mot nærmere 13-14 prosent i bydelene Vestre Aker og Nordre Aker. I Bydel St. Hanshaugen og Bydel Sagene har DNT Oslo og Omegn nærmere 8 prosent medlemsdekning. Oppslutningen i Bydel Gamle Oslo (6,6 prosent) og Bydel Østensjø (7,6 prosent) har steget med over 100 prosent i perioden 2015-2019.²⁵ Skiforeningen og DNT Oslo og Omegn har i de senere år styrket sitt fokus på de østlige bydelene for

²⁴ Skiforeningens tall pr. 31.08.2018. Naturvernforbundet Oslo og Akershus utregning er basert på at om lag 60 prosent av medlemmene er bosatt i Oslo. Norges Jeger og Fiskerforbundets tall er pr. 31.12.2019.

²⁵ Medlemstall oppgitt av foreningen den 11.11.2019

blant annet å oppfylle et samfunnsoppdrag om å utvikle aktiviteter som favner ut over den vanlige medlemsmassen.

5.2.2 Anleggs- og arealportefølje

Tabell 24, 25 og 26 gir en oversikt over friluftslivsanlegg og friluftslivsområder som Bymiljøetaten forvalter i henholdsvis byggesonen, på fjorden, på øyene og i strandsonen, og i Marka. Oversiktene er ikke uttømmende, og feil og overlapp med idrettens anleggsportefølje kan forekomme. I tillegg er det mange idrettsanlegg som har sentrale funksjoner for friluftslivet, blant annet ulike skianlegg og nærmiljøanlegg. Disse er omtalt i idrettskapitlet. Det er videre parker og friområder som forvaltes av bydelene, av private og av staten.

Byggesonen

Tabell 24. Oversikt over Bymiljøetatens areal- og anleggsportefølje for friluftsliv i byggesonen pr. 18.12.2019

Byggesonen		
	Areal/anlegg	Omfang
Turveier	Hovedturveier	291820 meter
Park	Parker areal	15227,83 dekar
	Parker antall	496
	Parker A-standard	21
	Parker B-standard	70
	Parker C-standard	198
	Parker D-standard	207
Aktivitetslementer i park	Leke- og aktivitetsplasser	65
	Mindre aktivitetsanlegg i park*	49
Tilrettelegging for vinterbasert aktivitet i parker og på friområder	Naturisbane	13
	Preparering av skiløyper i park**	3
	Rails (settes ut vinter)	2
Tilrettelegging for bading i byggesonen (unntatt strandsonen)	Badeplasser	4

* Elementene inkluderer ballbinger, basketbaner/kurver, bordtennisbord, frisbeegolf, hinderløype, klatrevegger og klatrekuber, parkour, petanque, volleyballbaner, sjakkbord, skateanlegg, utendørs treningsapparater. Flere elementer kan ligge i samme park.

** Forutsetter kapasitet og forhold for preparering av skiløyper

Fjorden, øyene og strandsonen

Fjordflaten er i seg selv et viktig areal for rekreasjon, idrett og friluftsliv. Fjordflaten er ikke inkludert i oversikten i Tabell 25.

Tabell 25. Oversikt over Bymiljøetatens areal- og anleggsporfølje for friluftsliv på fjorden, på øyene og i strandsonen pr. 18.12.2019

Fjorden, øyene og strandsonen		
	Anleggstype	Antall/areal
Turveier og opparbeidede friområder på øyene	Stier/turveier på øyene	21,5 km
	Opparbeidede friområder på øyene	2
Bygninger med friluftslivsformål på øyene og i strandsonen	Hytter utleid til Oslofjorden Friluftsråd (kystledhytter) på øyene	7
	Hytter utleid til DNT på øyene	4
	Hytter utleid til øvrige foreninger på øyene	15
	Hytter i strandsonen	5
	Aktivitetssenter	1
Badeplasser	Tilrettelagte badeplasser i strandsonen totalt	13
	Universelt utformede badeplasser i strandsonen	4
	Tilrettelagte badeplasser på øyene totalt	6
	Universelt utformede badeplasser på øyene	0
Brygger og lignende	Brygger*	7
	Kajakkbrygger	0
	Stupetårn*	2
Annen tilrettelegging	Teltplasser	0
	Fastgriller	6
Toaletter**	Toaletter tilkoblet vann og avløp	0
	Toaletter ikke tilkoblet vann og avløp	20
Tilrettelegging for småbåter	Kommunale småbåthavner	20 (21)
	Gjestehavner	3
	Fortøyningsplasser	30

*I strandsonen

** kun øyene

Marka

Tabell 26 Oversikt over Bymiljøetatens areal- og anleggsporfølje for friluftsliv i Marka pr 18.12.2019

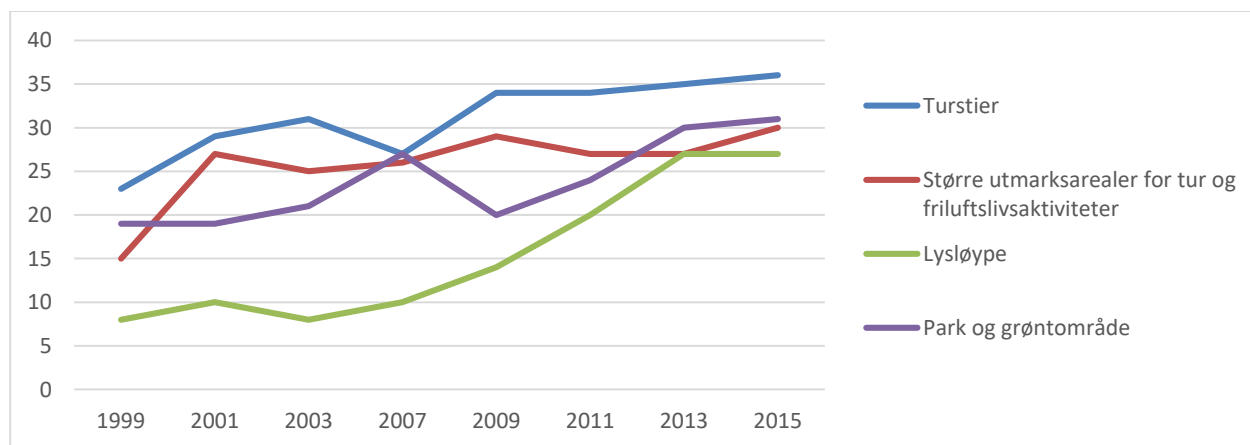
Marka		
	Anleggstype	Antall/areal
Friluftslivsarealer	Oslo kommunes skoger	167 000 dekar
	Verneområde for friluftsliv	4
	Naturresevat	6
Traseer	Skogsbil- og turveier	291 km
	Merkede turstier	570 km
	Merkede skiløyper	637 km
	Lysløyper	103 km
Annen tilrettelegging	Godkjente ildsteder	30
	Skileikanlegg (preparert av Bymiljøetaten)	10
	Akebakke	1
	Utendørs klatrefelt	7
Tilrettelegging for bading og fiskeing	Tilrettelagte badevann totalt	14
	Universelt utformede badeplasser	5
	Fiskebrygger	3
Bygg i Marka til friluftslivsformål	Sportsstuer (kommunale)	11
	Hytter utleid til DNT som selvbetjente hytter	5
	Hytter utleid til andre foreninger (frivillige og kommunale)	40
	Gapahuker	2
	Hvilebuer	3
	Utsiktstårn	2
Parkering	Utfartsparkeringer	39
Toalettbygninger	Toaletter tilkoblet vann og avløp	3
	Toaletter ikke tilkoblet vann og avløp	29

5.2.3 Anleggsbruk

Friluftslivsområdene og ferdselstraseene for friluftsliv kjennetegnes ved at de er gratis å bruke og lett tilgjengelig for de fleste. De viktigste årsakene til at befolkningen i Norge går på tur er å få trim og bli i bedre fysisk form, oppleve naturens stillhet og fred, komme bort fra mas og stress, komme ut i frisk natur, komme vekk fra støy og forurensning og få oppleve landskap og stemninger i naturen²⁶.

Blant Oslos innbyggere over 15 år ser det ut til at det har vært en markant økning i regelmessig bruk av «naturpregede anlegg»²⁷ i perioden 1999-2015²⁸. Som det fremgår av Figur 54 har andelen som brukte lysløypene regelmessig økt mest, med 19 prosentpoeng til 27 prosent i 2015. Andelen som bruker park- og grøntområder økte med 12 prosentpoeng. Mens hver femte innbygger i Oslo over 15 år brukte turstier regelmessig i 1999, var det i 2015 mer enn hver tredje innbygger som brukte turstier regelmessig. Brukerne har en variert aldersprofil, men stiene brukes i større grad av eldre aldersgrupper, og oftere av kvinner enn menn.

Figur 54 Utvikling i bruk av naturpregede anlegg én gang i uken eller mer. Oslo. 1999-2015. Prosent. Kilde: Ipsos/Norsk Monitor i rapporten Aktiv i Storbyen²⁸.

Det er noen forskjeller i bruken av «naturpregede anlegg» mellom ulike byområder. Som det fremgår av Figur 55, benyttet innbyggerne nord/vest og sør i byen seg i større grad av turstier/turløyper, lysløyper og utmarksarealer enn de som bor i byområdene indre øst og indre vest. Andelen som bruker byens parker og grøntområder er høyest i indre

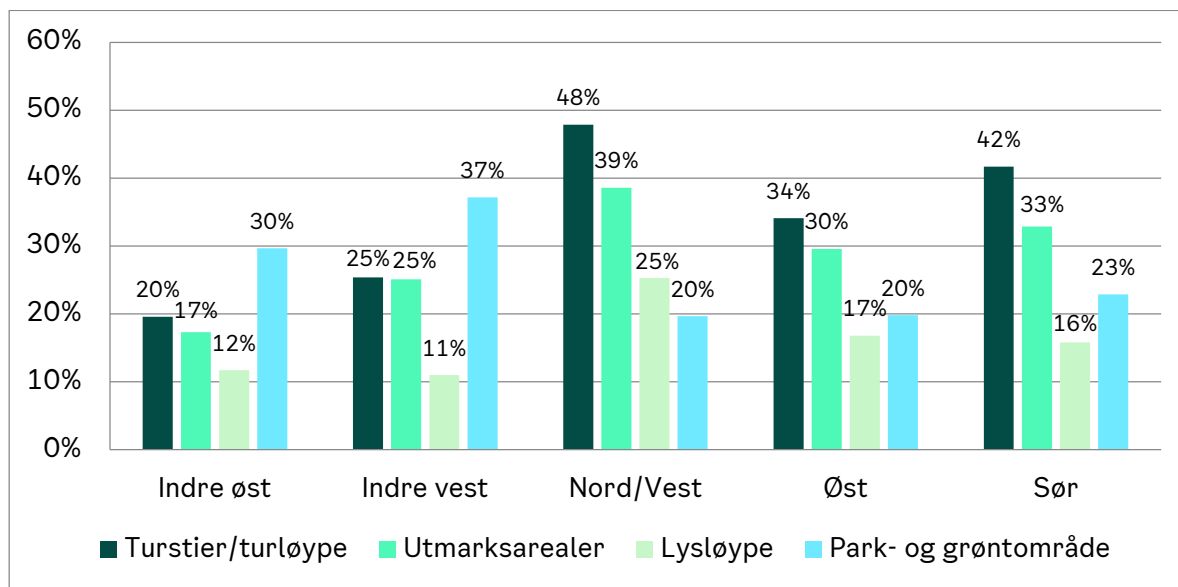
²⁶ Meld. St. 18 (2015-2016)

²⁷ Begrepet «Naturpregede anlegg» er i undersøkelsen definert som turstier/turløyper, større utmarksarealer for tur- og friluftslivsaktiviteter, lysløyper, park- og grøntområder.

²⁸ Hines og Rafoss (2018)

vest. Forskjellene har en tydelig sammenheng med tilgangen til ulike typer friluftslivsområder i de ulike delene av byen.

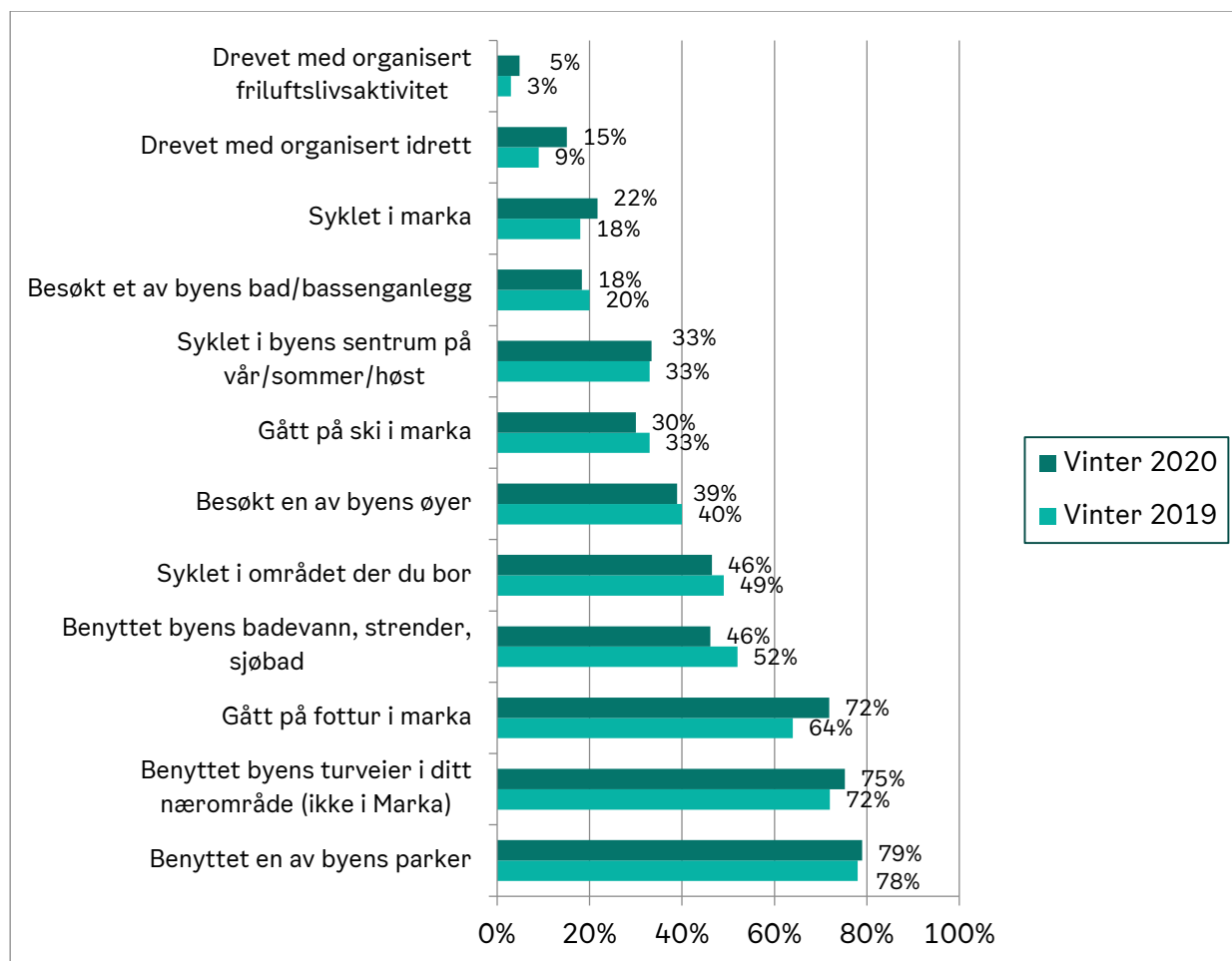
Figur 55 Hvilke idrettsanlegg og uteområder har du benyttet? Prosentandel av befolkningen over 15 år som har brukt anlegget én gang eller mer i uken i ulike byområder. Data for 2011, 2013 og 2015 slått sammen. Kilde: Ipsos MMI og Norsk Monitor /Rapporten Aktiv i Storbyen²⁹

Bymiljøetatens brukerundersøkelse fra 2020 viser at omtrent 8 av 10 oppgir at de har benyttet én av byens parker i løpet av de siste 12 månedene. Som det fremgår av Figur 56, oppgir 7 av 10 at de har benyttet seg av byens turveier i sitt nærområde (ikke Marka), i samme periode. Andelen som oppgir at de har gått fottur i Marka har økt med 8 prosentpoeng fra 2019 til 2020. Andelen som oppgir at de har benyttet byens turveier i eget nærområde (ikke Marka) har økt med 3 prosentpoeng i samme periode. Omtrent halvparten av de spurte oppga at de hadde benyttet seg av byens badevann, strender og sjøbad i løpet av de siste 12 måneder. 6 av 10 har drevet med uorganisert/egenorganisert idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet (en økning på 8 prosentpoeng sammenlignet med 2019). 5 prosent oppgir å ha drevet med organisert friluftslivsaktivitet, en økning på 2 prosentpoeng fra 2019. Det gjøres oppmerksom på at brukerundersøkelsen ikke er representativ for den delen av Oslos befolkning som ikke snakker og leser godt norsk.

²⁹ Hines og Rafoss (2018), Aktiv i storbyen

Figur 56 Hvilke av de følgende aktiviteter har du utført i Oslo i løpet av de siste 12 mnd? (18 år+).
Kilde: Kantar TNS (2019 og 2020). Figur ved Bymiljøetaten³⁰

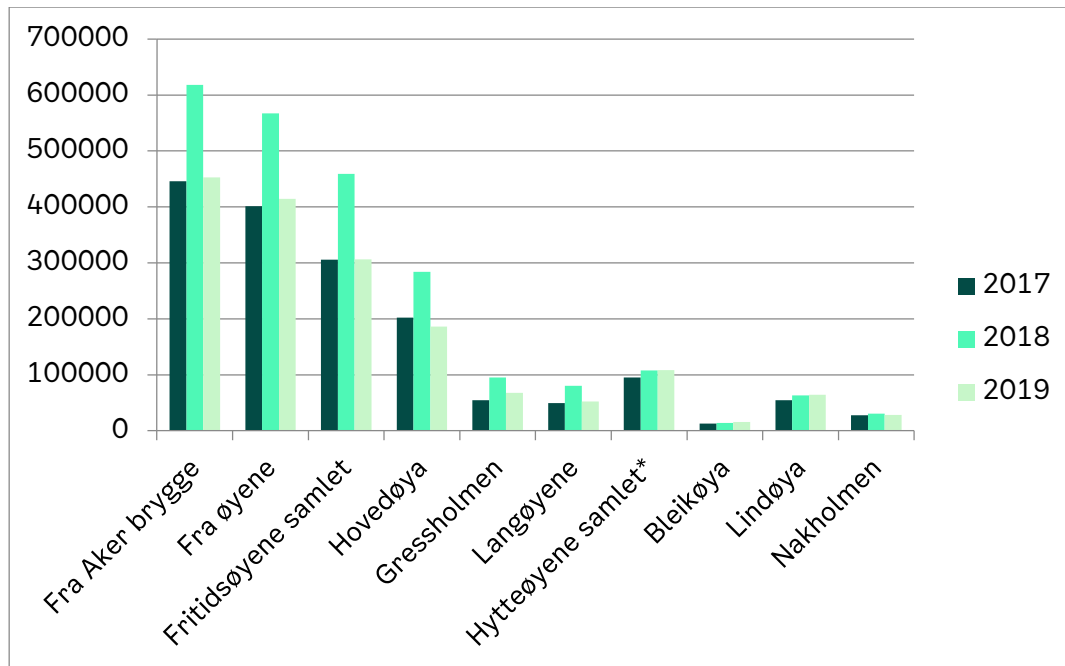

Fjorden og øyene

Antall påstigende på rutebåt gir en god indikasjon på hvor mye øyene besøkes av befolkningen. Befolkningsvekst og flytting av ferjetrafikken fra Vippetangen til Rådhusbrygga i 2015 har medført flere besøkende til øyene. Figur 57 viser at om lag 618 000 personer besøkte øyene med båt fra Aker Brygge i 2019. Besøktallene i 2018 kan forklares med det gode sommerværet. De fleste reiser til de mest bynære øyene, spesielt Hovedøya.

³⁰ Kantar TNS (2019) Bymiljøundersøkelsen 2019. Kantar TNS oppgir at undersøkelsen er representativ for den delen av Oslos befolkning som snakker og leser god norsk. Kantar TNS (2020) Bymiljøundersøkelsen 2020. Her er funn i rapporten, samt data fra råtabellen gjengitt.

Figur 57 Antall besøk (påstigende) med rutebåten 2017-2019³¹. Kilde: Ruter AS. Figur ved Bymiljøetaten

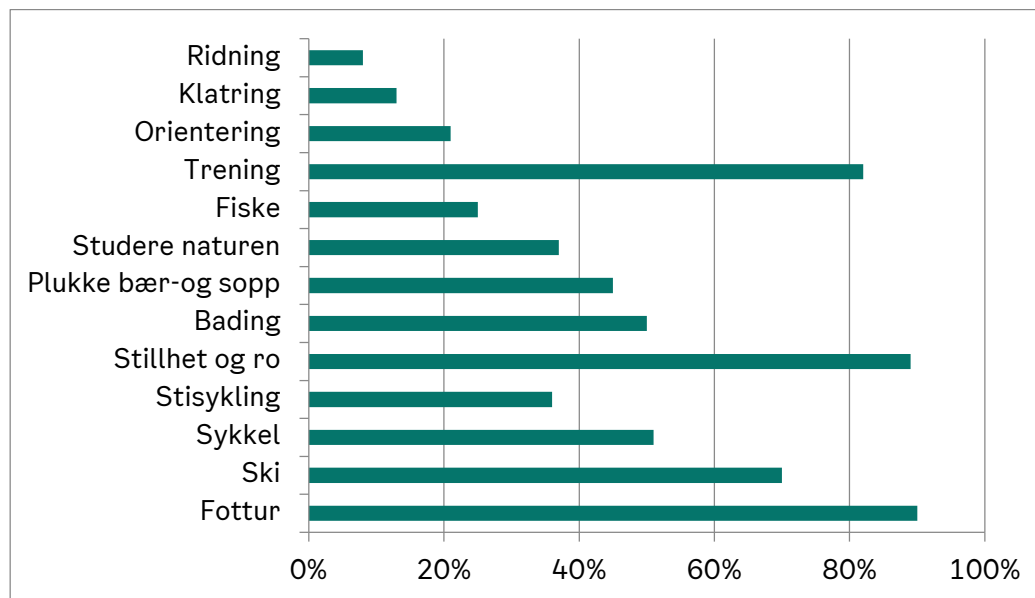
Marka

Markaundersøkelsen³² fra 2011 viste at hele 86 prosent av byens innbyggere hadde benyttet Marka de siste 12 månedene. De aller fleste svarte at de bruker Marka ukentlig eller månedlig, og noen bruker Marka daglig. Figur 58 gir en oversikt over hvordan respondentene bruker Marka. Det skal gjennomføres en ny Markaundersøkelse i løpet av 2020.

³¹ *Eksklusive tall for Malmøyakalven.

³² Synovate Norge (2011)

Figur 58 Respondentenes bruk av Marka i 2011 (Synovate Norge 2011).

5.2.4 Innbyggertilfredshet

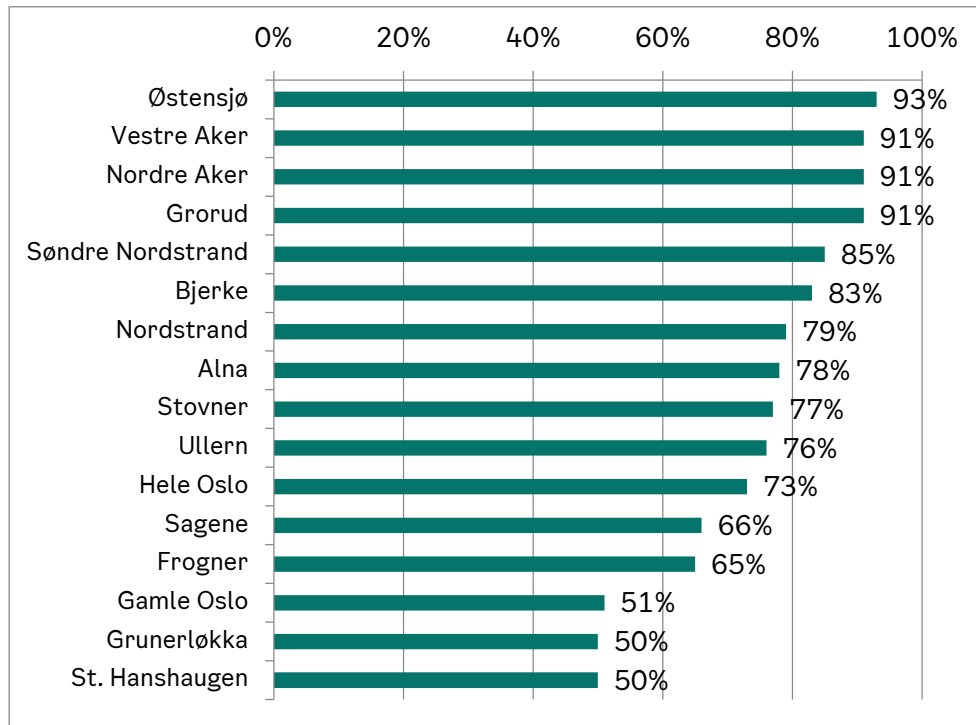
Innbyggerne i Oslo trives generelt godt i byen sin og i nærområdet der de bor. I en undersøkelse fra 2018 oppgir 82 prosent at de trives godt i Oslo og 81 prosent at de trives godt i området der de bor³³. Andelen som trives har holdt seg relativt stabil siden 2007, men undersøkelsen fra 2018 kan indikere at andelen gradvis øker. Det er også på disse områdene relativt store forskjeller mellom bydelene.

Tilgang til natur- og friluftslivsområder

Som det fremgår av Figur 59, er omtrent 7 av 10 godt fornøyd med tilgangen til natur- og friluftsområder der de bor (73 prosent). Det er om lag likt med situasjonen i 2014 (74 prosent). Grad av tilfredshet med tilgangen til natur- og friluftsområder varierer stort, fra 93 prosent i Bydel Østensjø til 50 prosent i bydelene Grünerløkka og St. Hanshaugen.

³³ Kantar TNS (2018)

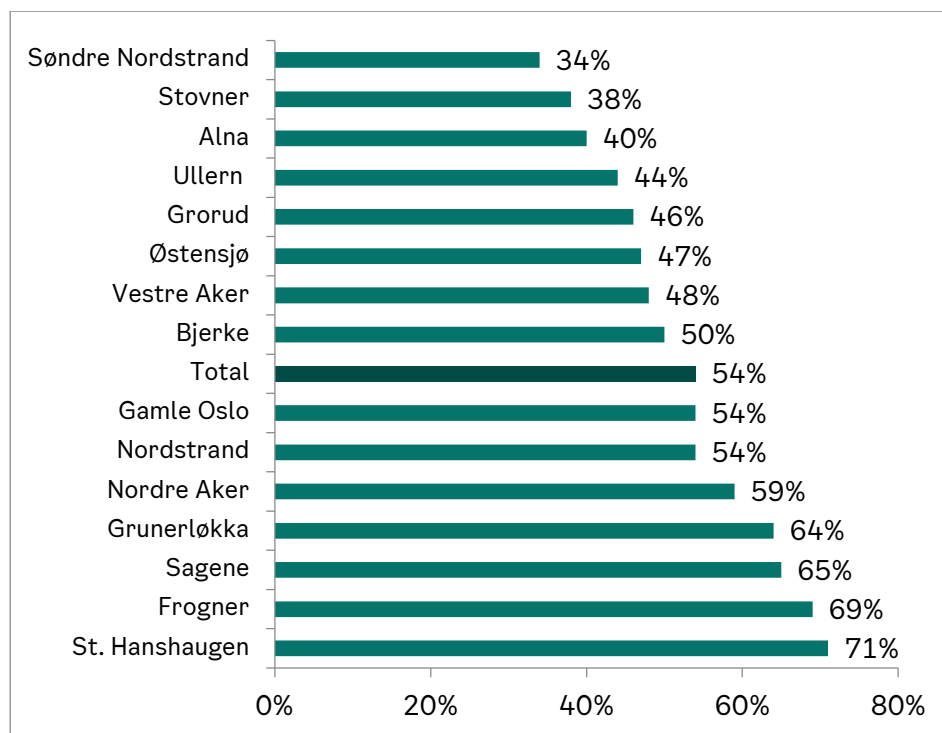
Figur 59 Tilgang til natur- og friluftsområder der du bor? Bydeler (i prosent) - andel "fornøyd/svært fornøyd" (18år +). Kilde: Kantar TNS (2018)³³

Utendørs møteplasser det er fristende å bruke der man bor

Det er også store forskjeller mellom bydelene i hvordan befolkningen vurderer utendørs møteplasser i området der de bor. Som det fremgår av Figur 60, er andelen som mener det finnes utendørs møteplasser som er fristende å bruke i området der de bor størst i bydelene St. Hanshaugen, Frogner, Sagene og Grünerløkka. Andelen er lavest i bydelene Alna, Stovner og Søndre Nordstrand, hvor henholdsvis 40, 38 og 34 prosent mener at man i stor grad har fristende utendørs tilbud i eget nærområde.

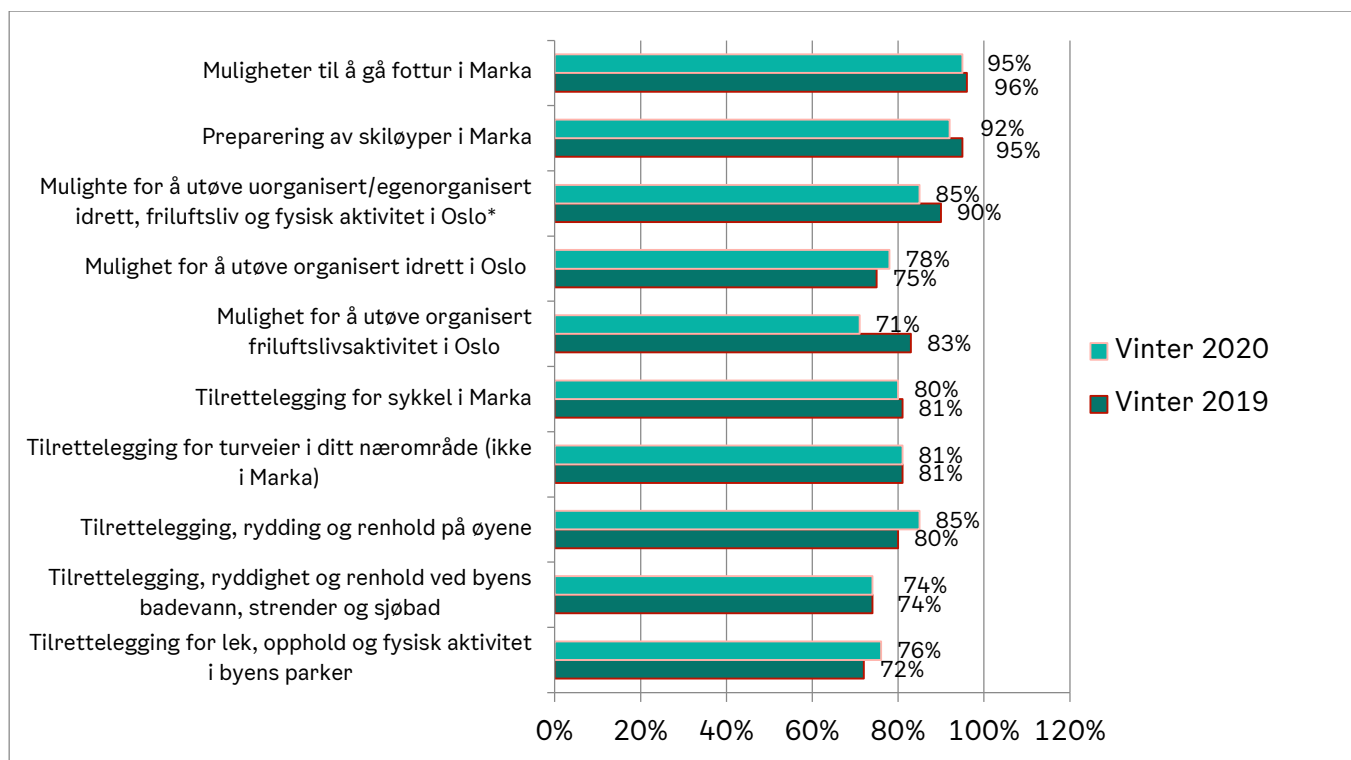
Figur 60 Finnes det utendørs møteplasser som er fristende å bruke i området der du bor?
Bydeler i (i prosent). Kilde: Kantar TNS (2018)

Mulighet til å utøve friluftsliv

I Bymiljøundersøkelsen som ble utført i mars 2020 oppgir over 9 av 10 at de er tilfredse med mulighetene til å gå fottur i Marka og med prepareringen av skiløypene der (se Figur 61). Videre er omtrent 7 av 10 fornøyd med muligheten til å utøve organisert friluftslivsaktivitet i Oslo, en nedgang på 12 prosentpoeng fra 2019. 76 prosent er fornøyd med tilrettelegging for lek, opphold og fysisk aktivitet i byens parker, en økning på 4 prosentpoeng fra 2019. De under 30 år er mest misfornøyd med tilretteleggingen for lek, opphold og fysisk aktivitet i byens parker (8 prosent). Omtrent 80 prosent er fornøyd med tilretteleggingen av turveier i sitt nærområde. Misnøyen med tilrettelegging for turvei i nærområdet er størst blant de mellom 30 og 44 år (10 prosent).

Figur 61 Hvor fornøyd eller misfornøyd er du med det følgende i Oslo? Prosentandel som svarer «ganske/svært fornøyd» (18år+). Kilde: Kantar TNS (2019 og 2020)³⁴

5.2.5 Anlegg og areal for alle

Behovet for nye områder egnet for friluftsliv og rekreasjon øker, blant annet på grunn av fortettingen som finner sted i transformasjonsområdene. Deltakelsen i friluftsliv er nært knyttet til tilgjengeligheten til attraktive turområder, ikke minst Marka og grønnstruktur i byer og tettsteder. Geografisk spredning og kort avstand til egnede anlegg og areal er en forutsetning for å lykkes med anleggs- og aktivitetspolitikken.

Gjennom årene har det vokst frem et større mangfold av aktiviteter som utøves i friluft og det er økte publikumsforventninger om tilrettelegging for enkeltaktiviteter og god kvalitet på det som tilrettelegges. Dette medfører for eksempel ønsker om flere toaletter, tilrettelagte badeplasser, bedre tilrettelagte parker og friområder og mer tilrettelegging for snø- og vannbaserte aktiviteter.

Hva som kjennetegner et godt friluftsanlegg eller friluftslivsområde, er avhengig av hvilket formål, hvilken funksjon og kvalitet en ønsker at et anlegg eller område skal ha. Kvalitet må også vurderes ut fra hvilke målgrupper området eller anlegget skal være attraktivt for. For at grønnstrukturen i byggesonen skal oppleves som attraktiv for

³⁴ Kantar TNS (2019) Bymiljøundersøkelsen 2019. Kantar TNS oppgir at undersøkelsen er representativ for den delen av Oslos befolkning som snakker og leser god norsk. Kantar TNS (2020) Bymiljøundersøkelsen 2020. Her er funn i rapporten, samt data fra råtabellen gjengitt.

friluftsliv og fysisk aktivitet må den ivareta gode og sammenhengende naturområder. Områdene som skal invitere og inspirere mange til å drive med friluftsliv og fysisk aktivitet, bør bestå av areal med forskjellig innhold, kvalitet og utforming. Formålet grøntstruktur i plan- og bygningsloven § 11-7 nr. 3 er inndelt i underformålene naturområder, turdrag, friområder og parker. For mer informasjon om områdekvaliteter og funksjoner vises det til Miljødirektoratets veileder for planlegging av grøntstruktur i byer og tettsteder³⁵.

Anlegg aktiviserer ulikt

Krav til ferdighetsnivå, utstyr og friluftslivskompetanse samt erfaring hos brukeren varierer med anleggstype. Anleggstyper som turveier, lysløyper og badebrygger er åpne og lett tilgjengelige for individuell bruk og tilrettelagt for egenorganisert aktivitet. Undersøkelsen *Aktiv i storbyen*³⁶ ser blant annet på hvordan bruk av ulike anleggstyper varierer med sosial klasse³⁷, og viser at det generelt er en høyere andel brukere fra høy sosial klasse for de fleste anleggstyper. Det ser imidlertid ut til at bruk av turstier, større utmarksarealer og park- og grøntområder fordeler seg omtrent likt mellom de ulike sosiale klassene. Sammenlignet med deltakelse i andre former for fysisk aktivitet har friluftslivsaktiviteter en jevn fordeling knyttet til egen utdanning, foreldres utdanning, egen inntekt og husstandsinnkomst.

Tilgjengelighet og opplevelseskvalitet

Ulike brukergrupper vil ha varierende oppfatninger av hva god tilgjengelighet og viktige opplevelseskvaliteter er. Fellesnevneren er imidlertid at de fleste av oss ønsker grøntområder som er natur- og landskapstilpassede, hvor tilretteleggingen ikke oppleves veldig omfattende og hvor et grønt preg er bevart. Den store, flerfunksjonelle parken og de gode sammenhengende grøntarealene med tilbud til «alle» er et ideal. Et mangfold av ulike typer grøntarealer og uterom vil gi et variert tilbud til byens befolkning.

Tilgjengelighet, i betydningen kort avstand, er av stor betydning for bruk. Når gangavstanden til et friluftslivsområde overstiger ti minutter, synker bruken³⁸. Barn, eldre og bevegelseshemmede er grupper som særlig påvirkes av avstand. Lange avstander, trafikkbarrierer og store høydeforskjeller vil begrense deres muligheter til å utøve friluftsliv og fysisk aktivitet.

³⁵ Miljødirektoratet (2014)

³⁶ Hines og Rafoss (2018)

³⁷ Hines og Rafoss måler klasse ved å slå sammen variablene egen utdanning, foreldres utdanning, egen bruttoinntekt og husstandens samlede inntekt

³⁸ Meld. St. 18 (2015-2016): 21

Anlegg og areal for sosial utjevning av helseforskjeller

Siktemålet for kommunal innsats på idretts- og friluftslivsområdet i Oslo og i landet for øvrig, har i hovedsak vært å tilgjengeliggjøre anlegg og arealer. Det vil si at kommunen bygger og forvalter anlegg, og sikrer og tilrettelegger arealer, mens frivillige organisasjoner og private initiativ for øvrig er ansvarlige for at det faktisk utøves fysisk aktivitet og friluftsliv. Gjennom etablert praksis har ulike etater og frivillige/private tatt ulike roller som til sammen fyller ut resultatkjeden under.

Figur 62 Resultatkjede. Kilde: Bymiljøetaten (2015)

God tilgang til friluftsanlegg og friluftslivsområder er et mål i seg selv, samtidig som økt fysisk aktivitet og sosial utjevning av helseforskjeller også er viktige overordnede mål. Friluftsanlegg og friluftslivsområder skal altså i praksis lokaliseres, utformes, planlegges og driftes slik at de bidrar til at sosioøkonomisk status får mindre betydning for friluftslivsdeltakelsen, fysisk aktivitet og dermed folkehelsen.

Tilgang til anlegg og areal for idrett og friluftsliv er viktig for den fysiske aktiviteten, men for å få de inaktive mer aktive, er det ikke alltid sikkert at det er den tradisjonelle anleggsutbyggingen som er det mest treffsikre virkemiddelet. Tilrettelegging for friluftsliv kan med andre ord øke aktiviteten hos dem som i utgangspunktet er mest aktive. Hvis målet er å øke det fysiske aktivitetsnivået i befolkningen bør en derfor være bevisst, ha kunnskap om og ta hensyn til barrierer, terskler og mekanismer knyttet til fysisk aktivitet i ulike sosiale grupper ved utforming av tiltak.

Et anlegg som skal kunne brukes av alle kan dimensjoneres for og tilpasses ulike brukergrupper samtidig som de med svakest forutsetninger blir ivaretatt. For å utforme tiltak for alle er det nødvendig å kjenne befolkningens behov. Da er det lettere å iverksette tiltak som kan være nyttige for alle, men nødvendige for noen, for eksempel gratis utlån av sportsutstyr, ferieleirer, universelt utformede badeplasser osv. Helhetlig tilnærming til anleggs- og arealutviklingen med fokus på hele prosessen fra planlegging og medvirkning i tidlig fase til investering, gjennomføring og drift, er viktig for å utløse mest mulig aktivitet blant de ulike målgruppene. Dersom kommunens investeringer i anlegg og areal for friluftsliv skal ha størst mulig helsemessig effekt, trengs det økt kunnskap, lokal tilpasning av tiltak og mer og bedre koordinert samarbeid mellom ulike sektorer og nivå i den kommunale forvaltningen, samt mer målrettet samarbeid med frivilligheten.

5.2.6 Tilgjengelighet til organisert friluftslivsaktivitet, spesielt for barn og unge

Tradisjonelt har rekrutteringen til friluftsliv først og fremst skjedd gjennom familien. I følge siste stortingsmelding om friluftsliv har trekk ved samfunnsutviklingen medført at: «Familien spiller en mindre rolle enn tidligere i rekrutteringen til friluftsliv. De frivillige organisasjonene er derfor viktigere enn tidligere for å lære barn og unge friluftsliv, og for å gi dem gode naturopplevelser. Friluftsliv i skole og barnehage er også viktig i denne sammenheng»³⁹. Det er viktig at kommunen og frivilligheten jobber målrettet sammen for at barn og unge skal ha en lav terskel for introduksjon til friluftslivsaktiviteter i alle sesonger.

Viktigheten av å rekruttere barn og unge til friluftslivet står sentralt i Stortingets siste melding om friluftsliv³⁹. Ifølge meldingen viser erfaring og forskning at «personer som får oppleve gleden ved friluftsliv som barn, vil fortsette med friluftsliv også i voksen alder, og igjen å ta med sine barn ut i naturen»³⁹. Gitt betydningen friluftsliv har på befolkningens helse og livskvalitet er det viktig å ha kunnskap om hvem som deltar i friluftsliv og hvordan kommunen kan bidra til å øke deltakelsen. Det er behov for å styrke kunnskapsgrunnet, særlig når det gjelder friluftsliv i byggesonen. De siste tiårenes tendenser som urbanisering har gjort at friluftslivet har fått et mer mangfoldig innhold enn tidligere. Friluftslivets innhold endres i takt med samfunnsmessige og kulturelle endringer⁴⁰. For å øke kunnskapen har Bymiljøetaten bestilt en studie av friluftsliv blant barn og unge i Oslo som blir levert i løpet av 2020. Det er forsket forholdsvis lite på barn og unges deltakelse i friluftsliv sammenlignet med forskningen på deltakelsen i idrett (se kapittel 2.3). Bymiljøetaten finansierer et tilleggsutvalg for barn og unge i forbindelse en undersøkelse Statistisk Sentralbyrå utfører på oppdrag for Miljødirektoratet i løpet av 2020. For å bidra til et godt kunnskapsgrunnlag for folkehelsearbeidet i kommunen, er det nødvendig å prioritere systematisk innhenting og analyse av friluftslivsdata for barn og unge over tid.

I en undersøkelse blant ungdom i Oslo i 2017, kom det til uttrykk at ungdommen først og fremst savner og anbefaler at kommunen prioriterer fritidshus (aktivitetssteder) for unge, der de kan låne utstyr og teste ut nye aktivitetsformer med litt hjelp, uten forpliktelser om faste treninger eller konkurranser. Rapporten indikerer at det er et byomfattende behov⁴¹. Funn i Aktiv i Oslo-undersøkelsen og den store oppslutningen om fritidsklubber i Oslo øst (som fremgår av Ungdata 2018-undersøkelsen) gjør det betimelig å spørre om kommunen tar et stort nok ansvar for å tilrettelegge eller

³⁹ Meld. St. 18 (2015-2016) s.7, 10-11

⁴⁰ Wold m. fl. (2017)

⁴¹ Säfvenbom m. fl. (2017)

stimulere til lokal friluftslivsaktivitet for barn og unge, blant annet gjennom fritidsklubbene. En kan også stille spørsmål ved om tilretteleggingen og stimuleringen av skoler, barnehager, foreninger og fritidsklubber er god nok til at terskelen for å drive jevnlig friluftslivsaktivitet for barn og unge oppleves som lav. Hvordan kommunen bør målrette sitt virkemiddelapparat for å lykkes med sosial utjevning i friluftslivsdeltakelsen og hvilke anleggskonsekvenser det får, er et tema som Bymiljøetaten vil utforske nærmere.

5.2.7 Samarbeid mellom kommunen og frivilligheten

Friluftslivsorganisasjonene utgjør et viktig supplement til kommunens eget arbeid med friluftsliv ved å tilrettelegge for friluftslivsaktivitet, motivere befolkningen til å bruke natur- og friluftslivsområder og arrangere turer, kurs og møter. Også idrettslag, naturvern- og kulturvernorganisasjoner og humanitære organisasjoner bidrar til å stimulere til friluftsliv. Friluftslivsorganisasjonene bidrar også med fysisk tilrettelegging i form av etablering og drift av overnattingshytter, serveringssteder, vedlikehold av turstier og løyper. Videre har det de siste årene dukket opp tilbud som Stolpejakten. Dette er et gratis tilbud som i Oslo er etablert gjennom et samarbeid mellom orienteringsklubber og bydelene blant annet. Aktiviteter som Stolpejakten og turorientering er med på å fremme lavterskelaktivitet i nærmiljøet, og kan bidra til at man oppdager nye steder i både byggesonen og Marka.

Gjennom tilskuddsordningen «Tilskudd til friluftsliv- og naturvernorganisasjoner» støtter Oslo kommune organisasjoner som bidrar til å fremme kvalitet og mangfold i Oslos tilbud innen friluftsliv og som støtter opp under arbeid for å ivareta naturen. Det er behov for å jobbe langsiktig og systematisk for å sikre at spesielt barn og unge har gode muligheter til å utvikle ferdigheter i friluftsliv. Det er behov for å videreutvikle og styrke samarbeidet med frivilligheten for å sikre at friluftslivsområdene i kommunen, både i byggesonen, på fjorden og øyene og i Marka, blir mer tilgjengelige for flere av Oslos innbyggere.

Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) bistår kommunen med å samordne og koordinere innspill fra sine medlemsorganisasjoner til ulike typer planer, og er videre en pådriver for å realisere turveinettet, samt sikre og bevare grøntområder og vassdrag i Oslo. Oslofjordens Friluftsråd (OF) har en tilsvarende rolle for friluftslivsinteressene knyttet til fjorden, øyene og strandsonen. Det anbefales å opprette bydelsvise samarbeidsutvalg for friluftsliv (FSU) i alle bydeler etter mal fra de bydelsvise samarbeidsutvalgene for idrett. I kommunale planprosesser vil et slikt utvalg kunne foreslå tiltak og uttale seg om hvilke friluftslivstiltak som bør prioriteres i bydelen. OOF

ble i 2020 tildelt tilskuddsmidler gjennom tilskuddsordningen for friluftsliv- og naturvernorganisasjoner for å bistå kommunen i arbeidet med å opprette FSUer.

5.2.8 Friluftsliv i Oslo under koronapandemien

Bruken av Marka og parkene, friområdene og turveiene i byggesonen har økt etter at det som en følge av koronautbruddet våren 2020 ble innført flere ulike restriksjoner. For det første ble det 19. mars 2020 innført et forbud mot å overnatte på fritidseiendom utenfor egen kommune, et forbud som varte til 20. april 2020⁴². Denne begrensningen, som også varte gjennom påsken, innebar at Marka og parker, friområder og turveier i Oslo var et av få alternativer til friluftsliv og fysisk aktivitet for byens innbyggere. I tillegg frarådet statlige myndigheter reiser som ikke var strengt nødvendige til alle land⁴³, noe som også førte til at flere oppholdt seg i hjemkommunen i denne tiden.

For det andre ble idrettsanlegg og stengt, og det ble lagt flere begrensninger på organisert idrettsaktivitet. Tilsvarende gjaldt for treningssentre. Det har under koronautbruddet vært bedre mulighet for trening utendørs, i grønne omgivelser.

For det tredje har det vært anbefalt å begrense bruk av offentlig transport⁴⁴, og for å slippe å reise kollektivt, har det også vært oppfordret til å legge turen til eget nabolag⁴⁵. Hovedturveinettet i byggesonen er helt sentralt for turtilbudet der folk bor. I tillegg gir det gode muligheter for å gå på tur fra byen og ut i Marka eller ned til fjorden.

Under koronapandemien har byens blågrønne struktur vært av stor betydning for barn og unge. Stengte barnehager og hjemmeskole har gjort at barnehagebarn og skoleelever har hatt behov for å komme ut for å leke, trene og gå på tur. Dette er også områder med gode forutsetninger for å være sammen med andre, samtidig som den nødvendige avstanden opprettholdes.

Det er for tidlig å konkludere med hvor viktig byens blågrønne struktur har vært i denne perioden, men det er rimelig å anta at byens innbyggere har hatt både glede og nytte av byens omfattende og varierte friområder. For at Oslo kommune skal være godt rustet ved eventuelle lignende hendelser i framtida bør investeringer i offentlige utendørsarealer for bynært friluftsliv og fysisk aktivitet styrkes.

⁴² <https://www.regjeringen.no/no/tema/helse-og-omsorg/folkehelse/innsikt/smittevern/hytteforbud/id2695830/>

⁴³ <https://www.regjeringen.no/no/tema/utenrikssaker/reiseinformasjon/id2413163/>

⁴⁴ <https://www.fhi.no/nettpub/coronavirus/fakta/reiserad-knyttet-til-nytt-koronavirus-coronavirus/>

⁴⁵ <https://www.aftenposten.no/osloby/i/vQK1gp/ja-du-kan-gaa-ut-paa-tur-men-velg-gjerne-stier-hvor-det-er-lite-folk>

5.2.9 Skilting, merking og informasjon om friluftslivsmulighetene i Oslo

Det skal tilrettelegges for å komme seg til friluftslivsområdene til fots, på ski, på sykkel og med kollektivtransport. Informasjon om turmulighetene i Oslo i alle sesonger bør styrkes. Bedre skilting, merking og informasjonstavler på utvalgte steder vil gi informasjon om hvilke turmuligheter som finnes i byen. Samtidig åpner ny teknologi for spennende måter å informere på, blant annet i samarbeid med frivillige organisasjoner og næringsliv. For eksempel har Skiforeningen og DNT utviklet mye brukte applikasjoner som gir informasjon om turer og tilrettelegging. Stolpejakten er også et eksempel på vellykket bruk av teknologi for å aktivisere befolkningen.

Det er behov for å øke tempoet i arbeidet med helhetlig skilting og merking av turveinettet i byggesonen. Ved viktige knutepunkt i turveinettet og ved innfallsportene til Marka er det ønskelig å ha informasjonstavler med kart som viser turmulighetene i området. Det bør også skiltes fra kollektivholdeplasser nær Marka til nærmeste innfallsport. I strandsonen og på øyene kan det være vanskelig for turgåere å vite hva som er tillat av ferdsel og opphold. Informasjonstiltak for å bedre situasjonen for turgåere, badende og andre som oppholder seg i strandsonen og på øyene bør iverksettes.

5.2.10 Sikring av areal og anlegg til friluftsliv

Friluftslivsområder

Befolkningsvekst og fortetting medfører økt behov for nye friluftsområder og økt bruk av de eksisterende områdene i byggesonen. Kommuneplanen (samfunnsdelen) av 2018 har mål om at den blågrønne strukturen skal styrkes, blant annet for å ivareta befolkningens helse og livskvalitet. Ved fortetting, transformasjon av områder og i nærmiljøutvikling generelt er det viktig å benytte virkemidlene vi har for å sikre areal til friluftsliv i byggesonen. Arbeid med sikring av tilstrekkelig areal til friluftslivsområder med god variasjon, kvalitet og sammenheng, er avgjørende for at det skal være lavest mulig terskel for friluftslivsdeltakelse i Oslo. For å sikre enkel adkomst til Marka er det viktig å sikre innsmettene til Marka i kommunens planprosesser.

I Byrådsplattformen slås det fast at byens grøntområder skal sikres mot nedbygging, og det skal jobbes for at ubenyttede tomter opparbeides til «pocket-parks» i påvente av byutvikling. Videre bør det ses på restarealer som mulige områder å utvikle. Det slås også fast at Markagrensa skal ligge fast.

I følge Kommuneplanens arealdel bør byggesonen ha planmessig sikrede parker etter gjeldende avstandsnorm⁴⁶ (langs offentlig vei):

- Park på minimum 1000m² innenfor 250 meter gangavstand (indre by)⁴⁷.
- Park på minimum 5000m² innenfor 500 meter gangavstand (indre og ytre by).

Se også øvrige retningslinjer for ivaretagelse av grøntstruktur i Kommuneplanens arealdel. En svakhet ved gjeldende avstandsnorm for park er at den ikke fanger opp bruksbelastning. Bruksbelastningen vil kunne ha betydning for opplevelsen av parktilgjengeligheten og kvalitativ bruk av arealene. Det er nødvendig å styrke kunnskapsgrunnlaget om behov for sikring av areal til park og friområder generelt, og i transformasjonsområder spesielt. Det bør også vurderes om det skal utarbeides en parknormal.

Tall for tilgang til grøntområder innenfor 250 og 500 meters gangavstand er ikke tilgjengelig pr. i dag. Fremover bør gangavstand til grøntarealer innenfor parknormen på 250 meter og 500 meter minimum kartlegges. Tabell 27 viser imidlertid andel av befolkningen med tilgang til grøntarealer innenfor 300 meters avstand, her målt i luftlinje⁴⁸.

Tabell 27: Tilgjengelighet til grøntarealer i prosent. Kilde: Oslo kommunes statistikkbank

År	2006	2013	2016
Kategori			
>1000m ² innenfor 300m, hele byen	94,6	97,7	98,0
>1000m ² innenfor 300m, indre by	95,4	97,4	-
>5000m ² innenfor 300m, hele byen	92,0	94,0	95,0
>5000m ² innenfor 300m, indre by	91,0	94,8	-

Siden 2006 har andelen som bor 300 meter eller nærmere et grøntområde økt. Dette er et resultat av politisk forankrede strategier om å sikre tilgangen til grønnstruktur i byutviklingsprosjekter.

Det pågår fortiden omfattende byggeaktivitet i Oslo, både i og utenfor transformasjonsområder. For å sikre nye områder kan kommunen, der det skal gjøres

⁴⁶ Kommuneplanens § 12.3 om ivaretagelse av grøntstruktur i byutviklingen.

⁴⁷ Indre by inneholder bydelene Frogner (uten Bygdøy), St. Hanshaugen, Sagene, Grünerløkka, Gamle Oslo og Sentrum.

⁴⁸ Åpne grøntarealer er definert som offentlige parker, hager, kirkegårder og lignende utelukkende til bruk for gående og syklende, samt utendørs sportsanlegg og private grønne arealer gratis tilgjengelig for publikum.

reguleringsarbeider, stille rekkefølgekrav i reguleringsplanen som sikrer at turveier, parker og andre typer friluftsanlegg blir opparbeidet og finansiert av utbyggerne.

Behovet for parker og friområder skal avklares tidlig i plan- og investeringsprosesser. I dag er Hovinbyen, Groruddalen, Vestkorridoren og indre by (inkludert Fjordbyen) under transformasjon, og i den forbindelse er ivaretagelse av eksisterende og opparbeidelse av nye parker og friområder spesielt viktig. Store byutviklingsprosjekter som områdereguleringen på Filipstad og Skøyen vil få stor betydning for det bynære friluftslivet i framtiden. Nydalen er også et eksempel på et område under utvikling som har behov for en større park. Arealet Sandakerveien 113-119 er foreslått som mulig plassering. Dette avgjøres i arbeidet med Tiltaksplan for Offentlige rom Nydalen (TOR Nydalen) som kommer på offentlig ettersyn høsten 2020. Se også kapittel 5.3 og 5.3.1 for mer informasjon angående behov innenfor park og friområder.

Blant kommunens virkemidler for sikring av områder finner en bl.a. mulighet for å inngå bruksrettsavtaler, regulere områder til friluftslivsformål, erverve områder og/eller ta initiativ til å sikre områder som statlig sikrede friluftslivsområder. Det er nødvendig å utarbeide en arealsikringsstrategi for friluftslivsområder og friluftsanlegg. Dette gjelder spesielt innenfor særlig arealkrevende anlegg som park og turvei. Det er nødvendig å etablere tverretatlige prosjekter for sikring av areal til turvei og til park- og friområder.

Videre er det behov for å arbeide systematisk med registrering og oppfølging av ulovligheter i Marka, byggesonen og øyene for å hindre at ulovlige stengsler og forbudsskilt vanskeliggjør lovlig ferdsel og opphold etter friluftsloven.

Gjennom det nasjonale prosjektet Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder er det lagt ned et stort arbeid fra frivillige, Oslo og Omland Friluftsråd og Oslofjordens Friluftsråd, for å få registrert og verdsatt friluftslivsområder i Oslo. Arbeidet gir kommunen og private aktører et bedre kunnskapsgrunnlag for behovsvurderinger og for å ivareta friluftslivsinteresser i planprosesser.

Lokaler til utstyrsutlån, friluftslivssentre og frivilligheten

Utstyrsutlån

Klimaendringer, miljø- og levekårsutfordringer aktualiserer behovet for økt fokus på gjenbruk og utstyrsutlån. Det finnes ulike typer utstyrsutlånsordninger i Oslo. Noen er driftet av bydel, andre av frivilligheten. Større utstyrssentraler er universelle tilbud. Både enkeltpersoner, skoler, barnehager og frivillige organisasjoner kan låne gratis utstyr til sport og friluftsliv. Utstyrssentraler har ulike formål, hvor de viktigste er å

legge til rette for aktivitet blant barn og unge, samt inkludere barn og unge fra lavinntektsfamilier i aktivitet ved å redusere barrierer for deltakelse knyttet til utstyr og økonomi. Utstyrssentraler kan bidra til å fremme mangfoldet av idretts- og friluftslivsaktiviteter i lokalmiljøet. Ved å bidra til å tilgjengeliggjøre utstyr til ulike aktiviteter, kan helseforskjeller utjevnes. Videre kan møteplasser for disse aktivitetene bidra til å øke den sosiale kapitalen. En nasjonal kartlegging av utstyrssentraler viser at Oslo og Vestfold har færrest sentraler pr. 1000 barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt. Disse analysene sier imidlertid ikke noe om utstyrssentralenes størrelse, og det er naturlig at kommuner med mer spredt bebyggelse har flere utstyrssentraler enn tettbebygde strøk, som kan ha færre, men større utstyrssentraler. I den nasjonale kartleggingen kom det frem at utstyrssentralenes åpningstider ikke nødvendigvis samsvarer med fritiden til sentralenes potensielle brukergrupper⁴⁹. For å sikre enklere tilgang til sport og friluftslivsutstyr bør utstyrsutlånsentraler lokaliseres slik at de er lett tilgjengelige for innbyggerne. Lokalisering nært kollektivknutepunkt kan være gunstig for store sentraler, men utlånsordninger bør også lokaliseres tett på der aktiviteten skal utøves (aktivitetsflater og anlegg i byggesonen, strandsonen, øyene og Marka). Det bør vurderes om det skal utarbeides mål for dekningsgrad på utstyrssentraler. Et slikt mål bør også ta hensyn til størrelsen på sentralene. Noen utstyrsutlånsordninger har utfordringer med arealsikring, og tilbakemeldingene fra BUA-nettverket (paraplyorganisasjon for utstyrsutlån), er at en del sentraler har for svake rammevilkår. Det er behov for en helhetlig tilnærming til planlegging, arealsikring, etablering og drift av utstyrsutlånsordninger slik at kommunen får realisert viktige gevinster for miljø, sosial utjevning og folkehelse. Se også avsnitt om friluftssentre for ytterligere informasjon om behov for sikring av areal til utstyrsutlån.

Friluftssentre

Det bør undersøkes om det er behov for bedre dekning og spredning av friluftssentre (inkl. fjordsentre), for å bidra til lav terskel for friluftsliv både til lands og til vanns. Det finnes flere ulike typer sentre med funksjon for rekruttering til og aktivisering innenfor friluftsliv.

Friluftssenteret i Bydel Gamle Oslo (FRIGO), er et kommunalt drevet friluftssenter i et levekårsutsatt område med utspring i en fritidsklubb i 1995⁵⁰. Senteret har et utstyrslager for gratis utlån av friluftslivsutstyr og et byomfattende skolesamarbeid, hvor skoler tilbys turer og aktiviteter i skoletiden⁵¹. I tillegg til å drive veiledning for skoler,

⁴⁹ Rambøll (2019) Kartlegging av utstyrsutstyrssentraler i kommunene. Rapport på oppdrag for Barne- og familiedirektoratet.

⁵⁰ Barne- likestilling og Inkluderingsdepartementet (2015)

⁵¹ Østerås (2002)

driver FRIGO friluftslivsgrupper og åpne aktivitetstilbud i aktivitetsparker. FRIGO ønsker å bidra til å fremme tilgangen til Oslomarka og Oslofjorden, gjennom å gjøre lærere og elever i bydelen kjent med ulike friluftslivsarenaer, lære dem hvordan man kommer seg dit og hva man kan bruke de ulike arenaene til. Det er meldt inn behov for å sikre areal til friluftslivssenteret i Bydel Gamle Oslo (FRIGO) hvor senterets kontrakt på Ensjø utgår i 2021. Areal sikring til friluftssenter og utstyrsutlån i Gamle Oslo bør prioriteres høyt på grunn av levekårsutfordringer bydelen.

Det finnes flere typer friluftssentre i Oslo. Et eksempel er Markaskolen som ble etablert i 2010. Markaskolen er et kommunalt tilbud i regi av Utdanningsetaten som tar med elever i Oslo på ulike turer i Sørkedalen. DNT Oslo og Omegn driver et friluftssenter på Sørenga i Bjørvika, med fokus på kursing, utleie av kajaker og øvrig friluftslivsaktivitet. DNT Oslo og Omegn har også et nytt maritimt friluftssenter under etablering på Gressholmen, i samarbeid med Oslo kommune. Oslo og Omland Friluftsråd driver Frognerseieren friluftssenter, hvor nye grupper stimuleres til å ta del i friluftslivet. Barn, ungdom og familier fra minoritetsgrupper er viktige målgrupper for Frognerseieren friluftssenter.

Lokaler for frivilligheten

Oslo kommunes mål for frivilligheten er blant annet at det skal være lett å drive frivillig aktivitet og organisasjonsvirksomhet⁵². I den statlige frivilligmeldingen fremheves det at det er frivilligheten selv og kommunene som har de viktigste virkemidlene til å bedre fysiske møteplasser og tilholdssteder for frivilligheten. Kommunen bør være en pådriver i å legge til rette for at den lokale frivilligheten har gode lokaler⁵³.

Friluftsansjoner har behov for sosiale møtepunkt i form av aktivitetslokaler med lagerkapasitet og lokaler for administrasjon. Behovene for aktivitetslokaler er også omtalt i de geografiske friluftslivskapitlene for Marka, fjorden, strandsonen og øyene. Kommunen har praksis for å etablere klubbhus for idrettslag og inngå driftsavtale med disse. Det er ikke praksis for dette innenfor friluftslivsområdet. Ett av unntakene er Naturvernforbundets leie av kommunens lokaler på Sognsvann.

Oslo speiderkrets og lokale speidergrupper har meldt inn behov for lokaler til speidergruppene for å kunne opprettholde eksisterende tilbud og/eller utvide kapasiteten. Arealbehov vil variere fra gruppe til gruppe. Samlokalisering bør vurderes i arbeidet med tilrettelegging for speideren. Blant annet foreslår Bøler speidergruppe at de ønsker et flerbrukshus på Bøler som kan brukes av ulike friluftsansjoner.

⁵² Oslo kommune (2016)

⁵³ Meld. St. 10 (2018-2019)

Tabell 28 Oversikt over innmeldte behov for Oslospeideren

Oversikt over innmeldte behov fra Oslospeideren			
Bydel	Byområde	Tiltak	Forslagsstiller
Østernsjø	Sør	Speiderhus	Bøler speidergruppe
Nordre Aker	Nord/vest	Speiderhus/lokale til Longship, 41. Oslo Ullevål speidergruppe	Kretskontoret Oslospeiderne
Grorud	Øst	Speiderhus/lokale til Kalbakken speidergruppe	Kretskontoret Oslospeiderne
Østernsjø	Sør	Speiderhus/lokale til Bøler speidergruppe	Kretskontoret Oslospeiderne
Nordre Aker	Nord/vest	Speiderhus/lokale til Tåsen speidergruppe	Kretskontoret Oslospeiderne
Vestre Aker	Nord/vest	Speiderhus/lokale til Røa speidergruppe	Kretskontoret Oslospeiderne
Nordre Aker	Nord/vest	Speiderlokaler	Tåsen speidergruppe

DNT Oslo og Omegn meldt inn behov for støtte til leie av Friluftshuset inkl. kajakkager, på Sørenga. Naturvernforbundet har ønske om å etablere et nybygg på Søndre Sandås (Sognsvann) for informasjonsarbeid og foreningsvirksomhet.

Frivillighetens behov for lokaler til aktivitet og organisasjonsvirksomhet bør kartlegges og vurderes nærmere. Det bør undersøkes hvordan kommunen kan imøtekomme frivillighetens behov for lokaler på en god måte. Samlokalisering bør vurderes fordi det vil kunne bidra til sterkere fagmiljø, samhandling på tvers, økt aktivitet og bedre utnytting av areal.

5.2.11 Oppsummering prioriterte byomfattende tiltak

Prioriterte byomfattende tiltak for friluftslivet i Oslo i perioden 2021-2030

Byomfattende
<ul style="list-style-type: none"> • Skilte, merke og informere om friluftsliv • Utrede behov og muligheter for utstyrsutlån • Utarbeide plan for systematisk registrering og oppfølging av ulovligheter etter friluftsløven (i byggesonen, i Marka og på øyene) • Utarbeide strategi og tiltaksplan for universelt utformet friluftslivstilbud • Universell utforming: oppgradere friluftslivsanlegg og arealer • Etablere tverretatlige prosjekter for sikring av areal til park/friområde og turvei • Utarbeide strategi for sikring av friluftslivsareal og anlegg

- Sikre areal til friluftsliv og friluftsanlegg (inkl. friluftssenter og utstyrsutlån), deriblant:
 - Friluftssenter inkl. utstyrsutlån i Bydel Gamle Oslo (FRIGO)
- Vurdere mulighet for plassering av frivilliglokaler i byggesonen

5.3 Friluftsliv i byggesonen

Muligheter for utøvelse av friluftsliv i nærheten av der folk bor er viktig for å stimulere til fysisk aktivitet i hverdagen. Tilrettelegging av områder for lek, tur og trening i byområder gir samtidig mulighet for sosiale fellesskap. Friluftslivsområdene i byen, som parker, friområder, badestrender og grønne korridorer med turveier og vassdrag, har derfor stor betydning i et folkehelseperspektiv.

Midlertidige aktiviteter/tiltak kan være en effektiv måte å variere kvalitet, bruk og opplevelse på i byrommet. Dette kan for eksempel være aktivitetstiltak langs Havnepromenaden og sommerprosjekt i Vaterlandsparken. Det bør tilrettelegges for samarbeid mellom kommune, bydeler, frivillige og kommersielle aktører i større grad slik at midlertidige aktiviteter/tiltak enklere kan realiseres.

I nærmiljøet kan grønne områder som ikke har stor grad av tilrettelegging også ha stor verdi for friluftslivet⁵⁴. I det videre arbeidet med å styrke innbyggernes mulighet for friluftsliv i byggesonen bør altså både opparbeidede og «naturlige» områder inngå. Oversikt over ulike typer områder, og tilgjengelighet til disse, er derfor sentralt.

Friluftsliv i byggesonen er et viktig satsingsområde fremover. Tilrettelegging for økt friluftsliv, både i form av anlagte områder (parker, apparater, benker osv.) og bevaring av naturområder (til tur, bading osv.) vil øke muligheten for at befolkningen kan være fysisk aktiv og for sosialt samvær. Til sammen vil dette bidra til å øke befolkningens helse og livskvalitet.

Feltet har mange grenseflater og må ses opp mot flere andre satsinger. Noen eksempler er kommunens folkehelseplan, turveistrategien, handlingsplan for en aldersvennlig by og handlingsprogrammet for økt byliv i Oslo sentrum.

I byggesonen fokuseres det på innsatsområdene «*Utvikling av et sammenhengende turveinett i attraktive grøntområder*» og «*Rehabilitering og oppgradering av eksisterende friluftslivsområder og -anlegg*».

⁵⁴ Meld. St. 18 (2015-2016): 40

Status, behov og utfordringer

Befolkningsvekst og fortetting medfører både behov for nye friluftsområder og økt bruk av og medfølgende slitasje på, de eksisterende områdene i byggesonen. Det er behov for å styrke tilretteleggingen for folk i alle aldre, og for personer med funksjonsnedsettelse. Når det gjelder opprettholdelse og vedlikehold er tåleevnen til hver park nært knyttet til utforming, materialbruk, kvalitet og konstruksjon. For at parkene og friområdene skal oppleves som attraktive og egnet for urbant friluftsliv for alle, må kvaliteten på områdene ivaretas løpende⁵⁵.

Det er flere pågående prosjekter i Oslo som har betydning for det bynære friluftslivet. Den grønne ringen, som er en del av handlingsprogrammet for byutvikling i Hovinbyen, skal legge til rette for en 6,5 km lang turvei i Hovinbyen. Som en følge av handlingsprogrammet til Havnepromenaden jobbes det med mulighetsstudier for utvikling av Frognerstranda, samt utvikling av permanent skilt- og trasémerking. I henhold til gjeldende byrådsplattform skal det også utredes opprettelse av Ljanselva miljøpark og lages en handlingsplan for realisering av Alnaelva miljøpark. Østensjøvannet miljøpark og de andre miljøparkene vil ivaretas i egne handlings/forvaltningsplaner.

Det er også behov for enklere tiltak som utsetting av flere benker og etablering og eller oppgradering av toaletter i parker og friområder. Se delkapittel 5.2.10 for mer info om behov for sikring av areal til friluftsliv og anlegg.

5.3.1 Urbant friluftsliv i parker og friområder

I dette kapittelet omtales primært behovet for tilrettelegging i Bymiljøetatens forvaltede parker og friområder. Behovet for tilrettelegging i parker og friområder som forvaltes av bydelene, staten eller private aktører er i liten grad omtalt her. Ideelt sett bør det gjøres en helhetlig gjennomgang av investeringsbehovet i parker og friområder, uavhengig av forvaltningsinstans. Under vil status, behov og utfordringer utdypes. Til slutt i kapittelet presenteres foreslåtte prioriterte tiltak i planperioden. Se også 0 for mer informasjon om parkbehov og sikring av areal til park og friområder.

Status, behov og utfordringer

Byens parker og friområder er viktige lavterskeltilbud for egenorganiserte tur- og utendørsaktiviteter. De er også svært viktige som sosiale møteplasser. Det er om lag 780 parker og friområder i Oslo. Disse varierer i størrelse fra de største, som Frognerparken på 140 000m², til de minste ned i 10-15m². Parkene og friområdene

⁵⁵ Kommuneplanen «Oslo mot 2030» inneholder juridisk bindende plankart og temakart. Hvilke områder kommunen har utfordringer med dekningsgrad kan leses ut av temakart T7 blågrønn struktur (KP 2015), <https://od2.pbe.oslo.kommune.no/kart/?mode=kommuneplan#598757,6643771,7>

forvaltes av kommunen sentralt og av bydelene⁵⁶. I tillegg er det enkelte større parker, som for eksempel Slottsparken, som forvaltes av staten eller andre aktører. Det er også enkelte større private parker som til dels er allment tilgjengelig, for eksempel Hydroparken på Frogner.

Byens parker og friområder er tilrettelagt i varierende grad. Vi har parker med stor grad av tilrettelegging til friområder med naturlig vegetasjon, og er gruppert i kategorier fra A til D (se Figur 63, samt vedlegg 5). A-parker har størst grad av tilrettelegging, flest tilbud og skal tåle intensiv bruk. D-parker har liten grad av tilrettelegging og ingen tilrettelagte tilbud, men kan likevel være viktige for aktivitet, eksempelvis hundremeterskoger. Besøkstellere ble satt opp i utvalgte anlegg i 2019 for å måle faktisk antall besøkende. Med disse tallene kan man blant annet prioritere tiltak i de mest besøkte områdene, velge riktige tiltak med hensyn til antall besøkende og planlegge vedlikeholdsbehov. Arbeidet med å kartlegge antall besøkende bør fortsette slik at kommunen har et godt kunnskapsgrunnlag for prioritering av rehabiliterings- og investeringstiltak.

Figur 63 Kategorier for parkstandard, eksempler

			
A-park	B-park	C-park	D-park
Eksempel: Frognerparken	Eksempel: Bjerkedalen	Eksempel: Svartdalsparken	Eksempel: Et skogholt

Mindre aktivitetsanlegg og lekeplasser

Parkene og friområdene i byen er i varierende grad tilrettelagt for konkrete aktiviteter, og de tiltrekker seg forskjellige målgrupper. Eksempler er friområder for hund, lekeplasser, og mindre aktivitetsanlegg (Tabell 29).

⁵⁶ 521 parker/friområder forvaltes av kommunen sentralt, og 262 parker/friområder forvaltes av bydelene

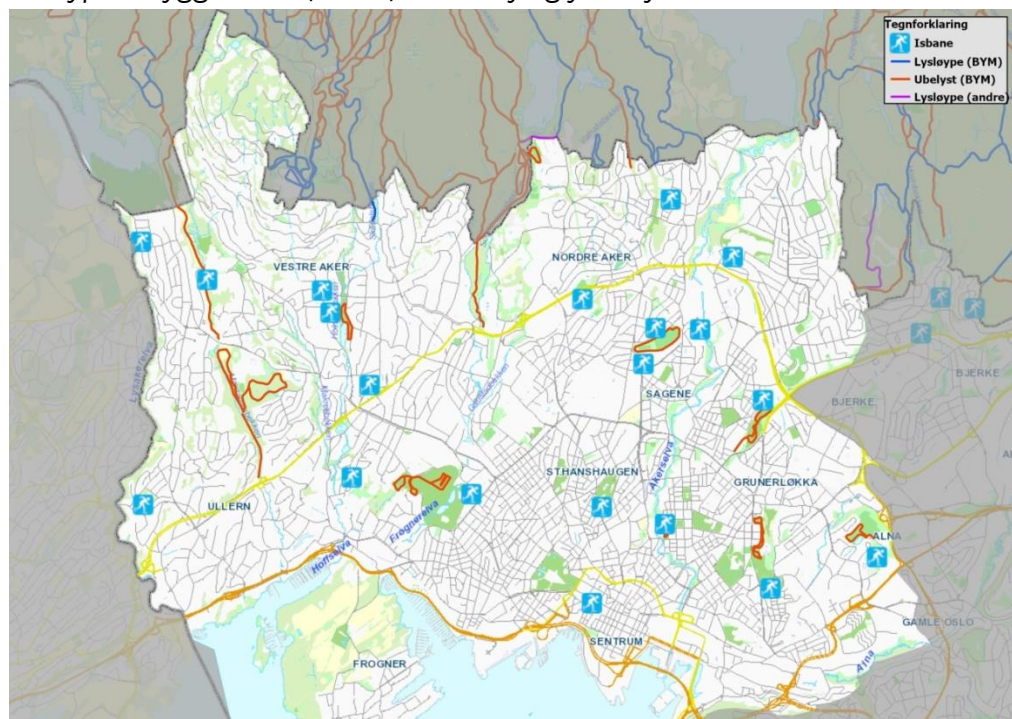
Tabell 29 Mindre aktivitetsanlegg i parker og friområder

Type anlegg	Antall lokaliteter
Utendørs treningsapparater	14
Parkour	5
Streetbasketbane/basket	9
Ballbinge	2
Naturisbane	11
Sandvolleyballbane	5
Hinderløype	2
Sjakk	2
Petanque	1
Klatrekuber	1
Klatrevegg	3
Skateanlegg	1 (2 ramper)

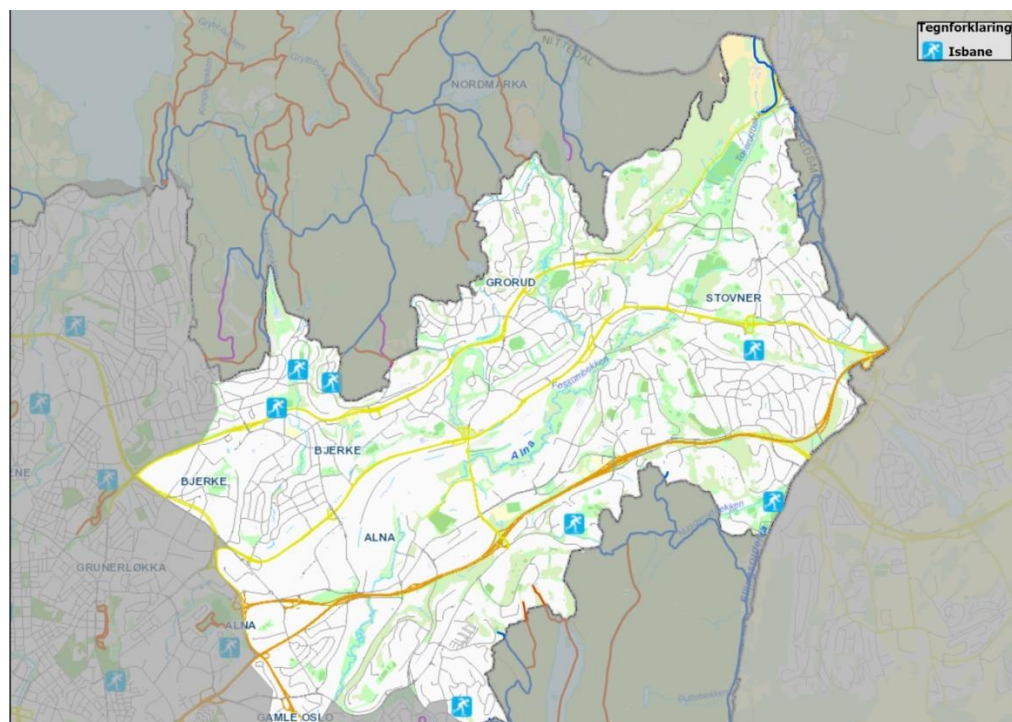
I Byrådsplattformen er det et uttalt ønske om at alle skal ha tilgang til gode grøntarealer og rekreasjonsområder i sitt nærmiljø. Kommunen har de siste årene etablert noen aktivitetsløyper og parkouranlegg, samt istandsatt enkelte lekeplasser, som har fått økt bruk. Det er i flere park- og friområder behov for å utrede behov og mulighet for tilrettelegging for friluftsliv, fysisk aktivitet og idrett. I Bydel Grünerløkka er det for eksempel behov for å utrede muligheten for å knytte sammen Botanisk hage og Tøyenparken til et sammenhengende parkdrag, samt undersøke behov for etablering av mindre aktivitetsanlegg i utvikling av arealene. Leke- og aktivitetsanlegg i parkene og friområdene i Oslo skal kartlegges i perioden for å identifisere behov for rehabiliteringer, oppgraderinger og nyinvesteringer. I vintersesongen har Oslo kommune ved anledning preparert skiløyper i enkelte parker og friområder i byggesonen, samt tilrettelagt for kunstisbaner og naturisbaner der det er mulig.

Figur 64, 65 og 66 viser hvor det tilrettelegges for vinteraktivitet i byggesonen. Til sammen skal byens parker og friområder gi gode opplevelseskvaliteter og fremstå som attraktive ved å invitere til aktivitet og opphold i grønne omgivelser i alle sesonger.

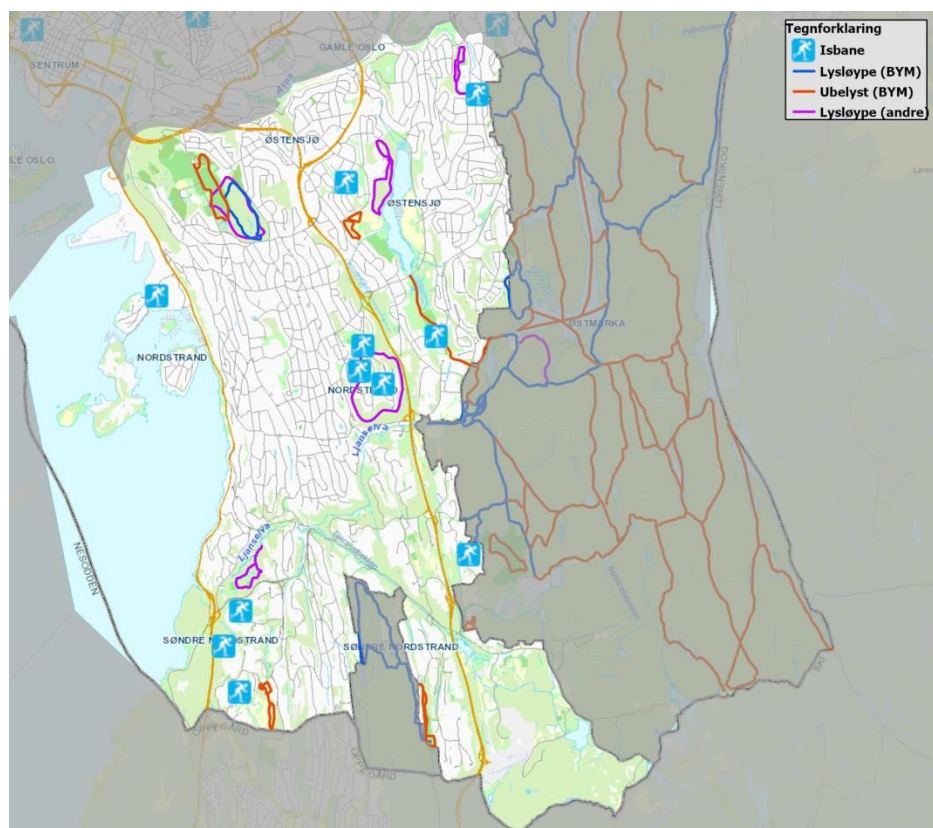
Figur 64 Kart over tilrettelegging for offentlige isbaner (naturis og kunstis) og preparering av skiløyper i byggesonen (vinter) i indre by og ytre by vest

Figur 65 Kart over tilrettelegging for offentlige isbaner (naturis og kunstis) i byggesonen (vinter) i ytre øst

Figur 66 Kart over tilrettelegging for offentlige isbaner (naturis og kunstis) og preparering av skiløyper i byggesonen (vinter) i sør

Badeplasser (ekskludert strandsonen og Marka)

I Oslo kommunes brukerundersøkelse fra 2019 oppga over halvparten av de spurte at de hadde benyttet seg av byens badevann, strender og sjøbad i løpet av de siste 12 månedene. I byggesonen er det for eksempel tilrettelagt for bading ved Stensrudtjern og Årvolldammen. I en by som stadig fortettes, og har mulighet, er det betydningsfullt med bademuligheter i nærmiljøet. Badeplassene fungerer også som sosiale møteplasser. Det gjennomføres en mulighetsstudie på Myraløkka i 2020 hvor det undersøkes muligheter for tilrettelegging for bading. Videre er det behov for å utvikle områdene ved badeplassen på Stensrudtjern. Det er også behov for å rehabilitere Svarttjern. Rehabilitering av Svarttjern er avhengig av finansiering gjennom Groruddalssatsingen.

Friområder/dressurområder for hund i byggesonen og Marka

Det finnes ti friområder (dressurområder) for hund i Oslo (Tabell 30). Her kan hunder løpe fritt uavhengig av båndtvangsbestemmelser i Oslo. Områdene er i utgangspunktet ikke gjerdet inn. Det er behov for flere friområder for hund. Basert på innspill fra

bydeler, borettslag/sameier, velforeninger og øvrig publikum vurderes nye lokaliteter. Behovet ser ut til å være størst i indre by og i deler av Groruddalen.

Tabell 30 Friområder (dressurområder) for hund i Oslo kommune

Friområder (dressurområder) for hund
Styggedalen, Bogstad
Hundejordet, Frognerparken
Grefsenkollveien
Vest for Isdammen på Årvoll
Nuggerud P-plass, Ellingsrud
Lille Wembley, Haugerud
Skraperudtjern
Hallagerjordet, Ljan
Jomfrubråtveien, Ekeberg
Ola Narr, Tøyen

Det er gjennomført et pilotprosjekt med inngjerding av et eksisterende dressurområde i Søndre Nordstrand. Erfaringene med dette prosjektet er positive, og brukerne er godt fornøyd. Det er derfor planer om å utvide dette prosjektet med ett eller to områder til, gjerne nedlagte barneparker i boligbebyggelsen. På bakgrunn av erfaringer fra brukere, naboer og andre berørte vil det bli vurdert om også andre friområder for hund skal gjerdes inn.

Det er videre behov for å finne et erstatningsareal for grøntområdet ved Politihuset (langs Åkebergveien) som har fungert som lufteområde for hund, men som forsvinner ved etablering av sykkelfelt og utvidet fortau i Åkebergveien. Kommunen vurderer et areal i Bydel Gamle Oslo på omtrent 1 mål, som mulig erstatning. Arealet som vurderes ligger rett sør for krysset St. Halvards gate/Schweigaards gate (gnr/bnr 999/823 og 232/138). Området er eid av Oslo kommune og regulert til friareal.

Det har i tidligere behovsplaner ligget ved et vedlegg med en liste over mulige hundelufteområder. Basert på innspillene som har kommet inn til behovsplanen er det behov for å oppdatere og videreutvikle denne listen. Et sammendrag av innspillene er vedlagt som erstatning (se vedlegg 3).

På bakgrunn av erfaringer så langt og innspillene som har kommet til behovsplanen vil det vurderes muligheter for etablering av nye hundelufteområder.

Annen tilrettelegging

Bedre sanitærforhold i parker og friområder er vesentlig for alle brukergrupper og er etterspurt fra publikum. Dagens situasjon er ikke tilfredsstillende da det i stor grad benyttes innleide transportable toaletter og utedoer, også på flere av de mest sentrale grøntområdene og badeplassene. Det bør etableres flere toaletter i byens parker og friområder. Det bør i denne sammenheng vurderes sambruk med øvrig aktivitet i aktuelle områder, for eksempel i tilknytning til idrettsanlegg og arenaer for større arrangementer.

Belysning kan gi økt opplevd trygghet og sikkerhet, samt sikre at friluftslivsområder blir brukt også på kveldstid. Belysningsanlegg med god styring kan tilpasses årstid og områdenes bruk, slik at et anlegg kan gi lys til flere aktiviteter. For eksempel kan ballek og kveldsturer i et parkområde, eller langs en turvei, få riktig belysning fra samme installasjon både sommer og vinter.

Kommunen mottar en del henvendelser fra publikum om husstander som har tatt seg til rette på offentlige friområder og i Marka. Ulovlige tiltak privatiserer og beslaglegger friområder og reduserer bruksverdien. Omfanget er ikke registrert i detalj, men antas å være betydelig. Det dreier seg ofte om utvidelse av hager og parkering. Konsekvensene av slike ulovlige tiltak er at friområdene minker i areal og brukskvalitet. Ulovlighetene undergraver tilrettelegging for allmennheten. Boligfortetting og økende folketall gjør friområdene stadig viktigere. I framtiden vil verdien av hver kvadratmeter bare øke. Det er behov for at kommunen iverksetter et tverretatlig prosjekt for systematisk å registrere og bringe ulovligheter til opphør slik at friområdene blir tilgjengelige og kan brukes til det beste for allmennheten.

Prioriterte tiltak urbant friluftsliv i parker og friområder i perioden 2021-2030

Parker og friområder

Utrede, rehabilitere, oppgradere og etablere parker og friområder, deriblant:

- Bydel Gamle Oslo: Konows gt. 40: mulighetsstudie/KVU for aktivitetspark
- Bydel Alna: Lille Wembley: forprosjektene og gjennomføre oppgradering av friområdet, inkl. nyinvestering i bl.a. leke- og aktivitetsanlegg
- Bydel Grünerløkka: Botanisk hage til Tøyenparken: utrede tilrettelegging for friluftsliv, fysisk aktivitet og idrett
- Bydel Vestre Aker: Voksenjordet: utrede tilrettelegging for friluftsliv, fysisk aktivitet og idrett

Rehabiliterer, oppgradere og etablere toaletter i parker og friområder, deriblant:

- Bydel Nordre Aker: Frysja: etablere toalett
- Bydel Grünerløkka: Nedre Foss: etablere toalett
- Bydel Grünerløkka: Tøyenparken: etablere toalett

<ul style="list-style-type: none"> • Etablere toaletter i tilknytning til turveier • Etablere toaletter i parker med A- og B-standard
<p>Gjennomføre belysningstiltak i parker og friområder, deriblant:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bydel Bjerke: Veitvetparken • Bydel Frogner: Frognerparken • Bydel Sagene: Torshovdalen • Bydel Grünerløkka og Bydel Sagene: Akerselva mellom Kubaparken og Nydalen • Bydel Stovner: Vestli (langs Tokerudbekken)
<p>Leke- og aktivitetsanlegg</p>
<p>Utrede, rehabilitere, oppgradere og etablere leke- og aktivitetsanlegg, blant annet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bydel Sagene: Torshovdalen: forprosjekt for økt aktivitet i Torshovdalen • Bydel Grünerløkka: Grünerløkka ballbinge: rehabilitere basketballbanen • Bydel Gamle Oslo: Olafiagangen: tilrettelegge for aktivitet
<p>Badeanlegg</p>
<p>Rehabiliterer, oppgradere og etablere badeanlegg, deriblant:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bydel Sagene: Myraløkka (ved Akerselva): forprosjekt for ny bade plass • Bydel Søndre Nordstrand: Stensrudtjern: utvikle området og oppgradere toalettene ved badeplassen • Bydel Grorud: Svarttjern: rehabilitere
<p>Friområder for hund</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Etablere 10 nye friområder (dressurområder) for hund • Bydel Gamle Oslo: Erstatte hundelufteområde (området ved politihuset i Åkebergveien)

5.3.2 Turveier i byggesonen

Turveier og turstier i byggesonen gir, på samme måte som parkene og friområdene, muligheter for lavterskel, egenorganisert friluftslivsaktivitet i gangavstand fra byens boligområder. Visjonen i *Turveistrategien* er sammenhengende turveier i et helhetlig blågrønt nettverk som binder byen sammen. Målet er at Oslo skal ha et ferdig utbygd turveinett i god stand innen 2030. Siden den første turveiplanen i 1948 har det overordnede målet vært at hovedturveinettet skal følge elver og bekker i grønne omgivelser fra sentrum og ut til Marka. Kyststien og turveiene/turstiene på øyene inngår også i turveistrategien, men er omtalt i egne delkapitler i behovsplanen.

Nye turveistrekninger er nødvendige for å skape større sammenheng i turveinettet og for å øke befolkningens tilgjengelighet til attraktive turområder. Ved å realisere manglende turveiforbindelser og etablere nye strekninger vil flere få tilgang til et turveinett med mulighet for både korte og lengre turer i naturomgivelser. I en del områder kan det være behov for å legge om eksisterende turveitraseer eller opparbeide nye som følge av pågående byutvikling.

For å få flere til å ferdes til fots er det viktig å utvikle attraktive omgivelser med utgangspunkt i turgåeres forutsetninger og behov. Det innebærer blant annet å utvikle et sammenhengende turveinett med vekt på framkommelighet, sikkerhet, attraktivitet og universell utforming. Turveiene skal gi gode og varierte opplevelser i grønne omgivelser. Eksisterende naturkvaliteter skal bevares og videreutvikles i alle nye turveiltak. Valg av standard, når det gjelder type underlag, bredde og belysning, vil variere for ulike turveistrekninger, basert på naturverdier, landskapskvaliteter og andre lokalgeografiske forhold. Noen strekninger vil være mulig å etablere med 2-3 meters bredde, mens andre må etableres som smale stier eller tråkk. Turveikvaliteter som universell utforming og framkommelighet, må balanseres mot naturverdier, landskapskvaliteter og kulturminner.

Noen av strekningene går gjennom naturområder, andre gjennom parker og langs elver, og atter andre er attraktive urbane gangforbindelser. Turveiene som utfartsåre til fjorden eller ut i Marka er fremdeles av stor verdi, samtidig som viktigheten av å gå på tur i byen har økt i takt med at byen har vokst. Turveier i tilknytning til boligområder er derfor viktige for nærfriluftslivet. Dette har særlig kommet til uttrykk under koronautbruddet våren 2020 hvor turveiene i byggesonen har blitt brukt i mye større grad enn normalt.

Status, behov og utfordringer

Hovedturveinettet er i dag beskrevet i kommuneplanens arealdel⁵⁷ og i Bymiljøetatens *Turveistrategi* fra 2016. Oppgradering av hovedturveinettet er en viktig oppgave i forbindelse med realisering av ny arealdel i kommuneplanen. Oslo kommune har nylig revidert kartlaget for hovedturveinettet i byggesonen, inkludert kyststi og Havnepromenaden. I kartlaget er det blant annet lagt inn planlagte turveiforbindelser som det vil ta lang tid å få realisert. Det gjelder ikke minst deler av Den grønne ringen i Hovinbyen.

Lokale føringer om arealutvikling gir premisser for en mer kompakt byutvikling. Det resulterer i flere kortere reiser, som gjør gange konkurransedyktig mot bil og kollektivtrafikk. Nasjonale og lokale forventninger om et samfunn som ikke bidrar til utslipp av klimagasser er viktige premisser for arbeidet med turveier slik at alle grupper i befolkningen skal få tilgang til kortreiste natur- og friluftslivsopplevelser.

Byutviklingen innebærer at det i en del områder er behov for å etablere nye turveitraseer eller legge om eksisterende. Turveier er en sentral del av byutviklingen, ikke minst i arbeidet med planprogram, veiledende plan for offentlig rom (VPOR) og

⁵⁷ Oslo kommune (2015)

områderegulering. Kartlegging, oppgradering og utvikling av turveier i byggesonen må ses i sammenheng med pågående planarbeid/byutviklingsprosjekter.

Det gjenstår å etablere anslagsvis 80 km med turveier for å få realisert målet om et sammenhengende hovedturveinett i byggesonen innen år 2030. En av utfordringene med å få etablert et sammenhengende hovedturveinett, er å etablere forbindelser over større veier, t-bane- eller jernbanelinjer. Fjerning av slike barrierer er kostnadskreven, men bør prioriteres for å bidra til bedre forbindelser for gående og syklende på lang sikt. En annen stor utfordring er sikring av turveiareal gjennom blant annet regulering og erverv av eiendom. Det skal derfor etableres et eget prosjekt i kommunen som har til hensikt å få sikret areal til byens hovedturveinett.

På kort sikt vil det prioriteres å etablere manglende turveistrekninger som er enklere å gjennomføre og som ikke ivaretas i andre pågående planer. Det legges vekt på å realisere manglende strekninger langs elver, bekker og andre grøntområder som kan gi attraktive turopplevelser. I tillegg til etablering av nye turveistrekninger, er det også behov for rehabilitering av en rekke av de eksisterende turveiene og turstiene i byggesonen, samt et stort behov for skilting, merking og andre informasjonstiltak som for friluftslivet generelt.

Hovedturveier i Oslo vest

Hovedturveiene i Oslo vest følger i stor grad eksisterende elver og bekker; Lysakerelva, Mærradalsbekken, Makrellbekken, Holmenbekken og Hoffselva. Kyststien Lysaker – Frognerkilen er også en del av hovedturveinettet i vest. I Frognerkilen møter kyststien Havnepromenaden.

Mellom Ring 3 og fjorden er det manglende turveiforbindelser, inkludert flere store barrierer, særlig langs Hoffselva og Mærradalsbekken, og ved Sjølyst. Det er også behov for utbedringer av turveien langs Lysakerelva. Det er vedtatt ny reguleringsplan for kyststi mellom Vækerø og Frognerkilen, men selve etableringen av kyststien i tråd med reguleringen gjenstår.

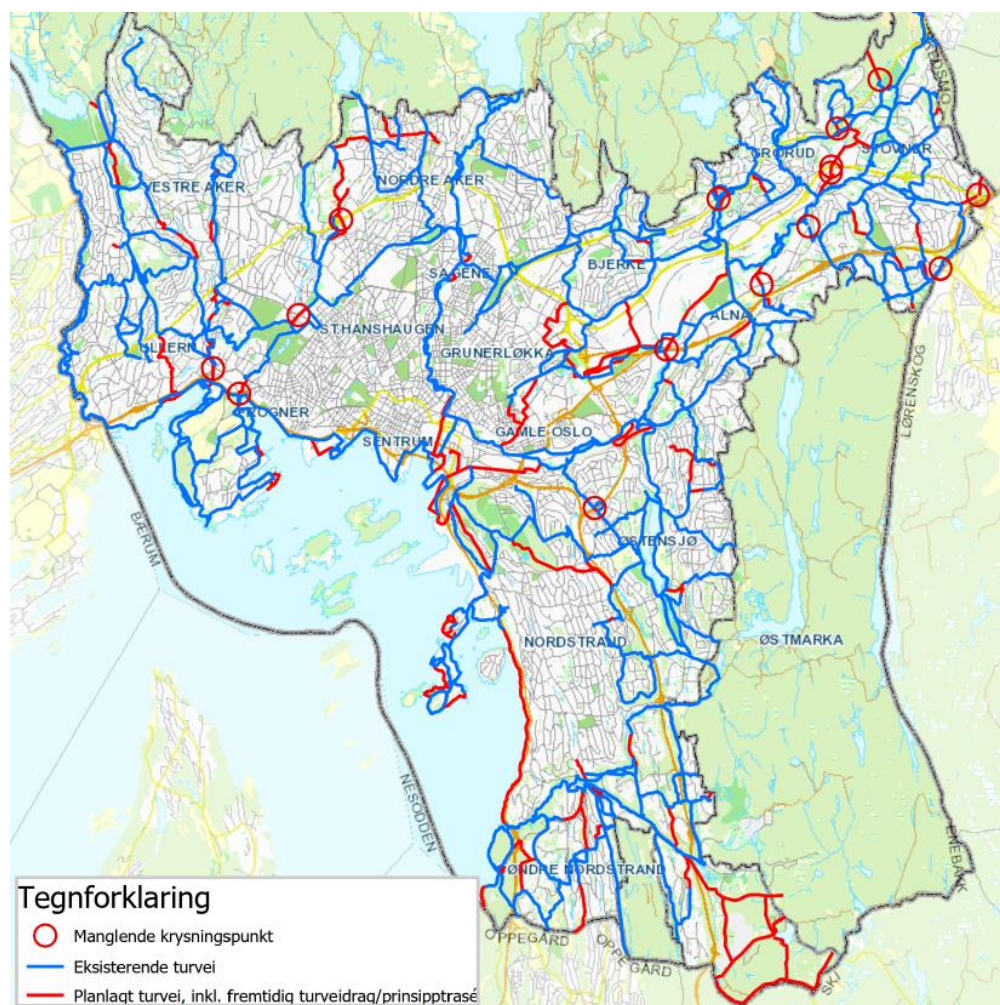
Hovedturveier i Oslo sentrum og Oslo nord

Hovedturveiene i sentrum og i nord går i nord-sør-retning og starter ved Sognsvann og Maridalen (langs Akerselva). I tillegg går det en øst-vest-trasé mellom Grefsenkollen og Brekke.

Det er behov for å anlegge ny turvei langs planlagt gjenåpning av Gaustadbekken, deriblant etablering av overgang over Ring 3. På turveiene langs Akerselva og Alnaelva er det behov for å fjerne ferdselsbarrierer og skape forbindelser til fjorden. Videre er

det behov for å koble sammen turveinettet bedre i Økernområdet og sikre gode turveier i forbindelse med utviklingen av Hovinbyen. Den grønne ringen i Hovinbyen er lagt inn i det oppdaterte kartlaget for hovedturveinettet.

Figur 67 Kart over eksisterende og planlagte strekninger i hovedturveinettet (Kart: Bymiljøetaten)

Hovedturveier i Oslo øst

Turveiene i øst går både langs Alna og i nord-sør-retning på tvers av Groruddalen. I forbindelse med Groruddalssatsingen er det gjennomført mange turveiltak i dette området, særlig langs Alnaelva.

Fortsatt er det mange barrierer i Groruddalen, slik som motorveier, t-bane og jernbane. Det er derfor behov for å legge til rette for sikker kryssing, blant annet ved å etablere overganger over Trondheimsveien fra Bredtvet til Rødtvet og over Østre Aker vei. Det

er også behov for etablering av manglende og rehabilitering av eksisterende strekninger langs Alnaelva, samt etablering av turveier som gir bedre forbindelser på tvers av dalen.

Hovedturveier i Oslo sør

Turveiene i sør går fra sentrum og sørøstover; inn i Østmarka eller langs Ljanselva. I tillegg er det kyststi og turveier langs Ekebergåsen.

Målet om en sammenhengende kyststi langs Oslofjorden utgjør en stor andel av manglende turveinett i Oslo sør. Denne strekningen er særlig utfordrende, og krever blant annet sikring av arealer for å kunne fullføres. Det er særlig behov for å koble sammen turveier og utbedre strekninger inn mot Marka i Bydel Søndre Nordstrand, og etablere manglende lenker langs Ljanselva. I Oslo sør er det også foreslått nye turveier ved Gjersrud og Stensrud med tanke på framtidig utvikling av dette området.

Rehabilitering av turveier

Slitasje og klimaendringer i form av økt nedbør medfører behov for å gjøre dreneringstiltak og annen rehabilitering av flere eksisterende turveistrekninger. Det er også behov for å gjennomføre fremkommelighetstiltak for å fjerne barrierer på eksisterende turveier. Det skal arbeides målrettet med rehabilitering og oppgradering av turveier i hovedturveinettet. For å oppnå målet om et hovedturveinett i god stand innen 2030, må det vesentlige oppgraderinger til.

Prioriterte tiltak hovedturvei i perioden 2021-2030

Turveier
Sikring av turveiarealer (Oslo)
Utrede og etablere manglende turveiforbindelser i byggesonen, deriblant: <ul style="list-style-type: none"> • Vest: strekninger langs Hoffselva og Makrellbekken • Øst: strekninger langs Alnaelva, samt på Kalbakken, Karihaugen og Ellingsrud • Sør: strekninger mellom Hauketo og Rosenholm, langs Ljanselva, og på Trasop
Rehabiliterer turveier, deriblant; <ul style="list-style-type: none"> • Diverse turveistrekninger i Byområde sør • Turveier i St. Hanshaugen park
Gjennomføre fremkommelighetstiltak langs etablerte turveier

5.3.3 Kyststier

Kyststien langs fjorden fra Lysaker til Ljansbruket er en sentral del av hovedturveinettet i byggesonen. Det har i mange år vært jobbet med å realisere en sammenhengende kyststi langs fjorden, men det gjenstår flere strekninger for å fullføre dette arbeidet.

På strekningen Frognerkilen i vest til Alnas utløp i øst sammenfaller kyststien med Havnepromenaden. Havnepromenaden skal skape en gjennomgående rekreativ sone langs fjorden og invitere til opphold og aktivitet, både til lands og til vanns. Tiltak langs Havnepromenaden er blant de prioriterte tiltakene i perioden 2021-2030.

Det er behov for en forsterket innsats for å nå målet om en sammenhengende kyststi, ikke minst fordi det er nødvending med erverv for å kunne realisere vedtatte planer om nye kyststistrekninger (se delkapittel 5.3.2 en nærmere beskrivelse av status og behov knyttet til hovedturveinettet som kyststiene er en del av).

Prioriterte tiltak for kyststier i perioden 2021-2030

Kyststier
Utrede og etablere manglende kyststiforbindelser, deriblant; <ul style="list-style-type: none"> • Bydel Frogner: Bygdøy, inkl. forbindelsen Dronningen – Dronninghavnveien • Bydel Ullern: Bestumkilens vestsida • Oslo sør: Bekkelaget (Nordre Follo kommune)
Gjennomføre tiltak som en del av Havnepromenadeprogrammet
Havnepromenaden: forprosjektene permanent skilting og trasémerking

5.3.4 Vassdrag

Oslo har 10 hovedvassdrag med sideløp (Tabell 31) som renner gjennom byggesonen med grøntområder, boligområder og næringsområder. De blågrønne årene binder Marka og Oslofjorden sammen gjennom byen, og de ligger ofte i tilknytning til hovedturveiene i byggesonen (se kapittel 5.3.2). For det urbane friluftslivet er gjenåpning av bekker som er koblet opp mot turveiene et svært viktig tiltak. Langs bekker og elver er det i tillegg viktig å etablere andre aktivitetsskapende elementer, sosiale møteplasser, utsiktspunkter, samt tilrettelegge for fiske. Åpning av elve- og bekkestrekninger kan videre bidra til å styrke landskaps- og naturopplevelsen til byens befolkning, og slike prosjekter har store positive effekter for miljø og biologisk mangfold. Det er fortsatt behov for å prioritere gjenåpning av vassdrag i Oslo og tilrettelegge for turveier og grøntområder i tilknytning til nye bekkeåpningsprosjekter. I hovedsak finansieres bekkeåpningsprosjekter gjennom rekkefølgebestemmelser og utbyggingsavtaler, mens utredninger i hovedsak finansieres av kommunen. Tabell 32 gir en oversikt over pågående og gjennomførte vassdragsprosjekter i Oslo kommune.

Kommunen opplever en økende interesse for fiske i byens vassdrag, og det gjennomføres ulike tiltak for å utbedre vandringshindre for fisk. Der fisket ikke reguleres gjennom fiskekort eller forbudssoner, reguleres det i byvassdragene gjennom Forskrift 6. august 1990 nr. 697 for innlandsfiske, Oslo og Akershus.

Tabell 31: Hovedvassdrag i Oslo

Hovedvassdrag i Oslo
Lysakerelva
Mærradalsbekken
Hoffselva/Holmenbekken
Frognerelva/Sognsvannbekken
Akerselva
Hovinbekken
Alnaelva
Ellingsrudelva
Ljanselva
Gjersjøelva

Tabell 32: Vassdragsprosjekter – pågående og gjennomførte

Gjenåpningsprosjekter - planlagte og under gjennomføring	Status
Mærradalsbekken Hovseterdalen	Forprosjekt gjennomføres – planlagt ferdig 2022
Frognerelva Gaustadbekken ved Livsvitenskapsbygget	Under gjennomføring – ferdig 2023
Hovinbekken Klosterenga park	Under gjennomføring – ferdig 2021
Hovinbekken Jordal	Under gjennomføring – ferdig 2020
Hovinbekken Lillebergbekken Ensjø	Under gjennomføring – ferdig 2020
Alna Lindebergbekken	Under gjennomføring – ferdig 2020
Alna Bakåsbekken Furuset	Utredet – gjennomføres 2023
Gjenåpningsprosjekter - utredet/ utredes	Status
Hoffselva Stasjonsveien	Teknisk mulighetsstudie 2017
Frognerelva nedre del til fjord	Teknisk mulighetsstudie 2016
Hovinbekken Årvolldammen med bekker fra Marka	Konseptvalgutredning 2017
Hovinbekken Nordalveien	Forprosjekt 2016
Hovinbekken gjennom Økern	Teknisk mulighetsstudie 2018
Alna øvre del av Kværnerbyen	Teknisk mulighetsstudie 2013/ 2017
Alna ved Grorud stasjon	Teknisk mulighetsstudie 2017
Alna Tokerudbekken over Rommensletta	Konseptvalgutredning 2019
Alna Bølerbekken	Utredes 2019/ 2020

Utbedringstiltak i vassdrag	Status
Utbedring av vandringshindre	Pågående
Sørkedalselva (Habitattiltak ved to strekninger i Sørkedalselva)	Utføres 2020
Akerselva (Fisketrapp ved Grønvoldsterskelen)	Utført høsten 2019

Prioriterte tiltak for vassdrag i perioden 2021-2030

Vassdrag
Utrede bekkeåpninger
Sørkedalselva: tilrettelegge for fiske
Gjennomføre habitatsforbedrende tiltak for fisk på følgende steder: <ul style="list-style-type: none"> • Bydel Ullern: Lysakerelva (Fåbru-/Granfossen til Lysaker mølle) • Bydel Grünerløkka: Akerselva (Blå til Vaterlandsbru) • Bydel Nordre Aker: Akerselva (Brekkedammen og Grønvoldsterskelen) • Bydel Nordstrand: Ljanselva (E18 kulvert til Sloreåsen alpinbakke, og ved Ljabru)

5.4 Friluftsliv på fjorden, på øyene og i strandsonen

Status, behov og utfordringer

Fjorden og øyene gir mange muligheter for naturopplevelse og friluftslivsaktiviteter. Oslo kommune ønsker å bedre tilgjengeligheten til fjorden, samtidig som det er viktig å ta vare på friluftslivsinteresser og naturverdier. Det er et ønske at kvaliteten på friluftslivsområdene knyttet til fjorden, øyene og strandsonen skal heves og at fjorden skal tas enda mer i bruk til friluftsliv og rekreasjon⁵⁸. Turveier og kyststier omtales i kapittel 5.3.2 og 5.3.3.

Det er gjennomført betydelige tiltak og oppgraderinger på øyene og i strandsonen på fastlandet de siste årene. Det er etablert en havnepromenade som ferdig utbygd skal strekke seg fra innerst i Frognerkilen til Kongshavn. Den tverretatlige utredningen «Aktiv vannflate» var på høring våren 2020, og ble oversendt politisk behandling andre kvartal 2020. Utredningen så blant annet på mulighetene for å øke aktiv bruk av fjorden på en sikker måte (jf. Tabell 33). Muligheten for etablering av et flytende sjøbad inngikk i utredningen.

Sørenga sjøbad, som ble overtatt av kommunen i 2015, har på kort tid blitt et svært populært badested sommerstid og et mye besøkt turmål hele året. I tilknytning til

⁵⁸ Kommuneplanens samfunnsdel, 2019

Sørenga sjøbad etablerte DNT Oslo og Omegn «Friluftshuset» på Sørenga i 2016. Her inngår blant annet et tursenter og kajakklager der man kan leie kajakk og delta på fellesturer. Det er i tillegg gjennomført tiltak på flere badestrender, blant annet er det bygget et nytt toalettbygg i Hvervenbukta og ny universelt utformet badebrygge på Solvik (Malmøya). Badestranda på Huk oppnådde i 2017 «Blått flagg», som den første innenfor kommunens grenser⁵⁹. Det er gjennomført en rekke oppgraderinger og tiltak på Huk for å kvalifisere for sertifiseringen, Badevannskvaliteten på de mest besøkte strendene måles én gang i uken i sommersesongen (mai til september).

Tabell 33 Aktiv vannflateutredningen

Aktiv vannflateutredningen (AKVA)
Tverretatlig utredning av Plan- og bygningsetaten i samarbeid med Bymiljøetaten og Oslo Havn KF. AKVA skal bidra til å nå målsettingene i prinsipp- og strategiplanen for Havnepromenaden. Fokuset er på rekreasjon og aktivitet for alle i vannkanten og på sjøen. AKVA skal brukes som et innspill ved rullering av kommuneplanens arealdel.

På øyene er det også gjennomført mange tiltak. På Hovedøya legges det nytt vann- og avløpsanlegg og el-nett. Vann- og avløpsledningen skal gå fra fastlandet, via Hovedøya og Gressholmen og til Langøyene og er planlagt ferdigstilt sommeren 2020. Vann- og avløpssystemet settes i drift for Hovedøya og Gressholmen i 2020, og for Langøyene etter ferdigstilt rehabilitering. På Hovedøya er det i tillegg laget et nytt publikumstolett ved ferjekaia. Gressholmen kro er rehabilitert og satt i drift. I tillegg er det foretatt betydelige utbedringer på den gamle flyhangaren og slippen. Videre bestilte kommunen i 2019 ny elektrisk driftsbåt som et tiltak for mer rasjonell og miljøvennlig drift.

For friluftsliv og aktivitet på fjorden er tilgjengelighet til og tilrettelegging for bruk av fjordflaten og strandsonen av stor betydning. På landsiden har Oslo kommune en kystlinje på om lag 48 km⁶⁰. Store deler av områdene nær kystlinja, Oslos strandsoner, har imidlertid vært utilgjengelige for befolkningen på grunn av havnevirksomhet, veianlegg, boliger, hytter, brygger og andre fysiske stengsler. Stadig større deler av strandsonen har blitt gjort tilgjengelige for allmennheten gjennom opparbeiding av havnepromenade, kyststistrekninger, parker og friområder. Likevel er kun 30 prosent av strandsonen tilgjengelig for allmennheten⁶¹. Mange steder er det i tillegg vanskelig å vite hvilke arealer man kan ferdes på. Flere arealer fremstår som private, selv om de

⁵⁹ Blått flagg» er en kriteriebasert sertifiseringsordning som knyttes til vannkvalitet, samt ulike tilretteleggings- og informasjonstiltak

⁶⁰ Kartverket, 2018. N50 Kartdata.

⁶¹ SSB, 2019.

skal være allment tilgjengelige og/eller man har rett til å ferdes der etter friluftslvsloven. Dette gjelder både badestrender, sjøbad og friområder i strandsonen. Kommunen har opprettet et tverretattlig prosjekt mellom Bymiljøetaten og Plan- og bygningsetaten, som arbeider med å kartlegge og følge opp ulovligheter etter plan- og bygningsloven og friluftslvsloven i strandsonen.

Selv om badevannskvaliteten på Oslos badeplasser stort sett er god, varierer kvaliteten i Oslos vassdrag og langs fjordbyen mye. Badevannskvaliteten blir særlig påvirket negativt av kraftig regnvær og påfølgende oversvømmelser fra elver og bekker. For å sikre jevn og god kvalitet på badevannet, spesielt i Bjørvika, kreves det store investeringer i nye vann- og avløpsledninger.

Presset på fjordflaten har økt de siste årene. Nye brukere har kommet til, for eksempel ser vi en økende interesse for blant annet ulike former for padling og ulike former for surfing. Videre har antallet husbåter og badstuflåter økt, og henlagte båter og båtvrak er et økende problem som i tillegg er ressurskrevende for kommunen å håndtere.

I videreutviklingen av fjorden, øyene og kysten vil det bli sett på muligheter for å etablere tiltak for å bidra til økt sosial utjevning i friluftslivsdeltakelsen.

5.4.1 Strandsonen - strender og badeanlegg

Status, behov og utfordringer

Badestrendene og badeanleggene ved fjorden er mye brukt, både til bading, opphold og ulike former for fysisk aktivitet. De høye besøkstallene på Sørenga sjøbad somrene 2018, 2019 og 2020 synliggjør behovet for å vurdere etablering av flere badeanlegg sentralt i Oslo. Det er en klar trend at bading er en aktivitet som i større og større grad også utføres sentralt i bykjernen. Dette ser man også i nabolandene våre, for eksempel i Helsinki og København.

Oslo har et stort potensial for å utvikle flere sentrale badeanlegg med høy grad av tilrettelegging, herunder anlegg med toaletter og tilkobling til vann- og avløpsnett, dusj- og garderobefasiliteter, badebrygger, flåter, stupetårn og andre aktivitetsskapende installasjoner i vannet. Spill- og lekeplasser på land, grillplasser, kiosker og andre serveringstilbud, servicebygninger er også viktige elementer i tilrettelegging for fjordbasert friluftsliv. I tillegg kommer tilretteleggingstiltak knyttet til universell utforming for å sikre tilgang for personer med funksjonsnedsettelse og eventuelle andre brukergrupper med særskilte behov.

Det bør også vurderes om «Blått flagg»-sertifiseringen skal fungere som en fellesstandard for flere badestrender, for å ivareta ulike kvalitetsparametere blant

annet knyttet til informasjon, tilgjengelighet og tilrettelegging. «Blått flagg»-sertifiseringen kan brukes som et verktøy for å gjennomføre en målrettet og systematisk satsning på en generell kvalitetsheving av flere badeanlegg langs Oslofjorden.

Huk

Huk er en av de mest besøkte badestrendene i Oslo og har vært eid av kommunen siden 1921. Anlegget ble sertifisert som «Blått flagg»-strand i 2017. Som en del av sertifiseringen er det krav om tilfredsstillende sanitærforhold, godt renhold og god badevannskvalitet. Området brukes av en rekke ulike grupper. Bygging av nytt servicebygg for å kunne tilby badegjestene gode sanitærforhold og kiosk er planlagt ferdigstilt i 2020.

Ingierstrand bad

Ingierstrand bad er et historisk badeanlegg som ble etablert i 1930-årene og er fredet av Riksantikvaren. Oslo kommune kjøpte eiendommen i 1936. Anlegget fungerte i lang tid som et av de mest sentrale badeanleggene i indre Oslofjord med faste båtav ganger fra/til Oslo sentrum. Det foreslås å foreta en mer omfattende oppgradering og tilrettelegging av anlegget for å sikre en generell kvalitetsheving og en betydelig økning i bruksverdi for publikum. I en slik prosess vil man også kunne tilfredsstille krav til universell utforming, samtidig som anleggets kulturminneverdier ivaretas.

Hvervenbukta

Hvervenbukta er en mye brukt badestrand helt sør i Oslo som ble kjøpt av kommunen i 1937. Herregården Stubljan lå tidligere på eiendommen, og området har derfor stor kulturhistorisk verdi. Anlegget har også flere områder med høy naturverdi. Hvervenbukta er både et viktig badeanlegg og et mye brukt turområde. Flere bygg leies i dag ut, blant annet til galleri og kafé.

Strender i Nordre Follo kommune

Mange Oslobeboere benytter seg av strendene i Nordre Follo kommune, som for eksempel Ingierstrand og Bestemorstranda. Nordre Follo kommune planlegger ny sjøbåren vann- og avløpsledning. Vann- og avløpsprosjektet gir mulighet for VA-tilkobling på et utvalg av Oslos badestrender i Nordre Follo, noe som betyr at det kan etableres bedre publikumsfasiliteter (toaletter, dusj, vannposter mv.). Det foreslås å etablere nye toaletter på mye brukte badestrender i tilknytning til vann- og avløpsprosjektet.

Øvrige badestrender og badeanlegg

Flere av strandanleggene har behov for kvalitetsheving og oppgradering inkludert ulike

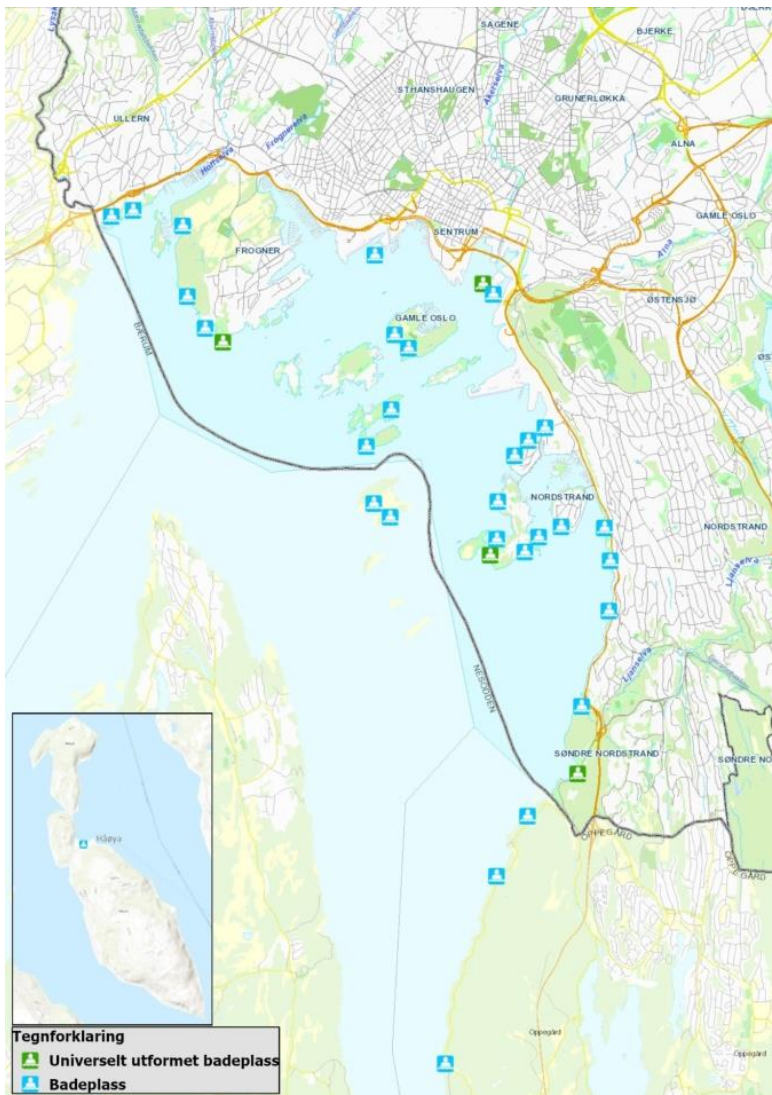
tilretteleggingstiltak for å ivareta tilgjengelighet, sikre sanitærforhold samt bedre brukeropplevelsen. Det er også et stort potensial for en videre tilrettelegging og utvikling av flere badeanlegg gjennom utvidelse av fasiliteter og aktivitetstilbud.

Tiltak som det er behov for i flere anlegg er oppgradering eller etablering av brygger, badestiger, baderamper, stupebrett, faste grillplasser, gangveier, stier, benker og lignende. Spesielt bør brygger og lignende konstruksjoner tilrettelegges for flere brukere og aktiviteter. Toalettfasilitetene og VA-anleggene er flere steder gamle eller av midlertidig karakter og har stort behov for oppgradering eller utskifting. Oppgradering av VA-anleggene bør ses i sammenheng med behov for bedre håndtering av overvann. I flere av anleggene er det også behov for å bedre avfallshåndteringen, inkludert håndtering av engangsgriller, gjennom etablering av dypavfallsbeholdere eller oppgradering av eksisterende avfallsløsninger.

En styrket tilrettelegging for et fjordbasert friluftsliv er et innsatsområde i planperioden. Tilrettelegging for urban bading vil derfor bli prioritert. Sørenga og Tjuvholmen utmerker seg som populære områder, og det er behov for å se på flere aktuelle steder for denne typen aktivitet. På Bjørvikautstikkeren er det regulert inn en park med badeplass, den såkalte operastranden. Denne badeplassen er tenkt ferdigstilt til badesesongen 2021.

Det fremgår av byrådsplattformen at byrådet vil etablere flere badeplasser og fjordbad langs havnepromenaden, og jobbe for flere badstuer og badehus langs fjorden. I satsingen på flere badstuer og badehus langs fjorden, er det på lik linje med sjøbad, viktig å sikre at eventuelle private, kommersielle tilbud ikke går på bekostning av allmennhetens tilgang til sjøen.

Figur 68 Kart over badeplasser i Oslo kommune

Prioriterte tiltak i strandsonen - strender og badeanlegg i perioden 2021-2030

Strandsonen - strender og badeanlegg

Utrede, rehabilitere og etablere badeanlegg, deriblant:

- Bydel Nordstrand: Sæterstranda: etablere bade- og solingsbrygge
- Bydel Nordstrand: Nordstrand bad: utvikle/videreutvikle inkl. etablere toaletter
- Bydel Søndre Nordstrand: Hvervenbukta: etablere badebrygge med stupebrett i sørenden av bukta
- Ullern (BUN): Sollerudstranda: oppgradere eksisterende toalett
- Nordre Follo kommune: Ingierstrand bad: rehabilitere badeanlegget og etablere servicebygg

Nordre Follo kommune: forprosjektene nye toaletter i tilknytning til vann- og avløpsprosjekter

Bydel Gamle Oslo: Sørenga sjøbad: etablere permanent driftsstasjon

Havnepromenaden: gjennomføre forprosjekt for sjøbad

5.4.2 Ferdsel på fjorden

Status, behov og utfordringer

Oslo kommune ønsker at fjorden skal gjøres til et attraktivt aktivitetsområde med variert bruk. Fjorden er allerede et viktig område for aktiviteter, opplevelser og rekreasjon, men har fortsatt et uutnyttet potensial. Det er viktig å opprettholde flerbruksprinsippet i arbeidet med å styrke tilgangen til fjorden og tilrettelegge bedre for flere og ulike brukergrupper.

I tillegg til motorbåter og seilbåter er det mange som bruker fjorden aktivt til roing og padling og til mer lekbetonte aktiviteter som stand up padling (SUP), vindsurfing, kiting og dykking. Kommunen opplever økende interesse for disse aktivitetene og ønsker om mer tilrettelegging.

Det er et mål å legge til rette for mer bruk av kajaker, robåter og småbåter langs fjorden. Dette medfører behov for å utrede muligheter for å etablere arealer til lagring, utsetting og ilandstigning for disse båttypene. Brygger for kajaker, robåter og lignende bør være lave for å muliggjøre ilandstigning. Ved etablering og fortetting av småbåthavner er det viktig at hensynet til seilere, padlere og roere blir ivaretatt gjennom å se på muligheter for sambruk når det gjelder ilandstigning. Kommunen er opptatt av at ikke-motoriserte framkomstmidler på sjøen ikke blir fortrenget av motorbåter. Samtidig er båtliv av stor verdi for mange fordi det gir tilgang til friluftslivsområder på fjorden og muligheter for blant annet fiske og bading. Ved eventuelle etableringer av småbåthavner/småbåtplasser og båttopplagsplasser er det viktig å være bevisst på potensielle areal- og brukerkonflikter. Videre bør det vurderes å legge bedre til rette for båtleie- og/eller båtdelingsordninger, slik at flere kan få anledning til å bruke fritidsbåt på fjorden i framtiden.

Tilrettelegging for roing og padling og lignende

Bruk av fjordområdene til roing og padling blir stadig mer populært, men kan komme i konflikt med stor båttrafikk. Norges padleforbund startet i 2019 et prosjekt for å tilrettelegge trygge og kvalitetssikrede ro- og padleruter i Oslofjorden. Prosjektet gjennomføres etter modell fra Vestfold fylkeskommune, varer frem til 2022 og vil være viktig i Oslo kommune sitt arbeid med å tilrettelegge for padling i Oslofjorden, inkludert bryggetiltak.

I 2020/2021 planlegger Oslo kommune å bygge kajakkbrygger på Hovedøya og på Langøyene (se kapittel 5.4.3). Det er viktig at stativ og lagre ikke går på bekostning av allmennhetens tilgang til strandsonen.

Fritidsfiske langs kaiene og strendene er populært. God informasjon på disse plassene om fangst, restriksjoner og forsøpling er viktig.

Øvrig småbåt

Kommunens småbåtutvalg har i sine rapporter fra 2016 og 2017 (Tilrettelegging for småbåter i Oslo del 1 og 2) kartlagt situasjonen når det gjelder båtplasser for småbåter i Oslo. I følge rapportene er det rundt 5000 personer som står på venteliste for å få båtplass.

Småbåtutvalget mener det kan etableres ca. 1400 nye båtplasser, hovedsakelig ved utvidelse av eksisterende båthavner gjennom å legge ut flere brygger eller forlenge eksisterende brygger. I tillegg anslår utvalget at fortetting av eksisterende båthavner kan gi omtrent 500 plasser. Fortetting av eksisterende båthavner kan blant annet gjøres på Gressholmen, Sollerudstranda og i Paddehavet. Det gjøres imidlertid oppmerksom på at Sollerudstranda som følge av bystyrets vedtak om ny vannforsyning båndlegges til anleggsområde i årene som kommer. Videre mener Småbåtutvalget at det gjennom reguleringsprosesser er mulig å etablere mellom 1300 og 2000 nye plasser.

På Sørengautstikkerens østside planlegges det å legge havnepromenaden ned på en bred flytebrygge og bygge en småbåthavn med om lag 50 båtplasser. I henhold til planlagt disponering og driftskonsept skal småbåthavnen gi plass for «kiss & sail», båtpool, frivilligheten, idretts- og friluftsansjasjoner og korttidsplasser for dagsgjester.

Det er i dag begrensede muligheter for småbåter til å ligge i etablerte gjestehavner, i uthavner eller på bøyer i Oslo kommune.

Gjestehavner

Oslo har i dag et svært begrenset antall gjestehavnplasser i sentrum. Det finnes plasser i enkelte av båtforeningene som utenlandske gjestebåter og de som er på langtur med større båter gjerne benytter. I tillegg finnes det enkelte gjesteplasser på Aker brygge og Tjuvholmen. Kommunenes småbåtutvalg har foreslått flere steder der man kunne ha anlagt gjestehavner for småbåter, blant annet på Filipstad, Vippetangen og Sørenga. På Gressholmen er det i dag en enkelt brygge som er avsatt til gjester. Flere gjestehavner på øyene bør utredes.

Uthavner

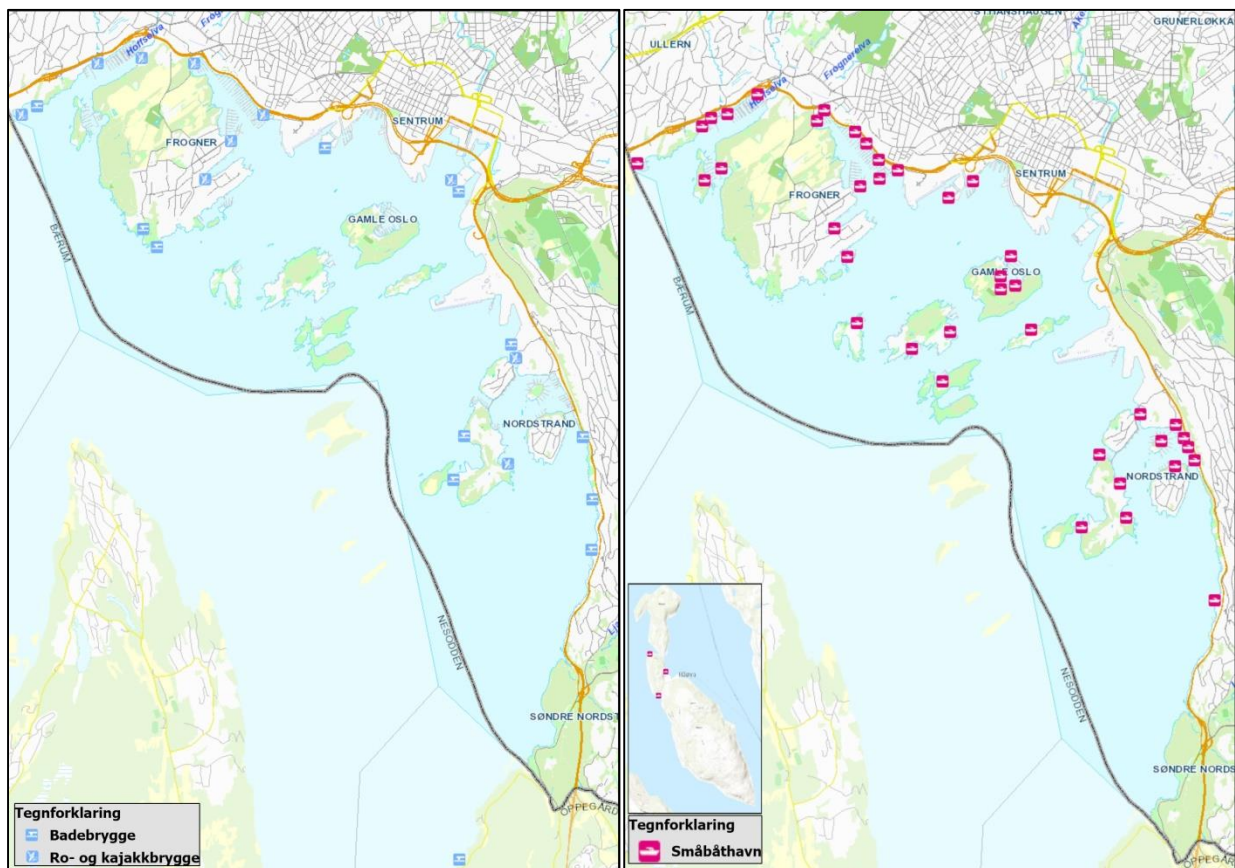
I indre del av Oslofjorden er det ikke tilrettelagt for oppankring av småbåter. På kommunens øyer er det kun områder på Håøya som er tilrettelagt som uthavn.

På Håøyas østside (Håøybukta) er Sagbukta en populær uthavn. I forbindelse med kystledhytta «Eldhuset» er det lagt ut en enkel flytebrygge som besøkende kan benytte.

I Dragsund (på vestsiden) er det lagt ut omtrent 120 meter med brygger, som kommer i tillegg til de eksisterende plassene som ligger på innsiden av holmen innerst i Dragsund. Denne uthavna har blitt én av fjordens mest populære.

I Tåjubukta ble det i 2018 godkjent en reguleringsplan der en uthavn/gjestehavn er regulert inn. Der vil det etableres uthavn med plass til ca. 50-80 gjestebåter (se foreslåtte tiltak under *Øyene / Håøya*). Dagens servicebrygge for kommunens drift i Tåjubukta er i svært dårlig stand og trenger rehabilitering.

Figur 69 Kart over bygger tilrettelagt for padling og roing (t.v.), kart over småbåthavner (t.h.)

Prioriterte tiltak ferdsel på fjorden i perioden 2021-2030

Ferdsl på fjorden
• Utrede behov og iverksette tiltak for lagring, utsetting og ilandstigning av kajaker, robåter og lignende
• Utrede muligheter for småbåtplasser, båtopplagsplasser og utsettingsramper for småbåt
• Utrede ordning for økt sambruk og utleie av småbåter
• Utrede mulighet for flere gjestehavner på øyene
• Utrede tilrettelegging for fjordaktiviteter i Oslo, f.eks. Bjørvika
• Utrede muligheten for etablering av gjestehavner i indre by (Filipstad, Vippetangen og Sørenga)

5.4.3 Øyene**Status, behov og utfordringer**

Innenfor Oslo kommunes grenser ligger øyene Hovedøya, Gressholmen, Rambergøya, Heggholmen, Bleikøya, Lindøya og Nakholmen. Av disse eier og forvalter Oslo kommune Hovedøya, Gressholmen og Rambergøya. I tillegg eier og forvalter Oslo kommune Langøyene, Husbergøya og Skjælmene i Nesodden kommune, midtre og nordlige del av Håøya og Askholmene i Frogn kommune og deler av Kjøholmene i Bærum kommune. Bleikøya, Lindøya, Nakholmen og Heggholmen eies og forvaltes av staten.

Figur 70 Kart over øyer med geografisk beliggenhet i Oslo kommune. Langøyene og den nordlige delen av Håøya eies og forvaltes av Oslo kommune (Bleikøya, Lindøya og Nakholmen eies og forvaltes av staten).

Øyene er populære utfartssteder, særlig i sommersesongen. Samtidig har øyene unike natur- og kulturminneverdier som må ivaretas, og flere områder på øyene er derfor vernet. Bruken av øyene må ikke forringe disse verdiene. Noen av øyene, slik som Langøyene og Hovedøya, har fine strender og populære badesteder. Det forventes at antall besøkende til øyene vil øke i årene som kommer.

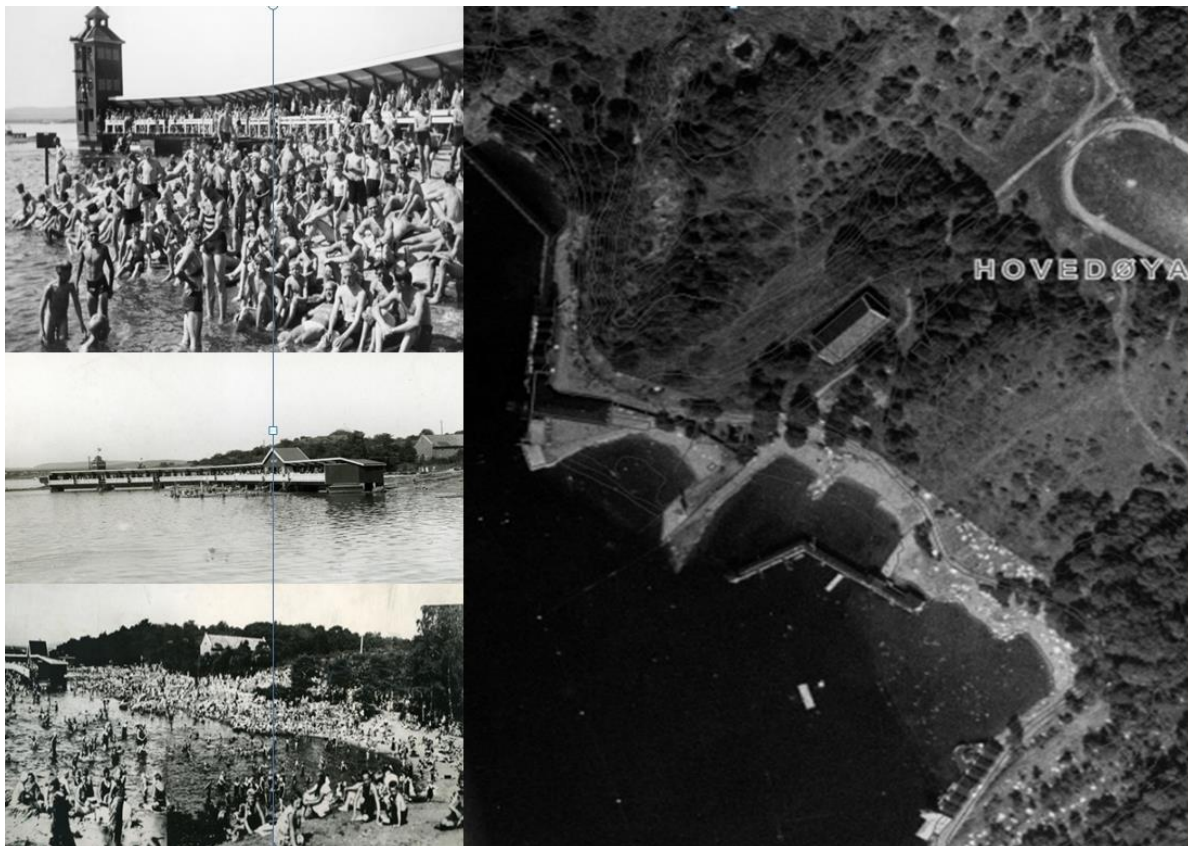
Det er viktig å legge til rette for flere besøkende på øyene. For å sikre naturverdier og kulturminner, er det behov for å kanalisere noe av ferdselen til mindre sårbare områder samt spre aktivitetene til flere tilrettelagte utfartssteder. Informasjonstiltak i form av bedre skilting er viktig for å kanalisere ferdselen og unngå unødig slitasje på sårbare natur. Det er behov for å bedre forholdene for drift og forvaltning av friluftslivsområdene. Det bør sørges for strømtilførsel, vann og avløp, bedre sanitærforhold samt oppgraderinger av veier/ferdselsårer tilpasset standard for

universell utforming så langt det er mulig. Ved oppgradering, rehabilitering og nyetablering av småbåthavner og brygger skal tilrettelegging for personer med funksjonsnedsettelse vurderes.

Hovedøya

Det er ønskelig å løfte tilretteleggingen for bading og opphold i Lindøysund på Hovedøya. Den verneverdige bygningen «Lindøysund magasin» som har fungert som lager, skal gjøres om til bl.a. toalett- og servicebygg for badestranden i Lindøysund. Videre er en universelt utformet baderampe planlagt ferdigstilt sommeren 2020. Det er et stort potensiale i Lindøysund med tanke på utvikling av driftstomten rett ved badestranden. Tidligere var det sjøbad på deler av tomten som i dag er avstengt for allmennheten og har funksjon som lager og verksted for Bymiljøetaten. Muligheter for økt tilgjengelighet og utvikling av bade- og oppholdsområdet i Lindøysund bør utredes i perioden. Det bør også undersøkes muligheter for eget ferjeanløp i Lindøysund.

Figur 71 Badeanlegg i Lindøysund i perioden 1930-1940⁶²

⁶² De tre bildene til venstre er hentet fra Oslobilder.no. Historisk flyfoto til høyre er tatt i 1937 og er tilgjengelig på Oslo kommunes nettside for planinnsyn.

Dersom det er ønskelig å tilgjengeliggjøre driftstomten for allmennheten vil dette medføre at lager- og verkstedkapasiteten må flyttes til annen bygningsmasse på øya. Samlokalisering av driftsfunksjonene til en nyere hoveddriftsstasjon i Hovedøyabukta er utredet, og dette vil gi en betydelig effektiviseringsgevinst. Dagens hoveddriftsstasjon er generelt i dårlig stand og lite tilpasset dagens virksomhet. For øvrig planlegges det for etablering av en kajakkbrygge på Hovedøya i løpet av planperioden.

Figur 72 Driftsstasjon i Hovedøyabukta, driftstomt i Lindøysund inkl. Lindøysund magasin (Bymiljøetaten 2018)

Langøyene

Det er behov for å legge bedre til rette for ulike aktiviteter på Nordre Langøya og sletta mellom Nordre og Søndre Langøy. I flere år har Langøyene vært belastet med mye forsøpling fra besøkende og privatiseringstendenser i teltområdene på Nordre Langøya. Flere teltere okkuperer teltplassene før sesongstart og utvider «sitt område» med byggverk og møbler. I 2020 startet rehabiliteringen og sikringen av det gamle avfallsdeponiet. Den gamle søppelfyllinga får et nytt topplag, noe som vil legge et godt grunnlag for å bedre forholdene på Langøyene. I forbindelse med rehabiliteringen av Langøyene skal det vurderes en ny organisering av teltingen. I tillegg vil det fremover være behov for flere tilretteleggingstiltak knyttet til badeliv, friluftslivsaktiviteter, båtliv og telting. Blant annet vil en ny gjestebrygge på nordøstsiden av Langøyene kunne bidra til økt bruk av øya. En slik satsing vil kunne avlaste viktige natur- og

kulturminneområder på de andre øyene, særlig på Hovedøya som har mange svært sårbare områder. Langøyene egner seg også godt for tilrettelegging for badende med funksjonsnedsettelse, og slike tiltak bør prioriteres i løpet av de nærmeste årene. DNT Oslo og Omegn har etablert et kajakklager som benyttes til utleie og kursvirksomhet. Kajakklageret vil bli reetablert og oppgradert i forbindelse med rehabiliteringsprosjektet på Langøyene.

Gressholmen

Det har vært en sterk vekst i antall besøkende til Gressholmen, blant annet som følge av gjenåpningen av Gressholmen kro. Nye toaletter vil bli installert i forbindelse med etableringen av vann og avløp. De to «sørlandshusene» på Gressholmen skal bli maritimt friluftssenter i regi av DNT Oslo og Omegn, se delkapittel 5.4.4. I denne forbindelse vil deler av strandsonen bli tilrettelagt for utsetting av kajakk. Det vil bli laget en plan for uteområdene ved hangaren, opplagsområdet, slippen og småbåthavnen. Blant annet er den forfalne kaifronten ved småbåthavnen på Gressholmen planlagt oppgradert.

Rambergøya

Rambergøya ligger i forlengelsen av Gressholmen. I 2019 ble det revet en hytte på Rambergøya for å gjøre et stort strandareal tilgjengelig for byens befolkning. Figur 73 viser situasjonen før og etter rivning. Rambergøya er et populært område for bading.

Figur 73 Før og etter rivning av hytte

Håøya og Askholmene

Størstedelen av Håøya ble kjøpt av Oslo i 1937. Håøya og Askholmene ligger i Frogn kommune. Håøya er på 5,2 km². Alle planter og dyr i naturreservatet sør på Håøya er fredet. Øya er et svært populært sted for soppstaking, og det er gode muligheter for telting. Store deler av bygningsmassen preges av lite vedlikehold og lang tids bruk. Det planlegges rehabilitering av «Messa» i samarbeid med KFUK/KFUM og ulike stiftelser, se delkapittel 5.4.4 Videre drifter Volden kystlag ett av byggene i Tåjebukta som brukes til

medlemsaktiviteter. Kafeen som ligger i Tåjebukta blir rehabilitert i 2019/2020 og det blir kafédrift fra 2020. Når kaféen kommer i gang, forventes det at antall besøkende vil øke. Reguleringsplanen for Tåjebukta, som ble politisk vedtatt i 2018, gir muligheter for etablering av nye gjestebrygger og ny servicebrygge for kommunens driftsbåter.

Askholmene er små ubodde øyer øst for Håøya som er eid av Oslo kommune. Det er toalett og søppeldunk der som Skjærgårdstjenesten/Bymiljøetaten tømmer. Kajakkpadlere og folk i mindre båter går i land og bruker fasilitetene på Askholmene.

Husbergøya

Bydel Gamle Oslo leier bygningene på Husbergøya av Oslo kommune. Mange barn fra familier som ellers ikke har naturlig tilknytning til kysten får oppleve sjølivets gleder, blant annet gjennom Friluftssenteret i Bydel Gamle Oslo (FRIGO) sitt ferietilbud. I dag leverer kommunen vann til vanntank og tømmer septiktank. VA-nett til Husbergøya er ikke del av prosjektet med å legge vann- og kloakk til de andre øyene.

Prioriterte tiltak på øyene i perioden 2021-2030

Øyene
<p>Øyene – utrede, rehabiliterer, oppgradere og etablere, deriblant:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Håøya: forprosjekt og etablere gjestehavn i Tåjebukta • Håøya: etablere toaletter i Tåjebukta • Hovedøya: gjennomføre mulighetsstudie og forprosjekt for Lindøysund • Hovedøya: etablere gjestebrygge for kajakkpadlere • Gressholmen: oppkobling til vann, avløp og el • Rambergøya: etablere toaletter <p>Langøyeneprogrammet: forprosjekt og gjennomføre tiltak, deriblant:</p> <ul style="list-style-type: none"> • etablere kiosk/servicebygg • etablere kajakkklager og kajakkbrygge(r) • etablere dusjer • etablere aktivitetsflater • etablere universelt utformet baderampe • etablere gjestehavn • etablere overnattingsfasiliteter

5.4.4 Aktivitetssentre og anlegg for overnatting

Status, behov og utfordringer

Kystledhyttene ved fjorden og på øyene i Oslofjorden gir et overnattingstilbud for fjordbasert friluftsliv. Kystledhyttene drives av Oslofjordens Friluftsråd (OF) og leies ut til publikum. Det er til sammen 18 kystledhytter i Indre Oslofjord. Seks av hyttene er på

Oslo kommunes eiendom: to av hyttene er på Hovedøya (Oslo kommune), tre er på Håøya (Frogn kommune) og en er på Kjøholmen (Bærum kommune). OF leier et bygg, Heidehaugen nær Ingierstrand i Nordre Frogn kommune, av Oslo kommune. Bygningen skal i løpet av 2020-2021 pusses opp til kystledhytte. I tillegg til kystledhyttene leier DNT Oslo og Omegn et hus av Oslo kommune på Langøyene (i Nesodden kommune) som drives som ubetjent DNT-hytte, og hvor det blant annet leies ut kajaker og arrangeres kajakkurs. DNT leier også to bygg på Gressholmen hvor det er overnattingstilbud i forbindelse med et nytt maritimt aktivitetssenter. På aktivitetssenteret skal spesielt barn og unge lære om fjordbaserte aktiviteter som roing, seiling og padling. Kommunen har bidratt økonomisk til oppussingen av bygningene, og rehabiliteringen startet høsten 2019.

Flere friluftslivsorganisasjoner etterspør mer tilrettelegging for overnatting på øyene og langs fjorden. Kommunen skal fortsatt bidra aktivt til etableringen av kystledhytter og ubetjente DNT-hytter. Videre skal det tilrettelegges for annen allmennyttig bruk av kommunens bygninger på øyene og langs kysten. På Håøya planlegger Oslo kommune et samarbeid med KFUK/KFUM og ulike stiftelser om å rehabilitere den store bygningen som kalles «Messa» og noen andre bygninger for å etablere leirsted for barn. Det vurderes å lyse ut flere bygninger på Håøya til ferieaktiviteter for barn og unge.

Oslo kommune eier en bygning på Kjøholmen i Bærum som ikke er i bruk, denne leies ut til DNT Oslo og Omegn som på sikt planlegger å gjøre stedet om til en padledestinasjon.

Oslo kommune eier en bygning i strandsonen langs Mosseveien som det er ønskelig å tilgjengeliggjøre og utvikle som anlegg og sosial møteplass for fjordbaserte aktiviteter. Mosseveien 169B må imidlertid renoveres, hovedsakelig gjennom vann og avløp og etablering av enkel kjøkkenløsning.

I forbindelse med prosjektet til Norges Padleforbund kan det også bli aktuelt å se på andre løsninger for overnatting på øyene.

Prioriterte tiltak aktivitetssentre og anlegg for overnatting i perioden 2021-2030

Aktivitetssentre og anlegg for overnatting
• Videreutvikle Håøya som destinasjonsøy, inkludert leirsted
• Gressholmen: etablere brygger og utvikle uteområder knyttet til maritimt friluftssenter
• Heidehaugen (ved Ingierstrand): tilrettelegge for fjordbaserte aktiviteter
• Kjøholmen: etablere som padledestinasjon
• Nordstrand (BNS): Mosseveien 169B: etablere samlingshus for maritimt friluftsliv (oppgradering og tilkobling til vann og avløp)

5.4.5 Kyststier

For informasjon om kyststier, se kapittel 5.3.3.

5.5 Friluftsliv i Marka

Om lag 2/3 av Oslo kommunes areal ligger i Marka, som utgjør en verdifull ressurs for friluftslivet i Oslo. Det er unikt at en hovedstad omkranses av så store naturområder. For befolkningen i stor-Oslo har Marka en enorm nytteverdi. Oslomarka gir mulighet for aktivitet hele året, både for brukergrupper som ønsker uberørt natur og for brukergrupper som ønsker mer tilrettelagte friluftslivsområder. Oslos befolkning har generelt god tilgang til Marka ved å bruke tur- og sykkelveinettet i byggesonen, kollektivtilbud samt utfartsparkeringsplassene. Den samfunnsmessige verdien av Marka for friluftsliv og rekreasjon anslås å være på over 2,3 milliarder kroner årlig (VISTA analyse 2016:41)⁶³.

Behovsplanen beskriver som nevnt investeringsbehovene i Marka i kommende økonomiplanperiode og fremover. For andre forhold som vedrører Marka, f.eks. prinsipper for skogsdrift, ferdsel, arrangementer, verneområder osv. vises det til «Mål og retningslinjer for forvaltning og drift av Oslo kommunes skoger 2018-2027» som ble vedtatt av bystyret 19.12.2018.

Status

Bruken av Marka endrer seg over tid i takt med at byen og samfunnet endrer seg. Flere kvinner, eldre og personer med innvandrerbakgrunn tar skogen i bruk. Nyere aktiviteter som har kommet til, eller økt i omfang de siste årene, er for eksempel terrengsykling, padling, klatring, geocaching, turorientering og kiting. Områder brukes på nye måter. Utstyrsutviklingen innen sport og friluftsliv bidrar også til at ulike aktiviteter blir tilgjengelige for flere. Alt dette skaper et bredt mangfold av ulike brukergrupper i Marka.

Flere typer tilrettelegging er aktuelle for å styrke friluftslivstilbudet i Marka. Dette kan for eksempel være ferdselsårer for vandring, sykling, ridning og skigåing, sportsstuer og andre serveringssteder, klatrefelt, oppholdsområder og badeplasser. I arbeidet med å tilrettelegge for friluftsliv er det viktig å ivareta ulike hensyn. Mange ulike brukere samtidig kan føre til trengsel og konflikter, men konfliktnivået er lavt sammenlignet med antall brukere. Tilgang til stille områder med urørt natur er svært viktig for friluftslivsopplevelsen for mange. Lov om naturområder i Oslo og nærliggende

⁶³ Tallene spriker mellom 2,3 og 13,3 milliarder kroner årlig. Beregningen finnes i NINA report 1114.

kommuner (markaloven) gir føringer for hvordan Marka skal forvaltes, og har regler for hvordan Marka kan tilrettelegges.

Marka representerer store naturverdier og har et rikt biologisk mangfold, som kommunen skal ta vare på og forvalte. Oslo er den kommunen i Norge med flest registrerte arter og flest truede arter. Deler av Marka er vernet etter lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven), og skal ikke tilrettelegges. I tillegg er det i enkelte områder strenge restriksjoner på allmennhetens ferdsel for å hindre smittefare og opprettholde kvaliteten på drikkevannet i Oslo, for eksempel i nedbørfeltet til Maridalsvannet og Elvåga.

I Osloregionen er det veldig gode muligheter for utendørsklatring, herunder klatring på lavere vegger og buldring på store steiner. Det er totalt sju klatrefelt i Marka. Utendørsanleggene mangler tilrettelegging for personer med funksjonsnedsettelse. I utviklingen av Huken transformasjonsområde vil tilrettelegging for klatring bli vurdert.

Grønmo og Huken

Grønmo i Søndre Nordstrand og Huken på Grorud er transformasjonsområder fra henholdsvis søppelfylling og pukkverk. På Grønmo skal det etableres en natur- og friluftspark, samt ulike anlegg for idrettsformål. Huken skal frigis til idretts- og friluftslivsformål. Områdene har stort potensial for friluftslivsaktivitet og idrett. Reguleringsplanen for Grønmo er vedtatt, mens reguleringsplanen for Huken ligger til politisk behandling.

Områdenes lokalisering og utforming gjør at de har et stort potensial til å bli gode aktivitetsområder som kan støtte opp under målet om å skape økt sosial utjevning i friluftslivsdeltakelsen i Marka. For å få til dette bør det satses på tilrettelegging for ulike former for fysisk aktivitet og friluftsliv, og det bør arbeides systematisk med å redusere terskelen for deltakelse i alle ledd av planleggingen. Det er svært viktig at både Huken og Grønmo får en utvikling som ivaretar behovet for å skape gode uterom som er godt tilrettelagt for ulike typer aktivitet hele året, også for folk med ulikt funksjons- og ferdighetsnivå. Det skal gjennomføres en helhetlig utredning av konseptvalg for Grønmo og Huken.

5.5.1 Ferdselsårer

Tabell 34 Begrepsforklaring

Begrepsforklaring
Ferdselsårer er en samlebetegnelse for flere tiltak; turveier, stier og helårstraseer.
Helårstrasé og skogs-/turvei er en gruslagt vei i skogen ment for både skogsdrift, sykkel, ski og gange. Kan være belyst.
Tursti er sti på skogbunn. Skiløype kan også gå over myr og vann som er islagt om vinteren.

Marka har et stort nettverk av sommer- og vintertraseer for turgåing, løping, sykling, riding og skigåing. Skogsvei- og turstinettet i Marka har i all hovedsak god standard og sammenheng. Pr. i dag er det om lag 570 km med blåmerkede turstier og 291 km med skogsveier i Oslo kommune. Kommunen har forvaltningsansvar for skogsveier og turstier på kommunens skogseiendommer⁶⁴, herunder 98 km skogsveier og 84 km med merkede turstier.

Ved planlegging og rehabilitering av ferdselstraseer, herunder vurdering av plassering i terrenget, bredde og dekke, skal hensynet til det egenorganiserte friluftslivet, vern av naturverdier, landskapskvaliteter og kulturminner veie tyngst. Figur 75 og 76 viser kart over turstier i henholdsvis Nordmarka/Lillomarka og Østmarka sommerstid.

Figur 78 og 79 i delkapittel 5.5.3 om sportsstuer, markahytter og kiosker, viser kart over skiløyper vinterstid.

⁶⁴ Kommunen eier 117 000 dekar skog innenfor Oslo kommunes grenser.

Figur 74 Lyssatt helåstrasé

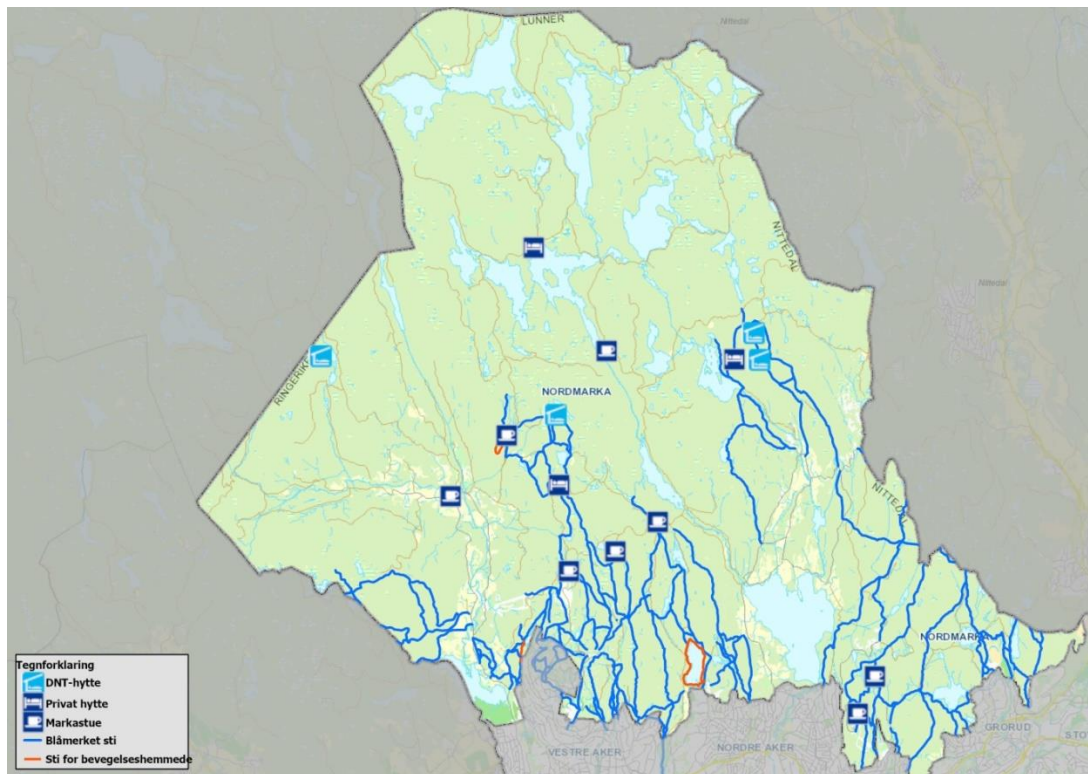

Behov og utfordringer

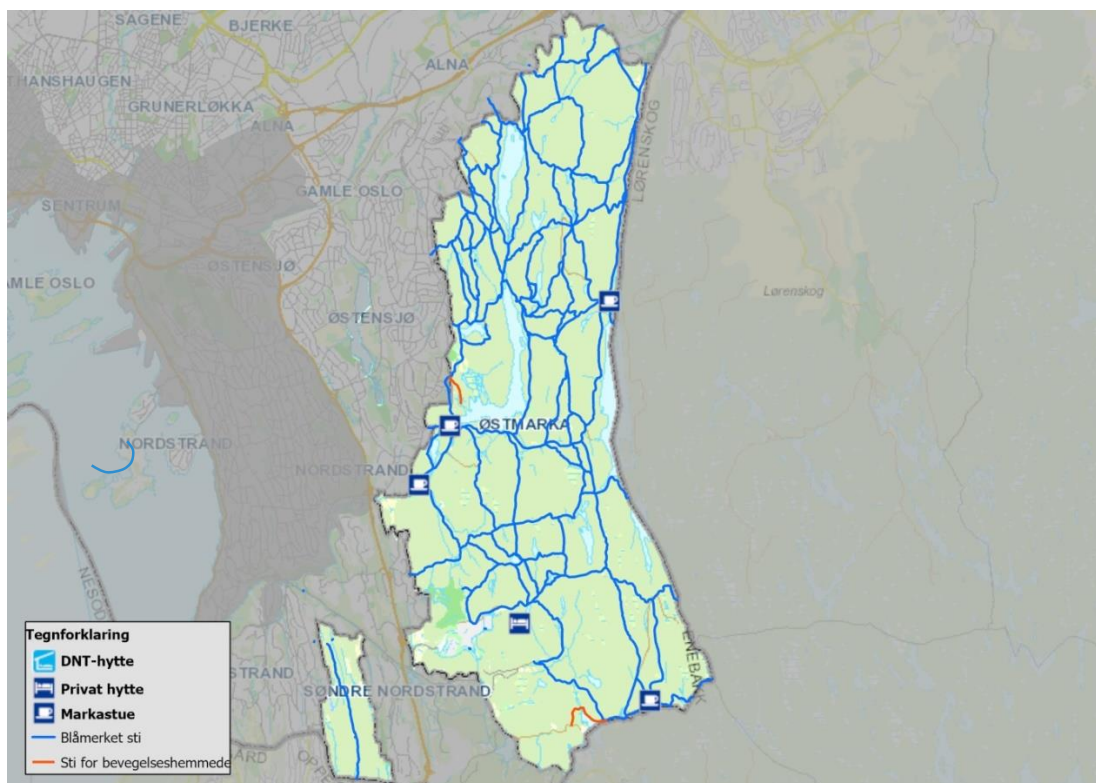
Befolkningsveksten i Oslo medfører også økt bruk av Marka, og de bynære områdene er særlig utsatt for slitasje og belastning. Etablering av turveier for sykkel, gange og ski er tiltak for å bidra til at flere ulike brukergrupper opplever at friluftslivstilbudet er trygt, variert og har god kvalitet. Standard på helårstraseene, for eksempel bredde og dekke, må tilpasses lokale forhold. Traséene skal normalt opparbeides med om lag 2 meter bredt grusdekke, men lokale forhold kan medføre at bredere traséer må vurderes.

Turveinettet i Marka er i hovedsak godt, men det er fortsatt områder hvor det er viktig å bedre ferdsmulighetene for ulike brukergrupper. Dette gjelder blant annet i markaområder som grenser til bydelene Søndre Nordstrand, Stovner, Grorud og Alna. Videre er det også behov for å etablere manglende veier som kan skape en bedre sammenheng og slik gi muligheter for lengre og/eller mer varierte turer. Eksempelvis etableres det en ny turvei mellom Grinda og Sognsvann som skal være ferdig i 2020.

Figur 75 Blåmerkede stier og hytter i Nordmarka og Lillomarka, sommer (oppdatert vinter 2020)

Figur 76 Blåmerkede stier og hytter i Østmarka, sommer (oppdatert vinter 2020)

Det er behov for å finne gode løsninger for sambruk for å ivareta ulike brukergrupper og deres behov, samtidig som naturverdiene skal bevares. Eksisterende traseer må ha god standard for å tåle økt bruk og mer intensive nedbørsmengder som sammen fører til store erosjons- og slitasjeskader. I dette ligger plassering av traseene, oppbygging og drenering.

Pioneren i Østmarka er en bærekraftig sti bygget med terrengsyklister som målgruppe, men hvor alle er velkomne. Populariteten til denne stien tilsier at det bør utredes liknende stier andre steder i kommuneskogen. Dette kan blant annet være mellom Langsetløkka og Sandermosen stasjon og i kraftgata mellom Sognsvann og Østre Aurtjern. Bærekraftige stier bygges slik at de tar hensyn til naturen, holder lenger og er enkle å vedlikeholde. På den måten tåler de vær og bruk godt, sett i forhold til årstid og føre. Alle tiltak for terrengsykkel må gjennomføres i samarbeid med etablerte sykkelklubber og markaorganisasjoner.

Belysning kan være et aktuelt tiltak på mye brukte strekninger nær bebyggelsen. Riktig styring av slike installasjoner vil bidra til mindre belastning på Marka med tanke på «riktig lys til riktig tid» slik at man ikke belyser til tider hvor det ikke er behov for det. Det innebærer at all ny belysning bør være utrustet med mulighet for dimming via sentralt styresystem. Da vil man også kunne redusere de negative effektene av kunstig belysning på dyre- og planteliv i større utstrekning enn i dag, med kun på-/av- styring. Belysning bør vurderes for alle nye traseer utfra et perspektiv om å øke brukstiden utover kveldene.

Det er videre et ønske om å sette opp rastebuer på mye brukte steder. Med rastebu menes et mindre byggverk i tre som gir markabrukerne mulighet til å sitte under tak og ta en pause på turen, spise niste o.l. Begrepet må ikke forveksles med gapahuker ment for overnatting. Plassering av rastebuer i stinettet må planlegges nærmere.

Ved anleggsarbeider i Marka stiller kommunen krav til bruk av rene masser for å hindre spredning av fremmede arter. Erfaringen viser likevel at dette ikke alltid ivaretas. I kommende arbeider bør det stilles strengere krav til rengjøring av maskiner og utstyr før oppstart. Det bør utarbeides en egen rutine for forebygging av spredning av fremmede arter i prosjekter i Marka, og det bør gjøres en konkret vurdering av risikomomenter i hvert prosjekt.

Prioriterte tiltak ferdselsårer i perioden 2021-2030

Ferdselstraseer
<p>Rehabiliterer ferdselsårer grunnet slitasje og erosjon, deriblant:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Østmarka: Turvei ved Skraperudtjern • Nordmarka: Ankerveien på strekningen Båntjern - Sognsvann • Lillomarka: Turvei på østsiden av Steinbruvann • Bydel Vestre Aker: Turvei i Gaustadskogen (fra Gaustad til Markagrensa v/Nordbergveien)
<p>Utrede nye helårstraseer og etablere manglende turveiforbindelser i Marka, deriblant:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bydel Nordre Aker: Lilloseter-Sinober-Burås (interkommunalt samarbeid) • Bydel Vestre Aker: Lillevann-Skomakerløypa • Bydel Søndre Nordstrand: Grønmo-Smørhullet-Sandbakken • Bydel Søndre Nordstrand: Prinsdal-Bjørndal • Lillomarka: Inn i Marka fra Vesletjern • Nordmarka: Mindedammen-Ankerveien • Bydel Vestre Aker: Bogstad Camping-Byveien-Strømsbråten og Zinoberveien • Bydel Vestre Aker: Bogstadvannet rundt (interkommunalt samarbeid) • Østmarka: Trasé til Grønlihytta • Lillomarka: Tonsenhagen (fra bom) til fjellanlegg vannverket (utvide skiløypa) • Bydel Stovner: Stovner-Tangerudbakken (interkommunalt samarbeid)
Annet
<ul style="list-style-type: none"> • Nordmarka: Sykkelsti Blankvannsbråten-Kobberhaugen (gjennomføring) • Nordmarka: Sognsvann til Østre Aurtjern (bærekraftig sti i kraftgata) • Østmarka: Ulsrudvann (dam) og Østmarksetra (parkering): lyssette turvei • Nordmarka: Korketrekkeren: utrede behov for oppgradering av Korketrekkeren, herunder sikringstiltak

5.5.2 Innfallsporter til Marka

Gode atkomstmuligheter til Marka er viktige for å stimulere til økt bruk. Kollektivtilbud med t-banestasjoner og bussholdeplasser i nærheten av Marka, sykkelparkering, utfartsparkeringsplasser og turveier som leder fra byggesonen til Marka gir økt tilgjengelighet.

Behov

For å senke terskelen for bruken av bynære Markaområder for flere brukergrupper er det behov for å oppgradere eksisterende innfallsporter til Marka og etablere supplerende innfallsporter. Innfallsporter som er godt besøkt, for eksempel Sognsvann og Skullerud, må tilrettelegges så de tåler økt besøk.

Innfallsportene til Marka bør stimulere til at folk tar naturen i bruk til ulike former for friluftslivsaktivitet, lek, trening og sosialt samvær. Innfallsportene skal videre synliggjøre de friluftslivsmulighetene som finnes i nærliggende naturområder. Oppgradering av oppholdsområder og turveier vil være særlig aktuelle tiltak, i tillegg til ulike informasjonstiltak. Det kan videre være aktuelt å etablere merkede rundturer i flere lengder.

Tiltak for å øke aktivitetsmulighetene i alle sesonger vil vurderes. Videre vil etablering og/eller oppgradering til helårs toalettfasiliteter av god standard inngå. At det nye toalettet på Sognsvann ble brukt over 90 000 ganger i 2017, illustrerer dette behovet godt.

I første omgang må det defineres hvilken funksjon innfallsportene skal ha, og hva som er nødvendig av tilrettelegging. I dette arbeidet skal det være bred brukermedvirkning, for å fange opp alle brukernes preferanser, fra de minste til de eldste.

Deretter vil det prioriteres å utvikle gode innfallsporter på Sognsvann, Ulsrudvann og Skullerud. Disse områdene vil prioriteres fordi de har mange brukere og allerede har en del av tilretteleggingen som hører med til en god og stor innfallsport – slik som toaletter, serveringstilbud, badeplasser og skilting. Andre aktuelle områder for utvikling av innfallsporter er blant annet Linderudkollen i Bydel Nordre Aker og Badedammen/Steinbruvann i Bydel Grorud.

Videre er det behov for å kartlegge små innfallsporter, samt identifisere behov for tilrettelegging av disse. Selv om graden av tilrettelegging ved små innfallsporter vil være mindre enn for store innfallsporter, vil tiltakene likevel kunne ha stor betydning for ulike brukergrupper i nærmiljøet.

Prioriterte tiltak innfallsporter i perioden 2021-2030

Innfallsporter
Gjennomføre konseptvalgutredning og forprosjekt for innfallsporter til Marka
Videreutvikle Sognsvann, Ulsrudvann og Skullerud som innfallsporter til Marka
Utvikle følgende innfallsporter til Marka: <ul style="list-style-type: none"> • Østmarka: Ellingsrud • Lillomarka: Badedammen • Lillomarka: Linderudkollen • Lillomarka: Trollvann • Nordmarka: Frognerseteren • Bydel Vestre Aker: Bogstad
Kartlegge små innfallsporter og identifisere behov for enkel tilrettelegging i Marka
Oppgradere og etablere små innfallsporter i Marka
Lillomarka: Huken: utrede tilrettelegging for friluftsliv, fysisk aktivitet og idrett
Østmarka: Grønmo: utrede tilrettelegging for friluftsliv, fysisk aktivitet og idrett
Nordmarka: Skar leir: etablere toalettanlegg
Bydel Bjerke: Linderud leir: etablere innfartsparkering

5.5.3 Sportsstuer, markahytter og kiosker

Sportsstuer, markahytter og kiosker er viktige deler av infrastrukturen for bruk av Marka til friluftslivsformål. Sportsstuene er både attraktive turmål og viktige som sosiale møteplasser. Sportsstuer er serveringssteder med eller uten overnatting, mens markahytter er ubetjente overnattingshytter. Ved noen av innfallsportene til Marka er det også kiosker som gir et serveringstilbud.

Oslo kommune eier mange hytter i Marka. Kommunen har som mål å leie ut så mange hytter som mulig til frivillige organisasjoner.

Figur 77 Tryvannsstua sportsstue

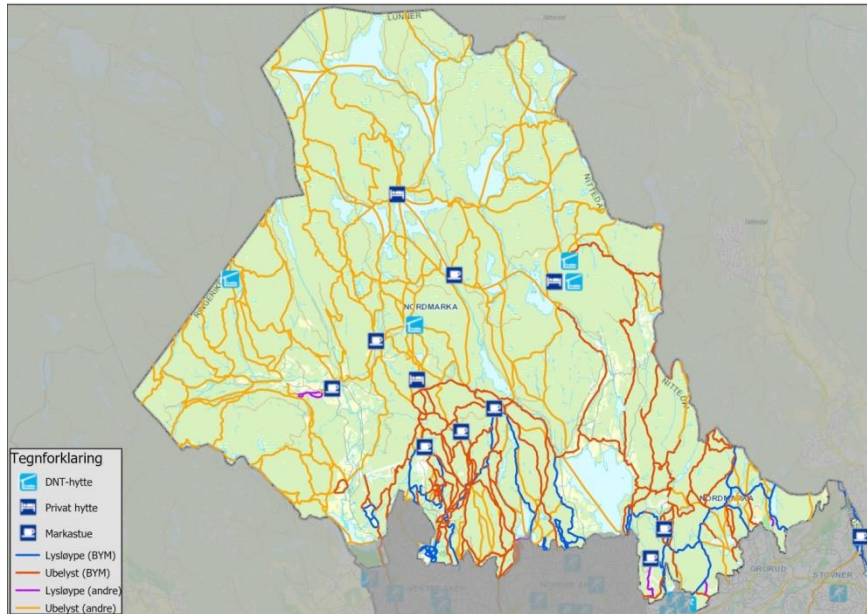

Behov og utfordringer

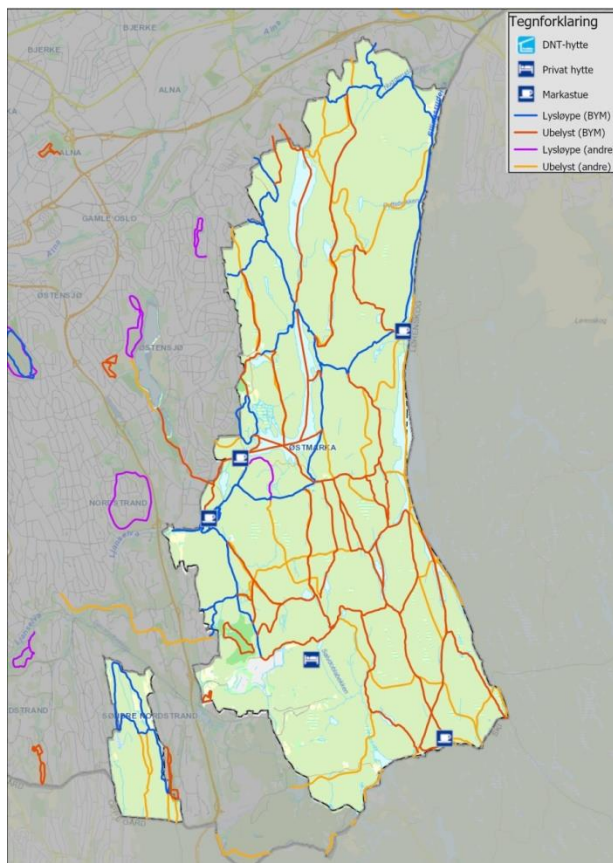
Sportsstuene utgjør fine turmål for brukerne av Marka. Det er tilgang til sportsstuer og kiosker innen rimelig avstand fra de mest brukte innfallsportene til Marka. Det er ytterligere behov for et par sportsstuer og kiosker for å gi en bedre spredning av serveringssteder lenger inn i Marka. Sportsstuene og markahyttene er gamle og har løpende behov for større vedlikehold og oppgraderinger. Blant annet er det behov for å gjøre tiltak på Rustadsaga i Bydel Østensjø for å utvide kapasiteten.

Figur 78 og 79 viser sportsstuer og skiløyper i henholdsvis Nordmarka/Lillomarka og i Østmarka. Som det fremgår av Figur 79 er tilgangen på serveringssteder i nordre del av Østmarka liten. Det foreslås å vurdere etablering av et serveringstilbud nord i Østmarka. Forslaget bør utredes nærmere og ses i sammenheng med innfallsport nord i Østmarka. Det er også stort behov for å etablere en sportsstue/kafé på Sognsvann.

Figur 78 Skiløyper preparert av Bymiljøetaten, preparert av andre og hytter i Nordmarka og Lillomarka (vinter 2020)

Figur 79 Skiløyper preparert av Bymiljøetaten, preparert av andre og hytter i Østmarka (vinter 2020)

Prioriterte tiltak sportsstuer, markahytter og kiosker i perioden 2021-2030

Sportsstuer og Markahytter
Gjennomføre forprosjekt for sportsstuer: <ul style="list-style-type: none"> • Nordmarka: sportsstue på Sognsvann: skisseprosjekt, forprosjekt og gjennomføring • Østmarka: Rustadsaga sportsstue: utvide kapasitet • Oslo øst: utrede mulighet for bynær turhytte • Lillomarka: Trollvannstua sportsstue: utvide kapasitet
Østmarka: Rehabiliterer husmannsplassen Enga og legge til rette for parsellhager
Østmarka: Utrede mulighet for overnatting og serveringstilbud i Østmarka nord
Utrede muligheter for hytteovernatting i Marka som sosialt utjevne tiltak

5.5.4 Besøksgårder i Marka

Arbeidet med å etablere Sørli gård ved Nøklevann (Bydel Østensjø) som besøksgård er godt i gang, og bør prioriteres videre for å kunne ta imot skoleklasser og barnehagegrupper, og bli et attraktivt turmål og sosial møteplass for beboere i området. Pr. i dag jobbes det med reguleringsplan for nytt undervisningsbygg med fasiliteter.

Prioriterte tiltak besøksgårder i perioden 2021-2030

Besøksgårder i Marka
Østmarka: Sørli gård: etablere undervisningsbygg, driftsbygning og rehabiliterer inntak/kulturlandskap

5.5.5 Badeplasser

Badevannene i Marka er populære for opphold, bading, lek og aktivitet. Områdene fungerer også som viktige sosiale møteplasser. Det varierer i hvor stor grad badevannene er tilrettelagt med for eksempel bord, benker, grillplasser, toalettfasiliteter og tilpasning for mennesker med funksjonsnedsettelse.

Behov og utfordringer

Flere av badevannsområdene bærer preg av mye og intensiv bruk. Det er behov for å heve standarden ved flere godt besøkte badevann. Toalettforholdene på mange av stedene er dårlige og tilfredsstillende ikke normal forventning til hygiene. Nye toaletter ved Øvresetertjern, Trollvann og Bogstad badevann foreslås prioritert først. Toalettene er et tilbud til alle brukere av Marka, ikke bare de som bader om sommeren. Derfor bør det bygges toaletter som er beregnet for bruk også om vinteren.

Tilretteleggingen for personer med funksjonsnedsettelse er stedvis gammel og bør utbedres der det er behov. Det er ofte små detaljer som avgjør om en badeplass kan brukes av en bevegelseshemmet eller svaksynt. Tilretteleggingstiltak for disse brukerne kommer også andre til gode, spesielt barn og eldre.

Prioriterte tiltak badeplasser i 2021-2030

Badeplasser i Marka
Rehabiliterer badevann og oppholdsområder, oppgradere grøntområder (planering, drenering, vegetasjon, møblering m.m.)
Nye toalettbygg: <ul style="list-style-type: none"> • Lillomarka: Trollvann • Lillomarka: Vesletjern • Lillomarka: Øyungen (toalett på vestsiden av Øyungen) • Sognsvann nord • Sognsvann sør-øst
Gjennomføre tiltak for å utbedre tilretteleggingen for personer med funksjonsnedsettelse ved behov på følgende steder: <ul style="list-style-type: none"> • Bydel Vestre Aker: Bogstadvannet • Nordmarka: Strømsdammen • Nordmarka: Sognsvann • Lillomarka: Badedammen

5.5.6 Tilgjengelighet

Alle veier inn i Marka er sperret med bom for å hindre bilkjøring. Det skal til enhver tid være nok plass for å komme rundt bommene med barnevogn, rullator og rullestol. Dette følges løpende opp gjennom kommunens ordinære drift av Marka og etter publikumshenvendelser.

Oslo kommune har vedtatt en handlingsplan for aldersvennlig by. Oslo kommune skal legge til rette for at eldre kan bruke Marka. Eldre er blant annet opptatt av å ha nok hvileplasser. Kommunen vil plassere ut benker med kort avstand mellom hver benk, slik at det blir mulig å ta mange pauser. Benkene skal ha egenskaper som gjør at de er behagelige å bruke.⁶⁵

⁶⁵ Etter tilbakemeldinger fra eldre det viktig at benkene er minst 45 cm høye, har armlener på begge sider og litt skrå rygg.

Det er primært de første 1-3 kilometerne mange benker vil komme til nytte. De vil ikke bare være til glede for eldre, men alle brukerne av kommuneskogen som trenger en pause.

Figur 80 Benk ved Maridalsvannet. Foto: Axel Pettersen

5.6 Handlingsprogram friluftsliv

5.6.1 Handlingsprogram for friluftsliv i økonomiplanperioden 2021-2024

Tabell 35 Handlingsprogram for friluftsliv i økonomiplanperioden (2021-2024)

Område	Prosjekt	Planlagt oppstart	Planlagt prosjektslutt
BYOMFATTENDE			
Oslo	Skilte, merke og informere om friluftsliv	2021	2030
Oslo	Utarbeide plan for systematisk registrering og oppfølging av ulovligheter etter friluftsløven	2021	2022
BYGGESONEN			
Parker og friområder			
Oslo	Rehabiliterer aktivitets- og lekeanlegg i parker og friområder	2022	2022
Bydel Frogner	Tilrettelegge park i Gyldenløves gate	2021	2021
Bydel Frogner	Havnepromenaden: ferdigstille Trettenparken, herunder gjennomføring av etableringsskjøtsel	2021	2021
Turveier			
Oslo	Sikre turveiarealer	2021	2030
Oslo	Etablere manglende turveiforbindelser i byggesonen:	2021	2030
Oslo Øst	- strekninger langs Alnaelva, og på Kalbakken	2021	2024

Oslo Sør	- strekninger langs Ljanselva, og på Trasop/Oppsal og Lofsrud	2021	2024
Kyststier			
Oslo	Havnepromenaden: gjennomføre forprosjekt for permanent skilting og trasémerking	2021	2021
Oslo	Havnepromenaden: gjennomføre tiltak i Havnepromenadeprogrammet	2022	2022
Vassdrag			
Nordmarka	Sørkedalselva: tilrettelegge for fiske	2022	2022
Friområder for hund			
Bydel Gamle Oslo	Erstatte hundelufteområde (området ved politihuset i Åkebergveien)	2021	2021
FJORDEN, ØYENE OG STRANDSONEN			
Badestrender og badeanlegg			
Bydel Gamle Oslo	Sørenga sjøbad: etablere permanent driftsstasjon	2021	2021
Oslo	Havnepromenaden: gjennomføre forprosjekt for sjøbad	2021	2021
Øyene			
Frogn kommune	Håøya: etablere el-forsyning, lokal	2021	2021
Frogn kommune	Håøya: etablere gjestebrygger i Tåjebukta	2022	2022
Nesodden kommune	Langøyene: etablere kajakkbrygge og kajakklager	2021	2021
Nesodden kommune	Langøyene: etablere avfallshåndtering /dypoppsamlere	2021	2021
MARKA			
Ferdselstraseer			
Oslo	Etablere manglende turveiforbindelser i Marka:	2021	2030
Nordmarka	- Øyungslia: gang-, sykkel- og skitrasé	2021	2021
Østmarka	- Prinsdal-Bjørndal: belyst gang-, sykkel- og skitrasé	2021	2021
Besøksgårder i Marka			
Østmarka	Sørli gård: etablere undervisningsbygg	2021	2022

Tabell 36 Utgående kapasitet

Område/områdetype	Anleggstype/infrastruktur	Planlagt faset ut
Badestrender	Toaletter	2021-2023
Langøyene og Gressholmen	Toaletter	2021-2023
Fjorden	Driftsbåter	2021-2022
Langøyene	Kajakklager	2021-2022
Nordmarka og Lillomarka	Toaletter (totalt 8)	2021-2023
Ingierstrand	Badeanlegg (rehabilitere/nyetablere)	Usikkert

6 Kildehenvisning

Barne- likestilling og Inkluderingsdepartementet (2015) *Barn som lever i fattigdom.*

Regjeringens strategi 2015-2017.

Bekken, Wenche, Espen Dahl, Kjetil A. van der Wel (2018) *Sosiale ulikheter blant barn og unge: Hva kan norske kommuner gjøre? Noen tilnærminger*, Oslo Met Rapport 2018 nr. 1

Breivik, Gunnar og Kolbjørn Rafoss (2017), *Fysisk aktivitet; omfang, tilrettelegging og sosial ulikhet*. NIH og UiT

Bymiljøetaten (2015) *Konseptvalgutredning for behovsplan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet.*

Bymiljøetaten (2016), *Turveistrategi.*

Folkehelseplan for Oslo (2017-2020)

Friluftsrådernes landsforbund (2019) *Anlegg*. Hentet fra

<https://www.friluftsrad.no/arbeidsomrader/anlegg>

Fylkesmannen i Oslo og Akershus (1990) *Forskrift for innlandsfiske, Oslo og Akershus*

Hines, Kjetil og Kolbjørn Rafoss (2018). *Aktiv i storbyen- fysisk aktivitet, deltakelse, treningssammenheng og anleggsbruk i Oslo, UIT.*

Kantar TNS (2020) *Bymiljøundersøkelsen 2020 blant Oslos innbyggere. Vinter 2019.*

Kantar TNS (2019) *Bymiljøundersøkelsen 2019 blant Oslos innbyggere. Vinter 2019.*

Kantar TNS (2018) *Publikumsundersøkelsen 2018*. Hovedrapport sept 2018 og Grafikkrapport hele Oslo august 2018.

Kartverket, 2018. N50 Kartdata.

Kulturdepartementet (2014), *Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet*, sist revidert nov. 2015.

Meld. St. 26 (2011-2012), *Den norske idrettsmodellen.*

Meld. St. 18 (2015-2016), *Friluftsliv- natur som kilde til helse og livskvalitet.*

Meld. St. 10 (2018-2019) *Frivilligheita – sterk, sjølvstendig, mangfaldig. Den statlege frivilligheitspolitikken.*

Miljødirektoratet (2014) *Planlegging av grøntstruktur i byer og tettsteder. Veileder M100*

Miljødirektoratet (2013) *Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder. Veileder M98*

Miljøverndepartementet (2013) *Nasjonal strategi for et aktivt friluftsliv.*

NINA (2014) Temahefte 54: *Barn og natur.*

NINA report 1114. *“Economic valuation of ecosystem services for policy: A pilot study on green infrastructure in Oslo.* Barton, D. m.fl. (2015)

Oslo idrettskrets (2018). *Inkludering i idrettslag*. Lastet ned 29.02.2018 på:

<https://www.idrettsforbundet.no/idrettskretser/oslo-idrettskrets/aktivitet/inkludering-i-idrettslag/>

Oslo kommune (2013b). *Handlingsplan mot støy 2013-2018*.

Oslo kommune (2013a) *Strategi for overvannshåndtering 2013-2030*

Oslo Kommune (2014) *Særtrykk- Felles Prinsipper for universell utforming i Oslo kommune*. Byrådssak 14/14, vedtatt av bystyret sak 158/18.6.2014

Oslo kommune (2015) *Kommuneplan 2015: Oslo mot 2030- Smart, trygg og grønn*

Oslo kommune (2016) *Engasjement og deltakelse. Frivillighet i Oslo*.

Oslo kommune (2019a) *Handlingsplan for overvannshåndtering i Oslo kommune*

Oslo kommune (2001) *Bystyremelding By i bevegelse*.

Oslo kommune – Generalplankontoret for Stor-Oslo (1949). *Turveier i Oslo*.

Rambøll (2019) *Kartlegging av utstyrsutstyrssentraler i kommunene*. Rapport på oppdrag for Barne- og familiedirektoratet. Lastet ned 14.05.2020 på:

<https://bufdir.no/en/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00005107>

Säfvenbom, Reidar og Gro Jordalen (2017), *Ung og aktiv i Oslo*, Norges idrettshøyskole.

Shields Nora, Synnot Anneliese Jane, og Megan Barr (2011) *Perceived barriers and facilitators to physical activity for children with disability: a systematic review*. School of Physiotherapy, La Trobe University, Melbourne Victoria.

SSB, 2019. *Byggeaktivitet i strandsonen. 30 prosent av strandsonen tilgjengelig i Indre Oslofjord*.

Synovate Norge (2011) *Markaundersøkelsen*.

VISTA analyse (2016), *Samfunnsøkonomiske virkninger av friluftsliv*, Rapport 2016/36.

Wold, Line, Margrethe Skår og Hogne Øian (2020) Rapport 1801: Barn og unges friluftsliv. Norsk institutt for naturforskning.

Ødegard, Guro, Anders Bakken og Åse Strandbu (2016) Rapport 2016:

Idrettsdeltakelse blant ungdom i Oslo. Barrierer, frafall og endringer over tid. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.

Østerås, Siv (2002) FAFO-notat: *Mer FRIGO! Evaluering av Friluftssenteret i Oslo*.

